MINNEN FRÅN SKOGARNE

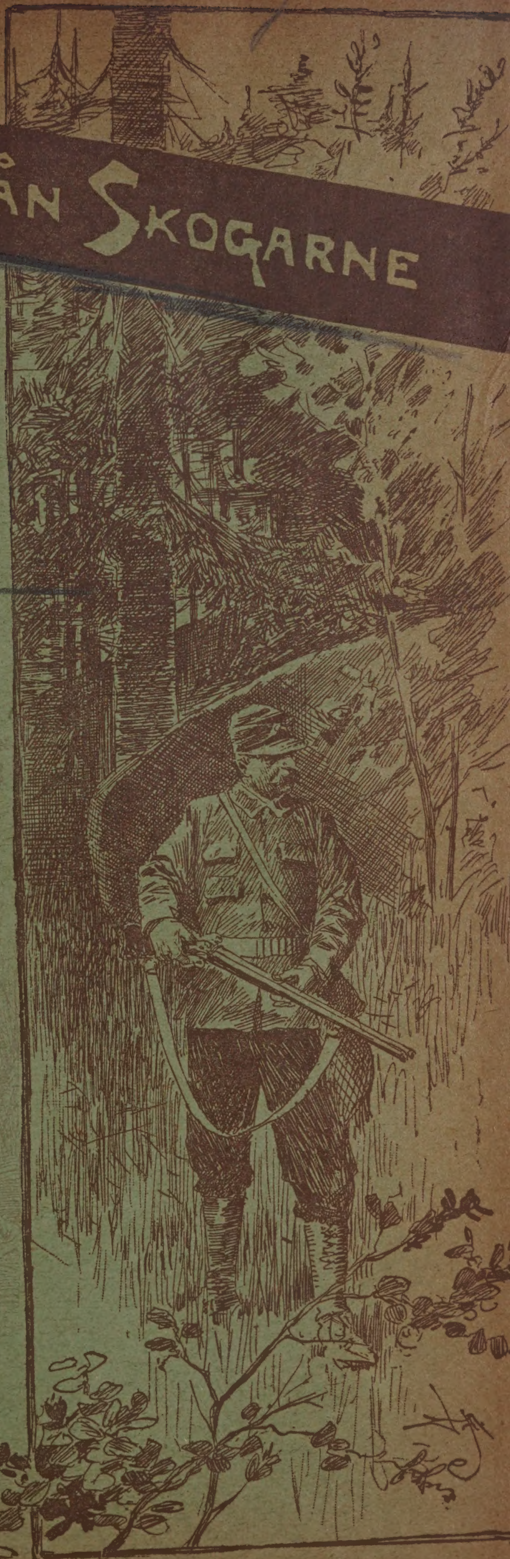
JAKTER

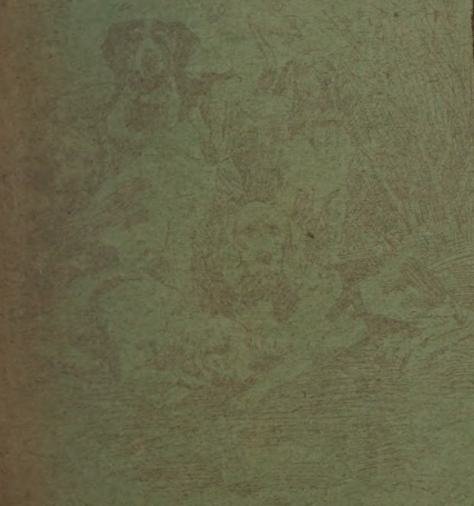
AF

GUSTAF SCHRÖDER

Andra upplagan.

Med illustrationer af T. HEURLIN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Första häftet. — Pris 75 öre.

Anmälan, se omslagets baksida.

MINNEN FRÅN SKOGARNE

JAKTER

AF

GUSTAF SCHRÖDER.

ANDRA UPPLAGAN.

MED 8 HELSIDESBILDER AF T. HEURLIN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1899.

Förord till första upplagan.

Genom min mångåriga vistelse i aflägsna landsorter och skogsbygder har jag varit i tillfälle genomströfva vidt omfattande marker, dels under arbete, dels under jakter, och därunder sammanträffat med vänner och bekanta samt med folk från skilda orter; och så snart talet kommit på jakt, hette det alltid: »berätta, berätta något från dina jakter!» Och då jag gjorde så, särdeles i min ungdom, följde på berättelsen ofta en uppmaning: »skrif och låt oss läsa!»

På äldre dagar ha dessa uppmaningar blifvit ofta upprepade, såväl skriftligt som muntligt, och det är af denna anledning jag nu går mina vänners önskningar till mötes med några »minnen från skogarne».

Föreliggande serie omfattar jakter i Värmland och är ämnad att, ifall företaget röner uppmuntran, efterföljas af ytterligare tvenne serier, nämligen Jakter i Dalarne och Bohuslän samt Strödda jakter i andra trakter.

Kunna nu dessa enkla berättelser, såsom jag genomlefvat, uppfattat och beskrifvit dem, roa mina vänner och läsare, vore det mig mycket kärt.

Stockholm i november 1888.

Gustaf Schröder.

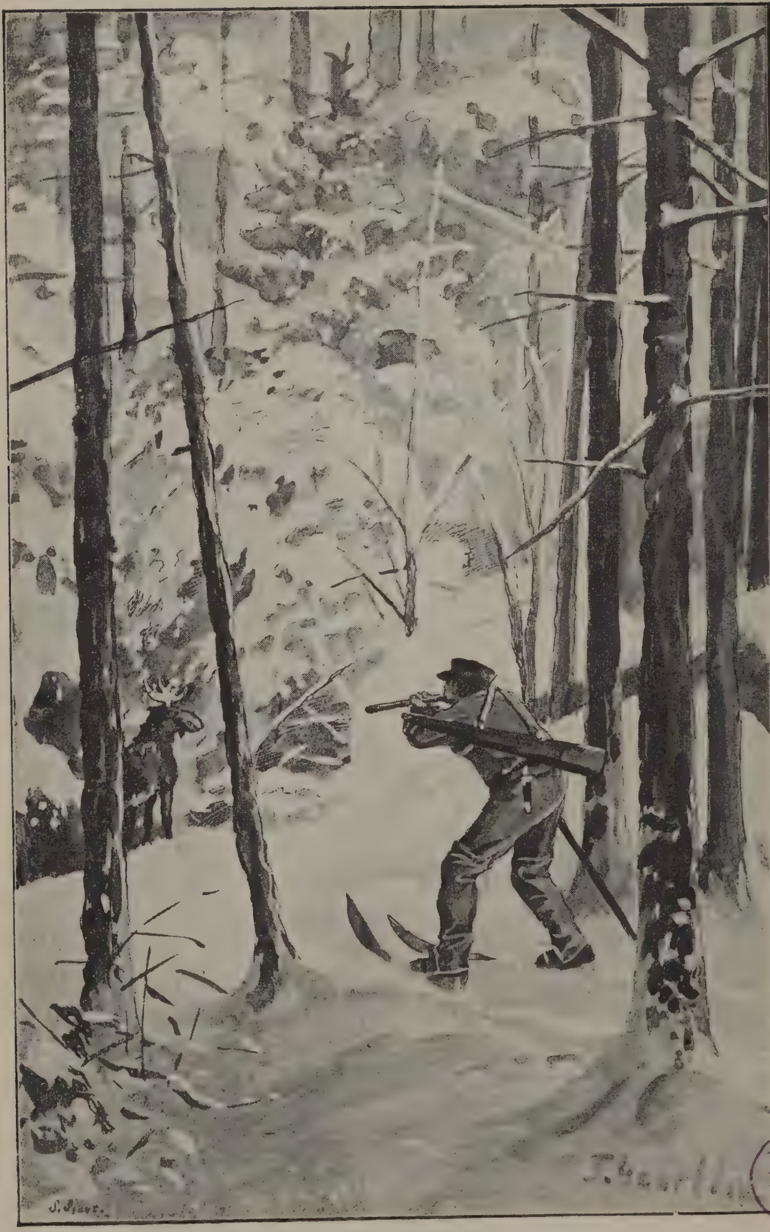
Efterskrift.

Förutstående skref jag för elfva år sedan, då mina »Minnen från skogarne» lämnades i allmänhetens händer. Att mina enkla berättelser skulle så välvilligt emottagas hade jag då ingen förhoppning om, ty icke allenast de påtänkta tvenne serierna af mina jaktminnen hafva lika väl som fyra andra lyckats tillvinna sig allmänhetens bevågenhet och haft att glädja sig åt samma framgång.

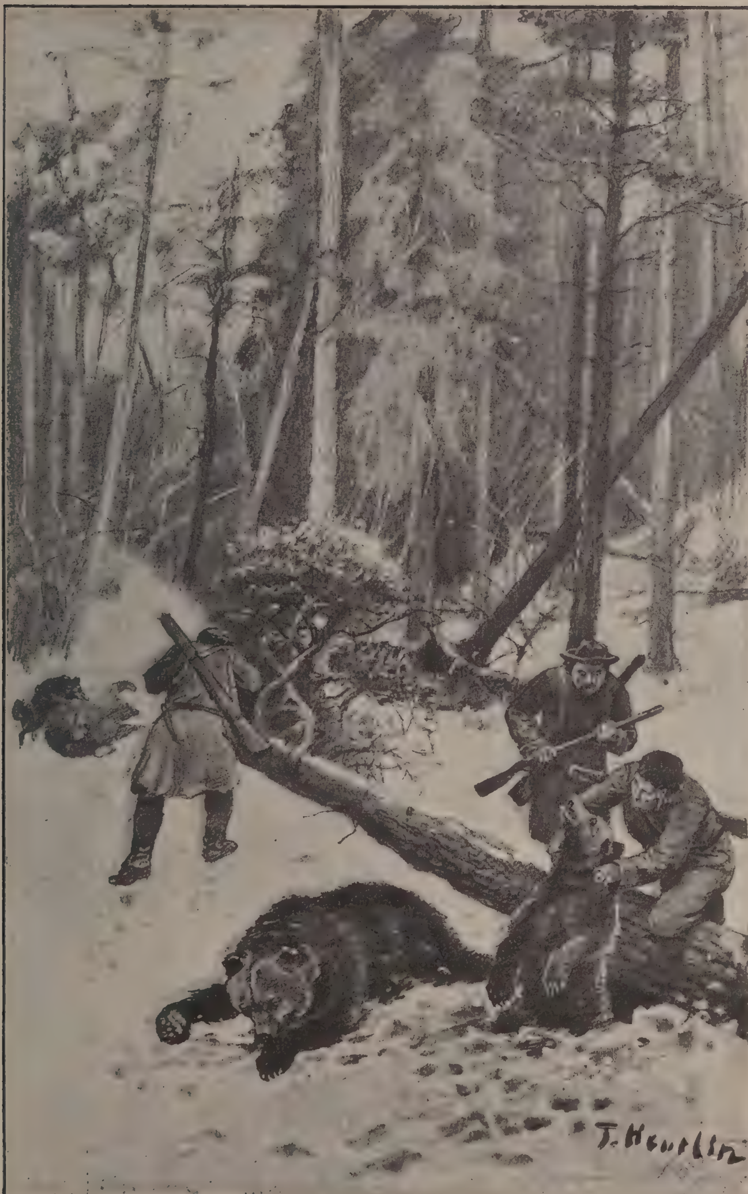
Nu lämnas en andra upplaga, försedd med åtta illustrationer till den alltjämt välvilliga publik, som så godhetsfullt upptagit den gamle jägarens berättelser från hans lif i skogarna, och begagnar jag härmed tillfället att på det varmaste och ödmjukaste tacka den ärade publiken samt mina gamla vänner och jaktkamrater för den godhet och det öfverseende med mina brister, som i så rikt mått kommit mig till del.

Stockholm i juli 1899.

Gustaf Schröder.

ÄLGJAKT PÅ SKIDOR.

HÖSTJAKTER PÅ BJÖRN 1852.

Från pojkåren.

Om min far var jägare i någon vidsträcktare bemärkelse eller ej, det vet jag icke. Mina äldsta minnen äro från den tid, vi bodde vid Edsvalla bruk i Värmland, ej långt från Karlstad, men ännu närmare exercisplatsen Trossnäsfält. Var min far icke flitig jägare, något som jag ej minnes, var dock hans gevärssamling rätt talrik, och han höll flera jakthundar. »Garric», en stor svart hund med gula fläckar öfver ögonen och bruna ben, var favoriten; vi voro synnerligen goda vänner, och om jag någon gång lyckades hålla mig kvar på hans rygg och han då gick ett par steg framåt, var min glädje stor.

Min fars gäster voro dock mycket ifriga jägare. De bestodo vanligen af officerare, både gröna — Karlstads jägare — och blå, läkare, kommissarier, och Gud vet allt hvad för titlar, och så länge min far lefde, kan jag aldrig minnas att gästrummen stodo tomma. De upptogos nästan uteslutande af »knektar», som man på den tiden kallade alla officerare, och som vi hade många sådana i släkten, vistades de hos oss långa tider, medförande hästar, hundar och i min smak högst trefliga »passopper», ty då dessa icke hade synnerligen drygt arbete i sina herrars tjänst, antogo de sig mig, och vi lekte dagen lång.

Jakten bedrefs af våra främmande snart sagdt dagligen, och samtalet rörde sig nästan beständigt om jakt, hundar och hästar, hvaraf följde att jag redan som liten parfvel fick smak för det friska jägarlifvet, och den första sång jag lärde mig var helt visst: »Jägarlifvet är så härligt».

Redan helt tidigt, vid fem à sex års ålder, företog jag min första jakt, hvilken enligt min mors berättelse lärer tillgått ungefärligen så här:

Tidigt en morgon varseblef hon mig och »Garric» på väg till skogen. Jag hade på ett eller annat sätt krånglat ned från sin plats min fars gräfsvinsväska — den tiden ett tecken på en veritabel jägare — och påtagit mig denna, som på mig mera släpade än hängde; dessutom var jag beväpnad med en förut lånad pistol, hvarifrån låset dock var afskrufvadt, och sålunda rustad styrdes nu kosan till den närbelägna, vackra furumon, som skiljer Edsvallas och Olsäters ägor. Här var vår iskällare belägen och där togs första rasten. Sedan denna var slut, skulle göras allvar af saken, hvarför jag vek af vägen och tog in i skogen. Men till min stora förtrytelse greps jag här bakifrån af min mor, hvilken ovetande följt tätt efter mig, och då alla mina anordningar till jakttåget sålunda misslyckats, måste jag larfva af hem igen. Så slöts denna min första jakt, och sålunda utan fara för skogens invånare.

Något mera tillfälle till jakt blef ej för mig på mycket länge. Hösten därefter flyttade vi till Arvika köping, där min far hade anlagt en, för den tidens förhållanden, storartad klädesfabrik med tillhörande färgeri. Jag sattes i lancasterskolan, såsom våra folkskolor på den tiden kallades, fick en hel hop kamrater och glömde för en tid all jakt.

Snart blef dock sommar igen, och med sommaren kommo också »knektarna» och jakterna togo sin början. Särskildt minns jag en gång då de hemkommo med gamle Lira, fältjägare till profession, i têten, slående på trumma, och därefter två jägare bärande mellan sig en stång, hvarpå hängde bortåt tjugu harar; de andra buro också flera harar samt fåglar. En god del af köpingens uppväxande ungdom åtföljde tåget.

Af särskild betydelse blef denna jakt för mig, emedan en uppsyningsman på min fars fabrik, väfvaren Loberg, förärade min bror och mig en lefvande hare, som han medtagit från skogen. Att denna vårdades väl och var oss till mycket nöje behöfver jag ej nämna. Vi hade den öfver vintern, men då vi på våren sändes till Helgebodafors bruk,

för att under sommaren tillsammans med bruksägarens son läsa för dennes informator, släpptes »Jöns» i älfbackarna vid jägmästareboställlet Gate, hvilket min far arrenderade af hofjägmästaren Falk.

Helgebodafors var på den tiden ett riktigt jägarehem. Förvaltaren, J. O. Utterman, var den själfskrifne anföraren. Bröderna Sandal vid Eda glasbruk voro hans nära grannar; de hade ofta möten och gemensamma jakter, och i närheten af bruket bodde den angenäme herr Lindqvist, som var den förnämste af ortens jägare och för öfrigt framstående äfven i andra afseenden. Att få jaga tillsammans med L. och hans »Klinga» var mycket eftersträfvadt, men vi pojkar fingo ännu ej gå med till skogen eller bruka någon bössa. När vi skulle skjuta, voro vi hänvisade till någon gammal magasinsnyckel, på hvilken vi med smedens tillhjälp gjort ett fänghål. Nöjet bestod i »smällen», och vi gladde oss barnsligt åt denna. För öfrigt sköts med »sprättbåge» (pilbössa), och vi roade oss äfven med slunga, skäkta och stenkastning. Förvaltaren intresserade sig för och gaf oss välgjorda, öfverbyggda bågar, och snart träffade vi rullande kägelklot och våra egna mössor på uppkast, till och med de fullmätta gråsparfvarna uti ärtlanden gingo ej alltid fria.

Gymnastik var vår favoritlek, och häruti hade vi god ledning af förvaltaren och framför allt af herr Lindqvist, hvilken såsom f. d. officer vid gardet var utmärkt skicklig häri. Den var visserligen långt underlägsen nutidens friskgymnastik, men var frågan om hoppning, klättring, eller att springa, hänga i armar och ben, lyfta tyngder, simma och åka skridskor, så stodo vi ej långt efter nutidens ungdom. Ledsamt nog togo dessa lyckliga dagar snart slut, och vid jultiden hämtades vi hem. Jag fick vid ännu ej fyllda nio år jämte ett par andra gossar och informatorn strax efter jul i den strängaste köld bege mig af till Karlstads skola. »Frysa ni, pojkar, så spring», sade min far i detsamma som vi med en af hans torpare till kusk körde från gården. Åkdonet var en vanlig arbetssläde, i hvilken vi sutto på våra kistor. Informatorn och en äldre gosse åkte före i bredsläde. Man skämde ej bort pojkarna på den tiden.

Efter terminens slut voro vi åter vid Helgeboda, och

det trefliga sommarlifvet började. Onsdags- och lördagsaftnar hade vi fria. Min bror och brukspatronens son voro äldre än jag och höllo sig mest tillhopa. Jag fick sköta mig själf och höll mig oftast på kontoret hos förvaltaren och bokhållarna, af hvilka jag fick låna än ett, än ett annat att fördrifva tiden med.

Till gengäld sprang jag ärenden till bruket, och ibland med bref till grannarna, och huru jag drillade fick jag en afton fram på sommaren gå med på jakt.

Förvaltaren gick att se till folket, hvilket var sysselsatt att skära fallråg en bit bort i skogen. Med pilbössan på ryggen och min vän »Jäger» (en af förvaltarens hundar) i koppel marscherade jag, stolt som en kung, vid förvaltarens sida, fullt öfvertygad om att kunna skjuta en hare. Det gick ej alldeles så, men den hare som hundarna drefvo i berg, och hvilken uttogs, fick jag dock bära hem, och då vi på hemvägen mötte hela familjen och mina kamrater, kände jag mig som en hel karl. Vintern därpå i mars månad dog min far, och sedan i april sändes jag till Hillringsbergs bruk för att läsa tillsammans med en gosse där, något äldre än jag själf. Här träffade jag också jaktvänner, ty två af kontorsherrarna voro dugliga jägare, och såväl herr P. Ullsten som hans utmärkta »Diana» voro beryktade öfver hela nejden. Här hade jag nöjet att för första gången se herr Lloyd, denne storman inom jaktvärlden, jämte flera andra framstående jägare och bland dem kapten Nauclér. Vår lärare, sedermera lektor S. Hardin, var på den tiden mycket road af zoologi, och han bibringade oss så mycket häraf, som våra små hjärnor kunde tåla. Här blef nu icke mycken tid öfrig för lek, men vi uppfostrade åtskilliga djur.

En högst odygdig kråka fanns före min ditkomst, därjämte anskaffades räfungar och måsungar. Vi hade äfven grönsiskor, domherrar och steglitsor i burar och med dem sysslade vi mycket. Utom en räfunge, hvilken sedermera bodde i skolkammaren, bortkom under sommarens lopp öfriga räfvar och äfven en del fåglar. Då herr Hardin jämte min kamrat Karl Rohdin på senhösten anträdde färden till Lund, kom jag åter till Helgeboda, där nu en ny informator, herr Liljekrona, bördig från Skåne, tog hand om

mig för flera år. Nu var jag åter hos mina goda vänner Utterman och Lindqvist. Bruket fick på våren ny ägare, och den förra jämte min värderade skolkamrat afflyttade till Åmål, och så blef jag med min informator ensam. Herr Liljekrona var gladlynt, följde gärna med på större jakter och tillät mig någon gång att åtfölja Utterman på små aftonjakter. Jag började nu att tycka att pilbågen var för simpel för mig, och hela min diktan och traktan gick ut på att få en bössa. Jag skref bevekande bref till min mor i denna sak, men förgäfves. Under tiden fick jag rätt ofta skjuta med knallhattar, och någon gång äfven lossa ett skott. Vid besök i hemmet upptäcktes att soldatens son, »Rackbergs Kalle», ägde en liten bössa, som väl skulle anstått mig. Den kostade en riksdaler banko, men att få min mors tillåtelse att köpa denna klenod var omöjligt, likaså att anskaffa köpesumman, ehuru en kusin till mig lofvade ingå som kompanjon. Men hur vi drillade med Kalle fingo vi låna bössan på en tid. Slagfjädern till låset var afbruten, så att skottet kunde icke lossas på annat sätt, än att krutet på fängpannan antändes med en bit fnöske; således då skott skulle lossas, slogs först eld, och den som stod i tur att skjuta ställde sig att sikta. När nu detta var fullt klart, hviskades, »tänd på», eller »nu!» Bössan såsom förbjuden frukt gömdes under en loge, där den efter hvarje jakt omsorgsfullt doldes, i synnerhet för mina yngre bröder eller »småpojkarna» såsom de kallades. En dag fingo vi besök af ännu en kusin; då företogs i all hemlighet en jakttur, först efter ekorrar, hvaraf den tiden fanns en myckenhet, och sedan skulle vi meta kräftor. Sysselsatta härmed upptäckte vi en andunge vid älfkanten. Det var min tur att skjuta. O, hvad hjärtat klappade och pulsarna slogo! Sedan vi krupit tolf à femton alnar från den stackars andungen, hvilken intet ondt anade, stöddes bössan emot en stubbe och »nu» hviskades med darrande stämma. Piff! och där låg andungen väl sönderskjuten. Att vattnet stod oss till knäna vid upptagandet af vårt byte betydde intet, och larmande af glädje rusade vi i skyndsam fart mot hemmet för att omtala vår hjältedat och visa villebrådet.

Min mor och hennes arrendator, patron Wall, sutto på

trappan tillika med några främmande fruntimmer. Drypande af smutsvatten kommo vi i fyrsprång upp med bytet upplyft så långt armarna räckte, och jag ropade:

»Mamma, mamma, jag har skjutit en and!»

»Jag ser det, gossen min; men därför får du ej smutsa ner trappan och mostrarnas klädningar. Gå ner på gården, gossar små.»

Medan vi helt snopna togo till reträtten måtte min mor växlat någon blick med farbror Wall, ty han öfvertog nu förhöret.

»Hvar sköt ni anden, gossar?»

»Jo i älfven ofvanför kvarnen.»

»Jaså. Hvem sköt den?»

»Jo jag, farbror,» svarade jag. »Å så stor han är, se här, se här.»

»Ja, det är en bra stek. Var det långt håll?»

»Ja då, längre, mycket längre än trappan!»

»Måtte vara en bra bössa ni har. Hvar har ni fått den ifrån?»

»Å, den ha vi lånat af Rackbergs Kalle.»

»Jaså, får jag se,» och härmed öfverlämnades bössan till farbror.

»Vet farbror att Kalle vill sälja bössan för en banko! Käre, snälle farbror, bed mamma att jag får köpa den; den är så god, så god! Snälle, snälle farbror!»

Gubben, hvilken under tiden besett bössan, frågade:

»Men hur skjuter ni med den?»

Detta förklarades nu.

»Hvar får ni krut ifrån?»

»Jo, det hade vi fått af farbror Lundqvist,» en f. d. bokhållare hos min far, och numera köpman.

»Nå än hagel då?»

»De hafva vi stöpt oss själfva i morfars formar.»

»Ja, det är bra det. Hur länge få ni låna bössan?»

»Å, tills Kalle begär igen den.»

Ögontelegrafen hade nog varit i verksamhet mellan min mor och farbror, ty nu sade min mor:

»Kära gossar, gå in till lill-Märta (barnpigan) och få ombyte af strumpor och skor! Så ni ser ut! Marsch!»

Väl inkomna uppgjordes genast att dagen därpå skulle bli storjakt.

Vi skulle in till »stan» och låna farbror Ulfströms hundar, och hararna skulle nog få det hett de dagar, jag ännu fick vara hemma. Utkomna till sällskapet igen, började jag genast bearbeta farbror för att få köpa bössan, då han helt barskt frågade:

»Hvem har lofvat dig skjuta och förleda de andra gossarna till detsamma?»

Nu antog saken en helt annan vändning, och slutet blef att farbror anammade bössan. Vi tillsades allvarligen att icke vidare låna någon bössa, och om det hände en gång till så . . .

Sedan de främmande aftågat, blef ytterligare tal i ämnet, och jag nödgades lofva slå ur hågen alla tankar på bösköp.

Några dagar därefter afhämtades jag af herr Liljekrona, som under min hemmavaro gästat några grannställen, men väl bland herrarna på Helgeboda igen föllo nog tankarna på bössan mer än en gång.

Nu började arbetstiden på allvar. L. läste på sin hofrättsexamen och jag fick knoga med den evige Euclides, som aldrig tog något slut, liksom Cornelius och Xenophon. Med min gynnare Utterman talade jag ofta om den oförlikneliga bössan, och så nalkades tiden för Arvika marknad, hvilken samtliga herrarna skulle besöka, och då det äfven fanns plats för mig, fick jag följa med. Detta var i oktober. Ankomna till köpingen fanns där naturligtvis mycket att se, och under det jag jämte andra pojkar strök omkring mellan stånden, mötte jag ett helt sällskap, däribland min mor och herrarna från Helgeboda. U. hade nog fört min talan om bössan, ty i marknadsgåfva fick jag äfven den därtill erforderliga summan.

Nog tror jag många voro glada i marknaden, men någon gladare än jag fanns bestämdt ej. Med bevingade steg satte jag nu af till Kalle, som bodde en fjärdingsväg från köpingen, och hade lyckan träffa honom hemma, lämnade penningarna och fick bössan. Oförgätliga stund! Kalle följde mig till staden, och sedan såg jag honom aldrig mera, men så ofta mina tankar falla på min första bössa, står han

lifligt för mitt minne, och det är som vore det honom jag i första rummet hade att tacka för denna stora, rena glädje. Så marknad det var, sprang jag genast till en smed som jag kände, och han slapp mig icke förr än han lagat eller rättare sagdt gjort en ny fjäder.

Hvem var nu stoltare än jag, och hvar jag träffade en kamrat väckte jag en viss uppmärksamhet, ty att vara ägare af en bössa det var aktningsbjudande. Min mor måste tillsäga mig lämna bössan hemma, då jag gick ut, eljes skulle jag säkerligen aldrig släppt den ur min hand.

Jag fick stanna hemma en tid, medan herr Liljekrona företog en färd till Karlstad, och nu blef ett ideligt skjutande. Ammunition var dock svår att erhålla, men på ett eller annat sätt lyckades jag alltid förskaffa mig sådan. Så till exempel urpetades hagel ur alla möjliga väggar, och blybitar från silltunnor anskaffades af åtskilliga kamrater, hvilka jag lyckades intressera för min sak, därigenom att de ibland fingo skjuta med bössan. Jag sköt ekorrar, nötskrikor och sparfvar, hvilka såldes till högt pris. Farbror Lars Fredrik gaf sex styfver stycket för ekorrar och nötskrikor och tio sparfvar gällde en lika hög summa. Sparfskyttet tog dock ett snöpligt slut. Jag sköt en gång på en flock tättingar, hvilka samlat sig i närheten af en häst som stod bunden vid en kärra på gården. Hästen blef rädd och slet sig lös; bonden, som ägde den, påstod att jag skjutit hästen i benen. Efter denna lilla händelse förbjöds jag allt vidare skjutande på gården. Saken blef snart känd, och hvart jag kom in på gårdarna, möttes jag af hotande åtbörder och barska ord. Än värre blef det då jungfru Petterssons katt helt plötsligt försvann. Den hade nere vid sjöbäcken i gräset blifvit tagen för en utter; någon visshet för att jag eller mina bröder föröfvat dådet förefanns icke, men mina jakter blefvo icke populära, och lyckligtvis kom min informator för att afhämta mig innan något än värre inträffade.

Återkommen till Helgeboda blefvo mina skogsexpeditioner ej många; däremot lärde mig herr Utterman att skjuta på uppkast och rullande klot och trissor. Något stort villebråd sköt jag denna höst icke, men då kontorsherrarna började »vaka för glugg», på varg och räf, tiggde jag mig

till att ibland få följa med. Vårt vakande hade likväl ej önskad framgång, ty så snart ingen fanns som vakade, var räfven där, men då vi vakade, kom ingen. Så förgick tiden tills efter jul. Flera gropar voro under tiden gillrade och saxar utlagda, och så snart tillfälle gafs, var jag med på morgonen och vittjade dem, men aldrig fingo vi något. Granngårdens bandhund togs af vargarna inne i hundkojan, och våra hundar måste hållas instängda. Fram i januari började vargarna blifva allt talrikare; nästan hvarje dag sågos flockar på fyra à fem stycken passera öfver sjön. Vakgluggen var ofta bevakad, och därmed turades om, men några vargar gingo ej ditåt. Ändtligen kom en morgon kontorspojken och rapporterade att vargarna hade varit vid gropen och rifvit ned hela gillringen!

Allmän uppståndelse! Med bloss och lyktor tågade hvar man dit. En varg blef synlig, och å väggen var gnagdt ett hål stort nog för att någon mera varg innanför väggen kunde ha gömt sig. Den vargen, som var i gropen, aflifvades först med en snara och sedan nedhissades en modig karl för att undersöka, om något djur fanns innanför väggen. Ja, där fanns verkligen ännu en varg, men huru få lifvet af denna? En bössa hämtades, hålet utvidgades medels en yxa, så att vargens läge blef bekant, och då han icke i det trånga hålet kunde vända sig, höggs ett nytt hål, hvarigenom hufvudet blef synligt. Fråga uppstod nu om hvem som skulle skjuta och alla rösterna föllo därvid på mig. Min glädje häröfver kan ej beskrifvas. Jag uppbjöd också hela min förmåga för att sikta rätt. Vargen träffades, men dog ej för skottet; först sedan han blifvit utdragen och fått några slag af yxhammaren, gaf han upp andan. Denna dag befriades jag från läxorna, för att få vara med och taga pälsen af vargarna. Efter denna händelse blef det åter lif i lägret; där vakades under nätterna, och om kvällarna kördes en gris i släde för att framlocka vargarna; man gillrade äfven bössor och alla till buds stående medel användes, men förgäfves.

Intresset började slappas. Den ihärdigaste var nog jag, om blott tillåtelse kunde erhållas att få göra något för saken. Då snart ingen mera ville sitta natten lång vid gluggen,

fick jag ändtligen en gång tillåtelse försöka ensam. Jag hade tur, ty knappast hade jag suttit en kvart, då jag tyckte mig se en varg helt tyst och långsamt komma fram ur några buskar, som funnos i närheten. Å, hvad mitt lilla hjärta klappade! Så kom en till, och ännu en, tills fyra passerat. Jag gaf mig god ro tills de voro vid ateln, och som natten var mörk, siktade jag noga och då jag såg att vargarna höllo sig alldeles stilla, klämde jag till. Krutröken var knappt skingrad förrän jag var ute ur ladugården, och döm om mina känslor, där lågo alla fyra vargarna döda! Jag började ropa och hojta af alla krafter och svarades af högljudda skrattsalvor och starka handklappningar, ty i ett nu hade hela kontorspersonalen och många andra hunnit fram till platsen.

»Bra gjordt! Bra gjordt, pojke! Drag nu hit en varg!»

»Å, tag ni edra höpåsar själfva! Nu ha vi skämt bort vakplatsen för hela vintern.»

Och därmed började jag högljudt gråta.

»Trösta dig, min gosse,» sade Utterman, »vi hoppas att du nu fått nog af vakgluggen för i år.»

Därvid blef det också, men den jakten fick jag höra talas om mer än en gång. Äfventyret hade emellertid den lyckliga påföljden att herr Utterman med sitt goda hjärta lindrade mina kval genom att skänka mig en liten god och nätt bössa med knallhattslås och utan en enda brist. Jag brydde mig sedan ej vidare om, huru jag hånades för vakgluggen, ty den kära bössan och medvetandet att hon var *min* helade alla sår. Sedan jag nu fått en duktig bössa, skulle jag nog på våren kunna visa hvad jag dugde till. Knappt voro vi inne i mars, förrän jag började uppbygga gamla orrkojor, hvilka funnos i närheten af bruket, men tillåtelse att få gå på leken var ej så lätt att erhålla. Dock blef det mig slutligen tillåtet, men det året fredade sig orrarna för mig.

Först midsommardagen sköt jag min första hare, en stor baddare, som jag icke orkade lyfta på rak arm, och efter denna bragd kände jag mig minst en god tum högre.

Min informator bjöds detta år att tillbringa sommaren på det ståtliga herresätet Rud ej långt från Arvika, och

dit fick jag åtfölja honom. Den förut nämnda herr P. Ullsten hade blifvit förvaltare där samt äfven öfver sågverken vid Stjälpet och Jösseforsen, till hvilka ställen jag ofta fick åtfölja honom. På hösten företog herr Liljekrona en färd till Stockholm, hvarför jag fick ledighet från skolarbetet. I sjön vid Rud fanns otroligt mycket änder, af hvilka jag sköt flera, och som jag blifvit god vän med fiskaren, fick jag ofta följa honom på fiske. Fram på sommaren kom en bekant och hälsade på herr U. Denne tillät mig ibland att åtfölja honom på harjakt. En afton hade jag också den lyckan få skjuta två harar, hvarefter jag ansåg mig för en makalös skytt. Frihetens tid tog dock snart slut och vi kommo åter i vår dagliga arbetsordning på Helgeboda, där jag vintern lång efter tid och lägenhet sysslade med räfsaxar och gropar samt vakgluggar. Lyckan var mig dock ej bevågen förrän nyårsafton, då jag från vakgluggen fick skjuta på en räf. Denne stannade dock ej på platsen, men uppspårades dagen därpå, och med tillhjälp af en hop smedspojkar utgräfdes den från ett gammalt ide Skinnet sändes till Kristiania, där det utbyttes mot krut, hagel och den första tändsticksask, jag ägt i mitt lif. Jag fick därjämte något kontanter och blef härigenom i mina egna ögon en rik man.

På våren började jag jämte en af smedsdrängarna att springa på orrleken, ty en sådan fanns en half mil väster om bruket, men de orrar vi förmådde skjuta voro ej många, hvarför jag snart öfvergaf orrjakten och gick med rotgubben* Jan på tjäderlek. Jan var finne till börden, talade mycket dålig svenska och gjorde aldrig någon skillnad på kön utan kallade alla för *hon*, hvarför han erhållit binamnet »Ho-Jan».

Han hade blott två omsorger här i lifvet: den ena att aldrig ställa sig utan tobak och den andra att då och då skaffa sig en sup. Sedan jag nu blifvit kapitalist, bistod jag honom med inköp af tobak och skaffade honom litet emellan en sup, som jag dels tiggde af hushållerskan, dels fick på kontoret, och förvärfvade mig härigenom hans vän-

* Fattighjon, indelta på rotarna.

skap och beskydd. Jan hade i sina yngre år varit ortens bästa jägare eller snarare skytt. Han hade en god lodbössa och sköt ännu tämligen säkert, blott han fick tid på sig och godt stöd.

Om vårarna gick han ständigt på fågellekarna, dels af gammal vana, dels för att få någon fågel att sälja för att sedan kunna förskaffa sig de två saker, han älskade mest i detta lifvet. Utom god skytt var Jan känd för att kunna döfva värk, »göra åt», trolla efter bortkomna saker och, värst af allt, han kunde skämma bössan blott han hörde skottet, kunde kalla till sig hvem han ville, vore det ock midt i själfva natten. Den kallade kom alldeles omedvetet, måste svara på Jans frågor och kunde ej aflägsna sig förrän han eller hon därtill fått Jans tillåtelse. I följd af dessa, såsom han själf uttryckte sig, »vetenskaper», åtnjöt Jan högt anseende och var därtill ganska fruktad på orten, så att ingen vågade nojsas eller drifva gäck med honom. Sin tid tillbragte han med att under vintrarna sitta vid elden och röka, under våren var han, som nämndt är, på fågellekarna; sommaren fiskade han, och under hösten gillrades.

Själf var Jan i hög grad vidskeplig och trodde på troll och trolldom; han tycktes till och med tro på den han själf utöfvade. Mig ingaf han ett stort intresse, därför att han kände till alla marker och alla lekar. Konsten var blott att få åtfölja honom på hans färder, men hittills hade det icke lyckats någon, ej ens för förvaltaren, oaktadt denne alltid var god mot Jan. I denna punkt tycktes han emellertid vara obeveklig, och jag blef därför högeligen öfverraskad, då han en vacker vårafton erbjöd mig att få gå med honom till skogs. Anbudet väckte så stor uppmärksamhet, att min bön om tillstånd att få medfölja strax beviljades af herr Liljekrona. Men då vi skulle aftåga, fick jag ej taga min egen bössa, utan måste be förvaltaren att få låna hans lodbössa. Jan hade nämligen den fullkomligaste missaktning för allt hvad hagelbössor hette, likaså för knallhattslåsen. Sedan jag fått lodbössan och af hushållerskan tiggt mig litet brännvin i Jans flaska, drogo vi vid sextiden på aftonen till den så kallade Långkärnshöjden. Dit var långt att gå, tyckte jag, helst som Jan under hela vägen

ej sade ett ord, utan blott traskade på. Ehuru det var bra nog tidigt på våren, gick han klädd i näfverskor, hvilka släppa både in och ut det vatten man råkar trampa i. Att vattnet på våren är kallt nog vet hvar och en, men Jan, ehuru nu sjuttio år, brydde sig ej därom; den saken tycktes ej angå honom. Sedan vi uppe i kanten af höjden nått sista kolkojan, rustade Jan till nattkvarter, gjorde upp eld och lade friskt granris på bänken åt mig. Själf satte han sig på huggkubben att röka. Sedan vi ätit litet till kvällen, hvar och en af sitt förråd, gick Jan ut, medtagande sin bössa och bad mig sofva, ty han skulle snart vara åter.

Att jag icke kunde sofva var självklart. Dels rörde sig tankarna omkring tjädrarna, dels om hvad Jan kunde ha för sig där ute, och alldeles fritt var det ej heller att jag icke fruktade det något troll eller en tomte kunde komma på besök, hvarför jag fann rådligast att underhålla elden på bästa sätt. Slutligen kom Jan, satte sig och började röka samt sade: »Vi få vackert väder i morgon, å fågel finns det.» Jag förstod ej då att Jan varit ute för att höra hvar fåglarna slogo till.

»Sof nu ho, Kustaf!» (g kunde Jan ej säga, det blef alltid k i stället).

»Skall inte ni också lägga er, Jan?»

»Å nej, jag har sofvit på dagen; vill se om någon hare kommer in på fallet i natt, sof nu ho.»

Men det var omöjligt, helst som Jan snart gick ut igen och jag fruktade nissarnas besök. Länge nog låg jag och vred mig, tills Jan kom in igen. Han sade då strax: »Nu ska vi gå!» Utkomna i fria luften kändes det kallt och kulet, men efter en stunds marsch frös jag ej mer. Då vi gått öfver en tufvig myr fick jag se en stor, hvit hare komma springande i ena kanten af denna. Jag skulle just till att skjuta, då Jan tryckte ned bössan hviskande:

»Döst (tyst), vi få ej skjuta än på en stund.»

Sedan vi hunnit toppen af en liten ås, stannade Jan och lyssnade, och strax därefter började en tjäder spela.

»Följ nu med å var döst,» lydde ordern.

Vi sprungo nu utefter åsen och fingo snart se tjädern, där han satt i en fura, hvilken med roten stod nedom

kullen, så att fågeln i följd däraf befann sig i jämnhöjd med oss. Vi kastade oss ned på marken, fingo skydd mot en sten och så kröpo vi efter spelet, tills vi framkommit till stenen, från hvilken vi hade, om ej nära, så åtminstone bra håll. Jag ville nu skjuta, men Jan hviskade: »Vänta,» allt under det han själf lagade sig i ordning att skjuta, lade hatten under pipan och sträckte ut sig på marken. Här låg han och siktade en lång stund, så klämde han till. Klick! Nu svor Jan, vred på flintan och försökte igen. Nej, Klick! Klick! Nu mullrade det från gubbens läppar: »Kryp fram, tag godt stöd, så räknar jag, och så skjuta vi på en gång.» Och det var jag med om. Vid det att Jan hviskade tre brunno skotten af och denna gång smällde det äfven för Jan. Tjädern slog ut vingarna, låg en stund på trädgrenarna och damp sedan till marken. Ögonblicket därpå grep jag honom och sprang emot Jan, under högt jubel. »Döst mä sej,» lät det åter, »ho förstör annars leken för oss.» Jan lyssnade nu åt alla håll, och då intet hördes, började vi ladda om igen; därefter gingo vi längre framåt, och fingo på långt håll höra en fågel spela, men den fingo vi ej skjuta, ty innan vi hunno inom håll flyttade han på marken, där hönsen voro, och vid det vi sprungo fram, blefvo dessa oss varse och så skrämdes hela sällskapet. Därmed var vår jakt för dagen slut. Vi återvände till kolkojan, där vi åto upp resten af vår matsäck.

Jan högg sedan ved, hvilken jag uppstaplade i kojan för kommande behof, hvarpå vi begåfvo oss på hemvägen.

»Såg ni ingen hare i natt, Jan?» frågade jag nu.

»Jo, här var fyra stycken, som sprang och jagade hvarandra, men ingen ville sätta sig.»

»Kunde ni ej ha skjutit dem ändå?»

Härpå svarade han ej. Då vi nedkommit till åkrarna, fick jag skjuta en skogsdufva, af hvilka det fanns en otrolig mängd kring bruket. Om hösten kunde de till hundratal anträffas på de nysådda svedjefallen.

Vid vår hemkomst synades tjädern; den var träffad af blott en kula, men hvilkens? Detta blef aldrig utrönt; emellertid inbragte jakten Jan en hel rulle tobak och en frukostsup.

Efter denna jakt var vänskapen mellan Jan och mig befäst. Vi voro denna vår ute ännu ett par tre gånger, dock utan lycka. Jag var äfven flera gånger med ute och fiskade. Jan kände till alla de bästa metställena, så väl i sjön som i forsen och tjärnarna i skogen; litet efter hand fick jag kännedom om allt.

Äfven denna sommar blefvo vi bjudna till Rud. Efter en tids flitigt läsande fick jag sommarferier, och herr Liljekrona reste bort. Nu fick jag följa med herr Ullsten (förvaltaren på Rud) till Jösseforsen för att biträda honom litet smått vid sågen samt för att skrifva, när så behöfdes; dessemellan hade jag min frihet. Vid Jösseforsen fanns laxfiske, vid hvars vittjande jag oftast infann mig. Jag fiskade äfven foreller i forsen, tog kräftor och lade ut långref, och som daglig öfning gifver färdighet, fick jag till slut bra nog med fisk. Min håg stod dock alltjämt till ett laxnät.

Gubben Sågar-Matts lade hvar kväll ut sina nät och fick någon gång en lax, och det var just det, jag ville vara med om. Snart utspanade jag hvar ett gammalt laxnät fanns till salu, och en dag öfverraskades jag af att herr Ullsten skänkte mig detsamma. Genast var jag hos Matts med anhållan att få följa honom och utlägga mitt nät. Gubben log och tog mig med. Men hvad hände? Morgonen därpå var söndag och då vi upptogo näten, fanns på mitt en lax på öfver tjugu skålpund.

Så glad hade jag väl knappast varit i hela mitt lif. Med kyrkfolket fick jag nu sända laxen hem till min mor, hvilken fortfarande bodde på Gate, och själf sprang jag den milslånga vägen hem på ganska kort tid. Denna lycka stadgade mitt anseende såsom sportsman bland mina jämnåriga, ehuru detta ord på den tiden var okändt. På aftonen kom herr Ullsten och hämtade mig, hvarvid han af min mor fick mottaga stor tack för både mig och laxen. Härefter lämnades jag mera frihet, fick taga hundarna och jaga nästan när jag ville, och som dessa voro af yppersta slag, fick jag ofta skjuta. En morgon var jag inne i viken och kröp efter änder. Jag hörde då dessa snattra och flaxa samt hålla ett ovanligt väsen och upptäckte snart på en

dikesbank omkring hundra alnar från mig en räf. Där hade jag orostiftaren, någon annan kunde det ej vara. Utan förhoppning att träffa, aflossade jag på måfå skottet, hvarvid räfven hoppade högt och sprang sin väg, men släppte därvid något som han höll i munnen. Jag sprang fram och fann två andungar och en harunge. Dessa anammades, och i fyrsprång afhämtades hundarna. Herr Ullsten, som underrättades om saken, medtog en karl, hvilken var god skytt och tillfälligtvis var tillstädes, och så följdes vi åt alla tre. Räfven var snart upphunnen af hundarna och drefvet i full gång, men det dröjde länge nog, innan skott föll och det blef till sist Anders på Kolbotten, som mannen hette, hvilken blef den lycklige skytten; men icke tror jag att hans lycka gick upp emot min, då jag fick bära räfven hem.

Anders, som bodde blott en fjärdingsväg från Jösseforsen, blef efter denna dag min goda vän, och många voro de morgnar jag infann mig hos honom, hvarpå vi jagade dagen lång.

Tiden framskred, och på hösten kom Liljekrona; han stannade kvar några dagar, hvarpå vi återvände till Helgeboda, där vi hälsades välkomna och meddelades den nyheten att bruket åter igen fått ny ägare, hvilken jämte familj snart vore att förvänta, alldenstund han skulle bosätta sig där.

Utterman var fortfarande förvaltare där, och någon öfverenskommelse måtte hafva träffats mellan köpare och säljare rörande oss, ty Liljekrona och jag skulle stanna kvar till våren. Det blef nu åter arbetstid, men jag fick nu använda mina fristunder efter godtfinnande och dessa tillbragtes till största delen i skogen. En spiksmedsdräng blef min ständige följeslagare, och som han var några och tjugu år gammal, kunde jag tryggt lämnas i hans vård.

Sedan den nye ägaren inträffat, började ett annat lif på Helgeboda. Främmande kom ofta, och såväl herr Liljekrona som de andra herrarna voro borta på kalaser, ibland flera dagar å rad. Jag var hemma och höll mig mest för mig själf, eller också var jag ute i skogen, dock sällan någon natt. En dag voro alla borta, då Erik i Långkärnshultet, en 16 à 17 års yngling, kom springande och med andan

i halsen berättade, att björnen slagit hans fars fem kor, och höll ett fasligt rumor vid fallet, där han föröfvat illdådet. Eriks far var alldeles förskrämd, ty då han velat freda sina kor hade björnen rusat efter honom, och han yrkade därför på hjälp.

Sådan fanns icke att få, och att tillsäga smederna sluta sitt arbete vågade jag icke, hvarför ingen annan än jag var disponibel. Jag var nu femton, eller åtminstone uti mitt femtonde år, och borde därför ej tveka; yngre gossar än jag hade ju skjutit björn.

Jag följde därför Erik med hjärtat uppfylldt af stora förhoppningar. Vid vår ankomst till torpet afrådde oss Eriks far från all tanke på jakt, men vi hade under den halfva milen, som vi gått, uppgjort vår plan och den sattes i verket. Jag skulle gå först, och var björnen kvar, skulle jag gå alldeles inpå honom och skjuta genom bröstet. Lefde han ändå, skulle Erik tillskynda med yxan och göra slut på odjuret. Att detta skulle gå för sig voro vi fullt öfvertygade om, och härpå företogs marschen till fallet emot gubbens och gummans bättre vetande. Men när blef väl ålderdomen trodd af den öfvermodige ynglingen? Allt nog, då vi framkommo till stället var björnen borta, de slagna kreaturen voro ynkligt sargade, och efter en af korna återstod ej mycket.

Säkra att björnen skulle återkomma på natten, satte vi oss under en stor sten för att vaka ut honom. Natten var mörk och kuslig, att börja med voro vi ifriga, men snart kändes det kallt. Intet ljud hördes från skogen; sofva tordes vi ej, och endast fruktan att blifva öfverraskade af björnen höll oss vakna. Jaktlusten började slappa af, då inemot fyratiden på morgonen vi hörde röster och snart framskymtade flera bloss. Våra namn ropades, och jag igenkände såväl Uttermans som Liljekronas röster. Glada gingo vi dem till mötes, och jag fick emottaga många milda förebråelser öfver min oförsiktighet. De medförde mat åt mig, och folk höll på att samlas för att hålla skall på morgonen. Detta misslyckades dock! Björnen slapp undan af brist på tillräckligt manskap, och så slutade mitt första försök på björn.

Någon tid därefter var jag i samma trakt med en spiksmed, Lars Örn, för att jaga hare. Vi skulle först på morgonen pröfva en ung hynda. Denna släpptes upp i en granskog nära en myr, öfver hvilken gick en så kallad kafvelbro. Här bad Lars mig stanna, ty fick hyndan upp, skulle nog haren komma till mig öfver bron. Detta slog i så måtto in att hyndan väl fick upp, och haren kom, men ej öfver bron, utan ett drygt bösshåll därifrån in i myren. Att med min lilla bössa försöka skjuta på detta håll lönade icke; jag stod därför lugnt stilla och betraktade haren.

I ett nu kom hyndan ut på myren, och efter henne en björn. Han gaf till ett rytande, stannade en stund och vände så in i skogen.

Att jag blef en smula häpen var naturligt. Jag skyndade bortåt vägen och upp genom skogen till en kolbotten, där öfverenskommet var att Lars skulle passa, om hyndan fick upp, och där vi skulle träffas.

Det bar ej bättre till än att björnen skrämd af Lars hade kastat om, och här möttes vi åter på tio à femton stegs afstånd.

Nu blef jag ytterligt rädd och skrek det mesta jag orkade. Lars svarade och kom emot mig. Äfven han hade oförvarandes stött på björnen och var upprörd. Vi skyndade nu efter de gamla hundarna, fingo dem på björnslaget, och oaktadt de icke voro annat än stöfvare, gick drefvet i full gång. Nu fingo vi brådtom att få kula i våra bössor och så efter drefvet, hvilket att börja med i små bukter aflägsnade sig emot norr.

Vi fortforo att följa jakten två à tre timmar, då vi förlorade hundarnas skall och måste sluta. Två långa timmar fingo vi vänta innan hundarna återkommo och sedan knoga af hem, utan att ha fått lossa ett enda skott denna dag.

Efter denna tid togo mina enskilda jakter större dimensioner; en och annan gång låg jag i något torp öfver nätterna, antalet bekomna harar växte, och jag hade denna höst största skottlistan på hela bruket.

Emellertid ökade herr Liljekrona mitt pensum, så att jag ibland, då han var borta, måste använda en del af natten till läsning, men detta gjorde jag gärna. Ofta måste

jag under dagarna afbryta läsningen för expeditioner vid bruket, emedan det hände att alla andra voro hindrade.

Sålunda fortgick hösten. Vår nye brukspatron var icke jägare, men då inbjudning till en större jakt på senhösten ingick, följde han med. Den skulle räcka i flera dagar. Under tiden var jag hemma, och då en ypperlig spårsnö inträffade, gick jag i dagningen ut för att skjuta en hare på säte. Harspår anträffades också strax, och slaget gick upp till det vid bruket närbelägna Hatterudsberget.

Jag gick tyst efter spåret och spanade hit och dit efter afsprång, då jag helt plötsligt fick se en räf, hvilken likt en hund låg hopkrupen på en tämligen stor sten inom lagom håll. Vid det jag kastade till ögat vaknade han eller blef mig varse och gjorde ett högt språng, men det var för sent, han nedföll fullkomligt död. Härför hade jag nog till en del att tacka den nu af mig begagnade bössan, hvilken jag under hösten fått utbyta emot min lilla korta. Denna bössa var rakrefflad och vida berömd och beryktad för sin välskjutning. Den som hade »Palma», den var lycklig vid alla jakter.

Sedan jag nu fått tag uti min räf, var jag så ytterligt glad, att jag måste ned till smedjorna för att visa den för min gynnare spiksmeden, hvarför jag för att snart hinna dit, fortast möjligt tog vägen utför södra sidan af berget, ämnande mig ned på landsvägen. Berget är högt och man har där en för trakten vidsträckt utsikt. Jag kunde se öfver den nedanför liggande älfven och en liten sjö, Flan. Där syntes ett djur komma springande från södra änden, ämnande sig uppåt landet till. Hvad slags djur det var kunde jag icke tydligt se, men icke var det hvarken hund eller katt.

Plötsligt föll den tanken mig in, att det kanske var en utter? Ja, så måste det vara. Jag slängde min räf till marken, och det skyndsammaste jag förmådde sprang jag till älfmynningen och gömde mig bakom en tät videbuske. Djuret fortfor att komma åt det håll, där jag satt, och jag blef mer och mer öfvertygad om att det var en utter. Så snart den var inom lagom håll, small det och min utter låg där liflös.

Nu bar det af till smedjan och bort till Lars, hvilken satt vid sin spikhammare och smidde. Skrikande af alla krafter förtäljde jag att jag skjutit en utter, och att han låg på Flan, men isen var så svag, där han låg, att jag ej vågade gå dit, utan bad honom följa mig.

»Ah! Ja, nog gör jag det,» var svaret, »men det är väl Broströms katt, kan jag förstå.»

Det klack till i bröstet på mig vid denna tanke, ty skomakar Broström bodde i närheten och var en myndig man. Lars stängde emellertid sin hammare och gick med mig. Drängarna åtföljde oss medtagande yxa och en stång. Vid framkomsten befanns djuret ligga där det fallit, och efter att ha lagt stången efter isen lyckades drängen krypa på den så långt, att han kunde med en stör peta uttern till sig och oss. Det var verkligen en sådan och ingen katt. Den beskådades och Lars vände af förnöjelse bussen i munnen flera gånger och var synnerligen högst förnöjd. Då erinrade jag mig plötsligt räfven.

»Lars, jag har skjutit en räf också!»

»Å! Hvar har han den då?»

»Jo, vänta, vänta!» Och som en raket satte jag af upp till berget, upptog räfven och visade den för de nedanstående. Alla voro förvånade öfver en sådan lycka, och aldrig har det sedan lyckats mig utan hjälp af hundar eller människor att på en dag få ett sådant jaktbyte. Lars lofvade afpälsa djuren, och vi gingo in till mor Stina, Lars' hustru, där vi värmde oss med kaffe, ty mor Stina hade i flera år tjänat hos mina föräldrar och var därför mig särdeles bevågen.

Efter denna lyckliga dag blef min kassa i bästa skick, emedan jag för de båda skinnen erhöll den i mitt tycke stora summan af tjugutvå riksdaler.

Några dagar därefter var herr Utterman ute och fick för hundarna skjuta ett lo. Detta hörde till det ovanliga där på trakten, ty lo togs i så kallade lobås eller »åfall» och sköts någon gång vid vakglugg, men att skjuta sådana för drifvande hundar, var icke brukligt. Efter denna tid spanades ifrigt efter färska lospår, och då sådana upptäcktes, anställdes jakter.

Vid dylika tillfällen anmodades jag icke att vara med, men fick ett par gånger försöka på egen hand. Dessa försök misslyckades dock. På högvintern lämnade mig min vördade och värderade informator, men på förvaltarens önskan fick jag kvarstanna till juni. Mina vårjakter voro de vanliga vid denna tid, orr- och tjäderlekarna. Vid en sådan som jag en gång företog, råkade jag i onåd hos min gamle läromästare »Ho-Jan». I sällskap med en annan pojke hade jag utan Jans vetskap begifvit mig till leken. Men nu bar det ej bättre till än att äfven Jan var ute denna morgon. Utan att vi visste det sprungo vi på samma tjäder. Jan klickade efter vanligheten, och jag sköt tjädern. Då blef gubben arg, gick ifrån oss och lofvade att vi nog skulle få betala detta. På aftonen samma dag blefvo vi dock försonade.

Lekarna besöktes flitigt denna vår, alldenstund jag blott hade föga arbete att verkställa. Som nämndt är skulle jag lämna Helgeboda i juni 1840. Så skedde och därefter kom jag i nattvardsskolan i den lilla köpingen Arvika, och kan härmed anse mina minnen från pojkåren såsom afslutade. Jag har uppehållit mig allt för länge vid dem, men har därmed velat framhålla att jag vistats mycket i skog och mark och fått en enfarenhet vida öfver mina år. Dessa små tilldragelser hade emellertid ingifvit kärlek för naturen och skogslifvet och jag kan säga, att från den tiden ha jakt och skogsvandringar utgjort mitt käraste tidsfördrif och nästan det enda nöje jag hängifvit mig åt under de nära femtio år, som jag oafbrutet vistats i skogsbygden.

Någon har yttrat, att »minnena äro enda vinsten af lifvet», och jag tror alla gamla jägare däruti instämma, åtminstone däri att minnena äro bland det bästa som återstår dem på gamla dagar, ty då ålderdomen inträdt, kunna de i minnet upplefva gamla jakter och ännu många gånger glädja sig åt dem.

Från Helgeboda kom jag, som nämndt är, till den lilla köpingen Arvika, där jag vistades hos en blifvande släkting. Mellan läsningen hjälpte jag till med hvarjehanda göromål och hölls i allmänhet till träget arbete. Då jakttiden inföll, ty en sådan iakttogs äfven där, fick jag från den alltid lika välvillige herr Utterman som present mottaga en liten

kortbent hund, kallad »Läggan». Min glädje häröfver var obeskriflig, och jag var ute i skogen så ofta det lät sig göra. Mycket hare och fågel var den tiden att tillgå helt nära köpingen, och jägare funnos äfven. Dessa voro postmästaren Nilsson, handlanden Rosin och färgaren Sandberg. Nilsson och Sandberg höllo sig hundar, hvilka voro rätt dugliga, ehuru deras herrar voro oskadliga för villebrådet. Postmästarens hundar stodo oftast till min disposition, och hvar gång jag afhämtade dem, sade han alltid: »Nästa gång går jag med ut!» Men den gången kom aldrig, ej heller hörde jag att han någonsin varit ute med de andra jägarna på platsen. Herr Rosin och jag jagade däremot ofta tillsammans, och någon gång var äfven herr Sandberg med oss, men denne var så full af pojkaktighet och upptåg, att vi flera gånger skildes från honom i skogen. Emellertid hade han en bra hönshund, settertiken »Negress». Före henne hade jag blott sett en hönshund, nämligen kapten Nauclérs »Ebbe», en storväxt pointer med klufven nos; därför var jag mycket ifrig att få följa S. då han gick ut med »Negress», emedan herr Liljekrona beskrifvit rapphönsjakten såsom höjden af allt trefligt. Slutligen en dag fick jag följa med, och därefter stegrades min åtrå att åtminstone få skjuta en höna. Med »Negress» kom jag snart på god fot under de få gånger jag fick åtfölja S. »Negress» hade sin frihet och god jaktlust och kom ibland till mig på besök. Föll det sig då lägligt, följdes vi gärna åt ut; att våra jakter icke bedrefvos jägaremässigt följer af sig själft, men då vi någon gång lyckades få någon fågel, var vårt nöje stort i alla fall, och som ingen fanns hvilken kunde lära oss huru vi rätteligen borde gå tillväga, måste erfarenheten här, som i så mycket annat, blifva vår läromästare.

Våra trefliga jakter afbrötos dock för en tid, ty sedan »Negress» den ena gången efter den andra hemkom våt och dyig, gaf detta anledning till missnöje och spaning efter den, som begagnade henne. Sanningen kom snart i dagen, och jag fick mig en duktig uppsträckning af herr S. och löfte om något kännbarare, om jag förnyade tilltaget. Huru det likväl kom sig och hvem som bedref saken till vår fördel fick jag aldrig veta, men troligen var det post-

mästaren. En vacker dag kom nämligen herr S. till mig med »Negress» och lofvade att jag någon gång, då jag blott sade till, skulle få låna henne, hvarpå »Negress» och jag återtogo våra expeditioner, så ofta som min tid tillät det.

Inföll så hösten; jag hade slutat min nattvardsläsning och skulle nu själf förtjäna mitt bröd. Att börja med försöktes att göra mig till köpman, och var jag därför hos min blifvande svåger. Men efter omkring ett års förlopp ansågs jag med rätta såsom därtill oduglig. Medel till fortsatta studier kunde ej anskaffas, och en vacker dag underrättades jag om att plats såsom bokhållare anskaffats åt mig på Sälboda bruk, beläget en och en half mil från köpingen.

Jag jublade i min själ, emedan jag var bekant med bruksförvaltaren Hallgren, som var jägare, och jag visste att bokhållarna hade på det hela mycken ledighet, åtminstone de som dugde till något (jag vill ej tala om dessa murmeldjur, som behöfde en hel förmiddag för att inskrifva en liten räkning och dagen lång för att rätt summera några sidor siffror).

Med gladt sinne afreste jag med det snaraste, medtagande min vän »Läggan» till Sälboda och mottogs på det vänligaste af min blifvande husbonde jämte hans hushållerska, hvilken senare förr varit väfverska på den tid jag vistats på Hillringsberg. En äldre kamrat åtog sig min edukation. Vanligen stego vi upp klockan fem à sex om morgonen, ordnade ut arbetarna och hade sedan skrifgöromål till mellan åtta och nio, då vi åto frukost. Därefter företogs promenad till bruket och sedan voro vi i de flesta fall lediga hela dagen (förvaltaren själf skötte jordbruket och korrespondensen samt skogsarbetena); endast lördagarna voro äldste bokhållaren och jag upptagna för hela dagen, ty vi synade då järn och spik samt vägde till och från smederna.

Redan året därpå hade jag dels af böjelse, dels af ekonomiska skäl slagit mig på räfjakt och räffångst. Af en gammal vän till min far hade jag fått fem stycken räfsaxar. Han hade också lärt mig koka »räfsmörja» och lägga ut saxarna; dock hade den gamle majoren tagit löfte af mig att icke till någon, eho det vara månde, utlära denna konst.

Stor tur hade jag haft uti mina räfaffärer, ty med biträde af och i bolag med en äldre kamrat hade jag tillsammans fått tjugutvå räfvar, dels i saxar, dels med hjälp af »Läggan». Ett så stort antal räfvar på en vinter ansågs på den tiden riktigt storartadt. Att saxarna medtogos till mitt nya hem var klart, och förvaltarens tillstånd att få lägga ut dem var ej svårt att erhålla; tid därtill skulle nog yppas. Då förvaltaren på en af sina skogsresor tog mig och »Läggan» med och han därunder fick skjuta ett par harar, blefvo vi favoriter hos honom båda två, och sedan dessa resor förnyats ett par gånger till, erhöll jag förtroendet att tillse så väl timmerhuggningen som några kolningar. Naturligtvis skötte jag denna min befattning med största ifver och medtog som oftast »Läggan». Alldenstund villebråd fanns i ymnighet, förságo vi hushållet därmed. Både »Läggan» och jag stodo därför synnerligen väl hos matmodern, som visade sin bevågenhet genom att alltid förse oss med riklig matsäck. Det var en härlig vinter jag nu upplefde. Vargarna voro försvunna, så att »Läggan» kunde i säkerhet arbeta så länge snön ej var för djup, men i ett fall skulle jag dock velat ha det annorlunda.

Det var nämligen ondt om räf kring Sälboda och där fanns flera räffångare. Den lyckligaste af dem var gevärssmeden J. Hult i Grafås. Med mina räffångster hade jag ingen tur; väl fick jag före jul två stycken, hvaraf den ene var en korsräf, men därvid stannade det.

»Läggan» var gammal och ytterst senfärdig, så våra räfjakter lyckades ej. Därför skaffade jag mig ett par valpar, och »Läggan» fick gå till sina fäder. Frampå vintern fick jag åtfölja förvaltaren på timmermärkning. Timmer köptes nämligen till ett betydligt antal af bönderna från de norra och östra delarna af socknen, och efter ett par dagars öfning öfverlämnades hela saken åt mig. Därmed blef jag sysselsatt till långt fram på våren eller till sommarens början och var denna tid sällan hemma, ty sedan isen gått bort från floder och sjöar, blef jag beordrad att åtfölja timmerflottningarna för att föra nödiga räkenskaper och tillse arbetet i dess helhet. Till min hjälp hade jag våra arbetsförmän, hvilka kände såväl vattendragen som

folket, och jag lefde i godt förstånd med mina arbetare. Jag fick nu reda på många förhållanden och marker i våra trakter och hörde att det fanns öfverflöd på vildt. Jakten låg emellertid nere under hela denna tid, ty mina valpar voro för unga; förvaltaren hade visserligen köpt en hund »Karo», men denne ville han hafva hemma. Omkring Sälboda var god tillgång på fågel, men under våren hade jag varit på tjäderleken blott ett par gånger. Under jakttiden fick jag begagna »Karo» när jag ville, och han lärde snart mina valpar drifva någorlunda, men ingen af dessa hundar brydde sig om fågel. Häröfver beklagade jag mig en dag vid fågeltidens början: hade jag en duglig hund, skulle nog fågel åtkommas, då det verkligen fanns så betydligt. Äldste bokhållaren sade sig då vilja eftersända en hund, »Björn», den han ägde och som var god fågel- och harhund. Så skedde, och en dimmig augustimorgon gingo vi väster om bruket till några små tjärnar, Ängflaarna, där vi snart nog anträffade en kull tjädrar. Vid denna årstid och i sådan väderlek sutto fåglarna trygga, och »Björn» skötte sig så väl, att vi inom en kort stund sköto tre duktiga fåglar. Men nu stötte »Björn» på en hare, och hade han skött tjäderjakten väl, så skötte han hardrefvet mästerligt. Efter ett par timmar hade vi två harar, och då ansågs det vara tid gå hem och äta frukost. Jag ville genast gå ut igen för att taga reda på resten af tjäderkullen, men däraf blef intet. »Björn» fick jag ej taga och husbonden ville ej ut mera. Med »Karo» och mina valpar »Pan» och »Diana» jagade jag nu en tid och alla söndagar hela dagen, men bytet blef ringa; det ville ej gå, »Karo» var ej ihärdig och dessutom ej alltid vid humör. Under tiden stod stackars »Björn» vid sin koja, ty låna honom fick jag ej och ej heller ville husbonden till skogs; men brukets mjölnare ägde en tämligen god stöfvarhynda, och som han själf var lifvad för jakt, följdes vi ofta åt.

Vanligen begåfvo vi oss då af på lördagskvällen och styrde kosan till någon aflägsen ojagad mark, där vi togo kvarter i en kolkoja eller hölada och jagade hela söndagen, och då vi nu hade ombyte af hundar, kunde vi ofta skjuta två à fyra harar samt en och annan fågel. Mjölnaren var

en stor, stark och hurtig karl, och då han var med behöfde jag aldrig bära vårt byte, hvilket vi delade som bröder.

Någon riktig fart i våra hardref blef dock ej; jag gick och funderade huru »Björn» skulle åtkommas och tänkte just rådgöra härom med förvaltaren, då min kamrat erbjöd mig köpa hunden för 30 riksdaler. Detta var för mig en stor summa, men jag hoppades på räfjakten och köpte »Björn».

Nu blef det lif i mina jakter. Valparna blefvo allt bättre och bättre, bytet rikare och mera omväxlande med fågel. Detta väckte förvaltarens uppmärksamhet, och en dag gick han med till skogen. Dagen var gudaskön, jakten gick utmärkt, och hundarna prisades högeligen. En annan gång bjöd förvaltaren några af ortens närboende jägare på storjakt omkring Gårdsås hemman, beläget ungefär en half mil från bruket och hvarest det fanns ovanligt tjänliga marker och stor tillgång på vildt. Gästerna anlände, middag intogs och jag var alldeles beredd få följa med.

Men då sade förste bokhållaren att han ville fara, hvadan jag till min stora sorg måste stanna hemma.

Jägarna voro borta i två dagar och hemkommo med femton harar. Jag nämner detta såsom ett bevis på huru stor tillgång det fanns på vildt inom Gunnarskogs socken. Men prisen å villebråd voro också därefter. En tjäder betalades med 36 skilling, en tjäderhöna med 24, orre 18, orrhöna 12 och hjärparna gällde ej mera än 6 skilling stycket.

Fanns ej köpare till detta pris, hvilket ofta hände, så bytte man sig till varor i köpingens bodar.

Harar såldes ej ofta, bönderna sköto sällan sådana, och snaror för hare förekommo högst sällan.

Lägger man härtill att svedjandet på allmogemarkerna fortgick ohejdadt, inses lätt att hararna hade det bra. Före min tid hade på många år, eller sedan de glada löjtnanterna Edgren lämnat orten, ej funnits någon som med allvar idkat harjakt. Dessa hurtiga män lefde ännu med saknad i folkets minne; de hade alltid varit så »frimodiga och gemena» (kamratlika) af sig och rensat torpen från de odygdiga hararna.

Det säkra var emellertid att hararna förökat sig och att tillgången var betydlig. Efter de äldre herrarnas färd till Gårdsås stod min håg alltjämt dit, och efter någon tids förlopp gaf jag mig också åstad, åtföljd af min vän mjölnaren. Vi marscherade till Grafås, där vi af Hult fingo låna oss en båt, och rodde så öfver sjön Gunnern, hvilket förkortade vår väg med två tredjedels mil. Vi stannade dock ej i någon af gårdarna, utan gingo i den mörka höstnatten en god fjärdingsväg in i skogen, där vi lade oss i en kolkoja. Vi plågades dock erbarmligt af röken därinne, hvarför vi på morgonen gjorde eld utanför kojan, och där kokade vi oss kaffe, en lyx som jag förr aldrig bestått mig under jaktfärderna.

Medan vi väntade på den nu snart gryende dagen, sutto vi och språkade om våra utsikter för jakten, och då jag kom att tänka på att mitt skott kunde vara osäkert efter den fuktiga natten och färden öfver sjön, rådde mig mjölnaren att skjuta ut det och sedan ladda om.

»Ja, det kunde jag nog göra, blott jag hade något att skjuta på.»

»Å, sikta på 'bordstaken' där nere på kolbotten!»

En sådan fanns ett bösshåll från oss nere i fallet. Bordstake är benämningen på den i kolmilans centrum befintliga gröfre trädstam, mot hvilken veden reses vid milans uppbyggande; staken är nedgräfd i jorden, där den insuper syra och sällan uppbrinner eller kolas. Höjande sig ungefär en half aln öfver markens yta står denna trädstump fortfarande kvar, sedan kolen borttagits.

Enligt mjölnarens uppmaning siktade jag på denna och tryckte af, men blott knallhatten small. Då blef med ens lif i bordstaken, som i snabb fart tog till flykten öfver fallet och in i skogen. Nå, ändtligen en jakthistoria! Å nej, det var blott en hare, hvilken på väg till sitt dagkvarter tagit sig en rast på kolbotten. Hade skottet gått af och haren blifvit liggande, då hade jakthistorien varit färdig! Nu blef ej annat af än mjölnarens utrop: »Å, se på f-n, här gå hararna på torra landet!» Nu hämtades »Björn» ur kojan och släpptes, och omedelbart därpå klang hans välljudande och lifliga skall genom skogen.

Gryningen tilltog, och snart färgade solen med sitt guld åsarnas toppar. Det dröjde ej länge förr än Jösse halfhvit och treflig kom skumpande tillbaka öfver fallet och skulle just taga sig en »funderare» på sin förra plats i kolbotten, då skottet brann och Jösse föll. Ekot rullade från höjd till höjd i den lugna morgonstunden, mitt jubelrop följde och snart framkom både Björn och mjölnaren, den senare varm och ifrig men högst förtjust; »dä va allt en spoling te gå långt den där, men hit skulle han igen, ja dä ä' som je säjer dä ä' däsamme hvar Gustaf står, dit ska harn. Hej, »Björn», du är hund hela dagen, du! Nu skall du få frukost,» och därmed tog han haren, öppnade den och gaf hundarna samt och synnerligen. Jag har nämnt denna lilla episod från vår anspråkslösa jakt endast för att bevisa att det kan inträffa helt naturliga händelser, hvilka göra fabricerandet af jakthistorier alldeles obehöfligt. Men att sedan berätta dem, därifrån måste jag af erfarenhet afrådå hvar och en.

Vår jakt denna dag gick sin jämna gång och vid vår återfärd på kvällen hade mjölnaren att bära på sex stora harar och en hel knippa hjärpar, hvilka vi påträffat i mängd då vi gingo in i snåren för att hjälpa hundarna taga upp. Vi hade vid tiden för denna jakt hunnit i oktober, då hararna i denna del af landet och väl öfverallt sitta hårdt.

Dagen hade varit kort, och om vi icke fått så många harar som de äldre herrarna fått på sin tur i samma trakt, så hade vi dock fått präktiga djur och detta har alltid för mig liksom andra jägare varit kryddan på jakten.

Under de närmast följande sex åren eller till 1849 konditionerade jag på trenne andra bruk, nämligen Koppom, Mölnbacka och Qvarntorp, på de senare hos herrarna Örn; på dessa ställen skötte jag vid sidan af mina bruksgöromål jakten såsom förut nämndt är. Först på Qvarntorp blef jag i tillfälle att vända mig till större villebråd. Sedermera då jag som skogsinspektor och timmeruppköpare för Lilla Edets sågverk bosatte mig i Dalby, började min arbetstid vanligen i medio af december och slutade vissa år redan i början af maj, andra år i slutet af juni. Den öfriga tiden kunde jag använda efter egen önskan. Så snart mina inkomster sådant

medgåfvo tillbragtes försommaren på resor i olika trakter och höstarna alltid i jaktmarkerna, vare sig nu i skären, fälten eller skogen. Flitig öfning gaf goda hundar, och som jag fäste mig föga vid afstånden mellan jaktplatserna, så jagade jag det villebråd som för årstiden lämpade sig bäst. På Sälboda hade jag gjort bekantskap med en göteborgare. Under en morkulljakt beskref han lifligt sina fågeljakter i skärgården, där det fanns god tillgång på fågel, samt det behagliga i att färdas i en god båt och hafva alla sina saker omkring sig, bo väl och ligga väl, och under dåligt väder segla in i hamn till bekanta eller ock fördrifva tiden i kuststäderna. »Tröttna vi på sjöfågeljakten,» sade han, »ha vi fullt med räf på öar och holmar, hvarest ock finnes hare och orre, och,» tillade han, »vi skola nog laga så du kan få komma med dit till hösten.»

Detta var på våren, men då hösten kom, hade min gynnare begifvit sig till de marker, hvarifrån man icke återvänder. Hans skildringar lefde dock i mitt minne, och jag beslöt att om i en framtid tillfälle därtill gafs, skulle jag en gång njuta af all denna härlighet. Och därmed höll jag ord, hvarom mera framdeles.

Allt sedan jag flyttade till herrarna Örn hade jag så ofta det varit mig möjligt infunnit mig, då hofjägmästaren Falk hade något skall på björn, vare sig vinter eller sommar. Hofjägmästaren var en gammal vän till min far, och som jag ock var bekant med hans söner, bemöttes jag alltid med godhet af dem, antingen vi sammanträffade i skogen eller då jag aflade besök i hans hem på Risäter. Ledsamt nog för mig var björntillgången i nedre Elfdalen dels genom hofjägmästarens, dels genom Lloyds åtgärder vid denna tid medtagen, att det var långt mellan skallgångarna, och vid dessa hade jag ingen tur. Enskilda sådana förekommo äfven, såsom hos Moberg på Thorsby, hvarjämte ynglingarna i öfre Elfdalen gemensamt anställde skallgångar, på hvilka jag lyckades bättre; men odisputabelt hade jag hittills icke ensam skjutit någon björn, ty andra hade också delat äran däraf. En hade jag väl gifvit sista skottet, men först sedan han var nedfallen. Jag var på detta skall liksom på alla andra bolagsskall, det vill säga sådana då

flera bekanta tillsammans köpt en holmad eller ringad björn, självskrifven anförare till följd af den lätthet jag hade att färdas på skidor. Emellertid längtade jag mycket att ensam få skjuta en björn, ty af skallgång hade jag fått nog, och började därför vidtaga mina åtgärder i och för denna sak.

Så snart min flyttning till Dalby blef bestämd, gick jag därför i författning om att få köpa en duglig björnhund. En sådan erhölls också från Lördalen i Norge, och med denna företogs sedan en hel del af jakter, hvarom mera framdeles. Älgjakter hade jag företagit flera gånger med föga lycka, andra med bättre, men på det hela slog älgjakten icke an på mig. Min ifver lämpade sig icke för att stå dagen lång på post eller gno allt hvad krafterna medgåfvo många timmar och sedan tappa hundarna och ligga och vänta på dem. Det blef dock något bättre sedan jag flyttade till Dalarna, där jag slumpvis kom att bo i en rik älgtrakt, men äfven där gick jag ej af böjelse ut, men för hushållet var det bra.

Sedan jag i Dalby så småningom blifvit lokaliserad och fått dugligt folk, började jag mina forskningar efter björn med att göra kunnigt att jag köpte holmade eller ringade sådana för mig och kamraterna. Dessutom bekostade jag ensam letare, det vill säga jag betalade dugliga karlar, som höstetid gingo ut för att söka i gamla iden och holma, i fall några slag eller spår anträffades. De sändes åt flera trakter på en gång, då man i oktober väntade snö eller genast då sådan fallit. Dessa expeditioner bestodo af två man och om möjligt äfven af en hund. För hvarje afdelning åtgick vanligen två veckor, och blefvo dessa letningar ganska kostsamma. Jämte en, stundom flera man företog jag äfven själf sådana sökningar och lyckades ibland, men misslyckades oftast. Hade man ej kommit i tillfälle att skjuta en och annan fågel, skulle dessa färder ofta varit enformiga nog, men detta tillika med hoppet höll kuraget uppe. Alldeles så utan behag voro ej heller dessa sökningar, ty om vädret var vackert och snön lätt att färdas uti, kunde äfven andra djur fällas vid sådana tillfällen, såsom mård, utter och lo, äfvensom en älg de första åren jag bodde i Dalby, men därom ordades ej. Hofjägmästaren

Falk hade nämligen då redan börjat att äfven i denna landsända tillämpa den numera kunniga jaktlagen, och då äfven jag på egen begäran fick bref och sigill som skogsuppsyningsman, fingo älgarna gå ifred för mig. Men jag misstänker att mina karlar, då de kommo på egen hand, icke så särdeles noga aktade hvarken den ena eller andra befallningen.

Emellertid är det ett faktum att under hela den tid jag vistades i Dalby idkades älgjakt på skidor, och på tal därom vill jag meddela den kännedom i saken jag därom äger. Då tjänligt före inträffade, det vill säga då snön bar den skidlöpande jägaren men icke älgen, slöto sig två, helst tre jägare och skidlöpare tillsammans. Älgarna uppsöktes och holmades, två jägare ställde sig i håll, den tredje stötte upp djuret. Fingo nu de utposterade jägarna fälla älgen, var saken därmed vanligen slut, men undsluppo djuren eller djuret skottet eller om de sårades, ålåg det den jägare, som älgarna närmast passerat, att allt hvad han förmådde förfölja och nedskjuta dem. Det var endast vid lämpligt före sådant lyckades. I Dalby funnos högst få fullgoda skidlöpare, ty först vid Båtstad, Höljos och Aspberg bodde sådana. Om älgen ej upphanns af skytten inom en eller två timmar, var han vanligen räddad, ty under denna tid hann djuret antingen timmervägar eller ned till bygden, där det vid boningshusen eller på själfva älfven kände sig fredadt, och dit följde ej heller skytten eller skyttarna.

Dessa måste då gå hem med oförrättadt ärende, men i buskarna helt nära husen kunde djuret gömma sig till en tid, ifall det ej upptäcktes af någon hemskytt; denne öfvertog då jämte grannarna jakten och ofta med framgång. Blef älgen nödsakad återvända till de mera aflägsna trakterna, uppsöktes han igen af skidlöpare.

Då de så kallade hemskyttarna sköto någon älg, höllo de detta så hemligt sig göra lät. Men huru det var hade de afundsmän och så fick länsmannen nys om saken. I lyckligaste fall kom älgens kött till rätta och i laglig ordning gjordes då beslag därpå. Den supponerade skytten stämdes till tinget, men de tillkallade vittnena hade vanligen ingen vetskap om saken.

Flera sådana mål förekommo, och sedan länsmannen ur egen kassa fått betala ersättning till vittnen och andra omkostnader, slappades han af, och älgjägarna fingo drifva sitt ofog.

Det antal älgar, som på sådant sätt hvarje vinter fingo sin bane, torde ej öfverskridit fem à tio stycken, men längre upp kring Kärrbakstrand, Båtstad, Höljos och Aspberg, där stannade det nog icke vid ett så ringa tal. Hvad älgstammen vidkom, tror jag icke den minskades under de år jag jagade i Dalby, utan snarare ökades ända till 1860, då enligt samstämmande uppgifter älgarna, till följd af detta års stora snöfall, flyttade längre mot söder, där de sedermera förökat och spridt sig till trakter, hvarest de för en mansålder tillbaka icke funnits.

I parningstiden fälldes högst få älgar inom Dalby under de åtta år jag bodde där; åtminstone fälldes ingen af allmogemännen ofvan sjön, ty till dem får den längre fram förekommande Ben-Olle och hans bror ej räknas. Det var måhända denna omständighet som gjorde, att älgstammen, trots vinterjakterna på skidor, höll sig uppe. Ingen af herremännen, mig veterligen mer än baron von Below, jagade älg på hösten, och hans jakter voro i Dalby ej många. Under de år jag vistades i trakten berättades att älgar under hösttiden skötos i Nysocken eller grannsocknen till Dalby. På hofjägmästaren Falks björnskall föllo också ibland älgar. Hvad älgstammens ökning eller minskning angick, så hade dessa skall ingen betydelse för de marker jag kände till. Vid ett skall i Nysocken eller på den så kallade Osebolskogen lät hofjägmästaren skjuta ett större antal älgar, och härför klandrades han ganska skarpt, men den som kände hofjägmästaren visste, att ingen hade så väl reda på villebrådets förhållanden som han, och för min del är jag fullt öfvertygad om att älgtillgången tålde denna reduktion.

Falk och Lloyd i främsta rummet hafva lärt värmländingarna att jaga, och som flera framstående utländska jägare besökt provinsen och vanligen medfört den bästa utrustning, såväl hvad gevär som ammunition beträffar, så ha intresserade haft tillfälle att rikta sin kunskap i saken och ha ej behöft vara okunniga om de till jakten hörande

nyare uppfinningarna. Redan under min vistelse på Helgeboda hade vi från Kristiania erhållit engelskt krut. Filtförladdningar förfärdigades af gamla, tjocka bondhattar, hvilka på den tiden bestodo af präktig filt, och hagel köptes såsom nu för tiden i små lärftsäckar också från Kristiania; de voro jämna och tunga, men ansågos för små (motsvarande Sala n:r 4 à 6). Att börja med ringaktades de, men ganska snart accepterades de af herrar Utterman och Lindqvist, och den senare varnade för all packning af krutet. Redan 1838 började Liègegevär komma i bruk; de voro då som nu praktfullt och väl arbetade och stodo i välskjutning öfver de flesta svenska, hvilka för det mesta voro af ortens tillverkning. Många gevär tillverkades i Lönhöjden i Gräsmarken och på flera andra ställen. De som tillverkades af Johannes Hult i Grafås ansågos bäst, men dessa voro få och dyra; från Holm i Karlstad erhöllos äfven goda gevär. Allt nog, de franska gevärens antal tillväxte hastigt, och snart fick man äfven tyska från Hage i Karlstad, men därmed förstördes också för en tid förtroendet för de utländska gevären. Mera öfvade jägare började svärma för de engelska gevären, men då de voro mycket dyra, funnos ej många som vågade så mycket penningar.

Den af allt flera bland västra Värmlands jägare från Kristiania anskaffade engelska ammunitionen upphjälpte välskjutningen högst betydligt, och man nöjde sig med de gevär man hade. Då jag flyttade till Dalby, hade jag en gammal dubbelbössa, bred mellan hanarna och ej god att skjuta med. Denna bortbyttes och så köptes från Kristiania ett Liègegevär, vackert, lätt och behagligt, med rak spång, hvilket hvar man vet med många procent underlättar skjutningen. Snart därpå köptes på en gång tre Liègegevär bland mina grannar och kamrater, och därefter ökades antalet allt mer och mer. Min första och likaså min andra franska bössa bibehöllo ej länge sina skjutegenskaper, ty då jag köpte dem på hösten sköto de illa redan hösten därpå, hvilket kom sig däraf att de under vintern ofta laddades med kula och om somrarna voro allt för flitigt i bruk; ty var jag ej i skogen, så sköts ändå. Så ofta jag häröfver beklagade mig för von Below, hvilken ofta besökte oss i

Dalby och onekligen var den mest erfarne i allt hvad till skjutkonsten hörde, blef svaret: »skaffa dig en engelsk bössa, så kan du skjuta så mycket du vill; den skall hålla dig ut.» Först 1854 fick jag af en bekant låna en sådan på ett par skärgårdsjakter för att se hvad den dugde till. Den sköt så det var mig omöjligt afstå den. Bössan inköptes med låda och tillbehör. Sedan jag bekommit detta utmärkta gevär, hvilket som v. B. förutsagt hållit mig ut och ännu den dag som är kan täfla med yngre gevär af nyare tids uppfinningar af samma kaliber, blefvo mina träffar jämnare, och som bössan skjuter fullkomligt säkert på hundra alnars afstånd med kula, har jag sedan aldrig haft behof af något annat kulgevär på jakter i skogig mark. Med bössan följde en hel del engelsk ammunition samt stora knallhattar (water-prob), hvarigenom jag äfven befriades från den litet emellan återkommande klickningen af mina förut ägande gevär. Kulbössor eller refflor funnos öfver allt, så långt jag kan minnas. De elegantaste voro dels tyska, om hvilka det hette att de voro från konung »Fredriks tid», dels svenska, oftast med fabrikantens namn än å pipa än å lås, äfvensom de olika ägarnas namn å stocken eller å silfverplåtar. Därefter kommo finska, norska och svenska så kallade jägarstudsare; de voro korta, starka och oftast välskjutande och hvilka för sin korthets skull lämpade sig bäst för skidlöparen. I ordningen därefter kommo de gröfre och långa djurbössorna*. och sist lodbössor i många former.

I allmänhet sköto lodbössorna på kortare håll bra, och piporna voro omsorgsfullt gjorda. Stockar och lås med därtill hörande delar voro däremot af dålig beskaffenhet, och klickningar hörde till regeln. Flintlåsen voro allmänna, och det dröjde länge innan de kommo ur bruk, ty bössor med goda flintlås och omsorgsfull vård klickade mera sällan än man skulle trott. På herregårdarna funnos ej sällan rätt talrika vapensamlingar, hvaruti reffelbössor voro till antalet öfvervägande. Äfven allmogejägare hade två à tre eller flera bössor, i synnerhet i de aflägsnare skogsbygderna, där flera fullvuxna söner funnos i familjen, hvilka gärna syssel-

* Grofva, långa och tunga bössor afsedda för stordjursjakter.

satte sig med jakt. Den enkla hagelbössan var oftast en omborrad f. d. lodbössa, ett kaseradt soldatgevär eller ett i orten förfärdigadt sådant. Vid samtal om bössor påstod hvarje ägare att hans var oöfverträfflig, men att detta i allmänhet ej var förhållandet, insågs lätt af de rätt ofta förekommande byten af bössor, hvilka ofta afslutade sällskapsjakterna. Utom bössan gick vid sådana tillfällen äfven annan jaktredskap i byte, och en och annan gång speltes kille om någon begärlig sak. Man såg äfven bössor af egendomlig konstruktion enligt beställarens egen uppfinning. Den märkligaste af den sorten jag såg var en björnstudsare vid Vägsjöfors bruk. Den var utomordentligt grof och tung, så att endast en och annan förmådde sikta och med snabbhet afskjuta den. De som försökt detta sades ej vilja göra om saken, emedan rekylen var så häftig att skytten i de flesta fall själf damp, huru än kulan träffade.

Ett märkligt gevär ägdes af bruksförvaltaren Moberg på Thorsby. Det var af engelskt fabrikat med blott två refflor i hvarje pipa. Kulan var försedd med ett bälte, hvilket passade till refflorna. Denna bössa sköt äfven på längre håll oklanderligt och var alltigenom utsökt arbete.

Af det anförda synes att det var ingen brist på gevär, ej heller på amatörer af jakt, men få voro de som skötte sin sak med intresse och urskillning. Skjutkonsten låg äfven nere eller uppöfvades icke; ty högst få voro de, som kunde med säkerhet fälla en fågel i flykten, åtminstone såg jag aldrig någon af allmogejägarna ens försöka sig därmed, därifrån undantagna dem som redan kommit att utöfva fågelskytte för stående hund; de redde sig nog bra. Längre fram i tiden bildades sällskap för välskjutning med kula. De af mig kända voro »Thorsby björnskyttar» och »Arvika skyttegille». Bland dem fanns nog en och annan som skötte både det ena och det andra geväret ganska bra, men någon ovanligt snabb och säker skytt sammanträffade jag aldrig med under denna tid.

Älgjakt på skidor.

Sedan hösten 1847 hade jag plats som andre bokhållare på Qvarntorps bruk i Värmland hos förste landtmätaren och brukspatronen L. J. Örn därstädes, en i allo dugande man; själf arbetssam hade han en synnerlig förmåga att framkalla arbetshåg hos sitt folk och i allmänhet gjorde ock hvar och en sitt bästa. I min afdelning af det hela ingick sågens skötsel med bihanget timmeruppköp och flottning. Till hjälp härutinnan hade jag en timmermärkare i Elfdalen, en i Norge.

Mars 1848 med sin franska revolution hämmade all trävarurörelse, och till följd däraf hade jag delvis god tid.

På hösten tycktes blifva bättre, affärerna började ljusna, timmerförlagen utdelades och biträdena i Dalby och Trysild sattes att verka. Korrespondensen en gång i veckan fortgick regelbundet och affären började ordna sig.

Det var i början af december, då brukspatronen strax efter elfdalspostens ankomst lät kalla mig upp på sitt arbetsrum. Vid mitt inträde höll han ett bref i handen, hvilket han öfverlämnade till mig under anmodan att taga del däraf.

Brefvet var från ett konsortium af norska bönder från Elfrum och Hedemarken, hvilka ägde ett större parti timmer på en i Klara älf fallande biflod Höljan; detta utbjöds till salu.

Alldenstund partiet innehöll en stor del granvirke, hade spekulanter den tiden icke saknats på Klarälfvens vatten; men virket, eljes begärligt, var nu trögsåldt, helst man icke

visste eller kunde med visshet veta huru engelska marknaden kunde ställa sig på våren 1849.

Brefvet upplyste vidare, det ägarna till virket vore att träffa vid drifningsplatsen, en half mils väg nordväst om finnbyn Aspberget, nära norska gränsen. För öfrigt antyddes ej pris eller beskaffenhet.

Sedan jag läst detta bref samt ett annat från kommissionären i Göteborg, diskuterades frågan rätt länge, och ordern blef slutligen: »Herrn reser upp, hör efter hvad utsikter det finns för virke i Dalby och för resten efter hela Klarälfven, reser vidare till Aspberg, ser på virket noga — våra försäljningspris känner herrn, sågen och flottningen sköta vi — beräkna nu väl. Jag vill hafva och hoppas få ett godt resultat.» Härpå tillades: »Som jag förmodar ni reser i morgon, skall jag anordna om matsäck; till jul är ni hemma. Bed herr Gjellerz — förste bokhållaren eller förvaltaren — komma upp.» Detta sista yttrades hastigt och jag blef rätt häpen.

Affären var stor, gällde omkring 25,000 riksdaler, och var i mitt tycke alldeles orimlig. Jag sluta ett köp på snart sagdt eget ansvar, utan bestämdt pris! Blodet steg mig nog åt hufvudet och jag blef stående där jag stod. Jag hade ej mer än tjugutre lefnadsår, och i denna sak syntes de mig för få. »Gubben», som vi på kontoret gemenligen benämnde vår husbonde, såg nog att saken grep mig, men sade lugnande: »Var icke bekymrad», och i det han lämnade mig en prisnota, undertecknad af samtliga timmerköpare på Klarälfven, tillade han: »Håll denna i det längsta, och låt virkets beskaffenhet afgöra, om skäl är att öka; mycket mera skola ej säljarna ännu och knappast i år begära, och får herrn ej partiet, är ni lika välkommen hem ändå. — Hela saken repareras ju med att Halvar i Nedergården och Ole Nyhuus i Trysild få arbeta litet mera och herrn med; ty nog få vi vårt behof af virke ändå.»

Detta resonement verkade som en vattuså på en tändsticka. Bugande förfogade jag mig ut med hjärtat uppfylldt af fröjd; ty resa, ja det var härligt, och denna årstid till på köpet, då jag borde få spaning på någon björn, kanske få jaga och möjligen skjuta på det genom Lloyd klassiskt

vordna Aspberget! Det var mycket som hägrade i inbillningen.

Midt i trappan mötte jag förvaltaren, och med blott orden: »du skall in till gubben», kilade jag ned på kontoret, där jag genast började rusta för resan.

Till första stationen eller Nedergården var femton à sexton mil. Det blef drygt på en dag, men jag beslöt mig för att försöka. »Lill-Jonas», kontorsuppassaren, tillsades genast draga fram »husken», en lång släde, fylld af tre lådor. Ofvanpå dessa voro sittplatser, så anordnade, att man hade ett ben på hvardera sidan om släden; körkarlen satt frampå. På sådana slädar, ansedda som mycket ändamålsenliga för skogsfärder, har jag tillbragt mången god dag. — I verkligheten äro de tortyrredskap; fötter och knän skyddas ej af något, så att man trots storstöflar och päls ofta får ondt af kylan. Medgången är smal, hvarför de gärna vilja stjälpa och slinka af vägen; uti knipporna slå de och dunka högst uppskakande. Men de prisades den tiden, och opposition emot dem, ja det dugde ej.

Snart kom förvaltaren ned. Han tyckte ej om min resa, och måste nu tvärt in till Karlstad efter penningar åt mig. För öfrigt var han vid dåligt humör, då till följd af min bortovaro hans arbete mer än fördubblades.

Emellertid fortgick min packning. I baklådan inlades skrifmateriel, räkenskapsböcker och kassan; i midtellådan mina kläder och litet annat nödigt; framlådan sändes till hushållerskan.

En kort, grof f. d. norsk jägarstudsare ägnades en öm omsorg, likaså de bästa skidorna, och så var jag klar.

Först vid sjutiden på aftonen kom hushållslådan proppfull och därjämte gubbens egen kantin. Det var mycken välvilja! Under rustningarna kom jag att tänka på ett råd af min morfar, gammal knekt till yrket, hvilken som man säger luktat krut mer än en gång. Han hade i slaget vid Svensksund blifvit blesserad, fången och förd långt in i Ryssland, gjort flera resor och återkommit med stor erfarenhet. »Vill du i Sverige komma fort och angenämt fram, så gif skjutsbönderna brännvin!» Rådet var på den tiden

onekligen mycket godt. Till följd däraf medtogs en kutting sådant af gårdens egen tillverkning.

Efter förvaltarens hemkomst bjöd gubben på smultronpunsch, och sedan jag emottagit den rätt stora reskassan jämte ytterligare förhållningsorder, kröp jag i säng en stund.

Med Lill-Jonas var uppgjordt att han skulle ligga på kontorsbänken och hafva hästen försatt klockan två på morgonen. — Jag ville hinna långt, om ej fram.

Vid ett-tiden påkläddes den redan framlagda skogskostymen. Den var förfärdigad af hvitt, fyrskäftadt och väl stampadt vadmal. Rocken var skuren i paletåform, utan foder och hade spolformiga knappar, hvilka voro fastknutna med älghudsremmar och till följd däraf lätta att taga ur, då kläderna efter hemkomsten tvättades; byxorna vida; västen att knäppa upp till halsen; mössan i polsk fason, att vid oväder neddraga öfver axlarna, lämnande öppet endast för ögon, näsa och mun; grofva smorlädersskor med tjocka näfversulor samt damasker. Under rocken hade jag en ylletröja utanpå västen. Utanpå rockens vänstra sida var en ficka, stor nog för kruthornet, på högra sidan hängde fastsydda fyra à fem kulor, insydda uti balhandskfingrar. Om lifvet hade jag ett norskt lifbälte, vid hvilket hängde slidknif och en mindre väska, innehållande en flaska bomolja, blånor, kulor och en talgljusbit. Uti byxsömmen på yttersidan fanns en liten ficka, där lösa knallhattar voro lätt åtkomliga. Dessa anordningar jämte det i kruthornet befintliga krutmåttet gjorde att jag kunde ladda mycket fort. Ett tag, och kruthornet var ur fickan; under väg till bössmynningen trycktes på fjädern, och så krutet i pipan. Hornet kunde nu släppas och blef hängande i den om halsen kastade snodden. En handskfinger greps, ett ryck afslet den, så kulan i pipan, hvarpå laddstaken af järn förde den till krutet; ett nyp i den lilla fickan och knallhatten färdig för cylindern.

Dessa anordningar tillskrifver jag mycket af den tur, för hvilken jag vid jakten beskylldes af mina följeslagare.

Som sagdt, allt detta påtogs. Utanpå skor och byxor påtogs ett par jättestrumpor af gethår, ett par så kallade ragsockar, och slutligen påtogs en fårskinnstulubb. I denna dräkt frös jag sällan, om ock vintern var mycket kall.

På kvällen hade jag tagit farväl af min kamrat, hvarför jag gick helt tyst ut, där Lill-Jonas med trafvaren »Hampus» just nu framkom till trappan. Vi placerade oss på husken i vanlig ordning. Jag, längst bak, hade ryggstöd; Jonas, framom, stödde mot mig och bidrog att hålla värmen. »Hampus» stampade, blåste ånga ur sina vida näsborrar, och efter ett ryck i tömmarna var den raska hästen strax i traf genom den långa, af rimfrost skimrande björkallén.

Vinternatten var klar och lugn. På det mörka firmamentet tindrade stjärnorna; vintergatans ljusband stod likt en brudslöja öfver himlahvalfvet. Lilla björnen, alla jägares och skogvandrares klocka, var i sjunkande och stod rätt på två. Skogen, mörkklädd, högtidlig och tyst, bar prägel af ett djupt allvar; också tego både Jonas och jag. De enda ljuden voro slädens knarrande och »Hampus'» stampningar, hvilka ofrivilligt kom mig att tänka med Ingeman: »Det dundrar under hof».

Länge sutto vi tysta, nämligen till dess vi passerade Mölnbacka bruk. Där frågade Jonas hur långt han skulle med, och sedan han fått beskedet: »till Olsäter i Öfra Ullerud», kördes vidare. När vi kommit dit, väcktes gästgifvarefar Det dröjde ej länge, förrän jag var på väg till Bogerud Vägen gick hela tiden efter bergkanten, stundom nära Klar älfven. I Bogerud fick jag kaffe, som med bidrag från kan tinen ställde kroppen i godt skick.

På vägen till Råda sof jag länge nog; häst fick jag dä strax. Ännu hade jag icke behof att anlita innehållet i kaggen, men som kölden ökades, fick jag vid Bergsäng gifa både den af- och tillträdande skjutsbonden en tår. I almänhet gingo ombytena af hästar fort. Från Bergsäg kördes stundom på älfven, stundom landväg på åkrar; alt gick, med blott en enda kullerbytta, väl tills klockan ro på kvällen, då jag stannade hos Halvar Larsson i Nedrgården, brukets timmermärkare.

Ehuru det var sent, kom Halvar själf genast ut, då han hörde hästen stanna. Återseendet sedan förra våren ar glädjande för oss båda, och jag infördes uti nattstugn. Denna, som helt och hållet var till min disposition, innehll ett yttre rum, vid pass åtta alnar i fyrkant, och ett minre

som garderob. I stugan, såsom ytterrummet benämndes, fanns en mycket stor rundspis, och där flammade snart en väldig torrvedsbrasa. Ljus tändes, mina skrin och slädhudar infördes i »kåven» (inre rummet), och detta var ej väl gjordt, förrän Kjerstin, äldsta dottern i huset, inkom med toddy. Sedan vi fått oss en tår, kom samtalet riktigt i gång; jag berättade från mina trakter, Halvar från sina.

Kvällsvarden gaf oss Kjerstin mycket hastigt, efter det Halvar sagt »att spektorn trängde nog till hvila efter den långa färden». Att jag åt som en bokhållare var gifvet. Väl åt jag bra nog i Bogerud, men då jag sedan i Vernäs öppnade kantinen, var allt fruset, till och med knäckebrödet var isigt. Jag gaf mig ej ro att värma någon mat och nödigt var det just heller icke; jag skyndade för att få åtminstone en dag ledig i Aspberg.

Sedan jag kommit väl i säng, hade jag intet medvetande förr än jag väcktes på morgonen af sprakningarna i spiseln, och när jag öppnade ögonen, såg jag Halvar midt på golfvet, smackande på sin pipa. »Gu' mora! gu' mora!» Sedan jag återgäldat hälsningarna och fått reda på tid och väderlek, var jag snart klädd. Kjerstin seglade in med den ena brickan efter den andra, så att rum fanns knappt för all mat, men mor Siri kände nog att »far och spektorn hade förmågan», eller, på ortens språk, godt »mathjarte».

Sedan frukosten var undanstökad, togo vi fatt våra räkenskapsböcker, jämförde och rådgjorde om vinterarbetena, och därmed upptogs tiden till middagen. Denna gafs oss på begäran först i skymningen. Efter middagen gick jag att hälsa på vännen D. H., där jag såväl nu som förr och många år därefter alltid fann oöfverträffad gästfrihet, välvilja och trefnad.

Morgonen därpå afreste jag åter mot norr. Halvars son, Jakob, skulle skjutsa mig till Höljos eller tre mil; därifrån visste man ej om väg fanns till Aspberg de återstående två milen.

Halvar Larsson i Nedergården var en storbonde i ordets verkliga bemärkelse, gästfri, ordhållig; sparsam utan öfverdrift, exemplarisk husfader, uppfostrade han sina barn till redbarhet och arbete, och biträddes därvid af sin värdiga

hustru. Det var ett verkligt bondehem, alla arbetade utan fjäsk. Såväl söner som döttrar voro fullväxta, utom en pojke, »lill-Halvar». Tjänare fanns ej i gården, och under de tre år jag gästade huset, såg eller hörde jag aldrig något tecken till osämja. På gården rådde mycken ordning och snygghet; alla voro iklädda i hemmet förfärdigade kläder och togo sig bra ut i dalbydräkten. Såväl hästar som andra husdjur voro af bästa beskaffenhet, så ock körredskap och husgeråd, delvis hemgjorda, och få voro de saker, som köpts »utsocknes». Detta var så mycket mer beaktansvärdt, som huset var mycket förmöget, både i fråga om jordegendom, skog och kontanter.

Min resa blef nu besvärligare, därigenom att vägen var för litet uppkörd och gick dels på älfven, dels på stränderna öfver där uppkastade isstycken. För en och tre fjärdedels mil eller till Kärrbakstrand åtgick öfver tre timmar, och som där måste pustas, kom jag ej till Höljos förr än klockan två. Sex timmar på tre mil! Här körde vi in till storbonden i Gamlegården. Där var en efter ställets belägenhet betydlig folksamling; anledningen var att en kringresande brännvinshandlare med sitt lass där öppnat en liflig handel.

»Stornas-Nils»*, med hvilken jag var väl bekant, kom fram och hälsade jämte flera andra. Hos bonden själf naturligtvis bad jag strax om häst, men det fanns ingen hemma i hela gården; de voro i timmerskogen. Att fortsätta med Halvars häst kunde ej ifrågakomma, hvarför det nu ej fanns annan råd än att taga till skidorna och lämna släde och »gepäck». En dräng fick jag att draga skrinet och pälsen på en kälke, men först skulle jag bjudas kaffe af mor och äta middag. Medan detta uppgjordes, kom från västra sidan älfven en man körande med en hösläde; med honom sökte vi alla ackordera om skjuts till Aspberg, men han var alldeles omöjlig. Han skulle upp i Höljedalen efter hö, det kunde ej uppskjutas. I tanke att hans sinne skulle ändras, gaf både jag och »Stornas-Nils» honom hvar sin sup och mor Jon en kopp kaffe med brännvin uti; han förblef obeveklig, men åka skulle jag och få drängen öfver sjön, till

* Nils med stora näsan.

hans aftagsväg, ej långt från finnbyn Uggelheden. Nå ja, ändå en välvilja. Efter lång rustning var räkenskapsskrinet, min päls och kantinen på hösläden; på skrinet satt jag med studsaren öfver knä. Ned till sjön, egentligen en utvidgning af älfven, gingo mannen och drängen; hästen behöfde ej köras.

Nedkomna satte de sig på. Traktaten började göra verkan på bonden, han var mycket språksam, och talet var mest om djur (älg). Han föreslog, att vi skulle följas åt väster i Flisdalen i Norge, där det fanns »otroli» med djur. Jag önskade ingenting lifligare, men sade honom, det jag ej kunde disponera min tid, och däruti fann han reson, tilläggande dock att det var skada, efter han visste jag kunde »bruk skia å börsa» (bruka skidorna och bössan); emellertid kunde jag en annan gång besöka honom, och skulle vi då se, hvad som kunde uträttas. Till bekräftelse därpå drog han upp ur byxfickan en butelj brännvin, söp mig till och såg verkligen så hjärtans vänlig och godmodig ut, att saken frestade, men som jag aldrig smakade brännvin, nödgades jag afslå. Detta togs ej illa, men förvåningen var ej så liten. Han tog sig en klunk till och räckte buteljen till Jon (drängen), men äfven han nekade. Med ett: »gör hvilket svarte f—n du vill», tog han ännu en klunk och började strax därpå sjunga. Vår färd gick snäckgången. Älfven hade uppkastat isen till flera alnars höjd och öfver dessa block klättrade hästen som en get. Släden var oupphörligt i fara att stjälpa, och på flera ställen voro öppningar i forsen, ibland icke mer än en famn från den så kallade vägen. Det såg obehagligt ut; någon fara fanns ej, ty isen, där vägen gick, låg på älfvens botten. Mot norra ändan blef det så svårt, att vi fingo gå. Skjutsbonden blef efter, och sedan vi ändtligen kommit i land, fingo vi vänta på honom en lång stund. Han var nu full, skrek och bråkade. Sedan han ändtligen kommit upp i släden, manade han på Grålle eller »musen», som råttgrå hästar benämnas i orten, hvarefter vi fingo hästen i lunk. Snart somnade vår skjutsbonde, och som han icke hade någon rock, blott bindtröja, byxor och väst, lade jag min päls öfver honom. Efter någon tid voro vi vid det vägspår, som ledde till bondens hölada.

Vi försökte väcka honom, men det var omöjligt, han blott stönade och försökte gräla.

Vi voro nu villrådiga, huru vi borde ställa, men Jon gjorde slag i saken, då han sade:

»Vi taga honom med till Uggelheden! Det är ej mer än en och en half fjärndel, och därifrå kan han vända tili ott» (tidigt otta).

Sagdt och gjordt. I Uggelheden körde vi in till Lill-Gubben, Olof Olsson, en af brukets timmerleverantörer. Vid framkomsten till stugan, för hvars dörr en mängd torrfuru var framkörd, stod Olof själf och högg ved, belyst af en på något afstånd sprakande tjärvedsbrasa. Sedan vi skakat hand och växlat öfliga hälsningar, sporde jag efter skjuts till Aspberg. Det skulle jag gärna fått, men någon häst fanns ej i byn; Olofs voro en half mil borta, och grannarna körde på annat håll väster ut vid »linna» (rålinien mellan Sverige och Norge).

Olof föreslog att jag skulle stanna hos honom öfver natten. En af smågutterna kunde strax gå till timmerskogen och hämta hem en häst. Detta ville han nödvändigt, ty på väg till Aspberg önskade han få det redan framkörda timret uppmätt, emedan han väntade hedemarkingar med korn och behöfde penningar därtill.

Det var reson häruti, och jag fogade mig därefter. Vi intogo mina två kolly, skrinet och kantinen; bössan höll jag i handen. Vår välbeskänkte skjutskarl väcktes och inpraktiserades i stugan, där han sattes vid spiseln. Nu var han alldeles tyst och stilla, han skämdes nog.

Olofs stuga var konstruerad på finskt sätt, det vill säga väggarna endast omkring två och en half alnar höga, och taket brutet på midten, men så till vida olik genuina finnstugor, att i stället för ugnen fanns en öppen spis af mycket stora dimensioner. Här brann snart sagdt den eviga elden. Stugan hade ock två fönster; möblemanget bestod af inbyggda sängar, den ena ofvan den andra, ett stort bord, skåp, väfstol och stolar. För resten var stugan fylld med diverse: i taket på sparrarna låg virke att torka och där lågo äfven flera bössor med sina hölster och don. De senare bestodo af en tvinnad rem af älghud med vidfästade krut-

horn, kulpung, skrufmäjsel, knallhattsdosa, vanligen af ett rengjordt fågelben, järppipa och en liten slef af järn, fylld med smält svafvel. I kulpungen fanns fnöske, flinta och eldstål. Med hjälp af de sistnämnda lades itändt fnöske i slefven, hvarigenom svaflet upplågade och antände en furusticka, lätt anskaffad i skogen, då eld behöfs, och den behöfs nästan alltid. Don eller skjutdon hängas öfver axeln och därmed är allt klart. Jag har aldrig sett finnen fästa knifven i denna axelrem. Den bäres oftast bak i byxlinningen, knäppt på en därtill fastsydd knapp. Denna anordning är nog träffad för att ej knifven, vid fall framåt, må intränga i kroppen.

Med handen aftorkade gumman, vid vårt inträde i stugan, ett par stolar för Jon och mig. Vi placerade oss midt för elden, Olof med pipan i munnen på stubben vid spisen, och så frågades efter nyheter och mycket annat. Under tiden sysslade mor med kaffekokaren. Husets dotter, Anna, en sextonårig äkta finnflicka, hade mycket att beställa i ett inre rum. Då kaffet var färdigt, inbjödos vi dit. Detta var svenskstugan, med platt tak och en väldig järnugn från Norge, och där var varmt, varmt som hos en finne.

På bordet fanns duk, kaffekoppar, smör, tunnbröd, torkadt kött, getost, mese, saltost och brännvin. Allt såg snyggt och trefligt ut, utom ljuset, som var af sämsta beskaffenhet, men som ersattes från mitt skrin med ett par stearinljus. Detta tog sig utmärkt ut. Olof slog i brännvin och bjöd oss »se till att tugga», medan mor lagade litet mat. Ja, tugga kunde både Jon och jag, och samspråket blef lifligt. Jag ryckte fram med förfrågan om någon björn var holmad. Detta hade Olof ej hört »gitti» (talas om), men djur fanns nog »väst i myrarna». Snart kom mor med stufvad stockfisk (nordanfjälls), kalasrätten i dessa bygder, därpå hvetemjölsgröt, och därmed var vår förmåga att förtära nu slut. Emellertid hade tiden gått, klockan var åtta på kvällen; någon smågutt hade ännu ej gått till timmerkojan, hvarför Jon erbjöd sig gå dit efter hästen. Detta anbud upptogs väl, och nu sade vi hvarandra god natt.

Mor och Anna kommo nu in och rustade bädden. Den såg ren och fin ut, och snart kröp jag ner; men så märkliga

lakan. Ej minsta kyla kändes, utan en angenäm, ljum mjukhet. Vid den undersökning, som strax skedde, befunnos de vara af hvita spädkalfskinn med håret på; de voro förträffliga uti finnmarkens bristfälliga boningshus. Jag sof som vanligt till sjutiden, då mor redan eldat och bjöd kaffe på sängen. Det fick gå; bäst taga seden dit man kommer, är en gammal god regel.

Sedan jag blifvit klädd, gick jag ut och blef angenämt öfverraskad att se min släde och mina saker på gården; Olof och Jon hade bedrifvit den saken alldeles utmärkt. Såväl förra dagens skjutsbonde som Jon voro försvunna, med helsning, att vi skulle träffas på min återväg.

Allt var nu godt, och sedan frukost intagits, hvilket genast skedde, föreslog Olof, att vi skulle »ränna på ski» till timmerbruket, och att hans dräng med släden skulle köra genast till Aspberg; så skedde också. Vi ilade norrut efter en god skidväg. Olof sparkade på, så att det såg ut, som ville han lämna mig efter. Detta trodde jag i början vara hans afsikt, men jag kom snart under fund med, att det berodde på hans genom trägen öfning spänstiga kropp och dennas ringa vikt, ty Olof var bland de minsta fullväxta karlar jag sett (häraf också hans namn »lill-Gubben»). Farten blef ovanligt hastig; snart voro vi vid en timmerväg, där Olof ned till Höljan släpat timmer. Vägen var halfrund efter stockarnas form, glatt som glas och så smal, att endast ena skidan kunde gå i botten. Den andra måste ömsom hållas i luften, ömsom stödjas litet mot vägkanten. Vägen var på flera ställen ganska brant och krokig. Olof lät, utan att det syntes på honom, skidorna gå som de ville; hvarje skidlöpare kan nog tänka sig den skjutsen. Åter tänkte jag: »här skall jag pröfvas», men lyckligt bestod jag profvet.

Nedkomna till älfven och timret stannade vi; svetten flöt af oss båda, men ingen var andfådd. Om färden yttrade Olof ej ett ord, förr än vi satt oss ned och han tändt pipan. Då yttrade han: »Det var rare ting! Du bruk' skia nock så godt; utanätt karlar (söder ifrån) bruk' inte kunna ens bju' te'.»

Jag upplyste honom om, att jag som han fått lära mig den saken, och åter med ett »det var rare ting, du!» frågade

han hvem som gjort mina skidor. Den ena skidan, »anduren», hade jag själf gjort och beklädt med älgbensskinn; hvem som gjort den andra visste jag icke, ty under en loge i trakten af mitt barndomshem fanns i den tiden säkert flere hundra sådana, lämnade, som det sades, af västerbottningar under ofreden. Huru därmed förhöll sig vet jag icke, men det säkra var, att pojkarna i trakten brukade dem och togo hvad de ville. Jag hade fått skidan af stalldrängen Finn-Jan, från Bogen i Gunnarskog, hvilken varit min läromästare. Olof mönstrade skidan; den vann ej hans bifall. »Hon är nocko stif och litt sikroku (sidkrokig), du kan nog få en bättre i Aspberg.»

Nu kommo Olofs karlar och hästar ned. Olof ville hafva timret märkt, och detta verkställdes. Han följde mig sedan en bit till vägs och visade skidvägen till Aspberg; han skulle dagen efter märkningen komma upp att få sin räkning.

Till Aspberg var nu ej mycket mera än en fjärdedels mil. Denna rände jag ensam under många funderingar, om Olofs skidlöpning i synnerhet, och resultatet blef, att jag icke hittills skådat hans make.

Snart var jag i Aspberg, tog in hos »Jans-mågen», dit min släde redan anländt. Jag emottogs af hans hustru mycket vänligt och infördes uti ett snyggt rum. Här var byggdt på svenskt-norskt vis, men finnsederna bibehållna. Jag återfann mina kalfskinnslakan, men om möjligt ännu finare, järnugnen och de inbyggda sängarna. Karlarna i gården voro borta, men genom »gamle-far», en halt och mycket språksam gubbe, fick jag fatt på en nitton år gammal yngling, »Jans Jan», hvilken jag affärdade till norrmännens timmerkojor med en skrifvelse, omnämnande min ankomst och med förfrågan, när timret kunde beses. Snön skulle nämligen först afskottas. Härpå packade jag upp mina saker och gjorde mig hemmastadd. Ett par tre timmar därefter återkom budet med svar, att norrmännen rest hem till Hedemarken, men skulle återkomma om fyra à fem dagar; under tiden skulle timret befrias från snö.

Detta var en tidsutdräkt, som jag icke kunnat beräkna, men därvid fanns intet att göra, och på det hela var jag rätt belåten med att få några dagars ledighet. Att dessa

skulle användas till jakt var alldeles gifvet, och då ingen annan karl fanns, uppgjorde jag med Jan, att vi dagen därpå skulle försöka leta upp någon björn; härför var han särdeles lifvad. Han lofvade låna en hund, som nog skulle vara bra, blott han fick vara med, ty djur (älg) hade han jagat »gårlig» (bra) på hösten. Jon gick nu till sitt och jag började rusta.

Jag fick af gamle-far anvisning på, hvarest kunde få köpas »en otroligt gill» skida, hvilket ock lyckades, och sedan jag med hans bistånd fått denna i ordning, profvades den uti vid byn befintliga utmärkta skidbackar. Jag märkte snart, att jag förr icke ägt en verkligt god skida. Skidan var förfärdigad af den af Lloyd omnämnde Henrik, »Pojk-Henrik», som ansågs som en ovanligt skicklig skidlöpare och skidmakare; Henrik var nu död. Denna skida begagnade jag sedan i många år; hon kom i min ägo emot en speciedaler eller fyra riksdaler — ett moderat pris.

Ur kantinen upptogs mat för ett par dagar, hvilken inlades i ett knyte. Studsaren laddades med omsorg, talg dröps omkring knallhatten och allt var före skymningen klart.

»Lill-Gubben» infann sig nu och fick sina timmerräkningar klarerade. Han hade i sällskap en ung man, Halvar, med ett särdeles tilltalande utseende. Under förhandlingarna om affären hade han ej yttrat ett ord, och sedan dessa voro slut och Olof fått sina penningar, sutto båda tysta rätt länge. Olof gäspade mycket; detta ansågs troligen för höjden af civilisation, emedan jag iakttagit, att den traktens befolkning och särdeles Olof, så snart pauser i samtalet uppstod, genast voro färdiga med en gäspning. Väl en half timme förflöt, och jag började undra, om de icke tänkte gifva sig på hemväg. Som jag kom att tänka på, att de möjligen väntade någon traktat, upptog jag ur kantinen en flaska punsch och bjöd dem hvar sin bägare.

Den tiden hörde det till god ton bland allmogen att låta bedja och truga sig, men slutligen slank punschen ned. Olof tände sin pipa och samtalet var nära att afstanna, då jag frågade Halvar om icke han, som ung och rask, kunde finna någon björn, om vi skulle försöka.

Nej, därtill visste han ingen råd, men gamla iden hade han kännedom om, och att det fanns björnar, det hade han

sett på hösten. Jag frågade honom om han ville förena sig med Jan och mig för morgondagen, men därpå svarade han med att stirra i mössan, hvilken han hade mellan sina knän, och förhöll sig alldeles tyst. Olof fortfor att röka, men efter en stund sade han: »Utroli, det du har så'n lust för skogen, som är så hardt arbe (arbete). Dä vore nock rare ting, om du fick pröfva på djura! Han Jan å du ä tänkt på björn åt moran! Hör på, Skröder! Je har moro följe deck, men int' bär det öst om berget. Han Andreas å han Halvar här har i dag vuri i fäle (färd) med djur. Han Andreas, bror åt Halvar, har skutti' åt en, å har du moro (nöje) af det, vill vi jaga i mora. Det är vons flere djur, fem måtta; å dä vore rare ting, om vi inte skulle nå (hinna upp) dem nu, när skia går passli, änskönt det är vons mindre med snö. De stå nu väst om linna i Hafådaln. Vi resa nu till Uggelheden tras (strax) och väst öfver i mora tili.»

Att jag var med om saken var klart. Färdig var jag, blott vi fingo bud till Jan, men därom ville Olof ej höra talas. »Han får nock vetta (veta) i mora, du rest till Uggelheden, och det är allt som behöfs, och nu resa vi.»

Jag anmärkte, att vi ej kunde se »ränna på ski» i detta mörker, utan föreslog, att vi skulle skaffa häst nere i byn.

»Nej då! Vi gör ingen kunnig om, hvart vi resa. Kom nu!» — och därvid blef det.

Jag hängde bössan öfver axeln, stoppade kruthornet i fickan, påspände lifbältet, och så voro vi i ordning. Utkomna i stugan tillsade jag mor, att jag gifvit björnsökningen på båten för morgondagen, och bad henne hälsa Jan, att vi skulle ut någon annan dag.

»Ska du ut så sent,» var enda anmärkningen. »Ja, god natt.» »Gud signe» och så voro vi ute, påspände skidorna och lät gå ned öfver åkrarna åt Höljån till, Olof först, Halvar sedan och sist jag. Inom kort voro vi utom »tägten» (den inhägnade odlade jorden). Här blef halt i skogskanten.

Halvar åkte fram till ett buskage och upptog något, som jag ej kunde se hvad det var, men ögonblicket därpå lyste en tändsticka och strax därpå ett furubloss. Halvar hade tre sådana, och så snart det ena tändts satte han i gång.

Detta var för mig en nyhet. Blosset upplyste den snö-

höljda skogen och vår skidrand, som hade det varit den klaraste dag. Det var en helt egendomlig tafla. Oupphörligt växlande former, finnarnas ljudlösa, ilande rörelser, den tysta, mörka natten, blossens sprakande och det oupphörliga ombytet af omgifningar skulle säkert ännu mera fängslat mig, om det icke varit nödvändigt ägna all omtanke åt skidornas skötsel; ty utför bar det i raskaste fart, och en kullerbytta skulle säkert grämt mig, då jag ville gälla som fullflugen skidlöpare.

Allt aflopp dock lyckligt; snart voro vi på Höljåns is, där vi stannade för ombyte af bloss, och sedan bar det uppför i samma ordning, under uppmärksamt studium huru Olof slog fast sina skidor, hvilket han gjorde med en högst förvånande säkerhet. Stenar, kullfallna träd, gropar, kvistar, intet hinder syntes bekomma honom det ringaste; immer framåt. Svettdropparna började rinna under mössan nedåt kinderna på mig, men jag gjorde mitt bästa och blef ej efter.

Snart stodo vi ock vid Olofs stuga, där några ord växlades mellan Halvar och Olof, hvarpå den förre fortsatte färden till sitt hem.

Olof och äfven jag syntes väntade, ty kvällsvard sattes genast fram, och så till bädden.

Att jag icke strax kunde somna förstå nog alla jägare. Tankarna ilade än hit, än dit. Skulle jag kunna hålla mig med i jakten och skulle jag få skjuta? Detta var så att säga grundtemat; men att jag skulle bjuda till, det var då alldeles gifvet, och så småningom domnade jag af och sof tills Olof kom själf in och fyrade på i kaminen. Klockan var sex, och jag undrade om vi ej försofvit oss. »Nej, vi ha god tid. Älgspåren stå blott en half mil härifrån. Halvar gick i kväll till timmerkojan, och vi skola ej möta jägarna förr än i dagningen, klockan åtta, vid grannarnas timmerväg, där spåren gå öfver. Vi gå ej härifrån på en timme ännu, så var roli (var stilla) än en stund.»

Mor och dotter kommo dock strax med ljus och kaffe, och genast var man klädd. Min packning, det vill säga matsäckknytet och ylletröjan, hvilken jag medtog för följande natt, ifall vi skulle stanna i skogen, stoppade Olof i den från finnarna oskiljaktiga »nifeln» (en säck af två hop-

sydda kalfskinn, hvaraf benen bilda bärremmar), en lätt och praktisk säck, då man ej är kräsmagad, eljes får vid våtväder all mat transmak, men sådant får jägaren fördraga emellanåt. Hvad som dock sällan sviker är aptiten, och då går mycket med, som man eljes nog skulle rata. Men ingen tid mera! Vi påspände skidorna och ilade hän. Ännu syntes ej någon dager; vädret var klart, med måttlig vinter, och hvad som var bäst, skidorna gingo förträffligt. Töblåst för en vecka sedan hade packat snön, som väl kunde vara en och en fjärdedels aln djup, hård nog, och därofvanpå var två à två och en half tums lös snö, jämnt så mycket att skidorna styrde väl och ej »sväfvade» (halkade) där någon islupen mark fanns, således önskeföre.

Olof åkte, som jag i min ifver tyckte, långsamt. Vår kosa bar mot nordväst i en lågländt myrmark, nästan jämn. Skidlöpare prata sällan; vi tego hela tiden tills Olof stannade, då vi hörde en hästbjällra. Dagen började gry, vi inväntade den körande, hvars väg vi korsade. Sedan vi träffats och hälsat, sporde Olof, om pojkarna snart skulle komma. Mannen upplyste, att de drogo i väg för omkring en timme sedan, hvart visste han icke, men bössor hade de med; och därmed gaf mannen sig i väg med sitt timmerlass. Af det här begrep jag ingenting, och ej heller sade Olof något, utan vi fortsatte till dess vi mellan tvenne mossar träffade älgspåren. Dessa syntes vid den nu inbrytande dagen tydligt, men efter dessa djurs vana att trampa i hvarandras spår kunde ej synas, huru många de varit. Det såg ut som blott ett spår. Här funnos också skidspår, och efter spillda kol att döma syntes skidlöparna ränt vid bloss.

Nu blef situationen klar äfven för mig. De hade redan börjat jakten utan att invänta oss! Att jag blef missnöjd var säkert, och Olof likaså. Han uttryckte sitt missnöje att börja med genom att spotta och gräfva efter pipan, och där stodo vi nu. Slutligen anmärkte jag, att vi väl ej hade annan råd än vända om.

Till svar fick jag blott en serie af spottningar; han påtände en sticka, rökte, tände och spottade igen, och under allt detta mumlade han: »skarfkarlar, kältringar, klossor», etcetera.

»Hvad skola vi nu göra?» sporde jag.

»Ja, kanske vi ta oss en bit mat?» Därmed instoppade han pipan, öppnade säcken och räckte mig knytet.

Sedan vi ätit och Olof uppmanat mig lägga in »stödt» (stadigt) frågade jag än en gång, hvad som vore att göra.

»Jo se, nu göra vi som så: här lägger vi ned säcken och tröjan (rocken) och sen ränna vi upp de klossorna och taga älgen ifrån dem. Slike skarfkarlar, tockna klossor! Kan de inte begripa dä! Vi ha nu ranna (skidranden) och ha de stäckt (uppstött) djuren, kan de väl begripa vi ränner om dem likväl.»

Under utvecklingen af denna plan hade han fullgjort hvad han sagt. Våra rockar voro nedgräfda, rullade om säcken. Jag hade påtagit tröjan, spänt hårdare till bältet, lagt lösa kulor i byxfickan och var fullt besluten göra mitt bästa, ty äfven hos mig kokade det af harm.

Olofs löpning blef nu hastigare. Långa, kraftiga tag med stafven, kroppen böjdes därvid framåt och drogs tillbaka i den mån skidan löpte undan, alltid med tyngdpunkten bakom foten. Som bekant äro värmlandsfinnen och skogsbon i denna trakt endast vana att åka på långa skidan; den korta eller »andurn» stödes endast lätt vid snön, ibland föres den i luften. Detta sker på slättland och i lindriga sluttningar; i kuperad mark däremot blir förhållandet omvändt, där stödes på andurn, hvilken är därtill konstruerad. Den fjädrar sig icke som skidan, utan är styf, så att man kan lägga hela tyngden på den. För att minska hastigheten utför brantare backar brukar man därjämte stafven, som då föres vid vänstra sidan. Detta sätt kallas »spåra», och man är därigenom i stånd att till och med i de brantaste backar både moderera farten och äfven tvärstanna utan att begagna stafven. Dessa manövrer utföras dock endast af vana skidlöpare och företagas dels uti mycket hinderliga marker, dels vid skottlossande och andra förefallande behof.

Men från denna afvikning till vår färd! Den gick nästan uteslutande genom mossar och slättland; endast några få låga åsar hade älgarna passerat. Olof bara åkte. Ibland kunde vi få hämta andan litet genom att låta skidan löpa och blott sparka på med anduren. Vid denna rörelse byter man om

kroppsställning, men det är ingen egentlig hvila, om man icke har fördelen af någon långsluttning, då det verkligen käns som en hvila.

Så fortforo vi att oafbrutet i raskaste fart färdas i fyra och en half timmar, då jag invid mosskanten i en låg ås blef varse en rök. Oviss om Olof såg den, varskodde jag honom. Han blott slog upp med handen till tecken att han redan sett den, och fortfor att följa älgspåret. Komna midt för den varsnade elden sågo vi att skidspåren gingo dit. Vi hade upphunnit våra förelöpare. Jag tänkte att Olof skulle följa deras skidrand för samspråk, men ej ens en blick kastade han däråt.

Jag varsnade tre beväpnade män omkring brasan, men hvad de sysselsatte sig med, kunde jag ej se; det kunde dock ej vara med annat än hvila och mat. Olofs fart blef nu tyngre, emedan intet spår fanns förut, men någon minskad hastighet märktes icke. Ej heller kände jag mig ansträngd, men vatten skulle smakat skönt, om blott något funnits. Törsten kan ej kännas svårare under Afrikas brännande sol, än vid vissa tillfällen för den nordiska skidlöparen. Härom kunde skrifvas mycket, men man löper fara att icke blifva trodd, ty få bland herremän idka annan jakt på skidor än smygjakt, och då kommer ingen särdeles stor ansträngning i fråga. Men gäller det att själf, utan biträde af hund, uppjaga en älg eller en björn, blir förhållandet annat, och för min del har jag lidit otroligt af törst under långvariga skidlöpningar. Att äta snö duger för en stund; men tungan torkar fortare och en afskyvärd, besk, torr brand yppar sig på tungroten. Dessutom lida ögonen af snöätning, ty mycket förr, än då man afhåller sig från att äta snö, börja svarta rosor dansa vid skidspetsarna. Den före utmattningen uppträdande känslan af kyla inställer sig mycket förr om man förtär snö. Jag har velat omnämna detta, ifall yngre skidlöpare skulle råka i frestelse.

Vid det Olof fortsatte att följa älgspåret, blef rörelse vid elden, men som den snart försvann ur sikte, och marken blef mera kuperad, måste jag ägna mina ögon åt skidorna. Vi hade nu färdats kanske väl en half timme, då spåren visade att älgarna nedgått uti en däld och där följt en käll-

bäck, hvars stränder utgjordes af myrkanten. Här delade sig spåren; en del hade följt bäckdalen mot norr, ett spår gick på sned upp i en väster ut belägen bergshöjd. Detta följde Olof. Jag ville nödvändigt hafva vatten, som det fanns ett par alnar under oss i bäcken. Jag frågade därför Olof, om han hade något att dricka med.

»Nej, men vatten skall du få.» Därmed doppade han ned stafven, tog snö på trissan, doppade den åter tills snökulan var stor som en liten tallrik, så en doppning till, och från skidstafvens järnspets rann en klar vattenstråle. Nåväl, det var praktiskt — första drickbara hängkälla jag sett. Vattenstrålen placerades i Olofs egen mun, och jag var ej sen att följa föredömet.

En dryck vatten gör ibland märkvärdigt godt. Uppfriskade skyndade vi uppför berget efter spåret. Snön var här något djupare, hvarför vår färd ej gick så särdeles fort, men upp kommo vi likväl. Älgen hade följt en glest skogbeväxt ås en bit och därpå åter vändt mot öster på sned utför berget. Så snart Olof såg denna manöver af älgen, stannade han, drog sin bössa ur hölstret och nickade åt mig att göra detsamma. Nu lupo vi ned öfver och hade ej tillryggalagt mera än ett par hundra alnar, då jag såg Olof tvärstanna och halft sikta med bössan. Älgen var uppsprungen. Ett bösshåll till, och vi passerade hans lega, hvarifrån han i fyrsprång tagit till flykten, och nu efter fem och en half timmars löpning från spårets början började den egentliga jakten.

Och jakt blef det af hjärtans lust. Utför berget gick det med ilande fart, sådan jag aldrig varit med om förr. Knappt fem minuter hade förflutit, då jag såg på Olofs rörelser att han hade älgen inom synhåll. Men i och med detsamma blef skogen trängre, stenblock och vindfällen hindrade oss något, men äfven älgen. Vi voro nu så nära, att hans steg hördes äfvensom ett svagt stönande.

Alltjämt bar det utför. Åter blef skogen glesare och vi voro så nära, att jag, som var efter, ändock såg en och annan liten skymt af djurets bakdel. Han ansträngde sig så mycket han förmådde. Skidorna lupo dock fortare, och vi ansträngde oss allt hvad vi kunde. Jag såg Olof hoppa

öfver en kullfallen grof furustam, mer än en half aln öfver marken, och detta är ingen vanlig bedrift.

Jag tror att få skidlöpare kunna göra det efter. Jag kunde det icke, utan måste kringgå stammen. Omedelbart därpå hörde jag Olofs skott, och strax var jag vid hans sida.

»Det gick för brådt, innan jag fått sikte,» sade han. — »Skynda!»

Som jag var i full fart, behöfdes ej någon påmaning, och en minut därefter såg jag älgen nedanför, springande rätt ifrån mig. Kornande på svansroten, lät jag skottet gå. Någon verkan däraf kunde jag ej märka, utan stannade för att ladda, då i detsamma Halvar upphann mig och räckte mig sin bössa.

»Sätt i väg, jag vill du skall få skjuta.»

Detta var mycken välvilja, och jag antog med nöje anbudet. Jag släppte skidorna åter i väg, och med pilens fart tillryggalade jag några bösshåll, då älgen plötsligt stod femton à tjugu alnar från mig mellan några täta granar. Jag var alldeles för ifrig för att gifva mig tid studera honom. Med kornet på öronroten tryckte jag af.

Knall och fall! Där låg nu det ståtliga djuret, och Halvar yttrade i detsamma: »det tog stödt» (väl).

Jägarna hade nu kommit fram. Endast en tredje broder till Halvar, Jan Petter, saknades, och på min förfrågan hvar han var, svarades, att han gått att ringa de andra älgarna.

Glädjen stod nu högt i tak, som man säger. Älgen rullades på rygg. Hans lifsgnista hade släckts så hastigt, att han fallit rätt ned på benen. Måhända bidrog snöns djup att hålla honom i denna ställning, dock har jag äfven på bar mark någon gång sett älg liggande död på detta sätt; det vanliga är dock, att han faller på sidan. Han uppskars nu, och finnarna började det föga angenäma arbetet att aftaga huden, hvilket drog om en stund. Jag tog en yxa och uppgjorde en väldig stockeld, hvilket väl behöfdes, ty jag var alldeles våt af smält snö och svett.

Sedan älgen var afpälsad, sågo vi efter huru våra skott tagit. Andreas hade under första dagen skjutit en liten lodbösskula nära anus, och den satt nu i tjocklåret, hvilket hindrat älgen att springa så fort han eljes kunnat, och

hvilket sannolikt var hufvudorsaken hvarför jakten blef så kort. Olof hade ej träffat, och min grofva studsarekula hade gått in vid svansroten, följt ryggradens öfre kant och återfanns mellan kött och skinn bakom manken, hvadan den snart nog förmått djuret att stanna. Kulan vid öronroten hade, som nämndt är, afgjort saken. Vid sönderstyckningen tillvaratogos kulorna, ty för »magref» bota de gemenligen strax, om de hållas i munnen, därom underrättade mig Halvar med en så öfvertygande min, att det varit en dårskap betvifla något så säkert.

Vår fångst var en fyra à fem års tjur med tre grenar på hornen, hvilka ej voro stora men väl formade. Dessa kommo i min ägo. Sedan nu köttet blifvit styckadt och finnarna lagt några duktiga bitar i sina säckar, nedgräfdes resten i snön, och så kommo de till elden. Här beslöts att vi skulle återvända till Uggelheden, dit Jan Petter skulle gå, om han lyckats hinna den trakt, där de öfriga älgarna hade stannat.

Mörkret var nu nära eller rättare redan inbrutet, och på min tillfrågan, huru långt vi kunde vara från Uggelheden, svarades, att det allt var något öfver en mil. Det var ej längre, emedan älgarna gjort en böjning ungefär som en metkrok. För oss vore bäst att åka öfver en längre västerut belägen skogsmark och sedan efter Hafån taga oss in på förmiddagens skidrand. Ja, det var jag med om och lät Olof förstå, att jag så fort som möjligt ville träffa matsäcken, emedan jag var hungrig som en varg.

»Det är allt långt dit, men kanske ni,» härmed vände sig Olof till Halvar och Andreas, »kan ha nocke i säcken.» Ja, det fanns då visst smör, mesost och tunnbröd. Förrådet var ej stort, deladt på fyra man, men gjorde i alla fall godt.

Återfärden började nu, och som vintern var barsk nog samt Olof och jag voro utan rockar, var bäst att knoga på. Vi gjorde det också, men ändlöst lång var färden.

Slutligen uppnåddes skidranden och matsäcken. Här pustades, gjordes eld, och så åts rätt stadigt. Ynglingarna spjälade ett par bloss och sedan gick vår färd lätt, till dess vi nådde Uggelheden. Men den milen var lång som två,

och så långt lär det nog också varit, såsom jag af kartan sedermera kunde finna.

Vi aftalade så, att Halvar skulle komma upp morgonen därpå vid sextiden för att säga oss hvad Jan Petter hade att förkunna. Så skedde också, men han hade ännu icke hemkommit, utan troligen legat i skogen. I sällskap med Halvar var hans far. Att gubben hade något att säga, kunde jag förmoda, eftersom han slog sig ned och gräfde efter pipan. Sedan pipan blifvit tänd och han dragit ett par drag, tyckte han det var »moro (nöje) se spektorn». Därför hade han gått med, ifall jag hade någon »moro» af att se efter björn i dag.

Han hade hört »gitti», jag sport efter, och han hade »e lita vån» (en liten anledning); ty när han under hösten hade varit »sör» (söder) i Enbergs rota (foten af Enberget), hade han kommit på en björn, hvilken var sysselsatt med att gräfva ide. Han trodde björnen ej varsnat honom, utan lagt sig där. Om jag ville följa, skulle vi gå bort och »ta» (skjuta) honom.

Att jag blef angenämt öfverraskad af ett sådant anbud förstår nog hvarje själafrände, hvadan jag betygade gubben min tacksamhet med tillägg, att jag genast skulle vara färdig.

»Ja, det är nu en stump att gå, så vi kunna nog gifva oss af. Halvar följer med, Andreas skall till timmerkojan i dag och hugga. I kväll få vi veta hur det gått för Jan Petter.» Olof ville ej gå på björn; han hade bestyr hemma. Alltså blefvo vi tre som aftågade söder ut till Enberget.

Olof hade oombedd satt nya vidjor uti mina skidor, så att jag var välrustad äfven på så sätt. Medan jag åt frukost och bestyrde om min mycket hopsmälta matsäck, hvilken dock af mor upphjälptes med ett torkadt fårlår, smör och tunnbröd, gingo gubben och Halvar förut »dit sör». Olof följde mig dit, och så bar det af utför vintervägen till Höljos vid pass en half mil, då vi togo af mera åt väster. Vår färd var rätt rask, ehuru Halvars far nog var sextio år eller däröfver, och vägstumpen, som gubben sade, drog sina fulla två timmar och var säkert en och en half mil, som jag

tyckte. Slutligen stannade gubben på en öppen skogsås, där vi nedlade vår säck och skidorna.

Emedan snön här var föga mer än en half aln djup, ansågs det bäst att gå utan skidor. Gevären omsågos, och så begåfvo vi oss så tysta som möjligt, slag i slag åstad, med gamle far i spetsen och Halvar sist. Jag bar bössan i handen för att vara färdig att genast skjuta, om så behöfdes. Sedan vi gått en bit och kommit in i en tätare skogsmark, där vi icke sågo mera än femton à tjugu alnar från oss, gick gubben saktare. Slutligen stannade han, pekade på en afrifven granstam, där tydliga märken såväl efter björnens tänder som klor syntes. Likaså var förhållandet på flere ställen. Ett par steg till och vi sågo öppningen till idet. Månne björnen var där?

Vi hviskade sakta om för och emot. Jag föreslog Halvar att gå bakom och sparka på stubbroten, hvarunder idet var gräfdt. Efter ett ögonkast på far villfor han min begäran. Ögonblicket var spännande, men första stampningen medförde ej någon förändring. Han tog nu yxan från nacken, där den af finnarna bäres så, att skaftet är nedstucket mellan rocken och västen, under det att själfva yxan är bar. Detta är ett bekvämt sätt att föra yxan, hvilken på så sätt är till hands och sällan i vägen.

Ett slag! Ingenting hördes. Halvar blef djärfvare, böjde sig framåt och slog till i kanten af hålet; men ej heller nu förmärktes någon rörelse. Halvar böjde sig än längre fram och utropade: »han har rest». Så var det också; ingen björn fanns.

Vi undersökte nu idet och funno det fullt färdigt för vinterkvarter, men det troliga är, att björnen märkt gubben och, misstrogen som han alltid är, lämnat trakten.

Emellertid lade vi råd så, att efter vi voro där, skulle vi leta däromkring. Måhända kunde björnen påträffas. Men, ehuru vi gjorde vårt bästa och sträfvade allt intill mörkningen, funno vi ingenting af björnen. Med Halvars bössa sköto vi emellertid tre järpar, och ett par tre timmar därefter voro vi vid Uggelheden.

Olof hade rest till timmerkörningen, men hemkom snart

och medförde hela mitt matförråd från Aspberg, dit han äfven varit uti ett ärende.

Jag var nu i tillfälle bjuda mina jaktkamrater en toddy, hvilket jag ock gjorde, efter all vänlighet de visat mig. Äfven Jan Petter blef inbjuden, och snart sutto vi uti Olofs kammare och språkade om våra jakter och hvad morgondagen kunde gifva oss, ty Jan Petters rapport lydde så, att han oförvarandes hade skrämt älgarna, hvarpå de gjort en tur mot norr och öster, därpå vändt mot söder och väster samt stodo i dag i skymningen nordväst om Hafsjön tätt intill riksgränsen på norska sidan. Gränslinien utgjorde östra sidan af holmningen. Det var nu klart, att vi skulle försöka jakten strax på morgonen. Som vi nu sutto och pratade om hvarjehanda, bad jag gubben berätta något om sina jakter i forna dagar, ty nog hade han »brukt bössa» i sin tid. Björn hade han icke skjutit, men väl varit med därom; men »djur» hade han allt fält »vons flera».

»Nå, tala då om någon jakt.»

Det kunde han dock ej, och hade ej heller varit med om någon annan än »gemenlig», men »han Olof» kunde nog berätta om, när de voro i Flisdalen för några år sedan. Men äfven Olof var obenägen, och därför började jag fråga om älgarnas lif under vintern, hvad de lefde af och huru de sökte upp andra betesmarker etcetera.

De upplyste då att älgarna mestadels lefde af löfknopp, granlaf och tallbarr samt en och annan hö- eller löfhässja, som de hittade på, men som dessa nästan alltid hemkördes före jul, då snön ännu ej var djup, utan älgarna kunde färdas lätt, fingo djuren ej ofta vara med om det kalaset. Värre var det, då snön blef djup. Då voro de ofta tvungna lämna löf- och grandrågar (dalar) och begifva sig upp på kullarna, där det växte martall (låga, oftast skadade tallbuskar), deras enda föda under sådana omständigheter. Ibland begåfvo de sig till mosskanterna, där äfven sådana tallar växa, men det ville de dock ej gärna, ty kommo stora snöfall, då de voro i sådana marker, hade de mycket svårt att komma därifrån.

»Tänk, Skröder, att Båtsta-karlarna och Graf-gubben sköto en gång på ett myrhål ned fjorton stycken, som ej

kunde taga sig undan, men det tyckte jag var styggt gjordt. De karlarna få aldrig nog, och kytt (kött) måtte de haft i flera år,» tillade gubben.

»Men vi få väl sjå åt (se till) å kvälla nu,» och därmed drogo de alla af. Äfven jag var nöjd. Mor kom med maten och bad mig smaka älgmule; sådan hade jag då aldrig ätit, men fann den god, mycket fet, och med ättika till snarlik inkokt gris.

Morgonen därpå åkte vi i dagningen till den trakt, där älgarna voro holmade. Här hölls råd. Då Olof ej ville med på denna jakt, voro vi blott fyra. Det beslöts att Andreas, Halvar och jag skulle stå på post och Jan Petter drifva älgarna till oss, så vidt det var görligt. Vi ställde oss mellan mossarna där lämpligast syntes. Jag fick mellanpasset såsom varande bäst, och hade en af de andra på hvardera sidan på omkring sex hundra alnars afstånd. Jag tog skydd af en mycket tjock torrfura, undersökte studsaren noga, åtdrog skidremmarna och var nu fullt rustad till handling. Men som det vanligen går vid postande, gick först en timme, under hvilken man hade god tid att pusta ut och lugna sig, så en stund till och så hördes ett skott inifrån ringen. Nu var spänningen stark, och strax därpå såg jag på andra sidan myren en skymt af djuren, hvilka strax därefter voro ute på slätten. De voro dock ungefär tre hundra alnar från mig eller någorlunda midt emellan Halvars och mitt hållställe. Djuren voro endast två, ko och oxe. Kon sprang förut, och oxen, en stor, grof baddare, med vackra horn, tycktes lägga sitt hufvud på länden på kon, under det de sprungo i fullt traf, trampande spår i spår. Vädret var bra nog kallt, solen uppe, så att det gnistrade af snön, då djuren sparkade upp den; deras andedräkt bildade små moln. Det hela tog sig ypperligt ut, taflan var lika ovanlig som vacker.

Att skjuta var för mig just icke att tänka på. Det kunde hafva lyckats, men det sannolika vore bom eller i bästa fall att såra, och ovissa skott hade jag redan försvurit. Jag hoppades emellertid höra af Halvar, men äfven han hade för långt håll. Väl sökte jag med några raska tag drifva djuren emot honom, men hvarken hann jag så nära,

att det lönade att skjuta, ej heller veko de från sin bestämda kosa. Nästan samtidigt möttes Halvar och jag vid spåren, och jag trodde, att vi skulle börja jaga älgarna; men därifrån afrådde Halvar. Snön var otillräckligt djup, och mindre djup blef den, då man kom längre fram mot sjön.

»Detta var de gamla djuren,» sade han, »och dem trötta vi ej ut i detta föret; men jag undrar, hur det gick för Jan Petter. Han sköt nog åt ungdjuren och det kan vara någon »vån» (förhoppning) därå.»

Nu fingo vi se Andreas komma mot oss, och sedan vi afvaktat hans ankomst och råd, beslöts, då det här var så litet snö, att alldeles öfvergifva jakten. Jan Petter skulle vi i alla fall icke kunna uppnå, så det vore bäst att vi gingo hem. Nog ville jag försöka hinna fatt Jan Petter, men de ville ej, hade ej tid och behöfde komma i timmerskogen igen, så att det blef ingen annan råd än att återvända i samma spår vi kommit.

Detta skedde också, och efter en timmes färd skildes våra vägar. De foro till sin timmerhuggning och jag till Uggelheden, där Olof vid min berättelse om jaktens förlopp åter mumlade »skarfkarlar».

Jag hade då ingen aning om dess betydelse eller att mina jaktkamrater voro »jaloux». De ville helst jaga ensamma. Detta samt att Jan Petter skjutit en älg med det af mig hörda skottet fick jag först veta följande år, då jag besökte trakten, samt att de mycket ångrat det de »stuckit sig undan».

Vid Uggelheden hade jag nu intet vidare att göra, hvarför min kosa ställdes till Aspberg. Där sammanträffade jag strax med Jan och afsände honom till norrmännens timmerhuggning för att höra efter, om de voro anlända; men tyvärr var detta icke händelsen.

I följd däraf begåfvo Jan och jag oss följande morgon till skogs, åtföljda af hunden »Kämpe», men oaktadt våra flitiga spaningar i marker, där björn borde trifvas, måste vi vid mörkningen anträda återfärden till Aspberg. Utom några lafskrikor hade vi ej sett en skymt af något skottvärdt villebråd. Glädjen den dagen var, att bud från norr-

männen ankommit med anhållan att jag ville komma till dem morgonen därpå.

Så skedde också. Dagen tillbringades med att bese virke och tala om affären, men slutet på allt blef, att jag ej vågade uppgöra den, emedan en hel hop af virket var sommarhugget och söndersprucket.

Morgonen därpå for jag till Trysild, och något mera tillfälle till jakt blef ej den gången, ej heller fick jag spaning på någon björn, ehuru efterfrågan icke glömdes.

Det var med ej ringa intresse jag fick se det mycket omtalade Trysildsfjället. Ehuru icke stort är det mycket vackert, dess formationer äro djärfva, men ändock ej allt för sterila. Gärna skulle jag velat bestiga det, men denna gång ansåg jag mig icke hafva tid. Brukets hjälpare upptogo min tid, och så flitigt arbetade vi att jag redan på fjärde dagen vände min resa mot söder.

I Höljos sammanträffade jag med min förre skjutsbonde, ej heller nu fullt nykter, men mycket lifvad för en skogsfärd. Denna kunde dock ej bli af, utan jag fortsatte med Jon till skjutsbonde färden till Nedergården, där Halvar med vanlig vänlighet emottog mig. Han tyckte min resa gått nog så fort. Efter en dags uppehåll begaf jag mig i Halvars sällskap nedåt älfven.

Nu gick resan ej så fort. Här och där måste vi in till leverantörer, så att vi hunno först andra dagens kväll till Nysocken, där Halvar vände.

Under Halvars språk med sina vänner hade jag godt tillfälle iakttaga såväl land som folk; men då detta från föregående resor redan var mig bekant, lämnade det föga intresse. Sedan Halvar återvändt hem, gick resan raskare, så att jag på andra dagens eftermiddag återkom till hemmet och fick redogöra för min resa. Uti den numera rymliga matsäcklådan och kantinen hade som en välment ersättning packats fågel och älgstekar, hvilket upptogs mycket väl. Älgens hud och horn hade jag ock förvärfvat mig, och som älgar icke funnos i trakten kring Qvarntorp, skärskådades troféerna flitigt af vänner och bekanta.

När jag efteråt tänkte på denna färd, var min enda önskan att så fort möjligt var åter få komma till dessa öde trakter med sin rika tillgång på villebråd och sin välvilliga befolkning. Denna önskan gick också efter ett par år i fullbordan, då jag ordentligt bosatte mig hos Halvar i Nedergården.

Höstjakter på björn 1852.

Norra Värmland.

Första dagarna af november 1852 väntade jag med mycken otålighet ett bud från Lima i Dalarna, hvilket jag afsändt fyra dagar förut med en rätt betydande penningsumma. Dagen var grå och kulen, snöblandadt regn med tjocka friskade ej upp humöret, arbetet ville ej gå, det var som under en del dagar af lifvet ej så alldeles bra. Emellertid fanns därvid ej annan hjälp än tålamod; detta och räkenskapsböckerna drefvo dock fram dagen, tills ändtligen vid elfvatiden budet, skräddar-Bengt, syntes på gården. Därmed var oron förbi. Redan i förstugan afhämtade jag de ankomna brefven, bad mannen gå till hushållerskan för att få sig en sup med tilltugg och sedan komma upp. Innan brefpacken var genomgången, var Bengt redan inkommen med en viss honom olik hastighet, hvilket gaf mig anledning fråga, huru resan gått. »Å jag fick vänta öfver en och en half dag i Lima och kom till Håsätra i natt, där jag hvilat en stund; men nu är det så, att strax öster om sätern har en björn med två ungar gått öfver vägen och uppåt Harfjället, snön är fullt ut där, så slaga syns väl! Hos ska vi göer? (Hur skola vi göra?) Dä kom folk från Röjvalla i dag. Slaga har je soft (sopat igen) å trått (trampat bort), men håcken kan veta (hvem kan veta), de kunna vara sluga nog, de karlarna.»

Bengt var, som namnet anger, skräddare till yrket, men af mig ofta anlitad för budskickningar och ibland som bärare.

SOMMARSKALL Å BJÖRN OCH JAKTLIF I DALBY.

ÄLGJAKT PÅ HÖSTEN.

TJÄDERJAKT PÅ VÅREN.

PÅ AFVIGSIDAN.

Han hade lust för skogen, men var egentligen ingen jägare, syntes vek, men var i själfva verket mycket seg, och rask fotgängare, mindre van skidlöpare, ehuru han följde med bra nog.

På min fråga, om han genast ville vända till skogs, svarade han ja, men tyckte, att vi kunde vänta till morgonen därpå. »Gå in till Jakob Markusson och bed honom komma hit genast, om han har lust att gå med mig och taga björnarna; och bed hushållerskan vara god komma upp.» Bengt förfogade sig åstad. Under hans frånvaro tog jag del af de återstående brefven och fann, att jag var ledig, anordnade om en veckas matsäck, och så kom Jakob.

Han var nära granne till mig; ung, förmögen bonde med en präktig kvinna till hustru, lefde han ett lyckligt hemlif. Som han alltid var lifvad för skogen, var jag nästan säker på, att han äfven nu skulle följa; detta slog också in.

Han kom varm och ifrig; vi borde innan kvällen vara i Håsätern, eller så fort ske kunde. Äfven han hade styrt om matsäck för ett par tre dagar, hvilket jag bad honom öka till sex; ja, det var han med om. Huru vi än skyndade, blef klockan väl ett, innan vi voro redo. Bengt fick stanna hemma.

Dalby socken, den nordligaste i Värmland, där jag då bodde på hemmanet Slättned, är belägen utefter Klarälfvens strand, och är ungefär sju mil lång, fyra mil bred. Gårdarna ligga nära vid älfven, omgifna af höga och brantsluttande, skogbärande berg. Den östra sidan af älfven är alldeles obebyggd på en sträcka af cirka sex mil, eller till Lima socken i Dalarna. Endast fäbodställena, eller på ortens språk sätrarna, antyda, att människor besöka dessa vidtomfattande ödemarker. Den tiden var det endast en kort del af sommaren, då människor där kunde anträffas. Vintrarna besöktes trakten tidtals af timmerkörare samt vårarna under några få dagar af timmerflottare, hvilka där drefvo sitt ofog och bland annat hade rykte för att påtända skogseldar. Så utan skäl var icke detta tal, ty jag var själf i närheten, då en sådan tilldragelse inträffade, dock utan nämnvärd skada. Den öfriga tiden hade villebrådet frid och ro. Delvis var riklig tillgång på löfskog, gräs och bärmarker, innehållande

tillräcklig och ofta nog riklig föda för nästan alla djur, tillhörande nordens skogar. Lägger man nu härtill, att trakten var genomskuren af större och mindre älfvar och bäckar samt inom Dalby af ett par mindre fjäll, Åfverå och Harfjället, och på gränsen till Lima den stora Limavalen, så hade villebrådet allt, hvad det kunde önska sig. Vissa år var öfverflöd på alla djur, utom ren och bäfver. Den senares nära förmultnade hyddor anträffades på ett par ställen; renarna voro numera flyttade några mil längre norrut, och under de tio à femton år jag jagade och färdades genom norra Värmlands skogar, såg jag aldrig märken efter ren, ehuru sägen om att den funnits, ännu lefde.

Jägare besökte sällan de aflägsna markerna, någon gång höstetid af älgsökare och gillrare; dessa senare hade dock mesta redskapen uti de så kallade Elfbergen, sällan mera än en mil från bygden. Höstetid påträffades där en och annan fiskare, hvilken i de mindre vattendragen dels metade, dels hade fiskhus, det vill säga små timrade lådor, hvartill rännor ledde och i hvilka forellen under lektiden packade in sig. Vattnet bortleddes vid vittjandet, och fångsten var gjord; ryktet berättade om två à tre lispund fisk i taget. En af mina karlar sade sig en gång fått femton skålpund på en natt; själf försökte jag ett par gånger, då vi lågo i närheten af ett sådant fiskhus uti Likån, nära sjön Pörten, men fick ej mera än tio à femton stycken sju à nio tum långa foreller. Fiskhuset var dock nära förmultnadt och högst bristfälligt.

I socknen fanns godt om jägare af herreklassen, hvilka dock uteslutande bedrefvo harjakt, flera med mycken ifver och ansenligt byte, andra som ett afbrott i hvardagslifvets enformighet. Bland allmogemännen funnos då rätt många skogskarlar; deras jakt var spelskytte på våren och älgförsök på hösten. Några, som voro mera ifriga, idkade älgjakt på vintern. På det hela reducerades villebrådet mest genom giller och snaror, lodjuren genom lobås. Räfvar och vargar skötos »för glugg» — utlagda beten, hvarvid skytten vanligen från ladugården sköt sådana djur, hvilkas hunger vintertiden dref dem försöka få sig ett bekvämt mål. Björn sköts med långa mellantider, då den tillfälligt anträffades, och någon gång vid besök i gamla iden, dem björnen stundom

använder flera vintrar. Någon framstående björnskytt eller yrkesjägare fanns ej.

Herremännen, dock icke alla, visste det en jaktlag fanns, men den tillämpades aldrig. Allmogen däremot var alldeles okunnig om dess tillvaro. Blef det tal därom, hörde man nästan alltid, att »det man skall hämta från skogen, får man väl betala, det är hårdt arbete med jakten». Hundar, det vill säga stöfvare, höllos endast af herremän, allmogen föraktade harjakt för hund. Mera än en björnhund kan jag ej minnas att jag såg eller hörde talas om; den var då nästan utlefvad.

Präst-Jan eller Jonas Lagerqvist, som han egentligen hette, var dock härvidlag ett undantag. Han ägde en vacker lapphynda, hvilken varit med vid tre björnars död, utan att dock därtill mera verksamt hafva bidragit.

Då jag i mina minnen ofta kommer att omtala Präst-Jan, vill jag här nämna honom omständligare. Jag gjorde hans bekantskap år 1850, då han var ungefär sextio år. Han var liten och mager, men hade rykte att vara bra skogskarl. Han ägde två fullväxta söner, Halvar och Ola. Torpet, han bebodde, ägde han själf och hade till största delen brutit det ur bergsmarken. Det låg några hundra fot öfver älfven vid Vingsjön, med en särdeles tilltalande utsikt, och befann sig i godt skick. Jan härstammade, som namnet tillkännager, från en gammal prästsläkt, men jag kom aldrig att taga reda på, om han själf var prästson eller om han endast i äldre led härstammade från präster. I allmänhet var han språksam, hushållsaktig, ja nästan njugg, sysselsatte sig om sommaren med forellfiske och småsysslor, om hösten med bössan och giller.

Halvar, äldste sonen, som skötte gården, var stark och storväxt samt en duktig skogskarl. Ola liten, men vig och kvick, var skräddare. Båda voro goda skidlöpare, i synnerhet Ola. Dessa karlar kände vidsträckta marker, och gubben hade kännedom om en hel hop gamla björniden, gräfsvins- och räflyor. Det var klart, att jag genast vid min ankomst till Dalby gjorde denna familjs bekantskap. Jan ägde också en dotter, gift med den för sin utomordentliga kroppsstyrka vidt bekante Ben-Olle, hvilken var den bäste jägaren af

denna duktiga släkt. Olle bodde jämte sin bror Jöns på ett torp, kalladt Bennäset, beläget två mil från min bostad. Han var känd som en mycket duglig jägare och fångare samt hade fällt några björnar och älgar.

Dessa bröder karakteriseras bäst af en berättelse, hvars sanning ingen ens tänkte på att draga i tvifvelsmål. Den lydde:

Olle och Jöns jagade en björn, på hvilken Jöns skjutit. Bröderna voro i sällskap vid skottets aflossande, och sedan Jöns förfelat sitt mål, ryckte han bössan från Olle, bad honom ladda hans och komma efter.

Olle, som vid denna tid var helt ung, gjorde ingen invändning i denna anordning. Snart hann Jöns upp björnen och sköt med den påföljd, att björnen gjorde helt om och i sträckt galopp rusade på sin fiende. Jöns hann ej kasta om skidorna, utan fick björnen på ryggen, där han slet och bet i nacke och armar, utan att Jöns gaf ett ljud från sig. På alla de skogstrakter jag besökt råder nämligen den tron, att vid dylika tillfällen jägaren gör bäst uti att ställa sig som död, äfvensom att kamraterna ej skola skjuta på björnen, under det han biter jägaren, ty äfven om han dödskjutes, biter han ihjäl sin fiende i ett hugg.

Under det björnen handterade Jöns, kom Olle fram, men vågade ej skjuta. Han ropade Jöns och frågade: är du död, Jöns? Då intet svar följde härpå, kastade Olle om skidorna och begaf sig hem det fortaste han förmådde. Hemkommen i skymningen intog han sin plats vid bordet under tystnad. Modern framsatte deras middag, han åt sig fullmätt, aftog skor och strumpor, satte sig sedan vid spiseln och rökte en stund, under det modern, hvilken var änka, sysslade omkring honom. Sedan pipan var utrökt, och under det Olle knackade ur askan mot tumnageln, vände han sig till modern och sade: »Nu är han, Jöns, kall i mun, mongar.» (Nu är bror Jöns död, mor.) Därefter började han åter röka, gick sedan och lade sig på sängen, och något vidare tal om den saken blef ej. Modern, som visste i hvad ärende sönerna på morgonen utgått, satte sig tyst i vrån. Hennes tankar kunna anas, men Olle sof oskuldens sömn hela natten.

Emellertid var Jöns långt ifrån död. I följd af skogs-

bons förmåga att uthärda smärta och hans medfödda tålamod, besegrade han sin buse. Jöns berättade för mig, att sedan björnen en stund slitit och bitit, satte den sig ofvanpå honom, hvarigenom han nedtrycktes i snön, fick munnen full däraf och hade svårt för att andas. Han hörde mycket väl Olles fråga, men tordes icke svara. Af skidornas skrapning slöt han att brodern aflägsnade sig, och på min fråga: »Hvad tänkte du då», svarade han: »Nu ränner han väl hem efter mor».

Sedan björnen suttit en dryg stund på Jöns' rygg, hörde han hur denne nosade på honom och stack näsan alldeles in i nackhålan; därpå lyssnade han och aflägsnade sig. Jöns låg ännu länge stilla, men då han frös mycket, kröp han upp så pass, att han märkte, det björnen ej var inom synhåll längre. Nu fick han andas ut, tog snö och lade på såren, hvarvid blod flöt ymnigt, särdeles från armarna. Därpå lyssnade han noga, och då allt var tyst, kraflade han sig upp, fick på skidorna, fann rätt på bössan, men krutdonen voro borta. Att börja med var han »yr i skall'n», men då han löpt en stund, kände han sig bättre; »men då jag kom hem,» tillade han, »måste mor hjälpa mig». Jöns kom dock den vintern ej mera ur stugan, och hans vänstra arm blef aldrig fullt kraftig.

Tidigt morgonen därpå gick Olle till skogs, återkom vid middagstiden, gick ej in, utan tog hästen ur stallet, satte för stordrögen och begaf sig åkande bort. Några timmar därefter återkom han med björnen. Sådan var Olle som jägare. Rörande hans oerhörda styrka vill jag endast nämna det jag såg. Flera vårar skaffade jag honom sädeskorn från Norge. Elfva lispund eller tvåhundratjugu skålpund bar han då från mitt hem till sitt, eller icke fullt två mil. Därtill behöfdes dock ej mer än en dag, ty han kom vanligen klockan nio förmiddagen och var kvar till tolftiden, då han återvände. Huru tidigt han hemkom, kan jag ej säga, men äfven om det icke blef förr än klockan åtta à nio på aftonen, var det dock ett kraftprof, som icke många göra efter.

Olle var en ståtlig man, höll sina tretton kvarter i längd, med ej öfverdrifvet grofva lemmar, gick något framåtlutad, men gången var lätt och behaglig, blicken fast och

ärlig. Han var till lynnet godmodig, rösten var grof men klangfull, och aldrig besvärade han sig att tala i onödan. Sådan var den yppersta skogsmannen i Dalby, och det var för mig en stor vinst att få honom till jaktkamrat, så ofta hans tid medgaf. Olle var vid den tiden omkring fyrtio år, och som han hade en hel skara pojkar att föda, måste han arbeta styft, dels på sitt lilla torp, dels med timmerhuggning och körning.

Jag har ansett nödigt att något utförligare teckna dessa män, hvilka under flera år åtföljde mig på mina stordjursjakter och voro mig särdeles tillgifna och trogna. De voro liksom alla torpare och »hikarlar» (de, som bo på hedarna) godt folk. De voro åtminstone den tiden i Dalby böndernas torpare och bodde uppe på berget samt höllos af sina husbönder i ett skarpt framträdande »kom ej för nära». Giftermål mellan böndernas döttrar och »hikarlarna» förekommo mig veterligen aldrig, men någon gång mellan böndernas söner och hikarlarnas ofta fagra döttrar.

Men från denna långa afvikning till vår färd efter björnarna! Att komma upp på Slättnedsberget tager tid och krafter i anspråk; också flöt svetten från våra pannor, om ej i strömmar, så i ansenliga droppar. Hitintills hade vi ej talat något, men nu, väl placerade på hvilostenar (sådana finnas vanligen vid alla stigar, då man når toppen af hembergen), började samspråket. Vi medförde den ovanligt dugliga hunden »Liten», hvilken ägdes af mig, Jakob och Ben-Olle gemensamt, samt min unga »Rulle», en son af den förstnämnda. Samtalet gällde, om hundarna skulle lyckas hålla björnarna, om mor själf skulle vara af det modiga slaget etcetera, och hvad mera, som kom oss före. Hvilan fick dock ej blifva lång, ty vi måste skynda. Vägen till sätern var en af de mest tröttsamma vägar jag vet, och blef det mörkt, sågs den ej. Alltså skyndade vi på och gnodde framåt i snöslask och vattendränkta myrar. Håsätern nådde vi just som mörkret tog öfverhanden. Snart hade vi en liflig brasa i spiseln, kaffepannan på elden och strumpor, skor och damasker till torkning på takstockarna. Sedan vi själfva ätit, kokades åt hundarna, och så lade vi oss på rygg på britsen, med en vedklump under hufvudet. Det var hela

bädden, och på den kunde vi oafbrutet sofva tio timmar, då tiden så medgaf.

Vid första daggryning voro vi på spåren, jag förut och Jakob efter med hundarna. Kosan bar, som Bengt sagt, upp i Harfjället, och efter åtskilliga afvikningar ned på södra sidan, där spåren afveko till Ofverå fjäll.

Detta var rundt foten skogbeväxt och fylldt af stenblock, vindfällen och småskog. »Där ha de lagt sig», trodde Jakob. »Ja, vi få gå tills vi råka lyckorna,» blef svaret; »du kan hålla dig bra nog efter, så vänder jag åter, då första lyckan blir synlig.» Likt haren gör nämligen björnen lyckor, innan han lägger sig.

Björnarna hade gått i sned riktning åt sydväst genom den värsta mark af blandad löf- och barrskog, man gärna kan råka ut för, hvarför marschen gick därefter. Sedan jag kommit upp i halfva liden, råkade jag på något afstånd få se andra spår än björnarnas. Ankommen dit, fann jag dem vara efter en flock kreatur, hvilka gått och betat af buskarna. Detta förekom mig ytterst anmärkningsvärdt, hvarför jag stannade och inväntade Jakob. Spåren voro gångna under natten och misstag var ej tänkbart. Då Jakob anlände, visade jag honom dem. »Å!» utropade han, »det är efter ungnöten mina, som kommo bort i 'sätra' i somras. Gud ske lof! Fast kanske björnarna slagit dem,» tillade han ifrigt, »låt oss se efter!» Något sådant var icke omöjligt, och var detta händelsen, torde också björnarna strax påträffas. Jag beslöt försöka smyga mig på dem, bad Jakob hålla sig längre efter mig och vid skott genast afkoppla hundarna.

Så tyst och varsamt sig göra lät följde jag björnspåren, men snart afveko dock dessa från kreaturens. Björnarna hade vikit af ned åt dalen och kospåren stodo uppåt. Åter inväntades Jakob. Nu blef fråga om, hvilka af spåren borde följas. För Jakob var det redan på förhand afgjordt. Ungnöten voro nio, och dem ville han ej mista. Jag åter var af motsatt åsikt, kalfvarna skulle vi nog finna sedan, men blef det regn, som det nu likade sig till, skulle vi förlora björnarna. Härom ville ej Jakob höra talas. »Snön ligger nog kvar, vi få taga fast på kalfvarna,» var hans orubbliga mening, och jag måste gifva med mig.

Om ej med sorg, så åtminstone med saknad lämnades björnarna åt framtiden, och spårandet af kreaturen tog sin början. En half timme därefter hördes skällan, men huru få tag i skällkon? Djuren hade nu varit borta i sex veckor och voro troligen förvildade. Nå, den saken fick Jakob sköta, jag jämte hundarna slogo oss ned, matsäcken slogs upp, Jakob lämnade bössan och säcken hos mig och gaf sig af att försöka sin lycka. Vid pass en timme därefter hörde jag skällan närma sig, och snart kom Jakob med den fångade kon och kalfvarna i släptåg. Så långt var allt väl, men då kon fick se hundarna, blef slitningar på tåget och långa råmanden. Hundarna å sin sida hälsade tillökningen af jaktsällskapet med köld, nästan förakt, refvo litet med alla fyra i marken, lyfte på bakbenet mot en buske och satte sig sedan helt lugna. Kon tog dessa vänskapsbetygelser för godt, och därmed var kamratskapen började. Jakob band sin ko och började själf taga sig frukost. Därunder föreslogs af mig, att vi skulle fösa kreaturen till Håsätern, öppna en hölada och ge dem mat samt sedan återvända till björnarna. Ja, det kunde nog gå för sig för ett dygn, men ovisst hvar vi kunde vara efter den tiden. »Nej!» utbrast han, »vi drifva dem sör (söder) om Ofverån efter Ransbysätervägen och hem, och återvända sedan,» tilläggande: »käre Gustaf, hjälp mig härmed!» Och därmed var jag afväpnad. Sedan Jakob ätit, drogo vi åstad, han före med skällkon, så kalfvarna och därefter hundarna och jag.

Jakob hade styft arbete med den obändiga kon, och jag ej bättre, ty än den ena och än den andra kalfven ville ej följa, utan måste jag oupphörligt genom buskar och elände gno efter dem, och då vi ändtligen hunnit till Likån, hade vi så när omöjligt fått dem öfver älfven. Efter ganska hårdt arbete lyckades det slutligen, så att vi hunno sätervägen och åtminstone fingo fast mark under fötterna. Hundarna afkopplades nu och fingo löpa, under förhoppning att de ej skulle återvända till björnspåren, från hvilka vi nu voro en half mil aflägsna, och så tågade vi vägen fram, tyckande det var en underlig björnjakt vi varit ute på. Ehuru besvärligt vi hade det, skämtade vi dock öfver vår färd, och att vi från modiga björnjägare så lätt blifvit

degraderade till simpla oxdrifvare, föreföll oss rätt roligt. Vi sträfvade nu för att hinna till den cirka tre fjärdedels mil därifrån belägna Ransby sågkoja, där vi åtminstone hade tak öfver hufvudet till skydd mot det nu smått fallande regn, hvilket sedan en timme följt oss. Dock tyst! Där hördes »Rulles» skall häftigt sticka på något djur i Ofveråliden, och kort därefter ståndskall.

»Det är tjäder,» sade Jakob, »som valpen stött på.»

Strax därpå hördes ock »Litens» skall, och nu blef slut på ståndet. Drefvet af båda hundarna gick, som man säger, för full hals. Kunde det vara våra björnar? Ja, det kunde ingen veta. Hundarna drefvo väster om oss, och det hördes som skulle det uppjagade djuret gå söder ut öfver Likån, ty upptaget var på norra sidan inemot en fjärdedels mil från oss. Nu lämnades Jakob åt sitt öde. Att börja med hade jag sätervägen till drefvet, hvilket möjligen kunde genskjutas, och som detta var roligare än jaga kalfvar, gick det också med fröjd i full fart. Jaktens riktning gaf allt större och större förhoppning om, att en sammanstötning komme att äga rum. Rätt som det var, kom jag öfver en tjäderhöna, hvilken fastnat uti ett giller; den måste jag anamma. Det tog ej lång tid, springandet fortfor, och efter en half timme eller kanske något mera var jag midt för drefvet, som nu åter varit en bukt uppåt fjället. Här tog jag mig en stunds blåsut, hvarunder drefvet kom rätt åt mig. Jag stod på toppen af en kulle, på hvars västra sida en tät skogbeväxt dal låg från Likån åt söder till. Här var ett bra håll. Kullen var glest skogbeväxt, och kom djuret uti dalen, kunde jag skjuta i vägen. På dalens andra sida var kullen midt emot också tämligen gles, hvarför jag beslöt mig för att stanna där jag stod, åtminstone tills vidare, men då drefvet fortfor att komma åt mig och var rätt nära, sprang jag upp på en stor sten, där jag hade ändå bättre och friare utsikt. Drefvet var nu så nära, att djuret borde blifva synligt. Hvad kunde det vara? Jo, som ett trollslag stod på en annan sten, omkring fyrtio alnar från mig, ett ståtligt lo, vändt till hälften från mig, lyssnande efter hundarna. Anblicken var slående, men måste förkortas, ty synen kunde ögonblickligen förändras.

Skottet dånade, och djuret föll med bokstafligen sönderskjutet hjärta. Till Jakob sändes ett ljudligt »alles tod», och så blef en liflig dans af hundarna. Loet bars till vägen, och här afvaktade vi Jakob, hvilken ock i sinom tid anlände, på långt håll frågande: »Var det björn?» »Nej då, bara en göpa.» »Ja, det var inte så bara det. Den som väl hade den hemma!» Ja, det låg mening i de orden.

Sedan vi nu pratat en stund och delat våra tillhörigheter så, att jag fick lohanen, ty en sådan var vår fångst, men blef af med tjäderhönan, satte vi tåget i gång. Det började nu snart mörkna, så att vi måste skynda. Marschen blef nu rätt mödosam. Kalfvarna följde nog bättre än förr, men rätt som det var, måste jag efter någon rymmare. Valpen, eller »Rulle», blef vid sådana extra jakter het, ryckte och drog i kopplet samt snodde in sig i trädrötter och stenar. Jag var ovig med lodjuret öfver nacken, bössan i händerna och hundkopplet i lifremmen, så nog önskade jag hela kalfskocken för hin i våld. Men jag fick trösta mig med, att kamraten icke hade det en smula bättre; dessutom hade jag fått skjuta, och det friskade allt betydligt upp saken. Hade jag i stället haft en mjölpåse, vägande femtiotre skålpund, hvilket djuret vid hemkomsten befanns väga, är väl ovisst om jag hållit ut.

Stupmörkt var det, innan vi hunno sågkojan, och obeskrifligt godt kändes det att få afkasta bördan och plocka af sig andra påhängda »doningar». En kall, unken luft slog mig visserligen i näsan, då jag öppnade dörren till kojan, men vi hade dock tak öfver hufvudet och en torr, om ock hård bädd för natten. Snart hade jag en frisk furubrasa i spiseln, hvilken med tillhjälp af den öppna dörren rensade luften från unkenheten. Med tillhjälp af en gammal skofvel och en bristfällig kvast blef stugan snart befriad från diverse otrefliga saker, och sedan allt skräp blifvit utkastadt, förökades brasan så långt spiseln tålde, dörren tillslöts, och allt var godt. Så af med alla genomvåta kläder till torkning, och snart var jag, om ej alldeles i fader Adams kostym, så dock nära på, placerad på kojans enda stol, huggkubben.

Jakob hade lämnats åt sitt öde, det vill säga kalfvarna,

och med dem hade han nog göra, först att vrida vidjor till band, sedan binda dem så godt sig göra lät, och slutligen skaffa nödigt nattfoder. Genom det af honom tända blossets belägenhet kunde jag sluta mig till, att han nere vid älfkanten ryckte några magra grässtrån. Gärna skulle jag hjälpt honom, men hotellet skulle göras beboeligt, och uppriktigt sagdt var jag bra trött.

Då allting har en ände, blef så ock med Jakobs sysslor; ehuru det drog sin dryga tid, kom han slutligen in. Nu hade jag godt, varmt kaffe att bjuda på, och var så långt kommen, att jag både hade torr skjorta och halftorra byxor att stoltsera uti. Humöret hade åter blifvit spänstigt, därför hälsade jag honom med ett gladt: »Har du varit med om en sådan jakt förr, Jakob? Börja spåra björn om morgonen och sluta med att stilla kalfvar om kvällen.»

»Usch, jag är så all (trött), så jag vånner (önskar) f-n toge alla enstöriga (gensträfviga) kalfvar i hela vala (världen)!»

»Här har du kaffe, drick, så blir du bra igen!»

Så åto vi och lagade att hundarna fingo sitt, därpå togo vi åter en kaffetår, den Jakob serverade, i det han räckte mig en liten lommeflaska.

»Här är arrak, af det skall Gustaf taga en tår i kaffet, det är så bra för hälsan.»

»Ja, laga till du, kanhända det är bra.»

Detta var första gången, och äfven den sista, jag blandat spirituosa i kaffe. Godt var det icke, men ej heller allt för vedervärdigt. Drycken slank ned, och därmed kastade jag mig på bänken, somnade strax och sof, tills Jakob stod öfver mig med kaffe på morgonen. Yrvaken kände jag lukten af detsamma, jag druckit på kvällen, och därmed var jag fullt vaken. Jag skulle ej vilja önska min största ovän den smaken, jag efter gårdagens blandning kände i min mun, jämte den obehagliga lukten af kaffekoppens innehåll.

»Nej, tusen gånger nej! Bort med det där sattyget, och upp med dörren, här är ju en lukt, så man kan storkna!»

Jakob såg ytterst nedslagen ut öfver min ovilja för den säkert i hans och mångas tycke goda drycken, men lugnade sig och påstod, att den var så bra för hälsan.

En stund därefter voro vi åter på vägen till hemmet; regnet fortfor och hade borttagit all snö, hvarför vi nu ej hade vidare hopp att få reda på våra öfvergifna björnar.

Hemmarschen blef både lång och mödosam, ungefär en och en half à två mil hade vi att tåga, och kommo ej fram förr än på eftermiddagen, då våra bördor blifvit tillökade med ytterligare två tjäderhönor. Vid hemkomsten blef stor glädje hos Jakobs. Mor Marit själf och barnen mottogo oss mycket väl, hvarpå vi åtskildes med den föresatsen att återvända till våra björnar, så snart snö kommit.

Väl hemkommen samt liggande i min bädd, återkom jag i tanken till vår misslyckade jakt, och oupphörligt undrade jag, hur vi skulle finna björnarna. Långt bort borde de ej vara, men uti hvilket berg lågo de? Det var knuten, som skulle lösas. Flera dagar gick jag stel och modstulen och väntade på snö; ändtligen började måndagen den 13:de ett vackert snöfall. Jag gick strax till Jakob, och vi beslöto att påföljande morgon återupptaga jakten.

Bud sändes till gubben Präst-Jan, att han med sin hund kvällen därpå skulle möta oss i Ransbykojan. Bengt skulle nu med, och maten borde räcka minst sex dagar. Efter detta beslut vidtogos nödiga anordningar, och för mig själf beslöt jag att ej återvända, förr än björnarna voro funna. Ty i den mån kamraterna tröttnade, fingo de gå hem och sända mig friska karlar i stället. Min bror Moritz, hvilken sedan föregående vinter biträdt mig vid arbetena, redde sig godt ensam denna årstid, och detta möjliggjorde en sådan föresats.

Novemberdagarna äro korta i denna del af landet, föga öfver sex timmar skjutljust under mulna dagar. Tisdagen den 14:de var särdeles mörk och dimmig. Vi begåfvo oss visserligen på väg före dager, men sedan vi sträfvat uppför berget, blef det icke mycket ljusare, ty äfven där låg dimman kvar. Temperaturen var ungefär 0 grad, snön omkring en à en och half tum djup, och i så fall var det således mycket bra, men tanken att lenväder och regn kunde inträffa, gjorde att vi voro litet oroliga. Detta varade dock ej länge, ty då vi afkopplat »Rulle» och han uppstött en flock tjädrar,

hvaraf vi fingo skjuta två stycken, blef modet ej så litet friskare.

På tal om tjädrar, äro dessa under denna årstid mycket lätta att åtkomma. I mulet väder och dimma sitta de särdeles trygga; är då snön, såsom nämnda dag, lös, så höras ej jägarens steg, och skydd får man oftast. Man kan under sådana villkor med en bra lodbössa godt hinna skjuta fyra à fem fåglar på en dag; också äro de få fågelskyttar, som finnas, oftast då ute. Hund är ej nödvändig, ty då fågeln ofta sitter på toppen, och flockarna vanligen utgöras af tio till tjugu stycken i hvarje och ibland däröfver, finner man dem, om ej lätt, så åtminstone utan allt för mycket besvär. För att kunna skjuta ofvannämnda antal, måste man dock hafva den turen att finna flocken tidigt, eljes hinnes ej med, ty flocken flyttar lätt vid skott, dock ej alltid. Fall förekomma, då man från samma plats kan skjuta två, och vid rena bommar sitter oftast fågeln kvar. Det är fallet och klappandet med vingarna som skrämma kamraterna.

Om vi nu ej haft annat mål i sikte, torde vi kunnat göra god jakt, men därmed fick anstå. De bekomna fåglarna upphängdes i en fura för att afhämtas på hemvägen, och därefter fortsattes marschen, så att redan omkring klockan ett voro vi framme vid dagens mål.

Sågkojan, tillhörande åbönderna i Ransby hemman, var belägen en mil öster om nämnda by uti en vild, nästan hemsk klippdal, där Likån gjorde några goda fall för sågens drifvande. Det var ett illa beryktadt ställe, där trollen och jordfolket drefvo sitt spel, i synnerhet forsgubben (näcken) var särdeles verksam. Hände det någon gång, att skogskarlarna måste taga nattlogis där, blef aldrig någon ro; än sågade gubben den ena tjocka stocken efter den andra, så att sågen skar och marken darrade, än kastade småfolket elden utöfver stuggolfvet, så att gnistorna röko om den hvilande. En annan gång kom Hallajätten från närbelägna berget, tog af taket, glodde på invånarna och släppte in en sådan köld, att maken ej fanns, — detta, utom en mängd andra sägner. Själf låg jag där en gång under flottningstiden på våren, då sågen midt på förmiddagen började skära rätt raskt. Jag trodde först att det var folk från socknen,

som ankommit, och gick ut för att se efter, men på sågen fanns ingen, ej heller förnams något ljud. Så snart jag återvändt in och stängt dörren, skar sågen lika tydligt igen. Ja, det var den fruktade forsgubben som dref sitt spel! Emellertid gick jag att utforska orsaken, och fann den snart. En gammal »bak» (tunn ytbräda) låg öfver vattnet, stödd mot sågens ena hörnstock, och som älfven stigit, uppkastade vågen brädans ena ända, hvilken genom sin egen tyngd genast nedföll, för att åter af nästa våg uppkastas. Häraf uppkom en knarrning, hvilken af forsens brus borttogs invid sågen, men på längre håll hördes förvånande likt ett sågblads skärande. Näcken var funnen! Men denna upptäckt gillades icke af min bärare, för hvilken jag omtalte den, då han om kvällen kom tillstädes; och då älfven under tiden ytterligare stigit, så att brädan nu hölls nere i vattnet, kunde jag ej bevisa mitt påstående. Sågkojans dåliga rykte finnes kvar den dag som är; tag bort det, den som kan!

Den var i alla fall mitt favorittillhåll under senhösten genom sin belägenhet i kanten af en god jaktmark, där jag var nästan ensam härskare, och blef mig kär genom de minnen, dess omnejd lämnade mig.

Som sagdt, anlände vi omkring klockan ett, och då vi nu togo kojan i besittning för, som vi trodde, flera dagar, ägnades den större omsorg med rengöring och upphyfsning. Golfvet belades med friskt granris, britsar och väggar uppsnyggades på bästa vis, och ved höggs för flera nätter. En depôtplats för framtiden bereddes i form af ett hål i golfvet, hvaröfver en brädlapp lades som betäckning och doldes af granris. Då allt detta var verkställdt, intogs middag, och vi började vänta gubben Jan. Han infann sig och medförde till vår förvåning en så kallad »träbutt» (förvaringskärl motsvarande en mjölkkruka), hvilken han bar i handen.

»Hvad i all världen skall ni draga med er den där för, fader Jan. Hvad skola vi bruka den till?»

»Töst (tyst), bruksförvaltern, jag har drömt att vi få blogg (blod), och palt är rar mat, den stärker utroli.»

»Jasså, tror ni det, ja, vi skola icke gifva tappt i första taget.»

»Nej, ska vi inte, och denna resa går det bra.»

Därefter började gubben syssla med sin middag. Hans säkra förhoppning delades nog af oss andra, men vi kunde ej låta bli att hafva litet roligt oss emellan åt gubbens »butt».

Sedan nu mörkningen inträdt och arbetet var slut, kom samspråket i gång, huru vi klokast skulle bära oss åt för morgondagen. Det beslöts då, att först genomsöka skogsmarken omkring Ofverå fjäll, där gubben i den riktning björnarna gått, då vi lämnade spåret, kände till ett förunderligt väl gömdt gammalt ide. Måhända voro de där, eller innehades idet af någon annan björn. Därpå lade vi oss och sofvo efter hvars och ens förmåga, och den var ingalunda ringa hos oss yngre. Om gubben Jan hade någon vidare dröm, nämnde han icke. Då vi gingo, sade han: »Låt oss gå genom skogsbrännan, så äro vi fortare framme.» Därvid blef det, och vi togo den kosan. Äfven den dagen snöade litet, och vädret var rått och dimmigt.

Då vi hunnit öfver ån, afkopplades de ifriga hundarna, och vi gingo fram med ett à tvåhundra alnars mellanrum, för att söka där misstänkta ställen märktes. Så länge vi voro i den brända skogen, var det endast stenar och klippbranter, hvilka voro föremål för undersökningen, och då hundarna voro af ren lappras, hvilka söka genom att hoppa upp på stenarna och därifrån draga »i vind», var saken i de flesta fall undangjord af den gamla hunden, ty valparna, blott sju à åtta månader gamla, voro ej särdeles att lita på vid upptagningen. Arten märktes dock, ty äfven de följde sin natur. Så fortsattes marschen. Jag hade Jakob på den vänstra sidan och Jan på den högra, Bengt med provianten hade att följa mina spår. Vi hade hunnit brännans slut och vid pass ett tusen alnar in i skogen, då jag på kanten af en redan passerad dalgång såg gamle hunden draga »i vind» från en rätt hög sten. På en gång restes håret öfver rygg och skuldror, och med ett hopp var han försvunnen, åt hvilket håll såg jag ej bestämdt, men tyckte mig af prasslet höra, att han rände öfver dalen, därifrån vi kommit, hvarför jag ropade till karlarna att stanna. De frågade hvarför, och då jag omtalat hundens beteende och hans skall i detsamma hördes groft och doft, men med en viss skärpa, ropade gubben ifrigt: »Kut (spring), bruksförvaltern.»

Denna anmaning behöfdes ej, ty jag var redan på väg. Fyra à femhundra alnar var väl till hunden, som skällde i ett ganska tätt snår. Framkommen dit, fick jag genast syn på björnen, som låg på en rätt hög korg, så att blott hufvudet var synligt. Jag kastade till och höll på ögat — men blott knallhatten brann. Björnen höjde hufvudet litet, tittade än på mig, än på hundarna, och såg omorgnad ut. Innan jag hann spänna andra hanen, hade han rest sig och stod nu med framtassarna på korgens kant. Andra pipan klickade äfven. Jag drog mig nu tillbaka, ropade Jan, samt sprang emot honom och ville hafva hans bössa. »Bi! bi! (vänta) jag ska lägg' i kula,» var hans svar, och med det samma tog björnen till flykten. Valparna hade framkommit och förde nu, i sällskap med gamle hunden, ett förfärligt lefverne. Nu blef det jakt! Det tog tid, innan jag fick min bössa i ordning, och så länge drefvet gick rätt ut, var intet annat än att vänta, tills man fick höra hvaråt det bar. Under tiden hade vi alla samlats och tittat på björnens näste, hvilket på håret liknade ett ofantligt trastbo, ehuru materialierna voro olika. Många lass ljung och mossa hade han sammandragit, och på dess topp var den runda, fina legan belägen, och den såg verkligen inbjudande ut. Någon böjning eller tecken till bukt märktes ej af skallet, det gick rakt i sydostlig riktning öfver Likån, hvarför nu ingen annan råd fanns än lunka efter så fort man förmådde. Till en början voro vi i sällskap, snart voro blott Jakob och jag tillsammans, och efter en stund var jag ensam och förblef det, tills jag hann vägen mellan sågkojan och Långsätern, dit vi nu hade ungefär en kvarts mil. Drefvet var nu utom hörhåll, hvarför jag stannade här, inväntade Jakob och bad honom i sin tur invänta de andra och tillsäga dem gå till Långsätern för att bereda oss nattkvarter samt själf komma efter mig med en yxa. Därpå följde jag spåret öfver en mindre höjd, där björnen krokat hit och dit, men ej vändt åt oss. Uppkommen, hörde jag friskt dref af alla hundarna. Nu bar det mera åt öster, så att jag kunde genskjuta något. Emellertid gick tiden, och då jag i östra berget återfann spåret, var det nära mörkningen. Jag mötte nu Jans valp, Storm, och som mina kläder voro halfvåta,

gjorde jag upp eld för att slippa frysa samt satte mig en stund. Jakob anlände snart, men drefvet hördes ej till, och efter en timmes väntan kommo äfven de andra hundarna i sällskap, hvarpå vi togo genaste vägen till Långsätern, dit vi efter ett par timmars marsch anlände vid sjutiden.

Då vi utom frukosten icke på hela dagen ätit något, gjorde så väl hundarna som vi godt besked för oss i fråga om den mat och det kaffe, Bengt hade i ordning. Varmt och godt var det i stugan, så att det behaget jämte lyckan att redan första dagen hafva fått upp en reel björn gjorde oss muntra och lifvade. Att vi ej fått skjuta, var förargligt nog, liksom klickningarna och gubbens snålhet att ej lägga i kula förr än den nödvändigt behöfdes, harmade mig, men med den vissheten, att björnen i alla fall ej kunde undkomma, tröstade vi oss. Gubben undgick dock ej litet skämt. Bengt tog pipan ur munnen och sade till Jan: »Tänk, far, om ni lagt i kula, hade vi nu ätit palt till kvälla!» »Ja, det var så det!»

Morgonen därpå voro vi ute så tidigt, att vi redan före dager voro vid det ställe, där vi lämnade spåret kvällen förut. Under afvaktan på dager åto vi frukost, ty i dag hade vi förkänning af, att motion ej skulle saknas. Vädret var orogifvande, snö föll, och ibland några regndroppar. Äfven under natten hade snöat något, ehuru ej så mycket, att ej slagen väl syntes. Ändtligen blef det ljust. Hundarna fördes nu kopplade, spåret antogs, och efter tre timmar nådde vi dit, där hundarna vändt. Dimman var nu så stark, att vi ej sågo öfver ett bösshåll från oss; i hvilken trakt vi befunno oss, visste ingen. Två timmar till följdes spåret, då björnen ändtligen gjort en lycka. Här lämnades karlarna, och jag gick ensam, tills ännu en lycka påträffades, och strax därpå en liten myr, upptrampad kors och tvärs. Nu vände jag, väl vetande, att björnen icke gått långt, ty nyss före den första lyckan, där sällskapet kvarlämnats, hade han följt en öppen bäck väl ett par hundra alnar, och det ena med det andra gjorde sannolikt, att han nu gått till ro igen. Det var nu nära mörkningen, så att skyndsamhet var af nöden, hvarför vi beslöto söka få en holmning redan på kvällen, ty snön hade ökats så, att fortfore detta, kunde

slagen förloras. Jag tog ena sidan, Jan och Jakob den andra. Bengt kvarlämnades för att återvända bakom en ås och hugga till en nying (nödeld). Hvarje part borde väl se sig för och ej passera tät skog. Vinden hade vi emot, och därefter fingo vi beräkna cirkeln. Jag tog till vänster, de andra till höger. Sedan jag gått en stund, drog jag bössan ur fodralet för att vara i ordning vid plötsligt öfverfall. Bengt var beordrad att vid skott genast släppa hundarna, och efter dessa försiktighetsmått var jag fullkomligt lugn.

Länge hade jag icke gått, förrän marken låg emot, den blef allt brantare och brantare, tills snart all skog upphörde. Hvar var jag nu? En sådan mark fanns ej annanstädes än antingen vid Ofverå, Harfjället eller i närheten af Långsätern, och vid något af dessa ställen kunde vi omöjligen vara, då vi aflägsnat oss därifrån en hel dag. Således återstod intet annat än »Limavalen». Ja, det kunde ej vara annat. Nu var intet annat att göra, än följa öppna marken efter skogskanten, tills jag mötte kamraterna. Så hade jag gått en stund, då jag träffade björnspåren. Björnen hade således gått öfver fjället. Anländ dit, fann jag dock till min stora tillfredsställelse, att björnen vändt i samma spår, hvarför jag fortsatte efter skogskanten i sakta mak för att ej hinna före de andra. En stund därefter skymtade de fram ur dimman; de befunno sig på uppgång till fjället. Jag påskyndade min marsch, och snart voro vi förenade. De meddelade mig hviskande, att intet utspår på nedra sidan ringen fanns; de hade hela tiden haft dels åsar, dels uppåt berget en bäckdal med myrkant.

Vi återtogo mina spår och granskade ännu noggrannare björnens in- och utspår. Allt var riktigt! Härpå återvände vi till Bengt, till hvilken vi anlände genomvåta, ty nu öste ned snöblandadt regn.

Nyingen hade tagit sig, så att värmen kändes god, men kunde icke torka oss. Matsäcken var halfvåt och smakade därefter, men till all lycka hade Bengt så kallad näfgröt att bjuda på. Denna rätt består af mjöl, vatten och salt, ihopkokadt till tjocklek af vanligt färskt rågbröd, hvilket den ock till smaken liknar. Därtill åts bräckt skinka, och det var mat som dugde! Vatten togs ur bäcken, och det var

allt som behöfdes. Vid denna rätt lefde så väl jag som mina karlar och för öfrigt hela Dalby sockens skogsarbetare året om, äfvenså mina hundar, då vi voro ute i skogen. Det är en ypperlig matsäck, lätt tillagad, ständigt lika god, och märkvärdigt nog tröttnade man aldrig därpå.

Glada voro vi nu att hafva björnen ringad. Om nu blott snöandet upphörde, så att vi finge torka oss väl, ty efter tre dagars oupphörlig marsch skulle varit bra att få sofva! Däraf blef dock ingenting. Små stunder kunde vi ligga, men vattnet under var kallt, ingen härdade ut, vi tillbragte natten med att oupphörligt stå och vända oss. Blott en gång var litet muntrare, då Jakob berättade, att en bekant man där i trakten under lika förhållanden vidtalat två finnar att stödja honom, under det han stod på knä och sof.

Tiden gick under denna natt mer än lofligt långsamt. Mot dagningen kastade vinden om och blåste hårdare. Vädret blef kallare, snöandet upphörde nästan helt och hållet, och i stället blef ett par timmars storm, men äfven denna lade sig i dagningen. Kaffe hade vi druckit flera gånger under natten, och nu togo vi det så hett som möjligt, hvarefter Jakob och jag följdes åt för att undersöka ringen. Vi följdes nu hela tiden och återkommo till bivuaken efter fyrtiosex minuters bortovaro; ringen var således helt liten.

Nu torkade vi oss en stund, lade råd, om vi skulle låta hundarna stöta upp björnen, ställa oss i håll och söka få skjuta honom.

Jan afrådde denna plan. Vi låta honom ligga tills skidföre blir, ty här är ingen som skrämmer honom. Rådet var mycket godt, och ehuru det skulle varit roligt försöka vår jaktlycka, följde vi det dock. Nu blef fråga om, hvar vi voro och hvaråt vi skulle vända oss. Snön var fullt en half aln djup, och det var således tungt att gå. Följde vi våra spår tillbaka, skulle vi nog komma till Långsätern, men i detta tunga före skulle vi ej hinna dit på en dag, hvarför jag föreslog, att vi skulle gå upp på fjälltoppen. Måhända hade dimman blåst bort där, så att vi kunde känna igen oss. Så gjorde vi, och under marschen dit ljusnade det mer och mer; men då vi kommit högst upp, låg töcknet

kvar. Där stodo vi nu liten modstulna, då i ett nu dimman skingrades och vi på en half mils afstånd sågo en fjälltopp framskymta. Ett enstämmigt »Ofverå» undslapp oss, och Jan tillade: »Vi äro vid Godbackarna». Björnen hade gått en nära full cirkel. Efter en stund klarnade det mer och mer, så att snart syntes Långsätervallarna, dit kosan nu ställdes, ty alla längtade vi att få torka oss och sofva ut. Vid nedstigandet från fjälltoppen passerade vi en stor sten, hvarest hopat sig en af stormen sammanpackad snöhög, dit alla hundarna rusade på en gång och började gnissla. Vi drogo bössorna ur fodralen, kopplade af hundarne och gjorde oss färdiga att mottaga en björn, ty på något annat tänkte vi ej. Hundarna gräfde sig in så långt, att de ej syntes, och slutligen fingo vi höra en hare jämmerligen skrika. Stor munterhet! Bössorna kommo in i fodralen igen. Jakob gräfde sig igenom och fick tag i haren, hvilken säkert sökt skydd under den lutande stenen och småningom blifvit insnöad, fastän snön ej nådde in till honom. Jösse var ihjälbiten på sitt goda kvarter. Snön minskades fram emot sätern, så att det blef lättare att gå, och vid middagstiden voro vi framme, efter att hafva påträffat en kull ripor, hvilka öfverlämnades till Bengt och hans lodbössa. Vi andra gingo fram, gjorde eld och började ordna oss, då Bengt kom med en ripa. Han var för trött att gå efter de andra. Nu tillreddes bäddarna, kläder torkades, vi åto och drucko kaffe samt åto igen, och därpå lade vi oss att sofva, tills solen stod högt. Vi hade på kvällen öfverenskommit att hvila hela denna dag, och sannerligen behöfdes icke detta, ej så mycket för min del, ty jag hade ju blott bössan att bära, men karlarna hade sina matsäckar och yxor, och Bengt hade både min och sin matsäck. Dagen tillbringades, som sagdt, med att hvila och reparera hvad bristfälligt var. Detta tillkom Bengt. Jan kokte haren och ripan, Jakob och jag målsköto och rengjorde alla gevär samt laddade dem så omsorgsfullt som möjligt. Sedan detta var verkställdt, lade vi oss igen, hvar och en i sin bädd, och nu måste Jan förtälja sagor om jättar, troll och jakter från forna dagar, och däraf lullades vi så småningom i sömn igen.

Lördagen den 18:de, treflig i åminnelse, voro vi fullt

färdiga vid första ljusning. Vår jaktplan var nu att genomsöka marken närmast fäbodens nordvästra sida, därpå tre små bergkäglor, »knartarna», där Jan visste om gamla iden, därefter sydöstra sidan af Harfjället, och sedan gå öfver det samma med Håsätern till nattkvarter, dit Bengt sändes genaste vägen med för dagen öfverflödigt »gepäck».

En stund följdes vi åt, därefter släpptes hundarna, och vi drogo norr ut åt »knartarna» till. Vid pass en timme hade vi gått, då gamle hundens skall hördes rätt framför oss och strax därpå valparnas. Vid framkomsten sågo vi hundarna stå vid en urgammal fallen fura, liggande nära nog på släta marken. Ett litet hål, närmare roten än furans midt, gaf anledning tro, det något mindre djur befanns under furan. Jakob och jag kommo fram samtidigt, gjorde oss färdiga att skjuta, men kommo öfverens om, att där ej var någon björn, då inga märken funnos, utan möjligen en mård. Denna tanke delades af Jan, hvilken nu slutit sig till oss. För att få saken klar, gick jag dit, men hade försiktigheten att klifva öfver furan först och böja mig öfver den för att se in i hålet. Jag kände nu af markens sviktande under mig, att något stort djur rörde sig där, och hörde dessutom ett svagt brummande, hvarpå jag icke kunde misstaga mig. I blinken var jag hos kamraterna, hvilka fattat posto på 10 à 12 alnars afstånd från hålet. Hundarna, ifriga i följd af björnens rörelse, började gräfva hålet större och större, allt under ljudligt skall, men någon björn syntes ej till. Färdig att skjuta, bad jag Jakob slunga in en snöboll i hålet. Den gjorde ingen verkan; två, tre, och nu blef lif under furan! Mossan kastades med fart åt alla håll och ett ofantligt björnhufvud blef synligt. Pang! Där klickade jag igen. Pang! Den gången gick skottet, och björnen sjönk sakta ned i idet igen. Hundarna fortforo att väsnas, vi hurrade, skreko »alles tod», ifall Bengt skulle höra vår lycka, och larmade och pratade öfver hvarandra. Så kom eftertanken! Jag sköt ur mitt falska skott, laddade om, och så ville vi draga fram vårt byte från dess undangömda bostad. Jakob och jag togo i på hvar sin sida om hufvudet och drogo det mesta vi förmådde, men det gick ej. Nu framdrogos frambenen, ett och ett i sänder, och så

togo vi uti igen. Jan stod på knä på furan och lyfte och lyfte, då vi väsnades för att taga uti på en gång. Så småningom fingo vi ut björnen, nu blott ett kraftigt tag till, och så slank ändan ur idet. Men hvad nu! Där syntes ett hufvud till. Ett par, tre skutt och jag hade bössan i hand. Björnen var dock nära buskskogen, då han upphanns af kulan från högerpipan och damp omkull samt öfverfölls af alla hundarna. Vidare såg jag inte, ty så förbluffad blef jag, då mina ögon vändes åt idet, där jag såg ännu en björn till hälften ur jorden, fasthållen af Jans hårda näfvar. Tryckt med ryggen mot furan, med bakbenen nere i idet och framlabbarna från marken, ägde han ej makt att rycka sig lös.

»Släpp honom, Jan! Släpp honom, jag skall nog döda honom.»

»Nej, nej, gör sig inte brådtom, bruksförvaltern, je håller'n nock» (jag håller honom nog).

Jakob hade hämtat sin bössa och stod bredvid Jan på den fallna furan. Jan var också med benen nere i idet, ty sedan alla djuren lämnat det, brast det tunna taket, och fader Jan följde med. Scenen var utmärkt, men där jag nu stod, fanns ingen åtkomlig punkt att träffa på björnen, annat än i närheten af gubbens näfvar, och då alla mina uppmaningar till honom att släppa sitt tag ej hjälpte och björnen såg högst generad ut, var ej annan råd, än låta skottet gå så nära gubbens hand, som jag trodde mig. Dock var jag för knapp; kulan ref blott af strupen, björnen ryckte sig lös, Jan tumlade baklänges, och Jakob afsköt sitt skott. Björnen föll, men reste sig igen. Nu tog jag gubbens bössa, hvilken låg bredvid mig, klickade, slängde bort skräpet, fattade yxan och gensköt björnen, hvilken trafvade nedför backen utefter ena sidan af en fallen storfura. Vid roten möttes vi. Ett hugg med yxans egg slant mot björnens skalle, ett andra slag med yxhammaren fällde honom ögonblickligen död till marken. »Heja! Alles tod! Heja! Alles tod!» utropade Jakob, som nu hunnit den först påskjutna björnungen, hvilken af skottet och hundarnas bett fått sin bane. Nu möttes vi vid idet hos Jan och storbjörnen, och här blef lif och glädje. Jag kommer sanningen bra nära,

om jag säger, att vi omedvetet dansade en indiandans. »Heja! Bengt, häråt! häråt! Här får du börda! Heja! Bengt! Hopp, »Liten»! Hopp, »Rulle»! Hej, »Storm»! Raska pojkar, tappra gossar, hejsan! Häråt! Så där ungefär skulle en sansad människa hört det låta, om någon funnits i närheten, men här fanns ju blott tysta mörka skogen, och blott ekot gaf oss svar, och lika gladt var det! Slutligen orkade vi ej larma längre, utan företogo oss att öppna och afpälsa den stora björnen. »Hvar är nu 'butten', Jan?» Så förargligt, den hade Bengt! »Och palten?» — »Bi, bi» (vänta litet), ropade gubben, och verkligen tömde han icke i mjöl i björnens brösthåla och gjorde sig en duktig degkluns! Vi voro stukade! Huden och småbjörnarna skulle vi taga med oss hem. Jan rullade ihop huden, och Jakob och jag togo hvar sin björnunge. Vi bundo ihop frambenen och bakbenen, bildade däraf bärremmar, hvaruti armarna inträddes, och om deras halsar bundo vi vidjor för att därmed hålla deras hufvuden öfver än den ena, än den andra af våra axlar. Jakobs matsäck lades i Jans säck, och på denna bands björnhuden. I händerna buro vi gevären, och så framåt till Håsätern, dit vi hade en half à tre fjärdedels mil. Att börja med voro vi morske män, men snart blef det tyst, och så puh! puh! Vi få hvila, lät det från litet hvar. Bra spaka kommo vi i skymningen till Håsätern, där Bengt tillredt nattkvarter, men vid åsynen af vårt byte blef han högst lifvad och förklarade, att »medan ni äter, går jag efter en köttbörda åt mig». Men saken afgjordes så, att Bengt borde ligga kvar samt morgonen därpå gå att stycka den stora björnen. Vi skulle gå hem på kvällen, sända folk till honom dagen därpå för att hembära det styckade köttet, och nu följde en lång öfverläggning om, huru många man som erfordrades därtill. Först behöfdes minst åtta, men huru jag jämkade, beslöto vi oss för sex, utom Bengt; det borde gå, ty fyra à fem lispund bar nog en frisk karl. Så blef öfverläggningen om, hvad björnungarna vägde. Bengt och gubben kände på bördorna, och därefter sade Bengt till mig:

»Denna bär ni aldri' hem, och vont ska' väre, om Jakob tar hem sin.»

Vi funno oss båda stötta öfver detta uttalande, och nu var det säkert, att vi hellre skulle störta än svika. Bengts anmärkning besvarades med tystnad, men på knipningen af Jakobs mun såg jag tydligt, att han tänkte som jag! »Björnen skall hem!»

Medan vi pustade och åto, lagade Bengt till några bloss, ty vägen var svår och Håliden brant, hemmet aflägset och mörkret i antågande. Klockan fem gingo vi från sätern Vi buro, knogade, svettades och buro igen, men sju timmar åtgingo på en och en half mil. Vi gingo in till Jakob med björnarna på ryggen. Marit tände ljus, såg förvånad ut, trodde vi voro Limakarlar, men då hon igenkände oss, blef glädjen stor. Hon beklagade sin Jakob, som slantade i skogen och slet så ondt. Gick och bar sig all (trött) på sånna utäcker, det vore bättre om han vore hemma!

Så trötta vi än voro, kunde vi ej annat än skratta häråt. Men Marit hade under samtalet ej stått sysslolös, utan framplockat den ena goda maträtten efter den andra, hvaraf vi nu togo för oss allt hvad vi förmådde. Därpå sade vi hvarandra god natt. Till skogen skulle vi sända tre bärare hvar, och samlingen skulle ske hos mig.

Bror Moritz blef glad åt vår lyckade jakt, och lofvade afsända manskapet tidigt. Jag skulle få sofva så länge jag orkade, och så till ro och hvila.

Jag var alldeles för trött att strax kunna somna, ty det värkte i axlar och armar, bröstet var ömt och i benen kändes det, som skulle myror krypa upp och ned. Under denna vånda kom jag att tänka: månne dessa voro de björnar, som Jakob och jag förföljt? Nej, dessa voro för stora. Denna tanke blef allt lifligare, jag måste tala härom med Jakob, ty förut under dagen hade vi antagit detta som gifvet, men nu började jag tvifla. Med dessa tankar somnade jag, men sömnen var orolig, och om morgonen var jag klädd samma tid som de öfriga i huset. Genast gick jag in till Jakob, saken diskuterades, björntassarna mättes, utburos och aftrycktes i snön, och resultatet blef — tre björnar voro kvar! Dem skulle vi nog uppsöka.

Söndagen den 19:de afpälsades björnungarna. Gubben Jan stannade kvar och hjälpte Jakob därmed. Till middag

bjöd jag dem och ett par närboende grannar på björnbiff, hvarvid jakten naturligtvis ytterligare kom på tal. Helt oväntadt kom nu Ben-Olle. Han gladde sig mycket, dels öfver vår jaktlycka och dels öfver att vi sluppit helskinnade undan, ty ehuru Olle var duktig, hade han ändock en viss respekt för björn. Nu öfverenskoms, att han skulle följa oss och spana efter de förlorade björnarna, och mötet utsattes till torsdags kväll vid sågkojan. Olle, som hade sin ditväg förbi »knartarna», skulle nu medtaga hundarne och genomsöka dem samt se efter, om något fanns i de gamla iden, han och Jan kände till, och därmed skildes vi åt.

Torsdags afton vid mörkningen anlände Jan, Jakob och jag till sågkojan, där vi funno Olle i arbete med kvällsveden. Vi hade sådan förut, men Olle tyckte ej om att sitta sysslolös, och gick veden ej åt nu, så skedde det kanske en annan gång. Någon björn hade Olle ej funnit, ehuru han sökt tisdags eftermiddag och hela onsdagen. I dag hade ej hundarna varit släppta, eftersom de skulle ut i morgon. Natten tillbringades på vanligt sätt, men denna natt måtte trollen drifvit sitt spel, ty ingen, utom jag, hade kunnat sofva. De hade drömt om björn, och Olle sade, att han så tydligt sett mig skjuta en »farligt stor en». Nå, det var ju goda drömmar och präktiga förebud. Litet före dagningen gåfvo vi oss i väg och fortsatte till foten af Ofverån, där vi först skulle undersöka det af gubben omtalade idet, därpå draga norr ut, där Jakob och jag lämnat björnarnas slag. Då vi hade god björnmark, det vill säga den sämsta att färdas uti för jägarn, afkopplades hundarna, under det vi styrde kurs på idet. Men långt innan vi hunno fram, hördes hundarnas skall. Idet var bebodt!

Så fort skallet förnams, afkastade karlarna sina säckar, och vi började kappspringa dit. Framkomna, funno vi idet vara beläget på en slät ås, hvarest en stor, trattformig håla fanns, i hvars botten låg en flat sten, stor som en stuga. Under denna hade björnen sitt bo. Då vi framkommo, blefvo hundarna djärfvare och djärfvare, kröpo in och höllo ett ljudligt väsen, hvilket dock snart afbröts af ett rytande, så att hela marken skälfde. Ingen af oss hade hört maken därtill. Också försäkrar jag, att det gjorde ett mäktigt

intryck på oss alla. Huru många björnar funnos väl där inne? Detta var min fråga. Vi hade alla väntat få se björnen rusa ut efter oväsendet, men däraf blef intet. Att detta dock varit meningen, kunde vi sluta däraf, att hundarna, »Liten» och »Rulle», kommo ut med en förvånande fart. Jakob, Jan och jag hade placerat oss på sidan om idets öppning, och Olle befann sig bakom en grof fura rätt bakom idet. Här stodo vi nu i den största spänning. Hundarna hade återvändt till hålet och förde ett förfärligt larm, kröpo in ibland, men kommo genast utrusande igen, och så röt björnen hemskt. Vi hörde tydligt tunga steg och flera hårda slag, då han slog efter hundarna. Slutligen hade lille Rulle kommit honom för nära, och nu hördes ett åsklikt rytande, ett skrik af hundar, och ut kom »Rulle» med en kulas fart. Blodet sprutade från hans hufvud, han sprang en halfcirkel omkring och nedföll. Björnen utstötte det ena vrålandet efter det andra, hundarna anföllo ej mera, och jag blef ängslig för »Rulle», som jag trodde förlorat sitt öga, ty död var han ej, utan rullade omkring och sökte med tassarna torka af det rinnande blodet. Jag ville nu ej vänta längre, utan bad därför Jan att taga en stör och sticka in i hålet, i hopp att björnen då skulle komma ut. Gubben lade bössan vid mina fötter och gjorde så, men så dåligt och kraftlöst, att försöket hade ingen verkan. Jag såg på Jan, han var helt blek, och med Jakob var det ej bättre, hvarför jag tog bössan i ena handen och försökte med den andra köra in stången, men orkade ej, utan ropade på »Liten», att han borde in igen. »Storm» höll sig på afstånd, men höll musiken uppe och var för öfrigt rätt lustig att skåda. Håret stod på ände, och han tog den ena satsen efter den andra mot idet, liksom för att med fart rusa på sin fiende. »Liten» gick nu in, och samma lek började om igen. Björnen röt och körde ut hunden, hvilken åter begaf sig in, och så i oändlighet. Jan tröttnade först, lade sin bössa vid mina fötter och sade:

»Ja, detta går lik' bra utan mej, bruksförvaltern. Jag går väl efter säcken!»

»Ja, gå ni, Jan,» och därmed lunkade han åstad.

Björnen fortfor att bråka och väsnas, då Jakob efter

en stund också lade ned sin bössa, sägande sig vilja hjälpa Jan med säckarna.

»Ja, gå du,» sade jag.

Olle stod fortfarande bakom furan, stilla, som vore han huggen i sten, och färdig så snart björnen blef synlig, att gifva honom kulan i nacken. Tanke och ställning voro förträffliga! Under tiden repade sig »Rulle» allt mera, närmade sig idets öppning och lyssnade uppmärksamt på »Liten» och björnen, mellan hvars anfall på hunden det blef allt längre och längre. Slutligen återkommo Jakob och Jan. Ställningen var oförändrad, de hade ej mera något att skylla på, utan måste fram igen. Jag bad dem nu, sedan de hämtat yxorna, att hugga en lång och en kort stång och därmed gå ned på stenens motsatta sida, gräfva hål där och söka mota ut idets invånare. De gjorde nog så, men fort gick det inte. Jag föreställde dem då, att ingen björn kunde komma den vägen, hvarför de blefvo mera modiga, vräkte undan stenar och jord, och fingo så in stången en bit. Ännu ett tag, och de hälsades af ett väldigt rytande, ännu ett, och stången kördes in så lång den var. Detta gjorde verkan, ty efter ännu ett rytande blef björnen synlig i hålet. Han skulle nu klättra uppför den tämligen branta åskanten, men hindrades nu af den på tvären liggande stången. »Liten» hoppade upp på hans nacke och bet sig fast. Björnen jämkade sig emellertid småningom upp, men jag kunde för hundens skull ännu ej skjuta. Mer än halfva björnens kropp var uppe, då jag fick se Olle sakta nalkas bakifrån, med studsaren i ena handen och den andra framsträckt. Jag förstod mycket väl, att hans mening var att först rycka hunden från björnen och sedan sända kulan genom björnens hufvud, hvilket, som Jan sade, var stort som en »näfversäck». Dock slappades snart »Litens» käftar, han föll till marken, och med detsamma genomborrade min kula björnens hufvud. Han sjönk ned i idet, och nu togo »Rulle» och »Storm» mod till sig, rusade an, sleto och beto. Olle spände lugnt in sin bössa i fodralet och yttrade:

»Det var detta jag sade ner (eder), ni skull' få skjut!»

»Tror du, det är slut nu?»

»Det var så rätt dä'.»

Därmed gick han in till björnen och sade:

»Jag tror, det är en han» (hane).

»Ja, där tycks vara rum för hela familjen,» invände jag. »Far, tag ni å spit stecker (bloss) och lys på baksidan, om ni ser något.»

Det var snart gjordt. Gubben såg där intet annat än ljung, hvilket rapporterades, och under tiden laddade jag om.

»Nu fån I försöka draga upp björnen, I tre; om någon mera kommer, skall jag nog passa på,» och så började upphalningen.

Hade ej Olle haft den styrka, han ägde, skulle nog björnen blifvit där han var. Emellertid väntade vi förgäfves någon mera björn. Hundarna insändes, men där förblef tyst. Storfar hade varit ensam, och ännu återstod för oss att uppsöka björnen med de två ungarna.

Att vi voro mycket glada öfver en sådan tur, var ju gifvet, och vår fångst beskådades också på alla sidor. Det var en jätte, denne björn, och då vi sågo hans breda framlabbar och muskelfulla ben, förundrade vi oss ej längre öfver de hårda slag, vi hört utdelas inuti idet. Han var till färgen mörkbrun; med sina korta men ovanligt täta hår liknade pälsen mest en pennsylvanmössa. Det var den vackraste björn jag sett, både förr och senare. Ännu lyste de djupgröna ögonen med full glans, men då han under uppstigandet från idet riktade dem på mig, ordentligt lågade det ur dem. Gammal tror jag icke han var, ty tänderna voro elfenbenshvita, betarna kolossala. Under det vi stodo och beundrade vårt byte, yttrade Olle:

»Det var väl, den där ej kom upp ur jola.»

»Huru så då?»

»Jo, den är af rätta slaget. Den hade ej gått undan hundarna, och hade vi fått honom in i vindvålen (samling af kullblåsta träd), så gubevar' ne (gud bevare eder).»

»Nu fram med matsäcken, Jakob, och du, Olle, gör upp eld; men hvar har ni butten, Jan? Här blir palt och blodpannkaka.»

»Ja, ni säj' nå', bruksförvaltern, tåcket gillt djur skulle

ni aldrig sett, och känn så fet,» och härmed kramade han björnens buk.

Då nu brasan brann och matsäcken var öppnad, föreslog jag karlarna att taga en slaktsup, ty med tanke på natten vid Godbackarna och hur jag då frös, hade jag nu medtagit både konjak och brännvin, hvilket vi eljes ej brukade. Sedan vi ätit och under tiden värmt vatten, tvättade jag Rulles sår. Björnen hade med en klo fått tag i nedra ögonlocket och upprifvit det jämte köttet till ungefär en à en och en half tums längd. Själfva ögat var dock obetydligt skadadt, och efter några dagar var Rulle pigg igen, ehuru han under sin öfriga lefnad vanpryddes af ett hårlöst ärr och alltid bar hufvudet på sned, af hvad orsak vet jag ej.

Efter middagen började karlarna pälsa af björnen för att därefter stycka den. Härom ville jag ej vara med, men bad dem att lägga magen och tarmarna afsides, emedan jag ville se dem. Jag tog så bössan, lockade hundarna och begaf mig uppåt fjällsidan. Måhända kunde lyckan fortfarande vara mig blid. Långt hade jag icke gått, förrän alla hundarna öfvergåfvo mig och lunkade tillbaka; de ville vara med om slakten. Nå ja, det unnade jag dem! Jag fortsatte emellertid uppåt fjället under förhoppning att få tag på några ripor och för att se mig omkring, emedan jag alltid njuter af en vidsträckt utsikt, och har jag den då från de kära fjällen, kan jag ej få det bättre. Jag blef dock utan både det ena och det andra, hvarpå jag återvände till kamraterna, hvilka snart slutat sitt arbete och börjat rusta för natten. Vädret var lugnt, snö var ej att befara, hvarför vi föredrogo att lägga oss där vi voro, hellre än att återvända till den trolska sågkojan. Medan karlarna rustade med sitt, tände jag ett bloss och kröp ned i nalles gemak. Sedan jag väl kommit igenom hålet, träffade jag en rymlig håla af en sex à sju alnars genomskärning och så hög, att en björn på fyra ben fritt kunde röra sig där. På golfvet var inburet ett tjockt lager af ljung och mossa, fint ordnadt och utan all orenlighet. Bädden var verkligen så treflig, att om ej en obehaglig lukt känts där, skulle jag föredragit att ligga där öfver natten. Sedan jag likväl profvat bädden, kröp jag ut igen och omtalade, huru fint

björnen haft det. Detta hade till påföljd, att de alla togo bostaden i skärskådande, och vi öfverenskommo, att om vi vid ett annat tillfälle så behöfde, skulle vi där låna hus, och undrade ej mera på, att björnen ej gärna ville lämna sin bekväma bostad.

Olle och Jakob lagade nu i ordning en ypperlig »nying» (nödeld), lade den högt från marken, bredde granris till sofplats, och därpå lade jag den stora, vackra björnhuden. Då mörkret inträdt, tändes nyingen, och vi hade ett nattkvarter så genomtrefligt som kunde önskas.

Kaffe hade vi druckit, och till vår och björnens ära bjöd jag på toddy. Glas hade vi ej, men två kaffekoppar fingo göra tjänst. Karlarna slogo sig ned och rökte, och nu började en af dessa trefliga stunder, som endast jägaren kan bereda sig, nämligen att lefva om jakten igen. Här redogjordes icke allenast för hvad vi gjort och sett, utan äfven för hvad vi tänkt, och det var icke af ringa intresse att höra den skarpsinnighet och den humor, som härvid utvecklades. Olle, som eljes icke kunde beskyllas för att förtala sig, var nu verkligen språksam på ett sätt, som väckte min förvåning. Stunden var som få! För att förlänga den, fylldes kopparna ännu en gång, och gubben Jan påstod nu, att sådana skyttar och sådana hundar funnos ej maken till i »hele väla» (världen).

»Hort ska djura komme nu? Hor di ligg' tar »Liten» rätt på dem, å bruksförvaltern sätt' kula' ackurat där han vill. Hort ska de komme?»

»Om de ej alls komma, Jon?

»Ja, dä kan fäll så väre dä, men nu går dä bra, dä är visst och sant.»

Därtill kunde ej nekas.

»Men hvar äro hundarna?»

»Åh, de ha nock lagt sej.»

En egenhet hos dessa hundar var, att de aldrig lågo vid elden, utan vanligen ett godt stycke därifrån, hvar och en på sitt håll. Troligen tyckte de ej om värmen, ty ej heller hemma lågo de inne, utan hur kall än vintern var, lågo de nedkrupna i snön. »Liten» kunde någon gång stanna inne, men »Rulle» aldrig.

Huru vi nu pratade och hörde på Jans berättelser, somnade vi in och sofvo den natten särdeles godt. Då jag vaknade, hade Jan stekt en mängd blodpannkakor, men han var ej belåten, då jag ej ville äta dem. Han fick dock trösta sig med, att de öfriga gjorde skäl för sig.

Dagens plan var nu följande. Jakob skulle gå hem och skaffa bärare till björnen. Olle och jag skulle gå till Godbackarna och se om holmningen; sedan skulle vi mötas här på kvällen. Jan och hundarna skulle kvarstanna på platsen.

»Det blir för drygt,» menade Jakob. »Jag lägger mig i sågkojan i natt, och ni når heller inte hit förr än i morgon.»

»Vi få se, men äro vi ej här tidigt i morgon, så gå ni, ty vi hafva då annat att bestyra.»

Min matsäck flyttades nu ur Jakobs nifel (bärsäck) till Olles, hvarpå denne tog sin yxa, och så: »Adjö med eder!»

Då vi gingo, frågade Jakob, om han skulle medtaga fåglarna från Näcksjön.

»Ja, naturligtvis skall du göra det, och hälsa hem!»

Vägen bar utföre ända till Likån, och vi raskade på, så att vi vid pass klockan tolf voro vid björnringen. Här åto vi middag, innan vi gingo upp holmningen. Olle stekte färskt björnfläsk och åt duktigt; ej sämre var jag. Sällskap fingo vi äfven i en kull lafskrikor, hvilka alltid passa på, då det osar mat. De äro trefliga, dessa fåglar, mycket tama och sällskapliga; om man kastar till dem en matbit på en tio à tolf alnars afstånd, taga de den ofta genast, men alltid sedan de besinnat sig en stund. Vi brukade alltid lägga kvar brödsmulor, eller resten af gröten, då vi ätit, och det kunde de nog behöfva, stackars kräk! De år, det bildar sig is på träd och kvistar, stryka de ofta med, om de ej flytta till andra trakter.

Efter en timme voro vi åter vid den kvarlämnade säcken och våra lafskrikor. Björnen hade icke rört sig, hvaråt vi voro rätt glada. Jakob blef ej sannspådd, ty redan klockan sex voro vi hos gubben Jan och hundarna. Han hade tillbringat sin dag med att göra träskedar och var mycket glad åt, att vi återkommit så tidigt. Virke till nying hade han

fält och huggit. Detta drogs nu fram, lades upp och tändes, hvarpå vi lade oss att prata.

»Nu, Jan», sade jag, »skall ni tala om, hur det gick till, då Stor-Per, Halvar och ni sköto björnarna vid Örkärn.»

»Jo, se det gick så till, ser ne, att vi var ute och fuggle sent på hösten. Pojkarna hade satt giller rundt kring tjärn och oppmä tvärlika, jag hade satt mina efter åsarna och bort öfver åt Godbackarna. De gingo tvåsammen åt sitt håll, å »Bicka» (Jans lapphynda) gick med dem; je gick ensam efter åsarna. Bäst je gick, kom han, Halvar, ätt (efter) å sa: Far, »Bicka» ä så unnerli bort mä nåa stor stener inåt tjärnbrodda. Ho gnister och reser borsta. Dä ä nock björn. Å, allri, sa je. Ni lär kom mä! Å, je kan dä, sa je, och så drog vi te fram åt han, Per, som satt på vakt. När vi kom dit, börja »Bicka» å tistne igen, å va just som usint. Där va en stor sten, som låg på skå, å däripun (därinunder) var ett djuft hål. Hugg e stang, Per, vi lär känn ätt. Ä dä int björn, så ä dä nå anne, sa je. Han, Per, stack in stanga. Dä mjukt, sa han, nu biter'n i stanga. Håll stött i, Per, sa je, å så la je börsa ätt stanga å klämde te. Dä vardt töst. Nu fecke'n allt nattfor, sa je. Spit stecker, pojk, ska vi se få ut'en. Så kröp han, Per, in. Ta hit börsa, sa han, å Halvar stack te'n å så sköt han björn midt i skall'n. Han va nock dö förut, sa han, Per, men öga va så pelske, att je trodd mej int te ta i'n, men nu ska'en fram. Kryp hit, Halvar, å pojkarna fick'en snart till hålet, å vi drogg ut'en. När vi fått hua (huden) af honom, va dä kväll. Vi högg oss nying och slog oss till där om natta. Per hade fått en stygg tannvark, så han orke int sof, utan tänkte, je ska se hos björn hatt dä i stuga si! Så spite han sej stecker, stack dem före å kröp in, men vart rent förfären, när han feck se ett par gröne öge. Då tordes han int gå ur håle, utan rofte på han, Halvar, å mej: kom hit mä börsa, här ä en björn te, å brådt blef för oss. Han, Halvar, höll i låga (blosset) å han, Per, sköt, När han had sköt den, feck'en se en te, dä geck på samm vis mä den. Så drogg vi ut dem. Dä va ettåringer.»

»Nå, Jan, hur gick det nu med Pers tandvärk, nu blef han väl bra?»

»Så bruksförvaltern kan storm (tala), å allting vet han, jagu vardt han, Per, farli (bra). Den resa geck dä bra för oss. Vi feck bra mä fuggel punn tia (under tiden) vi bar hem björnan.»

Ehuru Jans berättelser voro roande, smakade det allt skönt att få somna, och äfven denna natt sofvo vi väl och hade det varmt. Strax på morgonen ankom Jakob med bärare. Han hade nu ej lust att vara med längre och söka efter våra förlorade björnar. Olle, Jan och jag företogo därför den saken på tre man hand, men trots alla våra bemödanden var allt fruktlöst. Tre dagar genomsökte vi alla de bästa ställen, som funnos där i trakten, och sedan föreslog Olle, att vi skulle följa honom hem samt norr om Bennäset uppsöka en björn, den han sett märken efter förut på hösten. Detta ville dock ej Jan, hvarför vi skildes åt. Jan och jag gingo till socknen och hem, Olle till sitt, och sedan låg jakten nere öfver julhelgen.

Ortens ungherrar, till hvilka min bror och jag äfven räknades, brukade årligen på vintern hafva en bal för de familjer, i hvilka vi umgingos, och arrangören häraf hemställde till mig, om jag kunde skaffa en björnstek i och för festen, ty den varade vanligen två à tre dagar. Då i denna glest bebygda landsdel gästerna samlades från sex à åtta mils omkrets, lönade sig ej att resa så långt, om man icke kunde få vara tillsammans flera dagar, och då det fanns idel friska krafter, dugde ej att hafva proviantförrådet knappt.

Naturligtvis lofvade jag göra mitt bästa, hvaraf följde, att åtgärder måste vidtagas i och för jakten på den ringade björnen. Mycket snö hade fallit sedan min senaste jakt. Några för årstiden vanliga stormar hade dock packat den till en någorlunda fasthet, men sedan dess hade ytterligare snö fallit, så att skidorna sjönko ned öfver fotleden, hvarför de gingo tungt, och hundarna komme nog att få det svårt. Däremot hoppades vi, att det skulle bära i botten med björnen. För att hafva duglig hjälp till oföret, sände jag bud till Ben-Olle, bad honom följa med, och bestämde dagen, då vi skulle gifva oss å stad. Äfven min bror skulle nu ut och försöka en långtur på skidor.

En frisk januarimorgon stretade vi uppför Slättnedsberget. Träden voro behängda med stora snömassor och, som sagdt, skidorna gingo djupt, men då vi voro fem man med Jakob och Bengt, så kunde vi tura om att ränna före, hvilket ju alltid är det tyngsta arbetet, och detta gjorde att vi hunno sågkojan i god tid. Här kunde vi taga nattkvarter. Kojan var nu alldeles nedsnöad, och genom den lilla uthuggning, där den låg, hade blåsten ägt makt att hopa en drifva, så att endast taket var synligt. Vi gräfde dock snart upp dörren, borttogo snön ur ugnspipan och gjorde oss trefligt där inne. Snart brunno tjocka torrvedskubbar och värmde upp kojan, matsäckarna kommo fram och munterheten var i tilltagande. Vi gjorde all heder åt anrättningarna, och sedan rådgjordes om ett och annat för morgondagen. Vår jaktplan bestämdes så, att vi redan klockan fyra på morgonen skulle aftåga för att vara vid ringen i dagningen, hvarför vi ej länge sutto uppe. Från sågkojan till björnringen kunde vi knappa tre fjärdingsväg färdas efter en vinterväg, hvilken varit körd före jul. Från kojan förde denna väg i motsatt riktning ner till Ransby, hvars hemmansägare hämtat hö från Långsätern.

Från vägen hade vi ungefär en half mil till ringen i fen för skidlöpning rätt olämplig mark, och i detta tunga öre kunde vi knappast beräkna mindre än tre timmar för ditvägen. Detta var anledningen till vårt tidiga uppbrott.

Det var allt flera än jag, som hade jaktfeber denna natt, ty emellanåt hörde man någon röra sig, krypa upp, tända pipan och krypa ned igen så tyst som möjligt. På morgonsidan tändes stickor, och man tog klockan till råds hvad tiden led. Redan vid tretiden underrättade oss Bengt, att kaffet var färdigt och att vi borde stiga upp. Jag hade sofvit länge nog, toalettbestyren och kaffedrickningen togo ej lång tid, och så var sällskapet fullfärdigt redan före klockan fyra.

Vädret var friskt och klart, ungefär tjugu grader kallt. Jag brukade på isbildningen i skägget hafva en sorts termometer, allt eftersom den egentliga isen blef tjock. Att denna mätningsapparat var högst opålitlig, förstås af sig självt. För skidlöparen är ej någon fara att han skall frysa,

så länge skidan är i gång. Ifriga som vi voro (ty kom björnen väl på benen, skulle den snabbaste af oss få skjuta), byttes vi om att ränna före, så att vi redan före klockan sju voro framme, och kunde, sedan vi slagit oss ned kring brasan, ej låta bli att skämta med hvarandra öfver vårt hastiga uppstigande. Nu blef emellertid en bastant frukost med kaffe intagen, och ändock var det icke fullt skjutljust. Bäst var det att gå upp ringen först, emedan spåren däraf nu ej mera syntes. Jakob och Olle skulle taga nedra sidan och vi andra den öfra, och alla skulle mötas på öfversta kanten, emedan det alltid är en fördel, hvilken aldrig bör, åtminstone af skidlöpare, försummas, att nedanför sig hafva djuret, som skall jagas. Då en björn dessutom, enligt gamla jägares utsago, hvilken af mig kan bekräftas, ej gärna anfaller en människa, som står högre än han själf, har skidlöparen den fördelen att helt hastigt kunna närma sig djuret, om det tager till flykten. Lloyd säger uti sina minnen, att en björn alltid upphinnes lättare i början af en jakt, än då den blifvit forcerad. Detta ligger i sakens natur, emedan björnen är dels ovillig att lämna trakten, hvadan han vanligen först gör mindre bukter, dels är yrvaken, innan han får reda tankarna och lära känna, om egentlig fara är för handen, ty ensamt hundarna tyckas väl genera, men ej förskräcka honom, hvaremot skidornas skrapande brukar, som man säger, sätta fötter under honom. Men nu till vår jakt!

Alla matsäckar kvarlämnades vid rastställets och vi företogo ringningen; men då hvarken min bror eller Bengt varit med härom förut, fick jag sköta den saken ensam. De hade blott att följa mina spår, och då det nu bar uppför i den lösa snön, torde nog öfver en half timme förflutit, innan vi åter möttes. Sedan vi hvilat ut, ställde vi oss i linie, så att jag gick på midten, Olle på ena och Jakob på andra flygeln. Sökningen fortgick en stund, hvarefter jag bad Bengt släppa den gamla hunden, ty då snön här var så djup, kom han i alla fall icke långt före oss. Skogen var här i fjällfoten gles, marken uppfylld af nu snöklädda stenblock, i hvilka vi sökte, men ofta behöfde kalla hunden till hjälp, enär skidstafvarna icke alltid nådde botten. Efter

detta arrangement hade väl knappast en half timme förflutit, då hunden gaf skall vid en brant backe ofvan ett tätt gransnår. Ögonblickligen voro vi alla församlade och uppställda på ena sidan om det nu af »Rulle» och »Liten» gemensamt vidgade hålet. Marken nedom idet var, som redan nämnts, mycket brant och skogen nedanför ovanligt tät. Det var blott en famn från hålet till snåret, och på denna lilla väglängd måste björnen erhålla baneskottet, om vidare jakt skulle undvikas. Min bror, som ej förut skjutit, skulle expediera honom, så öfverenskommo vi hviskande. Jag tillade dock, då jag kände hans flegma: »Så fort han kommit så långt, att du ser öronroten, skall skottet gå, ty sedan kommer han som en kula.»

Ja, tid att resonera hade vi nog. Olle måste gå ofvan idet och stöta med stafven, men nu blef lif! Hundarna åt sidan, så två väldiga ramar, därpå hela hufvudet, men ännu intet skott. Tålamodet förgick mig, och jag sände honom min kula, kanske en tum för långt bak, ty han föll nog genast ned i idet igen, men var ej sämre, än han kunde hugga rätt tappert efter hundarna. Jag bad bror Moritz gifva honom sin kula, tilläggande: »Nu är du väl i ordning». Skottet klickade, men han gaf honom döden med en annan bössa. Nu följde ett ljudligt hurra, och därefter uppstod frågan, om det kunde vara den björnen, vi uppskrämt, efter han låg nere i jorden, då uppstötta björnar bruka lägga sig ofvanpå, eller, som det på jägarspråket heter, på korg. Då denna fråga icke kunde besvaras, gjordes gevären åter i ordning, hvarpå björnen framdrogs och jag passade upp, ifall flera funnos därinne. Men björnen var ensam, och då idet undersöktes, befanns det vara en stor, urgräfd myrstack, hvars kanter voro frusna, och i snön funnos frusna bitar från öppningen. Således intet tvifvel, det var den uppstötte och holmade björnen, för öfrigt en väldig koloss, en gammal mörk hane. Att vi voro glada öfver den lätta och lyckade jakten, var gifvet, men nu uppstod fråga om, huru vi skulle få hem björnen. Alla voro vi öfverens om, att han borde föras hem hel, men huru? För den djupa snöns skull kunde häst icke komma hit, lika omöjligt med kälke, hvarför vi måste försöka draga björ-

nen till körvägen mellan Ransby och Långsätern, hvarifrån det var möjligt köra honom, äfven om två hästar skulle behöfvas. Nu gjordes eld, fina, starka björkar skuros, värmdes och vredos till vidjor. Däraf gjordes tåg: ett lades om halsen, ett om hvarje framben, och i dem drogo de starkaste, Olle i midten, min bror och Jakob på sidorna. Bengt gick ömsom före, ömsom drog han, medan en hvilade. Snön stod dem till midjan, men var mycket lös. Jag hade att bära deras fyra par skidor, fem bössor och tre matsäcksbördor jämte två yxor.

Så tog färden sin början. Björnen på rygg, med alla fyra benen i vädret, och därefter hundarna i fullt dref, ty så snart karlarna började draga och björnen flytta sig, kunde hundarna icke tiga, utan måste gifva till känna sin jaktlust. I början gick allt både fort och lätt utför berget under skratt, sång och skämt, ty litet emellan trampade någon ned sig mellan stenarna och fick sig ett snöbad. Scenen var ovanligt liflig samt i mina ögon vacker, men snart försvann ståten ur min åsyn, och där stod jag ensam med alla mina bössor och skidor. Det var uppgjordt att halt skulle göras vid morgonbrasan. Dit lassade jag på mig så, att jag borde slippa vända åter mer än en gång till, det vill säga jag tog två bössor och hängde dem på hvar sin sida, därtill två par skidor på vänstra axeln, hvarjämte en yxa nedstoppades från nacken mellan rocken. Man har vanligen, då det bär utför på skidor, nog af att reda sig med en bössa; nu undrade jag, huru allt detta månde gå, men gick gjorde det, ehuru jag framkom till elden alldeles uppsvettad, och skönt kändes det att få kasta af sig bördan. Elden uppfriskades, och därpå vände jag åter uppåt fjället efter den andra bördan. Då jag återkom, voro kamraterna framme med björnen, och nu blef slaktsupen tagen under den gladaste sinnesstämning. Det skulle nog gå bra att få björnen till vägen, det gick inte alls tungt, utan Bengt skulle få hjälpa mig bära sakerna ned till vägen, ty de kunde nog draga ändå, därom var ingen fråga. Jag var tacksam, och Bengt och jag drogo åstad den dryga halfmilen vi hade till vägen. Stor fördel hade vi af den på morgonen uppgångna skidranden. Hvar sin säck och hvar sitt par

skidor var bördan, och om den ej var tung, var den åtminstone för mig, som var ovan att bära, icke lätt, men hur det var, nådde vi vägen. Därpå återvände vi, men då vi nu mötte kamraterna, voro de ej alldeles så högljudda, som då de drogo åstad. Bengt kunde gärna hjälpa dem en stund och sedan komma efter mig. Jag gick åter efter en börda till, utan att se efter om Bengt var med, och då jag återkom, behöfdes han nog vidare, hvarför min tredje börda afhämtades. Vid min framkomst till vägen voro björndragarna där, men talte just ej mycket om trötthet. Björnen drogs nu af alla man upp efter en fura, där repen voro lagda om en grof kvist, och där fick han stå och frysa. En präktig stockeld uppgjordes, ty vi voro alla genomsvetta och våta, och så kommo stekpannorna och kaffekitteln på elden, och där blef en ståtlig middag, ty då jakten blef så kort och lycklig, behöfde vi ej spara, och aldrig tillförene hade ett glas ljum porter smakat mig så väl som då. De, som kunde, togo både helan och halfvan, och efter väl en timmes hvila var all trötthet stillad.

Emellertid hade det redan varit mörkt en god stund, då vi drogo af till förra nattens kvarter, sågkojan. Dit hade vi som ofvan nämnts, knappa tre och en fjärdedels mil, med nu uppgången och i följd af den raska farten glatt och fin väg. Vid påspännandet af mina skidor märkte jag, att ena vidjan lossnat, hvarför jag måste upptina den öfver elden och sedan kila den, hvilket gjorde att jag blef efter de andra en stund, men hann först upp min bror och Bengt, som gingo och pustade; sedan upphann jag Jakob och sist Olle. Denne senare stod uppe på en ås och stödde sig mot stafven, frågande mig efter kamraterna. Jag upplyste honom om, att de snart vore att förvänta, hvarpå jag lät skidorna löpa som de ville ned öfver åsen och så vidare. Någon af de efterblifna hörde jag ej till. Visserligen började jag stelna litet öfver axlarna, men brydde mig ej därom, utan lät det gå för full fart till sågkojan. Jag anlände tämligen snart dit. Där kändes ännu ljumt, och snart flammade brasan med full låga, spridande ljus och värme. Jag aftog rock och väst och började torka mina kläder under väntan på de efterblifna, men den ena kvarten efter den andra försvann, och ingen

hördes af. Jag blef torrare, men ock stelare, då ändtligen knarrande steg hördes och Olle kom in, slog sig ned på bänken och teg som vanligt; men då jag frågade efter de andra och därvid såg på honom, syntes jätten både blek och medtagen. På min fråga, om han mådde illa, svarade han, att han blott var »all» (trött), hvilket han just ej brukade bli, men trodde att det snart skulle gå öfver.

»Har du sett till kamraterna?»

»Jakob kom till mig och sade, att han var 'all', och fastän jag ränt sakta, blef han efter.»

»Har du hört af Moritz och Bengt?»

»Nej.»

Vi sutto tysta en stund.

»Har du kaffekokarn i din säck, Olle?»

»Ja.»

»Då taga vi oss en kopp, så blir du nog friskare.»

Så gjordes, och nu gaf jag honom en dosis konjak däruti. Därefter blef han bättre och ville gå ut för att hugga ved, men då jag såg att han var i behof af hvila, gick jag i stället och fann ved på sågen, där vi hade upplagt sådan föregående höst.

Inemot en timme hade förgått sedan Olle kom, och vi började blifva bekymrade för de efterblifna. Jag gick ut och hojtade samt erhöll svar af Jakob, som om en stund kom tillstädes. Han hade icke så långt bort sett Moritz och Bengt och hade hört dem säga, att de voro trötta, men skulle stanna och taga sig en sup, hvarpå han gått före. Olle och jag togo våra skidor och ämnade gå att söka dem, men då hördes de rätt högljudt samtala och småningom närma sig. De voro alldeles förbi af trötthet, då de framkommo, och dessutom var Moritz genomvåt. Lyckligtvis hade jag en torr skjorta, som han fick, och det var just väl jag hann få den på honom, ty han somnade genast och likaså de andra. Det hade varit för ansträngande att vara hästar. Gossarna hade slitit för ondt.

Äfven jag hade, ovan som jag var att bära, fått alldeles nog, fastän jag icke var alldeles redlös. Jag vill nämna detta, ifall dessa rader skulle komma för yngre jägares ögon, på det de ej må öfverskatta sina krafter, i synnerhet under

vinterjakterna, ty har man ej styrka att reda till ett dugligt nattläger, utan kastar sig i snön för att hvila, blir följden den, att sömnen snart inställer sig, och man i bästa fall får sig en stark förkylning; men en lem kan ock bli förfrusen, om ej något ännu sämre inträffar.

Det blef ingen brådska med uppstigandet den morgonen. Bengt, som låg närmast dörren, vaknade först af kölden, friskade på brasan, hvarefter sömnen blef ännu behagligare, men sedan vi ändtligen vaknat och sträckt oss, blef väl en och annan vers läst däröfver, att man tagit uti alldeles för hårdt dagen förut, så man blifvit så gement stel. På samma gång blef efterspordt, hvad Moritz och Bengt roat sig med, enär de blifvit så länge efter. De berättade då, att de blifvit trötta och tagit sig en duktig sup för att friska upp sig, men därefter ville det icke bli någon fart på skidorna, utan tröttheten tilltog i stället, och slutet blef, att brännvin och skidor passa ej ihop.

Sedan frukosten slutat, rustade vi oss för hemfärden, hvilken togs efter den gamla skidvägen. Bengt och vi skildes nu åt, ty han for åt Ransby för att skaffa skjuts åt björnen. Utom gevären, som medtogos, nedlades öfriga rustningar i kojan. Bengt skulle sedan medtaga dem därifrån på björnskjutsen, så nu voro vi lätta och lediga. Hemfärden tog därför ej lång tid, och utför Slättnedsberget kommo vi med iltågsfart, ehuru det ordet då ej var kändt i våra bygder. Hemkomsten firades med middag, efter hvilken följande rapport till balarrangören afsändes: »Steken är att hämta».

Som detta sannolikt var den sista björn, jag fick skjuta under jaktåret 1852, kom jag att tänka på den för våra förhållanden, och jag tror äfven för andra trakter i gamla Sverige, ovanliga tur jag haft, att under loppet af några få veckor få upp fem björnar genom sökande, låt vara med goda hundar, men ändock var det en jaktlycka utan motstycke. Orsaken därtill låter nog förklara sig på det sätt, att trakten så sällan besöktes af jägare. Hofjägmästar Falk hade, så vidt jag hört, aldrig »skallat» i Dalby, ehuru björnarna där hvarje sommar gjorde skada på boskapen, dock endast på västra sidan om Klarälfven.

I de trakter, jag nu omnämnt, hade ej björnar gjort någon skada de senare åren, och detta kom sig nog däraf, att där fanns ymnigt med lifsmedel. Blåbär och hjortron funnos under vissa år i mängd, säkert uppgående till tusentals tunnor, ty en del myrar voro så tätt beväxta af den senare sortens bär, att man på afstånd såg en rödgul färgton vara den öfvervägande.

Som denna rikedom på bär inträffade samtidigt med att kreaturen voro i fäbodarna, behöfde icke björnarna för sitt uppehälle göra djuren någon skada. Engelsmannen Lloyd hade väl flera vintrar strukit genom dessa trakter, men ej haft lycka med sig; må hända kände ej heller hans följeslagare marken så väl som mina och som jag själf efter några års förlopp gjorde. Han beklagade sig för mig flera gånger öfver bristen på goda hundar, hvilket förvånade mig, då han åtminstone före denna tid många år jagat och sökt björn hela vintrar. En hans följeslagare, Johan Johansson på Kärrbaksstrand, sade mig, att under de tre vintrar, han följde Lloyd, de själfva eller deras hundar icke påträffat någon björn, hvilken ej förut varit ringad eller uppskrämd. Häraf kan man göra sig ett begrepp om vår ovanliga tur och Lloyds ihärdighet och tålamod. Goda hundar borde han likväl med sådan öfning erhållit.

Kanske gladde mig mest af hela denna jakt den öfning, som mina hundar fått, ty jag trodde mig nu kunna lita på dem, och häruti bedrog jag mig icke. Vi fingo många goda och händelserika jakter under följande år på dessa från urminnens tider sparade och för mig så kära och minnesrika marker. De innehöllo icke allenast björn och älg, den senare mera sparsamt, utan en del år otroligt med småvildt. Markens oländighet gjorde nog jakten där besvärlig, men rikedom på villebråd ersatte de svårigheter, snårskogen och vindfällena uppställde. Jag fick goda hundar och genom trägen öfning äfven rätta handlaget med bössan.

Björnjakt å skidor.

Hvarje vår hade jag sedan min flyttning till Dalby att göra och likvidera uppköp af timmer inom Lima sockens område i Dalarna. Detta virke flottades sedan genom åtskilliga mindre vattendrag eller så kallade »tvärälfvar» ned i Klarälfven för att sedan vidare befordras till Vänern och Lilla Edets sågverk, i hvars tjänst jag nu arbetade.

Limamärkningen var alla tjänstemännens besvärligaste och obehagligaste tid, dels till följd af ortens belägenhet långt från bygden, dels därför att nattkvarter endast kunde fås i osnygga och rökiga timmerkojor eller i bristfälliga fäbodar, vanligen öfverfulla af en rå och oftast drucken befolkning. Lägger man till dessa obehag vatten och is på timret, fjorton à sexton timmars marscher, uppmätning af virket och sedan under natten prisuträkning och likvider samt slutligen vissa år genast påföljande flottningar, kan detta vara nog. Jag vill tillägga, att ett år då jag gick till dessa trakter på långfredag, återkom jag ej till bygden förr än midsommarafton. Häraf kan man lätt tänka sig, att Limafärderna icke voro önskvärda.

Emellertid hade jag år 1857 till följd af ihållande kylig väderlek och mindre virkesuppköp slutat mitt arbete den 18 april. Limakarlarna hade återgått till socknen och mina tre man och jag voro ensamma om besittningen af en tämligen bra stuga i Söråsbergs fäbodar vid den stora Tisjön. Klockan var ungefär fyra, då siste limakarlen knogade öfver sjön och vi voro lediga att återvända till Dalby. Men som snön, nu upplöst af solen, icke lämpade sig för

skidåkning och vi behöfde hvila, slogo vi oss på latbänken, och då matsäcken till följd af den kortare tid vi behöft för arbetet var i godt skick, blef kalas. Sedan detta var öfverstökadt, packade vi våra saker på kälken för att redan i ljusningen, medan snön var frusen, kunna begifva oss utaf på den ungefär tre à fyra mil långa vägen till Dalby. Så skedde ock. Karlarna, som drogo kälken, kunde naturligtvis ej följa mig, hvarför de fingo komma efter så snart de kunde, och jag for ensam. Det berodde naturligtvis på, huru tidigt solen upptinade snön, om vi skulle hinna hem den dagen eller icke. Väl förtrogen med marken åkte jag det raskaste jag kunde och hann just jämt vid Likån en timmerväg, då skidföret upphörde. Som jag måste bära skidorna och vägen stundom bar ned, kom jag ej hem till Vingäng, där jag nu bodde, förr än vid middagstid.

Sedan jag nu fått byta om kläder och därpå äta middag, tittade jag naturligtvis till »kräken» m. m., och att hundarna voro de som mest fägnade sig, ligger i sakens natur. Jag hade fått på nattrocken, låg och drog mig på soffan och mådde skönt, ja, kungen kunde icke må bättre, då en långhårig finnpojke, svettig och varm, inträdde och slog sig ned på en stol så nära dörren han kunde komma.

Ovanligt nog kände jag honom icke, och ej heller kunde jag känna igen något af mig bekant släktdrag. Att pojken icke skulle börja samtalet, det visste jag mycket väl, och vidare att jag genast enligt antagen sed borde spörja honom.

Efter en stunds väntan sporde jag honom till och fick då efter några jämkningar fram, att han vore här med hälsningar och bref från far och Johan i Skallbäcken samt Erik i Kringsberg, att jag nödvändigt skulle följa honom strax, emedan de hade jagat på hvar sitt håll tre björnar, som nu alla lagt sig i det stora och branta Skallberget. Själfva voro de nu alldeles uppgifna af trötthet och rådlösa, emedan de hållit på med björnarna i öfver en vecka.

Brefvet innehöll detsamma jämte enträgen anhållan, att jag ofördröjligen skulle komma, emedan snön hade minskats hårdt och det var långt lidet på året.

Det led nu på aftonen och jag kunde just ej komma långt den dagen. Mina karlar kunde ej väntas förr än för-

middagen därpå, och då voro de trötta, hvarför jag beslöt eftersända en rask karl, Jakob Axelsson i Branäs, att vara mig följaktig. Han skulle vara bra skidlöpare och älgjägare, hade jag hört, men vi hade ej jagat tillsammans. — Drängen sändes med häst strax åstad, och redan klockan åtta var Jakob rustad på gården. Jag meddelade honom de underrättelser finn-Erik medfört jämte mitt beslut, att vi skulle gå så snart dager sågs eller vid tre-tiden på morgonen.

Drängen skjutsade oss ungefär en half mil upp öfver Vingberget, till lättnad för oss alla. För öfrigt voro vi mycket lätt rustade både med ombyte och mat, hvilken senare finn-Erik dock sade sig kunna anskaffa i finntorpen.

Däremot voro vi väl försedda med goda gevär och ammunition, jag med dubbelstudsare, Jakob med min bepröfvade norska jägarstudsare och finn-Erik med en savolaxstudsare, båda af grof kaliber. Mina dåvarande björnhundar, »Liten» och »Rulle», dem jag själf hade uppfostrat, kunde näppeligen vara bättre. Våra förhoppningar, i synnerhet Jakobs, voro de allra bästa. Om bara »värleken» blefve gynnsam, så skulle vi snart hafva björnarna, det var klart.

Sedan vi lämnat släden, gingo vi det raskaste vi kunde rätt på Kringsberg, dit finn-Erik trodde vi ej skulle hafva mera än tre mil. När vi knogat upp för Vingberget och det började bära utför åt Ljusnedalen, märkte jag, att mina kamrater hade mycket att lära i skidåkning. Finnpojken stod sig någorlunda, men Jakob med sin näfverkunt gjorde åtskilliga kullerbyttor, hvilket gjorde färden alltför långsam. Nedkomna till Ljusneälfven, hvilken vi hade att följa en lång bit, mötte oss varm blåst, så att redan klockan sju förmiddagen var det omöjligt att vidare komma fort fram. Vi gjorde som vanligt, smorde skidorna med fett, men det dröjde ej länge förr än snö klibbade fast och gjorde all vidare framkomst omöjlig. Vi lägrade oss därför i en solbacke och fördrefvo tiden med prat samt målskjutning. Att tiden blef oss lång var ej att undra på, ty först klockan nio på kvällen kunde färden fortsättas, men då gick det också med fart. Vid elfva-tiden var jag vid Kringsberg, där vi voro otåligt väntade. Strax afsändes ett bud till Skallbäcken att hvar man skulle vara rustad och alla sam-

lade klockan sex morgonen därpå. Därifrån gick bud till Öjberg med lika order, emedan min plan var att med ett knäppskall åtkomma björnarna på en gång. Kringsberg var ett enstaka hemman, men tre man skulle dock komma med därifrån.

Sedan detta var bestyrdt undfägnades jag med kaffe, hvarpå jag i stället för de rykande pertorna tände ett par stearinljus, ty nu befann jag mig i en genuin finnstuga, där ugnen upptog omkring en fjärdedel af utrymmet. Sedan jag druckit kaffet, sutto husbonden och jag och språkade om den blifvande jakten. Han var orolig för att björnarna skulle undkomma, ty då skulle de blifva svåra skadedjur på sommaren. Den föreställning är nämligen allmän i skogsbygderna, att jagade och undkomna björnar blifva skadedjur; eljes är bekant, att björn många år kan vara i trakten, utan att ens oroa kreaturen.

Finge jag ej tillräckligt manskap för skallet, var också jag af den tanken, att jakten kunde blifva oviss, då björnarna genom den föregående jakten voro så att säga uppmjukade och skaren på morgonen var hård, så att slag ej syntes. Dessutom var årstiden — det ledsammaste af allt — långt framskriden. Jag hade dock mycket förtroende för mina hundar och äfven icke så litet för mig själf genom många lyckliga jakter.

Nu kommo Jakob, Erik och hundarna, och därvid uppstod ett tämligen bullersamt tumult. En mängd hufvud uppstucko från ugnen, ofvanpå hvilken barn och andra hade sin sofplats, ty detta härdade och vid bekvämlighet ovana folk behöfver för sin hvila ej ens en bädd eller säng. Endast en sådan fanns i stugan, men denna dock af ansenliga dimensioner och motsvarande groflek.

För mig bäddades på bordet, så godt sig göra lät, och snart sofvo vi alla. Bristen på dager i stugan, ty fönster funnos icke, gjorde nog sitt till att hela sällskapet vaknade sent, så att vi ej hunno afvakta något kaffe utan reste med husbondens hästar till det en half mil längre mot väster belägna Skallbäcken, dit vi hunno nätt och jämt till klockan sex.

Vi mottogos mycket väl af finn-Eriks far och bjödos på

frukost. Under tiden samlades folket, men endast sju man infunno sig. Vi voro förut sex, således tretton; det var skallstyrkan. Men strax därpå kommo från Öjberg tre man och en hund. Oförsiktigt nog fick denne gå så nära mina hundar, att slagsmål uppstod mellan dem. Enär någon kunde blifva otjänstbar, skilde jag dem hastigt åt och kastade den främmande hunden omildt långt bort i snön. Ägaren tog humör, men då jag vänligt sade honom hvilken förlust det kunde vara att nu få mina hundar sårade, lugnade han sig snart nog, men vänlig såg han ej ut.

Af ett skall med sexton man var ej mycket att hoppas, men jag beslöt ändock försöka, ty björnarna lågo, enligt finnarnas mening, alla i en djup dal emellan två bergsafdelningar, hvilken belägenhet tydligt kunde ses från gården. Alldeles obekant för mig var den ej heller, emedan jag jagat hare där ett par år förut. Alltså delades manskapet i tvenne hälfter, numrerades, uppställdes och kommando till afmarsch gafs. Mannen, som ägde hunden, tog nu upp ett band och skulle taga den med sig. Jag bad honom vänligt att lämna hunden kvar, emedan slagsmål åter kunde uppstå och jakten genom hundarnas stoj misslyckas. Följden blef att han gick ur ledet under yttrande, att då hunden ej fick gå med, kunde de gärna gå hem. Jag skulle nog få se på dem, som kunde klappa om både mig och mina rackor! De andra två öjbergsfinnarna gingo också sin väg. Skallbergsfinnarna sågo tveksamma ut, och slutet blef att finn-Erik och en gubbe, som såg duktig ut och hade ett långt, groft gevär, voro de enda, som voro beslutsamma att åtfölja mig till skogs. Detta var opåräknadt, men med tretton man, af hvilka blott hälften hade bössor, kunde jag i alla fall ej ha uträttat särdeles mycket.

Vi fyra drogo dock åstad, togo vänligt farväl af de skockade kamraterna och åkte väster ut till en myr, där björnarna hade gått upp i berget. Här stannade vi; gubben, som var med oss, hade holmat dem, och jag språkade med honom om saken, då vi till vår förvåning upphunnos af Erik i Kringsberg med fem kamrater, alla beväpnade. De hade besinnat sig och ville, om det ock gick aldrig så illa, åtfölja mig.

Min jaktplan blef nu att låta Jakob gå ensam upp till dalens nedre ände och där släppa hundarna, låta dem drifva björnarna, hvilka med all säkerhet borde gå väster ut, då de därifrån voro komna, på ringens västra sida, där marken ansågs passande, utställa mina återbekomna skyttar och själf med finn-Erik gå upp på berget, där dalen eller rättare den ofantliga klippremnan slutade och dit möjligen björnarna kunde komma, innan de drogo sig till andra trakter.

Sedan finn-Erik och jag uppkommit på berget till dalens mynning, fann jag min plan alldeles riktig. Öster ut, där Skallbäcksbyn och släta mossar funnos, var att börja med ingen sannolikhet att djuren skulle gå. Där jag stod behärskades fullkomligt jakten, så att björnarna kunde ej undgå bli påskjutna antingen af mig eller finnarna. Sårades de blott af dem, behöfdes icke lång tid för mig att hinna nedför berget till hjälp.

Följaktligen kände jag mig mycket belåten, och sedan passet utsetts, finn-Erik undanhackat några kvistar, så att, om björnarna komme uppför, jag bestämdt kunde fälla dem, då hållet framåt ej var öfver trettio alnar och på hvardera sidan hälften mindre, eller femton alnar, var jag alldeles säker på min sak. Ännu fattades några minuter innan Jakob skulle få släppa hundarna. Detta gaf mig anledning fråga finn-Erik, hvarför skallbäcksfinnarna drogo sig tillbaka, då öjbergaren gick hem. Finn-Erik tog sig först god tid att tänka, men svarade sedan, att den öjbergskarlen vore så elak och full af trolldom, att fara vore han skulle reta björnarna på oss och göra dem skottfria eller åtminstone förgöra hundarna, men han tillade också:

»Jag har nog hört, att bror Gustaf (till skillnad från min bror Mauritz nämndes vi alltid vid våra dopnamn) icke heller ä' så enkel, å det tror då jag.» Finn-Erik var icke mera än 18 år, så det var ej mera att begära. Emellertid ville jag ej hafva gossen alldeles bredvid mig, utan ställde honom ute på den af gles skog beväxta bergtoppen, fyrtio à femtio alnar bakom mig.

En blick på klockan. Nu släppte Jakob hundarna, så att vårt samspråk fick ett hastigt slut. Vi hade stått på finn-Eriks plats och jag återvände till min. Jag stod natur-

ligtvis i spänd väntan att få höra hundarna och begrundade utsikterna för och emot, då jag kom att erinra mig, det björnarna voro tre och jag blott hade två skott. Det var si och så. Bössan ville jag ej beröfva finn-Erik, men jag vinkade honom till mig och lät honom lämna mig yxan, och då jag af egen erfarenhet visste, att det går för sig döda björn med yxa, kändes det säkert nog.

Finn-Erik hade ej hunnit sin plats, då vi fingo höra hundarna jämte ett par dofva rytanden. Där vi stodo, hördes den pågående striden icke särdeles väl, men snart märktes att björnarna började gå undan, och hundarnas skall kom allt närmare och närmare. Kvistarnas brak och djurens flåsande gjorde ögonblicket spännande. Snart såg jag det breda hufvudet af den första björnen, hvilket ock nätt och jämt hann synas rent för träd, förr än skottet från första pipan spräckte detsamma. Röken slog mot marken, och den andra björnen var så tätt på och kom så häftigt, att jag först blef färdig för rent sidskott. Kulan tog litet för långt bak, men björnen störtade dock omkull sex à åtta alnar bakom mig, men reste sig genast och flög som en kula på finn-Erik, nappade honom i byxan och slängde honom väl att par alnar i luften, hvarvid finn-Eriks skott gick af oförvarandes. Men nu var »Liten» framme och tog björnen om hand, och så bar det af i galopp. Jag skyndade till finn-Erik, hvilken innan jag hann fram var på benen igen, fullkomligt oskadad.

Det drog nu om litet, innan vi laddat och fingo taga en titt på den dödskjutna björnen. Snart voro vi dock efter den påskjutna, och utför bergets östra sida bar det i väg med full fart. Finn-Erik blef strax efter. Vid foten af berget hann jag drefvet så nära, att jag flera gånger såg björnen, utan att kunna skjuta. Skaren bar oss ännu förträffligt, och jag tänker nog att både jag och björnen tillryggalade vår kosa med en fart af en mil i timmen.

Så fortforo vi rätt åt öster. »Rulle» dref den tredje björnen uppe i Skallberget. Snart var jag så långt borta, att jag förlorade hans skall. Min björn ändrade sin kosa åt norr till, då vi kommit åt Gällstadsberget, samt sedan tillbaka åt väster ej långt från Kringsberg, så rätt på

Skallberget igen. I denna stora bukt ingick dessutom en mängd små. Flera gånger sågo vi hvarandra, men antingen var det blott en skymt, då jag gensköt, eller ock vid passerandet af någon slätt, då skotthållet var för långt.

Vid kanten på östra sidan myren vid Skallberget mötte mig Jakob. Han hade, efter hvad han sade, varit efter till Gällstadsberget, men där förlorat drefvet tills nu på en stund, då han var på återväg till Skallbäcken, emedan han vore »all» (trött). Jag sporde efter finn-Erik, men honom hade Jakob ej sett, ej heller hans skidspår, men under det vi språkade, fingo vi se finn-Erik komma i kanten af västra myren, och som äfven han varsnade oss, voro vi snart tillhopa. Finn-Erik hade varit säker på, att björnen skulle återkomma till Skallberget; han hade därför ej farit med, utan postat i myrkanten och hade sett björnen och hunden, men ej fått skjuta. Dessutom hade han hört »Rulle» hela tiden. Hunden hade ställt den stora björnen vid en björkrot uppe i berget, och där voro de ännu. De både hördes och syntes från västra myrkanten. Dit skyndade vi därför det fortaste vi kunde. Nära bergets lodräta topp syntes på en afsats björnen, med ryggen stödd mot bergväggen och med hunden framför sig. De syntes trötta båda två och stodo i minuter stilla, hvarunder hunden höll sig tyst, men vid björnens minsta rörelse hördes hundens skall.

Det var ingen småsak att komma upp på berget och kunde endast med mycken ansträngning ske längre åt söder. Klockan var nu ett. Jag hade de sista fyra timmarna ansträngt mig ganska hårdt, var alldeles våt af svett och hungrig som en varg. Om törsten är ej värdt att tala; den var som vår bekante kejsar Soulouque i tiden sade »djäfvulsk». Finn-Erik måste, trots brinnande dref, fram med matsäcken, och i myrkanten fingo vi litet grumligt vatten på skidstafvarna. Detta uppfriskade krafter och humör, och man kände sig som om man vore uthvilad. Jakob såg kryare ut, och med ifver skidade vi uppför berget. En halftimme eller mera åtgick nog innan jag, långt före de andra, böjde mig utöfver bergkanten för att få skott på den ännu kvarsittande björnen; men vare sig nu han hört mig eller någon nedrasad snö, allt nog, han tog med detsamma till

flykten, utan att jag fick skott på honom. Nu började jakten ånyo nedåt den förr omnämnda djupa dalen eller klyftgången och så emot väster. Jag råkade in i en öfver all beskrifning oländig mark af klippblock, branter och vindfällen och blef efter. Då jag kommit igenom denna mark, voro båda drefven tillsammans, ungefär där mina på morgonen utställda finnskyttar borde befinna sig. Hvarje ögonblick väntade jag på skott, men förgäfves. Snart var jag där jag utställt en post, men platsen var tom och drefvet förbi emot väster. Jag åkte nu allt hvad jag förmådde, men kunde icke upphinna hvarken dref eller björnar.

Genom finnmarken går en landsväg från söder till norr, och öfver denna gick drefvet. Litet på sidan af detsamma gick jag utefter landsvägen för att komma på slaget och fann då, att endast en björn gått öfver vägen, och att jag således var före den ene. Den som gått öfver vägen var, af slaget att döma, mycket stor. Det var den som »Rulle» hade hållit på Skallberget.

Under det jag ett ögonblick funderade hvad som nu klokast vore, kommo finn-Erik och Jakob. Vi rådgjorde, och finn-Erik påstod, att om vi vore kvar i vägen skulle björnen, i likhet med hvad den förut gjort, snart komma tillbaka, då vi borde få skjuta. Det var sundt förnuft i hvad han sade, hvarför vi stannade och väntade att drefvet skulle vända, men det gick fortfarande rätt fram åt väster. Finn-Erik upplyste att vid Mangslidälfven skulle björnen nog vända. Där voro fäbodar, timmerkörare och vägar; där hade björnarna under finnarnas jakt alltid vändt mot öster. Vi voro nu så långt efter, att det nog var bäst att vänta till dess hundarna återkommo.

Vi stodo där väl en timme, och då på en lång stund endast en hund hörts, förmodade jag att den äldre hunden, »Liten», tröttnat, hvilket ock snart bekräftades, då han kom till oss. — »Rulle», hvilken var en bland de ihärdigaste hundar jag sett, fortfor, och ganska riktigt började drefvet vända mot söder. Vi flyttade oss med omkring hundra alnars mellanrum längre och längre i mån af den riktning, hvarifrån drefvet hördes, och slutligen kom det rätt emot oss. Jag var nu säker om ett godt slut på jakten, men ty värr

vände björnen alldes i närheten af vägen mot nordväst. Jag försökte nu hinna så väl hund som björn, men omöjligt. Skogen var alldeles för tät och jag blef snarare efter, då drefvet med ens vände mot öster uppåt vägen igen.

»Liten», som nu hämtat sig, slöt sig till den andra hunden, och under det jämnaste skall löpte björnen uppåt landsvägen, där jag stund från stund hoppades få höra af mina följeslagares bössor. Genom snårskogen hindrades min färd upp öfver, men blef desto raskare, då jag stundom träffade öppna och glest beväxta marker. I det närmaste var jag i stånd att bibehålla afståndet mellan mig och björnen, men hinna upp eller komma före dugde jag icke till. Inemot vägen föll det dock besten in att hålla stånd i ett tätt snår, och hade jag kunnat närma mig tystare än snårets täthet tillät, hade jag nog fått skjuta, men nu hörde björnen mig och tog till fötter, och så bar det af i sträckgalopp öfver vägen, där Johan i Skallbäcken i närheten af sitt nybygge såg honom, då han gick öfver vägen.

Johan kvarstod å landsvägen, då jag kom. Han berättade, att björnen såg »åbäkligt» stor ut samt att ena hunden var halt, så nu visste han ej huru det skulle komma att gå. Af mina jaktkamrater syntes intet spår.

Emellertid gick drefvet fortfarande mot öster och uppåt Skallberget igen. Klockan var mellan fem och sex på eftermiddagen, och i tio timmar hade jag nästan förmått följa drefvet, men kände nog trötthet, hvadan det såg mörkt ut att få slut på jakten denna dag. Det måste dock försökas. Just som jag tog afsked af Johan kommo Jakob och finn-Erik, hvilka, sedan de icke längre sågo mig söder om vägen, hade farit efter mina spår och ej passat upp i vägen. De voro nu trötta och ville uppgifva jakten, men det kunde ej ske. Vi måste följa för att få upp hundarna, och jag föreslog dem därför att uppsöka den mindre björnens slag, följa dem och söka holma honom, ty han skulle naturligtvis finnas i närheten af oss. Detta funno de ock riktigt och lofvade göra sitt bästa.

Vi foro nu hvar på sitt håll. Johan följde dem med sin yxa, och jag for ensam efter drefvet, som nu var långt före. Men uppe på bergsidan började björnen göra små-

bukter i snårmarken, så att jag hastigt nog åter var med i jakten. Jag tror, att vi nog en halftimme voro i färd med att öfverlista hvarandra, ty flera gånger följde han bitvis mina skidspår, och då jag hann före honom i någon bukt, var det som om någon skulle sagt honom att vända, innan han kom inom skotthåll. Ett par gånger kom jag dock högre än björnen och kunde således hinna dubbelt så fort som han, men alltid blef jag på ett eller annat sätt hindrad att komma fram i rätt tid. Sedan vi så fortfarit, tröttnade björnen vid leken och gick öfver berget igen, nedför brådstupet, så att jag måste göra en omväg söder ut igen, men lika fullt var jag före i myrkanten, där den lilla björnen gått väster ut. Den här krabaten var dock omöjlig! I stället för att taga ut bukten, vände han ett par hundra alnar från mig, klättrade åter uppför berget, där jag på fem à sexhundra alnars afstånd i flera minuter fick se storfar uppe i klyftorna ibland göra anfall på hundarna; dock kunde jag se att alla tre voro uttröttade. Emellertid drogo de öfver berget igen.

Nu beslöt jag mig för att taga norr omkring åt Skallbäcken till och därifrån till landsvägen, i stället för söder om den, där jag gått tre gånger förut under dagen. Min färd gick raskt, emedan jag träffade jämförelsevis bra mark, och efter ungefär två timmars bortovaro var jag åter å landsvägen, där björnen gått öster ut. Nu hördes blott »Rulles» skall. Björnen gjorde ofta stånd, men jag hade nu fast beslutit stanna på vägen, ty redan hade jag så många gånger försökt komma i håll, då björnen gjort front, och alltid genom skidornas skrapande mot den hårda och grofva snön skrämt honom, så att jag ville nu försöka att skjuta på post, eller utan skidor springa i håll å landsvägen. Till följd af detta beslut aftog jag skidorna, såg om bössan och stannade där jag var, under förhoppning att drefvet snart vore framme. Så genomsvettig som jag var, kände jag snart att det blef kyligt, ty redan på förmiddagen hade jag slängt rocken till finn-Erik, så att jag blott hade ylletröja, väst och byxor på mig. Från kyla gick det snart öfver till frost, hvarför jag åter nödgades påtaga skidorna och gifva mig af till drefvet.

Icke långt hade jag gått, förrän jag upphanns af den gamla hunden. Han var trött och, som Johan sagt, halt. Fotsulan var af den skarpa snön afsliten, och foten blödde något. »Rulle» fortsatte, ehuru med afbrott, drefvet, i hvars närhet jag snart befann mig. Det var i samma västra bergsida, där vi varit två gånger förut under dagens lopp, och i samma oländiga mark. Jag försökte nu igen att ställa mig i förhåll, men efter en stund slutade hunden upp och kom till mig. Jakten var slut, klockan nära nio, och ingenting annat återstod än att förfoga sig till Skallbäcken, dit jag efter en knapp halftimme anlände.

Det gifves många njutningar under lifvets lopp; kanske dock få kännas skönare än dem jägaren så ofta och med så litet får erfara. En torr skjorta och en kopp kaffe, en stol att sitta på, just efter en sådan dag jag hade haft, det är allt hvad som erfordras för att känna sig öfverlycklig, och att sedan få lägga sig och lefva om jaktens skiftningar i alla dess former, väga allt, för och emot, korrigera sin erfarenhet och lofva sig själf bättring, grundad på erfarenheten, ja, det är ett hänförande nöje.

Klädömsningen och kaffedrickningen var ej mera än just jämt medhunnen, då gårdens fem män och några pojkar hade samlats i stugan, hvarpå jag redogjorde för jakten. Den första björnens död voro de icke medvetna om. Sedan de hört skotten och hundarna, såsom de trodde, tystnat, hade de öfvergifvit sina poster och gått hem. Efter hemkomsten hade de flera gånger hört hundarna, än långt i öster, än på berget och än något åt väster, men ingen hade haft rådighet att gå ut för att hjälpa till med jakten. Finnen är trög till sin natur, men ock lika seg, blott det kommer till hans öfvertygelse att så bör vara. De voro dock mycket förnöjda öfver jaktens resultat och ville gärna vara med om morgondagens jakt, då det nu syntes, att öjbergskarlens trolldom ej hade någon verkan hvarken på hundarna eller mig. Jag tackade dem och skulle säga till, om de behöfdes.

Först klockan nära elfva kommo Jakob och finn-Erik med den fägnesamma underrättelsen, att de holmat den mindre björnen öster om berget och blott en half fjärdingsväg från gården. Han låg i myrmarken på ett litet berg,

som jag under dagens dref på morgonen öfverfarit. De hade uppskrämt honom alldeles bredvid landsvägen, och sedan hade de sakta gått på slaget, tills han lagt sig, ty efter den långa bukten till Gällstadsberget var han nog glad att få vara i fred.

Allt var således godt och väl. Vi sysslade en stund med att få våra skidor i ordning och lappa mina sönderrifna kläder samt sköta om »Litens» slitna fot, och därefter sofvo vi som »stockar» till klockan fem, då vi åter voro redo.

Min jaktplan var nu att ställa Jakob på inspåret till ringen och själf gå på den andra sidan, släppa hundarna och antingen då hinna upp björnen eller mota honom till Jakob. Misslyckades detta, skulle skallbäckskarlarna budas och besätta landsvägen, för att få skott på djuret.

Sedan vi fått oss kaffe, medtogo vi mat och yxa och begåfvo oss åstad. Finn-Erik skulle, jämte två hjälpare, på kälke hämta den föregående dagen skjutna björnen, och därefter under dagens lopp stöta till oss, om han hörde hundarna.

Ledsamt nog hade på natten icke frusit så hårdt som föregående natt, så det var ej gifvet, att skidföret skulle räcka hela dagen, ehuru himlen var mulen och vinden på nordväst. Någon särskild anledning till oro var dock ej för handen. Vi skidade alltså rakt till ringen och inspåret, där Jakob mellan tvenne mossar ställdes på en skogbeväxt ås, där inspåret stod. Det var ett ypperligt håll, och det var med tvekan jag lämnade det, men någon annan råd fanns ej. Jag begaf mig nu tillbaka norr om den lilla höjden, där björnen låg. På markens form och beskaffenhet trodde jag mig kunna med någorlunda säkerhet sluta till hvar han var, gick därför tyst och långsamt däråt, och snart såg jag på hundarna, att de kände lukten af honom. Jag släppte dem och hade strax nöjet att höra huru de rusade an. Björnen röt några gånger med en röst så grof, att jag anmärkte, att det var ovanligt af ett mindre djur. Något stånd blef icke af, utan drefvet gick rätt på Jakob och därtill med full fart. Björn, hundar och jag voro icke mera än ett bösshåll från hvarandra, och tydligen var jag den som kom fortast fram, ty skymtvis såg jag hundarna, och

kvistarna gungade ännu af de puffar björnen gifvit dem. Djuret fick jag dock ej syn på. Till följd af den hastiga farten hade jag så när icke observerat, att jag var vid Jakobs hållställe, då han framkom bakom en grof fura. Stor tablå!

»Hvarför sköt du ej?»

»Å, jesses, de voro två, och en så stor som en hässja!»

En blick på slaget och jag fann att det var sanning. Björnarna hade under natten kommit tillhopa.

»Så förargligt! Kunde du icke lagt ner den stora då; jag var ju genast här!»

Men Jakob var blek nog, utan moralkaka. Jag ropade blott »kom med!» och skyndade genast efter drefvet, hvilket gick utefter myrkanten åt Skallbäcken till. Ganska snart märkte jag, att björnarna skilts åt. Jag stannade därför och inväntade Jakob samt tillsade honom att genast resa till byn, medtaga en man, sända de andra på post vid landsvägen, återvända, taga reda på den mindre björnens spår, holma den och sedan gå till byn och afvakta min återkomst.

Nu var jag åter ensam och skidade på af hjärtans lust. Föret var sådant, att det nog skulle fordrats en rask hästs lunk för att följa mig, och småningom vann jag på björnen, hvilken hundarna, nu tämligen hvilade, ofta bringade göra stånd. Vid västra kanten af en ganska stor mosse var ett sådant, där jag hann så nära, att jag från skogskanten kunde åskåda jakten öfver myren. Det var en ståtlig syn, som kom jägarhjärtat att klappa af fröjd. Att jag sparkade på allt hvad jag förmådde, fattar nog hvarje själafrände, men — förmågan var ej tillräcklig. Snart försvann björnen från min åsyn, för att vid nästa slätt åter blifva synlig, men nu hade vi ock hunnit till foten af Skallberget, där björnen åter uppklättrade ungefär på samma ställe som dagen förut och lämnade mig efter igen att njuta af hans åsyn och förarga mig öfver att han icke var road af mitt sällskap.

Återigen måste jag söder ut för att komma upp på berget, och så blef det som förut: några ringbukter i den oländiga marken. Därpå gick björnen öfver landsvägen, dit finnarna ännu ej hunnit, och sedan bar det af nedåt Mangslid-

älfven. Då jag nu hade att förvänta hållkarlar till landsvägen, följde jag jakten det fortaste jag förmådde. Björnen höll i raskt traf rätt ner åt dalen, och detta var äfven af nöden, ty då marken lutade utför, kunde jag följa honom som man säger i hack och häl, men att hinna upp honom var omöjligt. Till följd af det skarpa och ihållande drefvet vände han nu icke vid älfven utan gick öfver och upp i Manglidsberget, där jag åter fick se honom, då han sprang öfver ett litet svedjefall.

Marken var här uppfylld af sådana, men däremellan snårskogar så täta, att jag ofta fick göra omvägar för att komma igenom. Här buktade björnen emellanåt, men tog också ganska långa håll rätt fram. Sedan en timme märkte jag att så väl björnens som hundarnas fötter började blöda, och hoppades däraf få något längre stånd. Härutinnan hade jag rätt; stånden blefvo allt flera och flera, men alltid i de tätaste busksnåren, där det var ogörligt för mig att komma nära utan slammer af skidor och skrapningar i skogen. En gång var jag honom på icke öfver tjugu alnars afstånd innan han tog till bens, men skogens täthet gjorde ett skott omöjligt.

Under enahanda omständigheter höllos vi i Mangslidsberget två à tre timmar, då björnen åter gick öfver älfven och upp åt landsvägen igen. Vid älfven upphann jag den gamla hunden, och voro nu hans fötter så utslitna, att stora blodrosetter stodo i snön. Likaså voro björnslagen blodiga, så stora fötterna voro. Det var rörande att se hundens förtviflan, då han icke förmådde följa hvarken björnen eller mig, utan måste gifva sig efter. Hans jämmer smärtade mig och intet hade jag att muntra upp honom med. Vi hade nu alla ansträngt oss väl fem timmar och måste hålla i det hårdaste vi kunde.

Under jaktens fortgång upprepades så väl björnens som min manöver, utan att någondera vann på den andra. Han undvek mina försök på ett sannerligen ovanligt lyckligt sätt, och hvad det led, kommo vi åter öfver landsvägen. Mitt hopp att finnarna skulle skjuta honom slog så till vida fel, att en klickning var allt hvad de kunde åstadkomma.

Det var den förr omnämnda gubben, som förstått

passa på då björnen gått öfver vägen och med hvilken jag sammanträffade där. De andra finnarna, tre man, stodo längre mot norr.

Snön hade under sista timmen mjuknat allt mer och mer. Den var för grof att fastna vid skidorna, men dessa hade redan en lång stund gått tungt. Väl sjönk björnen också några tum, men detta var af ingen betydenhet för hans framkomst emot hvad den mjuka snön hindrade mig, och svårare och svårare skulle det med hvarje halftimme blifva. Jag beslöt därför uppgifva jakten och passa på, i fall björnen vore nog hederlig att vända nedåt igen öfver vägen. Den var nu bevakad af fem skyttar, af hvilka någon ovillkorligen skulle få skjuta.

Nalle var dock slugare. Så snart han kom in i den förut omnämnda oländiga marken, satte han sig åter till motvärn. »Rulle», som nu förlorat sin kamrat, anföll ganska tappert, men något längre dref blef ej af. Björnen hade god reda på att jag blifvit efter, och trött och sliten som han var, ville han ej vidare löpa undan, utan satte sig mot någon klippa eller större träd, där han bekvämare redde »Rulle» ifrån sig.

Väl en timme stod jag och åhörde hunden och emellanåt björnen, hvilken, då »Rulle» var alltför närgången, ibland gaf till ett rytande. Dock, tålamodet förgick. Jag ville försöka än en gång, om jag kunde komma i håll. Nu gingo skidorna trögt och djupt men dess bättre tyst. Några hundra alnar hade jag knogat fram emot drefvet, då hunden tystnade, hvarför jag snart nog återvände till landsvägen, där jag sammanträffade med kamraterna och snart med hundarna.

På jakt den dagen var ej mera att tänka. Hundarna voro trötta, deras fötter hudlösa och själf var jag rätt medtagen. Klockan var ungefär två; nio timmars forcerad jakt på skidor tröttar bra nog, men slappar mera, då man icke förtärt annat än en kopp kaffe med salt smör och tunnbröd. Jag var därför rätt glad att finnarna buro både skidor och bössa samt att till Skallbäcken ej var mera än en half mil.

Vid vår ankomst dit fanns hvarken Jakob eller finn-

Erik, och hvart den senare tagit vägen, då han borde återkommit med björnen på väl tillmätt två timmar, gaf anledning till långa tal och funderingar.

Sedan jag ätit en grundlig middag och just tänkte lägga mig, kom finn-Erik med tomma kälken. Någon björn hade ej funnits på platsen, där vi lämnat honom, men väl en massa kälkspår. Dessa hade finn-Erik och hans kamrat sökt utreda, men misslyckats. De hade flera gånger varit till Öjberg och öfver landsvägen, men alldeles tappat bort hvart björnen och kälken tagit vägen. Nog tyckte jag det var ganska förargligt att mista mitt villebråd på sådant sätt, men det var intet emot hvad mina jaktkamrater togo vid sig. Där pratades, gestikulerades och larmades. Följden blef att de drogo till skogs alle man. Björnen skulle vi hafva; till och med finn-Eriks far var så upphetsad, att han följde med.

Finn-Erik och hans kamrat stannade dock hemma; de voro öfvertygade, att spåren voro så väl bortkrånglade genom vedvägar och otroligt med kälkspår, att ingen kunde reda dem, och ledsamt nog fingo de rätt. Björnen var och förblef borta, och först åtta år därefter fick jag, sedan den verklige tjufven var död, veta hvem det var.

Vid fyratiden kom Jakob. Han hade holmat den mindre och skadskjutne björnen i samma berg, där vi haft honom förut. Detta var en ljusning; ringen var dock bra nog stor, men fullt säker. De hade sett öfver den väl.

Utsikterna för ett godt slut på jakten hade, sedan jag sett hundarnas fötter, fallit betydligt. De lågo nu med dessa inlindade i vått björkskägg, men deras fotsulor voro nästan utslitna, med hål på flera ställen, och de lågo och jämrade sig i sömnen, så att på ett par dygn trodde jag icke att de skulle kunna tjänstgöra. Till råga på svårigheten voro skyarna mörka, en mild sunnanvind blåste, så att det såg ut, som om det ej skulle blifva frost på natten och skidorna följaktligen ej kunna användas. Allt sammanlagdt var mycket nedslående. På fullt allvar kunde våren inträda och björnarna gå fria.

Händelsevis kom någon att nämna att det var lördag, och genast fick jag den idén att tillskrifva förvaltaren på

det två mil aflägsna Kristinefors bruk med anhållan att få låna hans bruksarbetare på söndagen för ett skall. Ville han, som själf var jägare, lämna mig sitt bistånd, blefve jag så mycket mera tacksam.

Tanke och handling följde hvarandra hastigt. Finn-Erik fick taga häst och åka med brefvet till Kristinefors. Fick han någon hjälp där, skulle han på återvägen vidtala folk från Flatåsen och andra närbelägna torp att få ihop så mycket manskap som var möjligt.

Sedan finn-Erik var affärdad, lade jag mig att sofva, och så trött var jag, att jag tyckte mig just jämt lagt ihop ögonen, då Erik väckte mig med: »Nu äro vi här!»

Klockan var två på morgonen; det var bäst att gifva sig upp. Utkommen blef jag ganska glad, då jag såg gården full af folk, och strax kom en ung man, bokhållare på Kristinefors, och hälsade mig. Förvaltaren var borta, men bokhållaren hade tagit kännedom af brefvets innehåll och till följd deraf samlat alla bruksarbetare som kunde användas. Största antalet eller 23 man var tillstädes, men några flera af brukets åbönder vore om en timme eller så att förvänta — allt hugnesamma underrättelser.

Mor var redan i fart med att koka kaffe, och detta i en hel stor kittel, så att allt folket måtte få sig en tår. Medan detta pågick, tillsåg jag manskapets gevär, så att de blefvo riktigt laddade, och några lifsfarliga dem fråntagna. Under tiden kom mera folk, och det så ymnigt, att då vi vid femtiden aftågade, voro vi 43 man. Björnens död var således gifven, om blott folket kunde hållas i tukt. Ingen, utom en skogvaktare, hade varit med om något skall, så att jag fann mig föranlåten att ställa upp dem på gärdet och låta dem göra en afdrifning på försök samt lära dem mottaga och afsända order.

Detta gick bra, emedan värmländingarna öfver hufvud taget hafva lätt att fatta och alla för tillfället voro mycket intresserade.

Jakob fick ej medfölja, utan skulle han med hjälp af en man, medan vi voro borta, holma den stora björnen och möta oss vid byn, så snart detta skett.

Då jag icke hade någon erfaren man med, måste jag

ensam utställa både dref och håll. Detta drog ut en stund. Jag fann att det icke blef långt afstånd emellan dref och håll, hvilka båda voro uppställda i halfcirkel, och till följd däraf beslöt jag att så tyst som möjligt draga ihop båda armarna, så att björnen, innan han blef oroad, skulle vara omringad. Detta tillgick så, att jag gick omkring 100 alnar inuti ringen efter armen och vinkade till mig en och en man, till dess jag fick i hop den, hvarigenom björnen var innesluten. Jag företog därpå en tredje färd i enahanda syfte, och på detta sätt lyckades jag få ringen hopdragen, så att björnen omöjligen kunde slippa ut.

Jag gick nu upp på höjden af åsen och gaf order om ett kort rop från norra delen af ringen, men därefter skulle allt vara tyst. Ordern verkställdes ganska bra, och många minuter därefter dröjde det ej, förr än björnen hälsades af en hel lång salva efter södra armen. Genast skyndade jag ditåt, då långa och höga rop på »bössor» hördes ungefär midt på hållet. Då jag ankom dit, låg eller rättare satt björnen nästan redlös på snön, och när jag kom honom alldeles på lifvet, sökte han krafla sig undan. Jag fick vänta några ögonblick med skottet, emedan linien ej var ren, men sköt honom sedan genom hufvudet. »Alles tod!» Manskapet var nu mycket belåtet; rätt många hade fått skjuta. Äfven jag var glad; blott tre timmar hade behöfts till denna afjagning, och en timme därefter var björnen redan upplagd på Eriks gård till allmän beundran och åskådande.

Det var en liten vacker mörk hane om 7 à 8 lispunds vikt. Mitt första skott hade gått tvärt igenom kroppen, utan att göra honom någon skada af betydligare art. En kula genom björnens denna årstid tomma, alldeles renrensade tarmar gör ingen effekt.

Alla, som hade matsäck, slogo nu upp den till allmän frukost. Bokhållaren var artig nog att dela sin med mig, och besked gjorde vi båda två.

Sedan frukosten afätits, alla om ingen berättat sina tankar och åtgöranden vid jakten, blef längtan efter Jakob större och större. Respekten för den stora björnen, hvilkens volym växte allt mer och mer, var förbi, likaså för öjberga-

rens trolldom — med ett ord, stämningen var lifvad. Och att vi skulle få »storfar», var alldeles gifvet; nu kunde de riktigt gå skall, så han kunde då ej slippa undan med lifvet.

Så fortlöpte ett par timmar, men ingen Jakob syntes. Redan låg en och annan och drog sig, en här och en där, på slädar, trappor och vedstackar, då ändtligen långt bort i vägkanten en skidlöpare syntes; men Jakob var det icke, utan en obekant. Hvad kunde han hafva att meddela, gissades förgäfves; snart var han dock framme. Han var från Mangslidsälfven, sänd från Jakob med hälsning, att björnen var uppe och gick mellan landsvägen och älfven.

Genast kommenderades uppbrott, och blef nu marsch-marsch, först till vägen, där jag fråntog 12 skyttar och sände 30 man till älfven att där uppställas från norr till söder med 150 alnars mellanrum. De skulle sakta drifva till landsvägen, göra halt vid första skott därifrån och passa noga upp, om björnen skulle återvända åt älfven till. Ville han söka bryta ringen, skulle de släppa hundarna, som nu medfördes kopplade. Skogvaktaren vid Kristinefors och Jakob skulle föra drefvet, så godt sig göra lät.

Med mina tolf skyttar drog jag söder ut och utställde dem med 100 alnars mellanrum, där björnen oftast brukade stryka öfver vägen. Själf var jag på rörlig fot och utan skidor utefter vägen, lyssnande efter drefvet, men det blef rätt långa timmar. Först nära kl. 4 hördes ett och annat rop. Jag stod nu näst sista posten åt söder till. Denne man var en finne, hvilken var missmodig öfver att han var på jakt under söndagen och hade funderingar på att björnen skulle blifva svår mot oss. Jag sökta trösta honom med, att vårt verk var att »draga oxen ur brunnen»; på annan dag än söndag kunde ej manskap i tillräcklig mängd anskaffas; snön gick snart bort, och sommaren kunde bli vittne till odjurets hårda och framförallt kostsamma framfart. Detta verkade så, att mannen, som var ägare till flera kreatur, blef helt modig; enfaldig var han dock.

Jag vandrade tyst framåt, lyssnande och spanande, och hade passerat en hållkarl, då jag bakom mig hörde ljud af steg. Sedan jag återvändt en bit förnummos de allt tyd-

ligare och tydligare. Att det var björnen var otvifvelaktigt. Han drog på sidan om vägen mot söder, rätt mot den enfaldige finnen. Det var, som jag föreställde mig, en klen post, hvarför jag ville skynda till hans bistånd; men hörde jag björnens steg, hörde han lika säkert mina. Det fanns ingen annan råd än att aftaga mina skor. Det dröjde ej heller många sekunder, och nu kunde jag på den släta vägen färdas så tyst, att jag icke hörde det själf. Vid min framkomst var finnen försvunnen och passet öppet! Min öfverraskning var stor och jag måste stanna där. Ungefär 150 alnar från mig såg jag björnen komma rätt emot mig i en glest granbevuxen sänka i marken. Mellan oss var ett kort buskage, men så snart han passerat detta, var skottlinien fri och lagom lång, omkring 50 alnar. Björnen stannade oupphörligt, lyssnade efter drefvet, satte sig och slickade sin ena framfot, gick några steg in i buskarna och försvann från synkretsen. Jag stod och stirrade där han borde komma fram, fullt skjutfärdig, då med detsamma ett ganska bastant skott small och björnen gaf till ett ilsket rytande. Min spänning var stark, ingen björn syntes till och ej heller hördes ett ljud. Så stod jag flera minuter, då small ytterligare ett skott från samma håll.

Nu var mitt tålamod slut och jag rusade det fortaste jag förmådde till snåret, där björnen var. Snön stod mig öfver knä, men länge var jag icke på väg, och vid min ditkomst låg björnen stendöd. Litet rassel — och fram från en grof granstam skred min enfaldige finne. Det var han, som skjutit båda skotten, men trots detta var det svårt att öfvertyga honom det björnen var alldeles liflös. Han misstrodde sig själf, men då han slutligen vågade taga i djurets öron, blef han öfvertygad, och glädjen lyste vackert från hans godmodiga ansikte.

Nu ropades »alles tod», hvilket besvarades med ljudliga glädjerop såväl från dref som håll. Detta senare kom snart, hvarpå björnen drogs på rygg upp till landsvägen, där jag misstroddes en lång stund, då jag uppgaf min finne som baneman samt upplyste, att skott af mig icke lossats.

Vår fångst beskådades på alla kanter, och Johan i Skallbäcken hade rätt, då han yttrade, att björnen var åbäklig

(ovanligt stor). Han hade vacker grå päls och ljust hufvud; till följd af årstiden och den långa och på sista dagarna öfver måttan skarpa jakten var han mager, men ingen sörjde däröfver, och minst jag, som ändtligen fått slut på denna besvärliga jakt.

Småningom och just vid solnedgången anlände de sista af drefvet, så att samlingen var fulltalig. Kristineforsarna ville ej återvända till Skallbäcken, utan önskade tåga direkt hem. Min skyldighet var att tacka dem, och på samma gång afsade jag mig allt anspråk på björnarna samt föreslog att sälja dem till den högstbjudande. Häremot blef dock ganska skarp opposition, men som jag stod fast vid mitt förslag antogs det slutligen, och ett par man från bruket medföljde till Skallbäcken i och för denna sak.

Nu skildes vi åt under lifliga vänskapsbetygelser. Bokhållaren med sina följeslagare drog åt söder, och jag med några man mot norr, sedan björnen, som sedvanligt, men onödigt, blifvit betäckt med en ofantlig mängd granris.

Dagen hade för oss alla varit ganska ansträngande, hvarför vår marsch till Skallbäcken ej var särdeles rask, men dit kommo vi likväl. Häst och folk afsändes efter björnen, hvilken nu återfanns och efter ett par timmar kom till byn.

Nu lagade jag till en bra bädd, ty det behöfdes; därefter fick jag mig ett ordentligt finnbad, och därifrån bums i bädden, där jag konsumerade ansenliga kvantiterer af gröt och mjölk. Skeden var knappast bortlagd, förr än jag låg i »Morfei armar», utan oro eller fruktan för morgondagen. Tio timmar gingo som ett huj, men kry som ett vinterny var jag kl. 7 måndagsmorgon i ordning, då bestyren började med kaffe och auktion. — Björnarna inköptes af mig för 60 kronor, hvilka enligt nota delades mellan deltagarna i jakten.

Finn-Erik fick faderns häst och skjutsade björnarna och Jakob, hvars fötter voro sårade af det jämna gnidandet af skidvidjorna ofvanpå och isbildningen under foten.

Då lasset var i ordning och afskedet undanstökadt, gåfvo vi oss på hemväg. Jag åkte med till Kringsberg, där körvägen gick sydligare, och ned till Klarelfven vid Möre gård, hvarifrån god väg på isen fanns till Vingäng.

Vid Kringsberg skildes vi åt. Hundarna och jag togo

vägen genom vildmarken, ungefär samma väg som vi kommit. Att börja med gingo de stilla med mig, men då de blifvit uppmjukade och vi kommit norr om Kringsberg åt Brönässätern, där god björnmark fanns, började de söka, och jag såg ej till dem förrän på andra sidan Ljusnan, där jag väntade dem en timme.

Där kommo de fram, och som nu marken var sådan, att något upptag ej kunde väntas, fortsatte vi raskare färden. Vid femtiden voro vi hemma, och detta till mycket nöje för mig, ty under sista månaden hade jag blott en natt legat afklädd, provianteringen hade varit si och så och hvilotiderna rätt korta.

Nu skulle blifva annat. Jag kalasade i tankarna med att få blifva hemma åtminstone till midsommar, då under tiden morkullorna i löfhöjderna, forellerna i Vingån och, framför allt, hararna i Klarälfven skulle få en het tid.

Men däraf blef intet; de fingo vara i full fred det året, ty en vecka därefter var jag redan på färd uppefter Klarälfven, och först vid Söhlenfjeld sydväst om Fämundsjön, blef vändning den gången.

På kvällen kom Jakob och finn-Erik. Morgonen därpå afpälsades björnarna; mina skogskarlar kommo tillstädes och en liten jaktmiddag blef slutet på den resan.

Naturligtvis taltes mycket om hela jakten. Jakob fick lida ej så liten smälek af mina vana jaktkarlar därför att han låtit björnarna passera på godt håll och ej skjutit, men som han ej tog det så särdeles hårdt, fortfor festen i all sämja. Björnbiffarna försvunno så ledigt, att kanske hvarken Bosco eller någon annan trollkarl kunnat göra det bättre.

Att jag af rena kläder och hvila njöt med fulla drag, behöfver jag ej säga någon jägare, och att minnet af den arbetsamma färden aldrig glömmes, det veten I ock.

VINTERSKALL Å BJÖRN.

FJÄLLFÄRD 1862.

Tjäderjakter.

Under våren.

Inemot tjugu år gammal var jag välbeställd bokhållare på Koppoms bruk i västra Värmland där jag jämte min bokhållaresyssla hade att läsa Filipstadsskolans bergskurs för min principal, hvilken där förut varit lärare. Till kamrat hade jag en gammal hypokondrist, förste man på kontoret. Om morgnarna förekom läxläsningen jämte den kvistiga algebran, därefter slapp jag lös, fick gå till smedjorna, väga järn, se till sågen och jordbruket, samt till middagen rapportera och redogöra för hvad jag sett och gjort. Eftermiddagarna användes till skrifgöromål; ritning m. m. Något sällskaps- eller umgängeslif fanns icke vid bruket, den ena dagen liknade den andra, intet afbrott och ingen hvila så lång veckan var. Ändtligen kom söndagen, då var jag fri. Och nu bar det af till den kära skogen! Detta gällde andra året af min vistelse på Koppom, och under första året hade jag en mycket angenäm och ovanligt bildad kamrat, hvilken var lika kär i skogen och jakten som jag.

En lördagsmorgon, sedan jag sluppit ut, mötte jag på vägen till smedjan mjölnarens dräng, brukets enda fågelskytt. Vi voro nu i början af maj, alltså bästa speltiden.

Följande samtal uppstod nu mellan oss:

»Du är helgdagsklädd i dag, Nils, hvad är då på färde?»

»Å, jag har varit till Skönnerud, att handla åt husbond, och har hälsningar från S.; han vill vi tre skola följas åt på tjäderleken i kväll.»

»Ja, det kunde vara bra; men hvart skola vi gå?»

»Jo vi gå till Koppomssätern, där har ingen varit i år.»

»Det är allt långt dit, Nils. Vet du icke om någon tjäder närmare?»

»Å jo, men där långt sör i skogen är leken så stor, så vi kan gå hvar på sitt håll å få skjuta allasamman.»

»Ja, jag går väl med. Huru skall S. få bud?»

»Jo, det är 'malfolk' i kvarna.»

»Jaså, adjö med dig då.» Och därmed var det klart.

Spelskytte har jag aldrig vurmat för. Kanske började jag därmed alltför tidigt, ty redan som tio à elfva års gosse låg jag i orrkojorna och frös alldeles obarmhärtigt. Till tjäderlekarna gnodde jag nog också, men som det sällan passade att tjädern spelade, ty än var det för kallt och blåsigt och än något annat fel, fick jag ofta gå förgäfves. Nej, annat var det då hundarna voro med, då var lif och lust. Väderleken brydde jag mig ej så särdeles om, man var ändå alltid i skogen och full af hopp.

Kvällen kom, och var jag bara på min plats klockan sex måndags morgon, hade jag ingen anmärkning att frukta.

Nils hade med S. stämt möte på en kolbotten uppe i berget, där vi å utsatt tid infunno oss.

S. var något yngre än jag, men storväxt och kanske litet före sina år. En mammas gullgosse, hvaraf följde att hans väska alltid vid resan till skogen hade en mycket kupig form. I dag hade han äfven ett extra paket, hvilket godt fick rum uti Nils' tunna väska, där hans och min proviant icke upptog stort utrymme. Min lilla kaffepanna var nog hvad som tog största platsen, men äfven den saken redde sig.

Till sätern hade vi en mil, med dålig väg, och som klockan var nio, öfverenskommo vi att gå raskt. Att börja med ledde jag mina hundar, men då den ena morkullan efter den andra flög öfver vägen, tog Nils båda kopplen och gaf sig före för att snygga upp stugan och göra eld. S. och jag började passa upp på morkullorna och fingo skjuta två stycken jämte några bommar, hvarefter vi skyndade till sätern, där Nils hade gjort sitt bästa. Men han beklagade sig öfver hundarna, ty då han kommit till vallen,

hade där varit så fullt med hvita harar, att han aldrig sett maken, och hundarna som fått syn på dem, hade dragit omkull honom och fört ett rysligt spektakel. Nu voro de dock bundna under britsarna och hade fått mat samt lugnat sig.

S. bjöd oss nu hvar sitt glas smultronpunsch, och under det vi smuttade därpå, utvecklade Nils sin jaktplan. Här i denna djupa, resliga furuskog, som sträckte sig vida omkring, spelade tjädrarna också vidt; därför borde jag gå ensam åt öster, där marken var full af mindre åsar och kullar, S. och han åt väster, omkring en tämligen stor mosse, och sedan efter jaktens slut mötas i sätern, där vi skulle äta och släppa hundarna, ty minst sju harar hade varit på vallen vid Nils' ankomst. Efter detta beslut lade vi oss som vi voro på britsarna, ty om ett par timmar borde vi vara ute.

Det dröjde ej länge förr än mina kamrater snusade och sofvo, men för mig ville det ej bli något af, och detta har händt mig mera än en gång vid liknande tillfällen. Jag kokade därför kaffe och drack; men klockan var ej mera än litet öfver tolf, då jag trött af värmen och röken tog bössan och helt tyst lämnade stugan och kamraterna, säker att Nils icke skulle försofva sig, ty ej heller han tycktes sofva riktigt lugnt, att döma däraf att hans hufvud blott hvilade på den krökta armen.

Är man liksom jag nu var ute i den vilda skogen en vårnatt vid denna årstid, påkommer åtminstone mig en viss besynnerlig känsla, halft orolig, halft bäfvande. Är det sagorna från barnkammaren, eller ligger i naturens korta sömn en benägenhet att föra tanken tillbara mot urtiden? Hvarför kommer man ofrivilligt att tänka på jättar och troll och tomtar; och hvarifrån komma de oförklarliga ljud, man tycker sig höra? Hvarför antaga stubbar, stenar, buskar, skuggor formen af varelser, som sagan målar? Man hör, men hör i självfva verket ingenting, man ser, men ser dock intet. Tanken går alltid tillbaka till en anad forntid, då människorna endast lefde i urskogen, då Saga lefde sitt fagra lif. Många eljes sansade och trovärdiga personer hafva berättat mig mycket underbara syner, som de fullt

och fast trott sig se i tjocka skogen, och min förste följeslagare och läromästare på fågellekarna, finn- och rotgubben Ho-Jan, berättade mig morgonen efter en på tjäderleken tillbringad natt, att han tydligen sett skogsfrun i full parad sitta vid mitt hufvud och småningom upplyfta detsamma i sitt knä, och därvid hade hon lett så att hennes tänder, hvilka liknade hundarnas, men voro hvassa som sylar, skrämt honom mera än något annat här på »jola». Att han själf trodde därpå lästes tydligt i de från allt skämt fria anletsdragen samt den hemlighetsfulla och hviskande rösten. Att han drömt alltsammans därom var ej lönt att öfvertyga hvarken honom eller många andra, som berättat lika otroliga saker. Jag har i alla landsändar hört hundratals sådana sägner, oftast tillkomna på tjäderleken eller vandringen dit. Jag har träffat många personer, af skilda klasser och samhällsställningar, hvilka icke kunnat förlikna någon njutning vid den stund, då tjädern skall börja spela; och en af mina bärare försäkrade mig att i detsamma han fick höra tjädern knäppa, skalf det innerst in i hjärteroten.

Men till min jakt! Sedan jag försiktigt öppnat dörren och utkommit på fäbodvallen, tog jag kosan åt öster ungefär däråt Nils sagt, att jag borde finna hvad jag sökte. Hararna hade under tiden återkommit till vallen. De fingo nu brådt om, och tydligen såg jag tre hvita gumpar krypa genom gärdesgården. Det var glädjande, och jag gick nu framåt tills jag funnit de omtalade åsarna, satte mig där på en tätväxt furukulle och lyssnade. Sedan jag suttit en stund, krafsade det litet på en fallen jättefura, och där hoppade nu en tummeliten (gärdsmyg) sökande föda. Om jag bara finge höra honom uppgifva sitt svaga si, si, då spelade ock tjädern. Det dröjde ej heller länge; jag satt just och tänkte begifva mig längre bort, då med ens en tjäder började knäppa och slå sitt spel. Då jag hörde sisningen klart och ljudligt, visste jag att han var mig nära, men att få ögonen på honom var omöjligt, och jag kunde ej få klart för mig hvarifrån ljudet kom: än tycktes det vara rätt öfver mig, än till höger och än till vänster, än kom det från den furan, än från en annan, och än från marken. Jag stod rådvill, tills en fallande barkbit upplyste

att tjädern satt rätt öfver mig, bestämdt icke femton alnar från mitt hufvud, där jag då emot skyn kunde varsna honom. Att jag icke dröjde med skottet var gifvet, tryckte af då han slog klunken, men klickade. Trots min försiktighet hörde han mig, slutade spela, och ehuru jag stod som huggen i sten, flög han, men dock endast till närmaste fura, där han slog till på toppen, och nu började spel på spel. En ny knallhatt på cylindern, och jag var färdig igen. Denna gång gick skottet, och tjädern låg liflös vid mina fötter. Det var en vacker fågel från fjolåret, och glad var jag.

Min plan att hänga upp honom, tills jag begaf mig på återvägen, måste jag vid närmare betänkande öfvergifva, emedan jag icke var fullt säker att återfinna stället. Jag tog honom därför varligt i hand och gick längre bort på en ännu högre kulle. Ditkommen hörde jag två fåglar spela, och gick efter den som spelade käckast. Allt som jag kom närmare och närmare förnam jag af spelets styrka att det var en gammal fågel, och han spelade oafbrutet. Betänkligt nog var på den åsen ganska långt mellan träden, och ljungen var hög, så att den åstadkom litet rassel vid mina språng. Det fanns ingen annan råd än ned på magen och krypa! Tjädern var på marken, och genom spelets korta afbrott och ett förnimbart rassel förmodade jag han hade höns i närheten. Jag drog mig allt närmare och närmare, och ett par gånger såg jag ömsom hufvudet, ömsom den utslagna stjärten sticka upp öfver ljungen. Snart var jag nära nog inom håll, då en »satans» tjäderhöna kom susande öfver mig, såg min grodformiga lekamen och uppgaf sin ljudliga varningssignal. Med spelet var nu slut, och strax därpå lyfte min stora, vackra fågel och flög bort till en annan ås, där han slog ned ungefär vid midten af en knotig fura. Med detsamma som jag steg upp, skrämdes en höna från marken och så en till! Ja, det kunde nu ej hjälpas; men hvart skulle nu kosan tagas? Ingen fågel hördes till och dagen började gry. Efter en lång stunds lyssnande tyckte jag mig höra en spelande fågel långt mot söder, ned åt sjön Växan, i hvars närhet jag befann mig, hvarför jag gick ditåt, ty att gå efter den gamla fågeln trodde jag ej löna mödan, då han nog hade hönsen om-

kring sig äfven där han nu var. Jag gick således öfver dälden upp på kullen bredvid, men ej väl hunnen dit, började en fågel spela i samma riktning, innan jag hunnit kullens topp. Uppkommen dit såg jag den sist spelande fågeln. Under det jag med ögonen sökte lämpligaste mark för att komma inom håll, hörde jag snart suset af vingslag och emot mig kom en tjäder flygande i full fart; det var halfsida emot, och med godt hopp klämde jag till. Tjädern yrade kring i luften, sänkte sig och föll, sedan han flugit öfver kullen, i dälden på andra sidan om mig, eller därifrån jag kommit. Några klapprande med vingarna, och så hade jag honom! Det var tur! Nu var åter tyst. Jag gick ånyo efter den fågel jag förut hört, under hopp att han skulle spela, sedan det blifvit lugnt efter skottet; och efter en stunds förlopp gjorde han det, men innan jag kom i håll, slutade han, satt en stund och flög sedan.

Solens första strålar kantade nu med guld och purpur furutopparna, då jag vände emot sätern. På ditvägen såg jag på långt afstånd en tupp på topp, där den glänste grön med utslaget skaft och slog spel på spel, men han släppte mig icke inom håll. Jag var i alla fall mycket nöjd med min jakt, och »stolt i hågen» började jag mitt återtåg till fäbodvallen. Kamraterna voro ännu icke återkomna dit, och då jag icke gjorde dem någon skada därmed, släppte jag mina hundar och tog mig en kaffetår under väntan på upptaget. Detta blef på två håll. Den ena haren gick nedåt sjön, den andra västerut åt mossen. Nere vid sjön blef tappt. Jag stod på den därifrån gående vägen, utefter hvilken haren utan dref kom gnoende allt hvad tygen höllo. Ute å släta vägen kunde jag ej gärna fela. Jag brydde mig ej om att ropa »Alles tod», då drefvet gick för brinnande lifvet nere kring mossen, utan sprang upp till stugan, hängde haren bredvid mina tjädrar och gick ner åt drefvet till. Innan jag kom fram small det dock, så kom »Alles tod», hvarefter vi alla sammanträffade och redogjorde för morgonens tilldragelser.

Kamraterna berättade att de hade vaknat strax jag gått, grälat en vers för att jag icke väckt dem, men förlåtit mig då kaffet var kokt. De hade genast begifvit sig af nedåt

mossen, där Nils visste om leken, och just fått höra en tjäder spela ifrigt, då ett skott small. Allt tyst! De gingo ditåt, sågo ingen, men trodde att Jonas på Ramla vore den sannskyldiga skytten.

Huru härmed förhöll sig blef aldrig uppdagadt. De hade därpå sprungit efter en tjäder, men af en eller annan orsak ej kommit i håll. Sedan hade de fått höra en orre spela på en bergklint nere vid sjön. Nils hade skjutit den, och det var ej illa gjordt, ty att smyga i håll på spelande orrar, det kan ej hvem som helst. Så fingo de höra hundarna och gingo då för att passa upp.

Båda hundarna kommo vid skottet. Vi togo nu vägen upp till fäbodvallen, men innan vi kommo dit, gick drefvet igen. Den haren drefs länge och sköts vid fäbodvallen. Morgonjakten afslöts nu, och skönt smakade hvad väskorna innehöllo, särdeles hvad som fanns i S:s paket — pannkakor med sylt — alla pojkars förtjusning.

Efter ett par, tre timmars sömn begåfvo vi oss på hemvägen, under jakt med S:s hundar, men någon hare fingo vi ej. Inemot hemmet påträffades en lom i en liten tjärn. Denna omringades, hvarpå lommen saluterades med den verkan, att han efter elfva skott ändtligen kunde dragas i land af en af hundarna. Det var en ordentlig pojkjakt, och vi tyckte att vi gjort det bra, ty hvar och en visste nog med sig själf att det var han som utfört denna bragd. Hela jaktbytet delades, hängdes så långt ute ur väskorna som möjligt, och så drogo vi till S:s hem, där bytet uppvisades och jägarna trakterades.

Tjädern är, som bekant, våra skogars största och ståtligaste fågel och undflyr människan så vidt han kan, men låter dock till en viss grad tämja sig. Hans lynne växlar efter årstiden. I mars är han skygg och svårast att nalkas, men till någon del upphör skyggheten under det han spelar, och vissa ögonblick under spelet, eller då han i full extas slår »klunken», som man på jägarespråket kallar det, säges han vara både blind och döf. Detta tål dock moderation. Tama tjädrar har jag observerat och funnit att under sista kadenserna af spelet uppdrager tjädern ögonlocken, och under sisningen eller den egendomliga hväsningen slutar

han sitt spel med att öppra näbben och utböja tungan. Det är då hans extas nått sin höjd, men om man då sticker åt honom med en käpp, afbrytes spelet, likaså om man ock lindrigt nog klappar i händerna. Däraf kan slutas att han både ser och hör, äfven om sinnena af den upprymda sinnesstämningen äro något försvagade. Spelskytten eller jägaren vet det mycket väl och tror ej på absolut blindhet och döfhet, utan söker under det han nalkas tjädern så mycken betäckning som är möjlig och undviker att åstadkomma äfven det ringaste ljud.

Att nalkas en tjäder, som spelar på fri plats i glest beväxta åsar, hvilket ibland förekommer, tror jag icke lyckas för några andra än durkdrifna och bondlugna skyttar, hvilka iaktaga fågelns ställning till skytten eller då tjädern utbreder skaftet och därmed skymmer den bakifrån kommande skytten, eller ock rätt emot fågeln. Gamla skyttar hafva ock sagt mig det skall vara fördelaktigt gå rätt emot fågeln. Jag har aldrig varit hvad man säger »slängd» på tjäderleken och ej vågat mig på svårare experiment, utan vid sådana tillfällen alltid krupit, och ändå ofta misslyckats.

Efter spelets slut drager tjädertuppen sig till tätt beväxta delar af skogen, och är då liksom under ruggningen särdeles skygg. Redan på långt afstånd, så snart han förmärker människor, tager han till flykten eller aflägsnar sig löpande, då han har svårt för att flyga upp. Under augusti, eller då jakttiden inträffar, äro gamla tjädrar fortfarande skygga, ehuru undantag gifvas, beroende dels på fåglarnas ålder, dels på marken där de vistas. Med en fullgod hönshund och ihärdighet får man dock skott på dem, ehuru mycken tid därtill åtgår. Det vanliga är att man vid första sammanträffandet, då hunden börjat avancera, endast kommer så nära, att man hör uppflygningen; lyckas man se hvart tjädern begifver sig är det bra, eljes får man gå efter hörseln. Vanligen, jag vill nästan säga alltid, flyger fågeln rakt fram från jägaren och hunden, och sedan löper han efter markens beskaffenhet. Då får jägaren lita på erfarenheten och instinkten. Äro båda goda, återfinnes fågeln snart nog. Andra gången brukar man komma närmare.

Stundom i varmt väder och gynnsamma marker lyckas man äfven få skjuta, men det vanligaste är dock en stunds löpning, så uppflykt, och så undan för undan, tills fågeln blir trött och mera likgiltig eller anträffar stenig, tätbeväxt mark. Finns det vindfällen, hallonbuskar och ormbunkar, hvilka han gärna uppsöker, kan man få tämligen godt håll. I fjälltrakterna vid de där växande yfviga granarna kan man äfven få håll; eljes får man ofta dåliga anbud till skott. Ibland lyckas det dock, oaktadt man har klen förhoppning, då man efter skottet går att söka bytet. Detta bör man aldrig försumma, om man ock tänker öfvergifva jakten. Hönorna äro i allmänhet mera medgörliga. Hvad ungfågeln angår åtkommes den lättare under gynnsamma förhållanden och väderlek, dels för hönshund, dels för skällande hund, och äro jägare och hundar komna öfver medelmåttan, blir jakten gifvande, oftast allt för gifvande. Lyckligtvis ha jägarna vanligen vid en sådan period af lifvet sans och måtta, i annat fall skulle vår fågeltillgång bli ännu sämre, och då villebrådet denna årstid håller sig kort tid friskt, blir saken beklaglig, då måttan öfverskrides, ty att döda utan nytta är det sämsta af allt.

Sedan snö fallit och tjädern i november och december börjat sitta i topp, blir jakten mera angenäm. Att då förfölja en flock tjädertuppar under gynnsamma förhållanden är ganska nöjsamt. Man är vanligen i vildmarken, natur och sceneri mera ovanliga, hagelbössan hänger hemma och helt ovan har man den långa, tunga lodbössan, hvaråt mera omsorg vid laddningen måste ägnas. Sedan får man studera afstånden noggrannare, och då man ändtligen kommit i håll, gäller hålla styft uti. Också belönas man väl för mödan, då man i handen håller den tunga, vackra, varma fågeln och förnimmer att kulan träffat precis där den skulle. Detta i förening är icke så liten fröjd, och är därtill skidföret godt, så att man utan ansträngning glider ljudlöst framåt, njuter man i dubbel måtto. Mina bästa minnen från en sådan jakt har jag från gränsen mellan Nysocken i Värmland och Malung i Dalarna under den tid jag bodde i Värmlands älfdal.

Under vintern.

Vid jultiden hade kommit bref till mig från en bekant malungskarl att han hade holmat en björn i trakten af sjön Qvien. Holmringen var stor, hvarför han bad om bistånd, ty någon hund fanns ej i hans trakt, och eftersom vi voro »goda konsamser», skulle vi nog få det »likligt», om jag blott ville bestämma dagen, då vi kunde mötas på en udde i nämnda sjö vid den så kallade fattigskogen, den vi kände båda två.

Efter vanan var jag och julade hos min mor och släktingar i Arvika; brefvet var sålunda vid min hemkomst på nyåret gammalt nog, men jag beslöt att antaga jakten så fort sig göra lät. Emellertid svarade jag genast, och bestämde mötet till den 12 januari på kvällen.

Denna tid hade jag till följeslagare i skogen en utmärkt duktig och ihärdig karl, benämnd Stor-Per. Han var bestämdt den bästa följeslagare jag haft i skog och mark. Begåfvad med en stark, smidig kropp, en ovanlig styrka och ihärdighet, en vilja, där omöjligheter ej fanns, samt ett gladt humör, var han mig alltid tillgifven, och vi hade många glada minnen från de två vintrar, ödet förunnade oss vara tillsammans. Per fick sommaren därpå rödsot, hvarifrån han icke kunde räddas. Frid öfver den gode tjänaren och kamraten!

För tillfället kunde jag ej undvara någon af mina öfriga karlar, hvarför Per anskaffade en annan karl, »Sali-Lars», att åtfölja oss, hvarpå vi rustade oss i ordning hvar på sitt håll.

Som vi hade att färdas tre à fyra mil utefter Klarälfven, eller till Ambjörnby i Nysocken, reste vi dit på aftonen den 10:de och morgonen därpå drogo vi på skidor rätt öster ut. Mellan Värsjön och Grytsjön åto vi frukost. Sedan fingo vi svår mark emot, och snön var tämligen lös, så att färden gick långsamt, men vi togo till någon del igen den tiden vid nedfärden till Halgån, därifrån vi äfven hade hindersam mark. Det blef mörka kvällen, innan vi hunno fram, ehuru vi icke tillryggalagt stort öfver tre mil.

Vi tittade nu efter vår malungskarl, men ingen eld eller rök syntes i närheten.

Under förhoppning att han snart skulle anlända, gjorde vi vår »nying» i ordning, åto och rustade för natten. Jag hade denna tid en från Norge inköpt björnhund »Tipp», jämte en lånad gammal hund, så att vår besättning var ej den bästa. »Tipp» var nog en bra hund att taga upp och drifva, men han vågade aldrig anfalla med den kraft, mina andra hundar gjort. Emellertid hade jag god förhoppning att allt skulle sluta väl.

Efter marschen sofvo vi till vid sextiden på morgonen, då det började lindrigt snöa. Detta var icke önskeväder, och då vi ej kunde sofva, beslöto vi oss för att bygga oss tak öfver hufvudet, ifall vi komme att ligga här flera nätter. Ett sådant åstadkommes lätt nog genom att afhugga ett par närstående träd, så högt upp man räcker, därpå lägga en stadig stock och sedan lägga störar med ena ändan på marken och andra på stocken, och ofvanpå detta grankvistar. Så är »bua» (boden) färdig! Det blef dock ljusan dag, innan detta var ordnadt, och ingen malungskarl kom. Vi frukosterade och väntade, men ingenting hjälpte, hvarför beslöts att Lars skulle gå till Yttermalung, där mannen bodde, och hämta honom, emedan brefvet måhända ej gått fram. Blef det godt väder, borde de vara åter på natten.

Lars begaf sig i väg. Vi sutto just och sågo på, huru han gnodde öfver sjön, då han helt hastigt stannade och vinkade pekande mot söder. »Nu ser han malungskarlen», trodde Per. Lars fortsatte emellertid att vinka och peka, hvarför jag tillsade Per sätta på skidorna och gå till honom, ty hade det varit vår holmare han såg, skulle han vändt om.

Per förfogade sig till honom och återkom snart med den underrättelsen, att en hop tjäderfågel satt på topp långs med sjön.

Hundarna bundos nu, elden tillsågs, och väl rustade drogo vi ut för att söka vår lycka. Denna tid begagnade jag en dubbel studsare, hvilken jag låtit förfärdiga af den med rätta välkände gevärssmeden Johannes Hult i Grafås, Gunnarkogs socken. Lämplig för jakter efter mina för-

hållanden, var den kort, piporna endast trettio tum, med rak spång och ytterst fint sikte samt tunt korn, kaliber ungefär 20—24. Sköt med rundkula på 150—200 alnar alldeles rätt. Stock och lås voro från Liège, så att den tillika var prydlig. Med denna var jag rätt förtrogen. Iklädd mina hvita vadmalskläder, hade jag således godt hopp att komma inom håll för tjädrarna. Att börja med åkte vi ut på sjön, och togo därifrån fåglarna i beskådande. De voro många och sträckte sig så långt söder ut vi kunde se.

Vi beslöto åka öfver sjön och efter andra stranden kringgå fågelflocken samt drifva den längre emot norr, emedan vi förmodade att fåglarna voro antingen vid eller uti kanten af björnringen, och där ville vi undvika att skjuta.

Det drog nog om en timme innan vi hunnit söder om sista fågeln, vi gingo nu ett par hundra alnar från hvarandra, sökande skydd bakom de snöhöljda träden. Ett par fåglar flyttade undan mig, och just färdig att skjuta på den tredje, small det för Per. Min fågel flyttade dock inom synhåll, och efter en stunds smygande var jag i håll för en annan tjäder, och ehuru hållet var rätt drygt, sköt jag med den lyckliga påföljd att fågeln föll, men de i närheten varande flyttade. Då jag hämtat min tjäder och kommit något längre fram, såg jag Per på andra sidan om en mindre myr. Äfven han hade fått sin fågel och vi fortsatte nu att förfölja tjäderflocken till mörkrets inbrott. Vi voro nu väl en kvarts mil norr om vårt läger, dit vi dock snart anlände medförande hvar sina två tjädrar, och därtill hade Per skjutit en ripa. Sedan vi ätit och rustat oss för natten, bundo vi upp våra fåglar i olika ställningar, för att presentera sig väl för våra väntade jägare, och läto dem under natten frysa för att kunna utan bandager och käppstumpar bibehålla sina ställningar. Länge höllo vi oss vakna, i hopp att Lars med följe skulle inträffa, men slutligen somnade vi och blefvo icke störda under natten.

Med tjädrarna i hågen skidade jag genast i dagningen tillbaka där vi lämnat flocken på kvällen. Per skulle stanna hemma till klockan elfva; voro då ej Lars med eller utan

sällskap kommen eller synlig, skulle han komma efter och för öfrigt skjuta allt matnyttigt han fick tag uti.

Det var knappt skjutljust då jag närmare än på kvällen anträffade tjädrarna, hvilka redan voro i färd med sin frukost, och efter en knapp timme hade jag den ovanliga turen att hafva skjutit tre fåglar. Flocken flyttade nu längre mot väster, utom synhåll. Mina tjädrar hängde jag upp i en fura, och skref ett skogsbref till Per, det vill säga jag skar en käpp på ett par, tre alnars längd och klöf den i öfre ändan. I klykan inkördes nu en sticka och käppen nedstacks nu i snön, med stickan riktad på fåglarna; därpå vändes skidorna litet på tvären, och brefvet var skrifvet.

Att Per, så väl som alla andra skogskarlar där i trakten, och jag tror hvar som helst i norra orterna kunde förstå mitt bref, därom var intet tvifvel.

Väl ett par timmar dröjde det innan jag återfann tjäderflocken, nu söder ut på jämn mark med hög skog. Det var icke godt att komma i håll, men huru jag jämkade och smög, fick jag först skjuta en bom, men därefter en fågel. Det var en gammal präktig en; grof näbb och grofva vingar, och tung sedan! Medan jag så stod och gladdes åt min fågel, small det, men så långt mot norr och öster, att jag icke med säkerhet kunde säga om det var skott eller om det small i skogen; vädret var dock för mildt för att det skulle kunna smälla i träden.

Mitt sökande efter tjäderflocken gick nu i riktning mot vår koja, så att jag närmade mig vårt tillfälliga hem, men i håll för några flera tjädrar kom jag ej mera, och som jag längtade få höra huru Lars' resa aflupit, återvände jag till kvarteret. Per var borta, ingen Lars ännu kommen, endast hundarna togo emot mig, dock med en vänlighet som ej kunde missförstås. Jag angrep nu matsäcken och därpå kaffetåren. Klockan var fyra på eftermiddagen, och efter åtta timmar i skogen blir man matfrisk. Nu fick man taga sig en grundare och se på fåglarna. Slutligen kom Per; han hade mina fåglar i säcken, och själf hade han skjutit två. Tjäderflocken hade kommit flygande öster om honom och farit åt norr, och därför brydde han sig ej om att gå efter mig, då han trodde att vi i alla fall skulle träffas.

Sedan det börjat skymma, hade han gått hem, ty nu voro tjädrarna norr om sjön, blott en åttondels mil från oss. Detta var väl, men hvad hade blifvit af Lars? Ändtligen vid niotiden inträffade han, men ensam. Vår ringare låg sjuk; han hade haft en kamrat, men denne var bortrest och skulle kommit hem som kvällen förut, men då han ej kommit och Lars väntat till middag i dag, hade han begifvit sig till oss. Med hälsningar från vår »mas», att var det så, att vi ej fått bud till klockan nio i morgon, blef ingenting af, utan skulle han då, så snart han blef frisk, komma öfver till Dalby och hämta oss. Han skulle köra ett lass lin dit, och i återfora passade bra om jag ville medfölja.

Vi morrade allt litet hvar öfver saken, men då den icke kunde förändras, fingo vi vänta till morgonen därpå för att få den afgjord, och därmed lurade vi af.

Klockan blef nio och väl det, men intet hördes eller syntes från Malung, hvarför vi började rådpläga om hvad som vore att göra. Mannen hade till Lars ej antydt hvar ringen var belägen, och ej heller ville vi gå honom i förväg, hvarför vi beslöto gå raka vägen hem och låta hundarna söka. Måhända kunde vi få upp någon björn. Detta var Lars' och min mening, men Per ville offra ännu en dag på tjäderflocken, hvartill vi ingen lust hade. Lars gjorde ock den invändningen: »Vi hafva redan bra bördor ändå». Nu rådgjordes om bästa vägen. Hem var sex à sju mil rätt öfver skogsmarkerna, och i detta före åtgick därtill närmare två dagar. Ja, det fick då gå; tid blef väl för mig att göra någon bukt med hundarna och sedan åka upp kamraterna.

Med detta beslut följde aftåg, och då vi följde den uppgångna skidvägen till Halgån, hade vi det bra, men under tiden hade det börjat snöa och blåsa, och då ovädret tilltog, beslöt jag öfvergifva tanken på björnsökningar, och gick i stället rätt på finnbyn Granberg. Därifrån fingo vi efter något parlamenterande skjuts till Värnäs. Under tiden hade utvecklats en fullgod snöstorm, hvilken drifvit igen vägen på Värsjön, så att den stackars hästen hade all möda taga sig öfver. Då ingen af oss jägare hade en öfverrock, måste vi spänna på skidorna och gå till Värnäs, där vi

upphunnos af skjutsbonden, under det vi väntade på häst för vidare färd mot norr. I Värnäs lånade vi oss ett par skinnfällar, hvilka fullkomligt skyddade oss mot blåst och kyla. Först emot midnatt nådde vi mitt hem, där vi hade tid taga igen oss efter vår misslyckade färd efter björn. Väl hade vi med bättre tur kunnat komma hem från denna resa, men jägaren i allmänhet, och björnjägaren i synnerhet, är ej ovan vid resultatlösa expeditioner — det är så mycket roligare då det lyckas.

Emellertid var vår tjäderjakt af så godt resultat, att den väl bevarades i minnet. Många dagar har jag ströfvat i de djupa skogarna i Värmland och Dalarna, förföljande tjäderflockar, och lyckliga jakter har jag haft litet emellanåt, men jag vet få, som så fäst sig i minnet som denna — troligen därför att den kom så oväntadt och man intet annat hade att tänka på, Måhända var ock skogen mer än vacker och tilldragande, ty snön låg, ehuru årstiden icke var långt framskriden, så tjock, att hvarje gren var skyld, hvarför hvarje fågel tydligt sågs. Det var i synnerhet på morgonen nöjsamt att skåda, då den ståtliga fågeln med några kraftiga hugg befriade furukvisten från snö, för att sedan äta af topparna, och efter stillad hunger småningom svälla ut i kroppen och indraga halsen. Det är ej heller litet nöje att, då man haft godt skydd och icke på en stund sett fågeln, veta att man är i håll och blott har att ljudlöst jämka sig fram så långt, att man får fågeln midt på kornet och då trycka af, och se fågeln falla. Ja, den som en gång försökt dylik jakt ger mig rätt — den glömmes ej.

Att döma af den mängd exkrement man ibland ser dels på furutopparna, dels omkring furor, hvilka hafva passande födoknoppar, måtte tjädern, då han få vara ostörd, sitta flera dagar på samma fura, eller tills föda tryter, då han väl nödgas flytta. Gamla tjäderskyttar ha sagt mig, att de trodde tjädern satt kvar därför att sedan han suttit en stund det blef varmt i snöhålan och han ej tycker om att flyga i kall vinter. Huru därmed kan vara vet jag ej, dock finns skäl därför; och att tjädern vid mycket kallt väder gör korta flykter, har jag själf iakttagit, men detta kan ock

bero på marken. Är bergshöjden till exempel afskuren af stora slätter eller mossar, brukar tjädern och äfven orren slå till i närmaste kant, säkrast om det är kallt, hvarför ock vinterskyttarna söka drifva fågeln åt så beskaffade delar af skogen. Sådana metoder får herrejägaren lära af den okunige, men otroligt skarpsinnige skogsbon; det är heller icke så lätt att följa honom i fyndighet. En liten anekdot härom, hvars trovärdighet icke af samtida betviflades.

En af mina bekanta afsände under hösten en dalbykarl (missminner jag mig ej, var hans namn Kul-Olla) till Dalarna med post. Vägen var sex mil genom skogen. Vid afgången bad han få låna en hagelbössa, för att under vägen skjuta fågel. En liten obetydlig hundracka hade han med. Då hans anhållan beviljades, fick han äfven behöfligt krut och hagel. Kommen ungefär halfva vägen hvilade han, åt och låg och rökte vid den antända elden, då hundrackan började skälla en bit från honom. I tanke att det var fågel smög han sig dit, och blef varse en älgoxe, hvilken stod och smått lekte med den arga hundrackan. Hvad var nu att göra? Kulor hade han icke, att skjuta med hagel lönade ej. Där skulle, tror jag, mången stått bet. Icke så vår Ola. Hastigt återvände han till elden, med sin knif afskrufvade han axelbeslaget från bösskolfven, använde detta som stöpslef och smälte ihop ett skott hagel till en klump. Denna bearbetade vår Ola med sina starka tänder till en kula och afjämnade den med knifven. Därpå borttogs hagelskottet och kulan instoppades.

Denna operation drog ej särdeles lång tid. Älgen kvarstod fortfarande, Ola kröp bakom en ås, så nära han kunde, och klämde till. Älgen blef på platsen! Nu kan hvem som helst göra det efter, men just då skulle mången stått rådlös.

Ofta har jag sett våra skogsbor utan långt betänkande reda sig vid brydsamma tillfällen, och deras förmåga att hitta rätt i trakter, som de icke alls hafva någon kännedom om är ibland otrolig. Häruti öfverträffas ingen af dalbykarlarna, hvilkas instinkt i det fallet gränsar till det underbara, och hvem som pröfvat den tror jag häruti instämmer. Till någon del torde detta härleda sig från språket, ty i Dalby liksom i en stor del af Värmland är aldrig bland all-

mogen tal om höger eller vänster; där går anvisningen efter väderstrecken. Det heter: öst eller väst i fönstret ligger det eller det, eller »nol om gryta», eller »sör om stabben» och så vidare. Det går så långt att jag en gång hörde vår riksdagsmans son, då det var fråga om åt hvilken sida han strök håret eller luggen, helt käckt svara: »väståt». Sant är dock, att finnen icke är dalbykarlen mycket underlägsen i fråga om att reda sig i skog och mark, men han behöfver längre betänketid.

På afvigsidan.

Det var hösten 1851 i slutet af oktober. Väderleken hade öfvervägande varit regnig med mörka dystra dagar. Jämte mina grannar H. och N. hade jag nästan oafbrutet sysselsatt mig med harjakt hela långa tiden, men de hade på en vecka icke velat ut, utan jag hade jämte Stor-Per, en dugande man som jag den tiden hade till följeslagare i skog och mark, ensam drifvit på med harjakten. Då vi alla hade hundar, lät detta sig göra, emedan de voro ett slags »commune bonum»; ingen nekade den andre att begagna sina, om han ville. Vi jagade dock oftast tillsammans.

Vännerna voro bortresta, och jag satt därför ensam i mitt rum och fröjdade mig åt brasan, då Stor-Per på söndagsafton kom till mig, slog sig ned och undrade hvart det skulle bära åstad på morgonen.

»Ja, säg själf, Per, hvart du vill;» ty att vi skulle jaga, det var nu alldeles gifvet.

»Ja, nog vet jag det, blott vi fick snö.»

»Ja det tror jag. Du vill till björnskogen förstås, men ännu går det ej, något annat måste du finna på.»

»Ja det är så, men nu är jag led åt harran (hararna), vill vi se å få oss en älg.»

»Å ja, det var vanskligt, det är blött i skogen. Hvart vill du?»

»Jo jag har träffat Tapper-Jöns, och han hade varit väst (väster) på finnskogen och på hemvägen sett spår efter en stor älgskock i Ljusnedalen mellan Branäs och Vingsätrarna.»

»Jaså, men det är drygt dit, du, och klena hundar ha vi!»

»Å, inte så värst, han 'Passe' (Passopp) gör di ganske godt (gör det ganska bra), å han 'Tipp' följer nog spåra, så vi få fresta.»

Som jag icke var svår att locka, beslöts resan. Till Ljusnan, eller där vi hoppades finna älgarna, var dock inemot två mil, med usel väg, hvarför vi beslöto oss att gå redan klockan tre på morgonen för att hinna fram till dager. Per gick därpå hem till sig, uppe på heden, och jag började rusta bössorna i ordning och lägga ned behöfligt matförråd, hvilket allt snart var uträttadt.

Per var påpasslig, och före den bestämda tiden var han inne och tände min brasa.

På min fråga: »Huru är vädret, Per?» svarade han: »svalvulet» (ungefär 0 grad) »å slit dä ett och ann snökon» (med ett och annat snökorn).

Per hade rustat sig med flera bloss, hvarmed vår väg till dager skulle belysas. Ett tändes nu och så bar det af till älfven, där vi togo båten och rodde till västra stranden. Där började genast uppstigandet från dalens botten uppför det branta och höga Holmberget; det var frisk motion på »morgonkulan», och svettpärlorna stodo tätt i våra pannor, då vi anträffade den på höjdens topp löpande landsvägen till finnskogen. Här togo vi oss en stunds hvila, nytt bloss antändes och vår marsch fortsattes ned till Vingan, en fjällflod som nu var uppsvälld, så att vi måste slå en bro. Sådant går fort i skogen: blott att fälla ett passande träd öfver, och så går man därpå och undanhugger hindersamma kvistar. Dessa broar se ibland ruskiga ut, men jag har aldrig sett någon dalbykarl lägga någon vikt därvid. Ofta går han med bördan på ryggen, och under det han balanserar, hugger han på den uppåt liggande delen af trädets stam bort de kvistar, som stänga vägen. Detta synes honom vara den simplaste sak i världen, och det händer att han icke bevärdigar sina följeslagare med någon uppmärksamhet, utan fortsätter helt lugnt vägen. Detta var dock icke nu förhållandet, ty Per, hvilken kände min svaghet i balanseringskonsten, stannade och lyste mig, tills jag ordentligt åter var på fasta marken. Någon egentlig fast mark hade vi dock ej haft på en lång stund, och då äfven den lilla

kreaturssstig vi från landsvägen följt upphörde, hade vi en rätt besvärlig marsch, tills vi träffade sätervägen från Vingäng. Därefter gick det bättre, och klockan sju hade vi brasa tänd och frukost i ordning i en bristfällig säterstuga på Vingsätern.

Här förplägade vi oss, liksom ock hundarna, och sedan den bruna tåren inmundigats, voro vi åter »morske män». Älgarna skulle nog få skåda, hvad slags folk som var ute i marken. Från sätern gingo vi ej förr än dagen var ljus, ty nu kunde vi finna älgarna när som helst. Vi hade nu mera jämn och till Ljusnan sluttande mark, och med hvar sin hund i band söktes nu efter spår. En hvissling »à la utter» var den vanliga signalen till samling. Den skulle i alla händelser ske vid Branässätern, där vårt högkvarter skulle tagas. Per tog nu, då han hade rätt tungt att bära vägen rakt åt nämnda säter, jag skulle västligare öfvergå Ljusnan och utefter västra bergsidan komma till kvarteret. Per skulle, sedan älfven anträffats, följa densamma och taga upp midt för sätern, där vägen från bygden låg. Med dessa öfverenskommelser skildes vi åt. Icke många minuter hade jag gått, förr än ett och annat snökorn började falla. Småningom tilltog snöandet, och efter en timme var marken hvit. Det lönade nu ej längre att gå och leta efter slag, hvarför jag utefter bergsidan tog rakt på sätern. Här träffade jag i närheten af vallen en kull tjädrar, hvaraf jag sköt en och hittade en annan i ett giller, hvilken efter den tidens rättsbegrepp togs som gifven pris. Vid sätern anträffades Per, hvilken redan gjort upp eld och var vid briljant humör, ty nu skulle nog vara bra besynnerligt, om icke någon älg skulle komma på friskjuts till socknen. Snön fortfor under ett par timmar att falla med så stor häftighet att den väl låg fem à sex tum djup, då det plötsligt upphörde och skyarna lättnade. Under tiden hade vi båda torkat våra kläder och ätit. Klockan var blott ett, och det blef »det unga blod för långt» inne i fäboden, hvarför Per föreslog att vi skulle använda aftonen till att gå söder om sätern, där det fanns en stor tät löfskog, och skjuta hjärpar och annan fågel.

Förslaget var godt, och sedan hundarna bundits och

elden afsläckts, begåfvo vi oss af. Inkomna i löfskogen blefvo vi ej litet glada, då vi anträffade alldeles nygångna älgspår efter flera djur, hvilka nu ej kunde vara många bösshåll borta. Vi voro alldeles för vana älgskyttar för att följa spåren, utan togo vägen på hvar sin sida om dem, emedan älgen alltid, då han ämnar lägga sig, vänder om i sina egna spår och lägger sig på sidan om dem. Med sina skarpa sinnen antingen hör eller vädrar han efter spåren kommande fiender, och innan dessa hunnit till vändpunkten, är älgen redan på flykten. Med kännedom härom sökte vi komma älgarna på lifvet, innan de varsnade oss. Alla fördelar hade vi. Snön borttog ljudet af våra steg, någon vind fanns ej; alltså om vi brukade försiktighet och sågo väl upp, borde vi strax få skjuta. Således framåt! Jag hade icke gått öfver hundra alnar, då jag bereddes ännu en stor öfverraskning, i det jag alldeles oförtänkt anträffade ett likaledes nygånget björnspår. Per signalerades nu och var snart vid min sida. Då han varseblef björnspåret var han lustig nog att skåda: glädje, belåtenhet och undran stodo växlande på hans lifliga ansikte, och den blick han kastade på mig behöfde ej ord för att tolkas. »Ja du,» hviskade jag, »spring genast efter hundarna och yxan, följ sedan mina slag, ty nu skall jag söka öfverraska den här kamraten. Laga blott du ej kommer för nära, så att du skrämmer för mig.» Pers ansikte antog härvid ett allvarligare uttryck. Pekande på spåret, utmärkte han på armen dess storlek, tillkännagifvande därmed att björnen var fullväxt och att fara för mig kunde föreligga. Liksom alla vid min ålder hade jag nog en god portion öfvermod, och med ett: »bah» gick jag på spåret, sedan jag likvisst hviskat: »Då det smäller, släpp hundarna».

Nu var all tanke på älgarna försvunnen. Björnen hade förmånsrätt. Så tyst och försiktigt som i min förmåga stod följde jag spåret, ifrigt spanande efter björnen. Han hade flera gånger varit inne på älgspåren, men nu en stund gått rätt upp åt en hög, brant och klippig kulle och trängt sig mellan stenar, klippor och snår. Stundom måste jag taga små omvägar för att komma fram i denna oländiga mark, men tillika hålla ögon och öron öppna, för att ej bli öfverraskad, ty här var just sådan lokal, som björnen brukar

hvila i. Under tiden hade jag hunnit kullens topp, och där hade björnen klättrat upp för en brant klippa. I förhoppning att han stannat där, kröp äfven jag upp för klippan; dock var denna så brant, att jag icke kunde komma upp utan hjälp af båda händerna, hvarför jag sträckte mig så långt jag kunde och lade bössan före mig upp på klippan, där den var jämn. Denna manöver gjordes dock så tyst som möjligt, och efter det jag öfver mitt hufvud känt bössan ligga stadigt, tog jag tag i klippkanten med båda händerna, drog mig upp, fick fäste för fötterna och höjde hufvudet öfver kanten, spanande efter björnen. I stället för björnen låg där hela älgflocken, sju till antalet. Ehuru jag uppbjudit all min förmåga att komma tyst upp, hade de varsnat mig och voro ögonblickligen på benen. Jag hann just jämt att fatta bössan och aflossa ena skottet, då sista älgen försvann i skogen.

I halft hängande ställning hade jag aflossat skottet och hade ej förhoppning om att hafva träffat. Emellertid skyndade jag fram och såg i snön att älgen stupat, men åter rest sig och följt efter kamraterna. Jag sprang därför efter ett stycke under förhoppning att hinna fatt honom, men då detta ej lyckades, återvände jag till kullens topp och björnspåret där, för att afvakta Per.

Det dröjde ej heller länge förr än både han och hundarna anlände. Märkvärdigt nog hade han ej hört skottet, utan förde, som väl var, hundarna ännu i koppel. Vi bes ågo nu stället där älgen fallit, och som rätt mycket blod hade flutit så väl där som under hans lopp, antogo vi att kulan satt i tjocklåret.

Nu beslöts att jag fortfarande skulle följa björnspåren och holma Nalle. Per däremot skulle antaga älgspåren och nedskjuta den sårade älgen, hvilken, enligt dessa djurs vana, snart skilja sig från de friska djuren och lägga sig inom längre eller kortare tids förlopp.

Sedan detta var verkställdt, skulle Per hämta matsäcken och följa mina spår, tills vi träffades. Hundarna och yxan tog jag, ifall vi icke skulle träffas mera den dagen. Per fick ligga i sätern, där ved fanns.

Därpå drog en hvar åt sitt håll. Hufvudsakliga anled-

ningen hvarför vi skildes var, att det efter snöfallets upphörande hade blifvit mildt väder, och vi fruktade för regn, då skyarna lågo lågt, hvarför skyndsamhet var för oss båda af nöden.

Sedan jag åter antagit björnspåret, låg det fortfarande uppe på höjden. Skogen var här gles och marken mera jämn, hvarför ingen anledning fanns att björnen där stannat, utan jag gick raskt på. Spåret gick rätt åt väster, och då hundarna voro ifriga och lågo hårdt på remmen, hvilken var bunden uti mitt lifbälte, gick marschen både lätt och fort. Vi voro nu blott en half mil från landsvägen, hvilken löper långs finnskogarna, och ungefär lika långt från ett finntorp, beläget en half mil söder om finnhemmanet Bjurberg. Här funnos täta gransnår, men också flera större och mindre svedjefall, och i denna mark hoppades jag björnen skulle hafva stannat, hvarför jag litet emellan afvek från spåret och försökte holma. Detta lyckades emellertid icke. Björnen hade hållit kosan rätt mot västnordväst. I mörkningen träffade jag landsvägen, där björnen gått tvärs öfver och ned i lågländt mossmark. Här uttrampades björnspåren, emedan jag ingalunda ville hafva något följe, och därefter gick jag till finntorpet för att låna hus. Då jag ditkom, höll mor på att aflyfta grötgrytan åt den väntande barnskaran, hvilken dock vid anblicken af mig och hundarna troligen glömde både hunger och gröt. Sedan den öfliga hälsningen försiggått och mor lagt mera ved på spiseln, tog samspråket sin början med frågor och genfrågor. Detta finnhushåll var försvenskadt. De voro torpare åt bönder i Dalby, hade svensk stuga och i socknen brukliga husgerådssaker samt voro välbärgade. Mor var en storväxt, ståtlig kvinna, höll sitt hus i bästa skick och hade namn för att vara rätta husbonden. Huru härmed förhöll sig, är väl ovisst, det säkra var att mannen nu var borta, och hon mottog mig som en gammal bekant.

»Du är väl ute å 'jakter' kan jag förstå,» sade hon; »sitt inåt spisen, dä ha vare ustadig värlek i dag, du ä nock blöt! Stackars rackorna mina, kom hit och varm er, ni tränger te å torke er. Å ä han, Passe, mä, kom hit, Passe, pojken min! Har du sjått noen harra i dag?»

»Nej, mor, ännu har jag icke jagat. Vi hafva gått hemifrån i dag.»

»Jaså, är du da så allene. Har du icke han Per mä dick?»

»Jo, han kommer nog, han blef efter i Branässätern, men om det blir i kväll, är ej säkert. Men nu måste ni laga att jag får något att äta, ty han Per har matsäcken.»

»Ja, gubättre mej, om jag kunde laga någon mat åt slike kärar.»

»Å prat, mor, ni skall vara den bästa matmor på hela skogen, det säger hvar man, och ni vet väl från förr, hvad ni fägnat oss med, fastän vi voro så många.»

»Ja, det vet jag visst, det var ni som bestod fägnan då! Ja så var det, men ni får taga det som det blir.»

Och härmed gick mor ut, kom in i ren, hvit tröja, bärande allehanda gudsgåfvor uti ett flatt tråg, hvilket mycket bra tjänade som bricka.

Sedan så väl jag som barnen och hundarna ätit oss mätta, intogs ren halm och breddes för spiseln, hvarpå lades två nya fällar, och med en hund på hvar sida om mig mådde jag skönt. Klockan var ännu ej mera än sju, men ändock kändes godt att få lägga sig, efter att ha varit i rörelse under sexton timmar. Att sofva gick ej så snart. Mor hade bestyr inne, gick sedan till ladugården, var borta en timme, kom så åter och började syssla igen, så att först vid niotiden blef ro. Jag vaknade ej förr än kaffet var kokt på morgonen. Gumman skämtade nu med mig.

»I natt har du 'slejes' (slagits) med björn. Je har hatt moroe af dick. Du har prata så unnerlie ting.»

»Ja, nu är ej mera tid därtill, det är väl snart dager.»

»Å ja, det lier dit. Sätt dig å få dig kaffe.»

»Ja tack, men nu sofver barnen, kom hit och gör mig sällskap.»

»Å allre går dä an.»

»Jo det går bra, kom nu och var snäll, mor.»

Efter långa preludier slog sig gumman ner, och under det jag mumsade i mig tunnbröd, färskt smör och torkadt fårkött samt ett par, tre koppar kaffe, förtäljde hon om skörden, kreaturen och allt hvad till huset hörde. Sedan

vi ätit och jag gjort i ordning en duktig packe smörgåsar, tog jag afsked af min välvilliga värdinna, under löfte att, ifall så passade, komma åter på kvällen.

»Å ja, det gör du nog, ty här är allt så fullt af harar, att du slipper ingenstans. De hafva gått så illa åt säden i höst, så käre skjut så många du kan.»

Öfver hela Värmland äro jägare alltid välkomna, åtminstone voro de det under min ungdom, ty dels var detta ett afbrott i hvardagslifvet, dels voro de glada själar, som alltid hade roliga upptåg för sig, höllo dessutom icke styft på slantarna, utan läto penningarna gå. Hararna voro icke älskade; de gingo illa åt säden och borde dödas, och detta sammanlagdt gjorde jägares besök efterlängtade. Mor fick pengar, far starka varor, flickorna skämtades med, och pojkarna fingo äfven pengar; men däremot fick jägaren upplysningar, mjölk, potatis, smör eller det bästa huset förmådde, och nöjet hade alla gemensamt.

I dagningen återtog jag mina björnspår. Väderleken var fortfarande varm, och en och annan dimflock hängde nedom bergstopparna. Detta var ej uppmuntrande, och snön hade under natten fallit ihop. Björnen hade nu gått ner i lägre och blötare mark, där jag icke behöfde gå så försiktigt, emedan han icke hade stannat där. Till följd däraf gick jag friskt på, men kommen öfver ett par bäckar och upp i hårdare och torrare mark, hade han börjat gå mera mot norr, och af slagen syntes att han gått sakta och en gång suttit. Jag började då holma eller ringa, dock utan att lyckas. Vid anträffandet af slaget efter sista försöket, fann jag att klockan var två, hvarför jag stannade och delade med hundarna den mat jag medfört från mitt nattkvarter.

Nu var jag kommen rätt långt från Branässätern, eller där björnspåren anträffades. Inberäknadt de krokar vi gått, torde jag nog följt spåret ett par mil, fastän det i rät riktning icke var hälften. Jag tyckte därför att björnen gärna kunde, eller rättare redan borde hafva lagt sig, ty denna årstid brukar han ej vara så vidfaren, men något annat fanns ej att göra än att fortsätta följa spåren framåt, tills jag trodde han stannat. Detta inträffade också lyckligtvis

efter en timme, då jag anträffade en lycka, det vill säga björnen hade återkommit i egna spår, och därefter afvikit åt norra sidan. Jag var nu inne i en långsträckt bergsida, tätt beväxt af blandad furu- och granskog. Nu företogs en ny holmning, med den lyckliga påföljd, att björnen var inne. Victoria! Nu skulle Per bli glad! En liten bit tillbaka, därifrån jag hade börjat holmningen, hade jag gått förbi en »skogssloga», där en rätt stor höhässja fanns. Dit återvände jag för att invänta Per och taga nattkvarter, och så på morgonen åter undersöka ringen. Vid min ditkomst var redan skymning. En stund satt jag där och väntade få höra Per komma tassande, men då jag ledsnade härpå, gräfde jag ut hö för hundarna i ena ändan och för mig själf på midten, kröp in i hässjan och stoppade väl om mig. Trött, som jag var, och tämligen våt om fötter och ben, kändes det godt att få lägga sig och hvila, medan Per lagade i ordning till natten, ty att han här skulle upphinna mig, betviflade jag ej. Det blef snart varmt i hässjan och följden blef att jag somnade, och då jag alltid haft goda gåfvor i den vägen, vaknade jag icke så snart, icke förr än jag väcktes af nattkylan. Jag sprang då upp, kom ihåg hvar jag var och kände att jag frös obarmhärtigt, riktigt så att det kändes in i hjärterötterna. Väl en halftimme tänker jag att min språngmarsch fram och åter i skogen varade, innan jag fick igen min normalvärme. Då den återkommit och jag hämtat andan, togs tag i yxan, och många hugg behöfdes ej förr än jag hade antändningsved, hvarpå ett väldigt bål drogs samman. Så snart detta fattat eld, så att lågan stod högt och värmen började kännas, stego äfven hundarna upp och ruskade sig. Jag ville nu veta hvad klockan var. Half fem! Nå, så förargligt, den stod! Ja, jag hade glömt draga upp den och somnat ifrån alltsammans.

Då jag visste att klockan brukade stanna ungefär denna tid, de få gånger jag förgätit draga upp den förut, hade jag klart för mig att det icke kunde vara så långt till dager, men det blef allt en god stund dit. För att fördrifva tiden, uttog jag mina skott, drog piporna rena och laddade om, putsade bössan och sysslade med hvad som kunde göras, allt under det jag undrade hvad det blifvit af Per, ty nu kunde

han gärna vara här med en kopp kaffe, men det var ej värdt att tänka därpå. En färsk, varm hvetebulle skulle ock smaka... Å, drag till skogs! Bäst hugga litet småved, ifall Per skulle komma, och ej tänka på mat, tänkte jag, men däråt gingo tankarna i alla fall, tills det blef dager, då jag kvarlämnade hundarna och gick för att se om ringen. Min plan var att öfvertyga mig om, att björnen gått ordentligt till ro, och sedan återvända mot Per, hvilken nu i mina ögon hade ett högt värde.

Ankommen till ringen, måste jag stilla min häftighet och gå saktare och försiktigare fram. Jag tog först södra och sedermera västra sidan, och dittills gick det bra, men då jag kom till nordvästra hörnet — ja, där var björnen utgången. Hade jag själf skrämt honom, eller passade icke trakten?

Någon annan råd än att vända om efter hundarna fanns ej, och under förhoppning att Per anländt medan jag varit borta, påskyndade jag mina steg, men ingen Per fanns, intet som antydde hans snara ankomst, ty efter ett par obesvarade rop visste jag att han ej var inom hörhåll.

Att den kanaljen björnen nu skulle gå fri, kom aldrig i fråga. Nej, förr skulle jag frysa dubbelt så mycket och svälta i åtta dagar, och därmed tog jag hundarna och satte mig i gång. Denna dag låg dimman tjock i skogen, och snön smälte synbarligen. I likhet med föregående dag fordrades att börja med ej så sträng försiktighet, hvadan jag raskt följde spåret, hvilket nu en timme eller mera låg rakt mot norr, kanske till och med något östligt först, sedan mot nordväst. Då af slaget syntes att björnen icke hade tanke på att lägga sig, gick jag oförskräckt på. Någon hunger kändes ej vidare till. Ungefär vid pass middagstid kom jag in uti röjda marker, i så måtto att jag passerade nära ett par svedjefall och en stund hade följt en fästig, där fågelgiller fanns och där jag hade den lyckan att hitta en tjäderhöna. Detta var tur, och nu blef jag modigare, enär middag kunde intagas när jag ville. Björnen tog vid dessa marker rätt upp till en starkt sluttande höjd, där han trängt sig in i småskog och klyftor, så att jag bitvis hade svårt att följa honom, men kom slutligen öfver berget och

ner i västra bergsidan, där jag ändtligen anträffade en lycka, och började till följd däraf att holma. Då denna del af skogen var uppfylld af större och mindre skogbeväxta kullar, måste jag taga ringen stor och söka öppnare delar mellan kullarna. Detta drog tid, så att det var full skymning när holmningen fullbordats och jag för andra gången hade björnen inne.

Hoppet att få se Per där jag lämnat björnspåret slog åter fel, och trött som jag nu var, vände jag icke långt tillbaka, innan jag gjorde mig en »nying», men då jag hade föregående nattens kyla i friskt minne, gjorde jag den med omsorg och bäddade också bra, allt under förhoppning att få se matsäcken, hvilken allt mer och mer fördunklade intresset för Pers egen person och hans jakt. Då bestyret för natten var fulländadt, och ingen Per syntes till, plockade jag tjäderhönan, skar den i tjocka skifvor och uppsatte dem på käppar utefter elden för att stekas. Min klocka hade jag uppdragit och ställt på måfå efter daggryningen. Då min supé, tjäderhönan var färdig, visade klockan på sju. Nu började ätandet och det smakade bra; hade jag haft salt, skulle varit ändå bättre, men nog sluppo både hundarna och jag att lägga oss hungriga. Denna natt sof jag både godt och varmt; efter tvättningen på morgonen fick en klunk vatten ur mösskullen duga i stället för kaffe. Nu medtog jag hundarna, för att, ifall björnen åter skulle gått upp, åtminstone slippa trafva tillbaka efter dem, ty nu, mätt igen, tänkte jag visst icke på att låta honom fritt aftåga. Vädret var i dag ännu mildare, och snön smälte från träden. Om detta fortfore, ginge snön snart bort åtminstone i granskogen och mossmarken. Knappast hälften af ringen hade jag undersökt, då jag åter träffade björnspåren. Jag blef mycket förargad. Skulle då den besten aldrig stanna? Nej, han bara låg om dagen och gick på natten, så det var nog någon som varit borta från sin hemtrakt och nu var stadd på vandring dit igen. Sedan denna tanke fallit mig in, var det nära att jag öfvergifvit hela jakten; men åter tänkte jag, att han kanske nu hunnit dit han ville, hvarpå jag fortsatte förföljandet. Och så gick äfven den dagen. Skym-

ningen gjorde slut på dagsarbetet, men björnen var också för tredje gången holmad eller ringad.

Sedan jag redt till mitt nattkvarter, hade jag ingenting att göra, och någon tjäderhöna fanns ej att plocka. Jag hoppades ej mera på Per, utan blott att björnen skulle ligga stilla, så att jag fick vända om hem igen. Kuraget var på reträtt. Hungrig var jag just icke, åtminstone ej på långt när så som första morgonen. Våt var jag väl, men det fick torka under natten. Hvad som stod klart var att björnen ej fick undslippa, och därmed somnade jag. Denna morgon vaknade jag tidigt. Nyingen var nedbrunnen. Jag måste kasta ihop den och lägga på ved till en stockeld. Sedan lade jag mig igen och vaknade af några nypningar i magen. Kunde jag blifvit kall? Å nej, visst icke. Klockan var nu sju. Jag gick till en liten bäck, där jag tvättade mig, blef pigg däraf, drack vatten och kände kuraget återvända. Löste så kopplet från dess fäste, tog hundarna och begaf mig åstad. Skulle jag åter gäckas af björnen? Det var tanken, och så blef äfven. Nu hade den besten gått ut någorlunda midt emot inspåret och dragit mot väster utför bergkanten och nedåt bergfoten. Utan att reflektera öfver min belägenhet följde jag efter en bit, då jag med ens befann mig vid en urhuggning i skogen, hvilken jag strax igenkände såsom varande rikslinien. Jag fick nu någorlunda klart för mig hvar jag befann mig och hvilka berg vi öfverfarit.

»Salte död og pine», sade jag till mig själf (jag vardt förstås norsk så snart jag befann mig inom de våres gräns). Min käre Gustaf, du har ett godt stycke hem, du, vänd om! Det var alltså en af våra norska bröder jag förföljt i tre dagar och väl det! Lämnande skämtet å sido begrundade jag min ställning med allvar. Björnen kunde nu ej vara långt borta. Då han tagit mot väster, låg väl bygden snart emot honom, hvadan han antingen skulle allvarligt stanna eller vända. Jag tyckte mig hafva gått för långt för att sluta, jag ville se en bit längre ännu. Kom ej Per, hvilket han ovillkorligen borde göra, blef jag tvungen att skaffa mig en tjäderstek igen, och detta borde ej bli svårt, då jag nu kunde skjuta, utan fara att störa björnen. För hungern var

jag således ej orolig, helst som jag nu ej borde hafva så långt till människor, men hvad som oroade mig, var den hastigt minskade snön.

Jag beslöt därför ännu en gång söka holma björnen och gick därför raskt på spåret; men när oturen är framme, är den det med besked. Nedkommen från höjden, där jag dittills vandrat, till låglandet, var snön borta, marken fullkomligt bar och ej en skymt af björnslaget kunde upptäckas.

Ja, så slutade den jakten. Allt slut, björnen borta, Per borta, och värst af allt matsäcken var också sin kos! Hundarna slokiga, och jag själf hungrig och förargad! Jag kastade mig på första torra fläck och skrek, och skrek så det dånade i åsarna!

»Ja, ja, je kom,» svarades det, och upp sprang jag, som skulle jag blifvit slungad af en fjäder. Där uppe bland träden syntes Per komma slängande i vild fart, med bössan i ena handen och mössan i den andra, svettdropparna rinnande utför hans runda kinder, och, o höjd af ljuflighet, matsäcken på ryggen!

»Å, Gud ske lof, lef ne än!» var hans utrop. »Kors att ne kan gå så å rangle, jag trodd fäll ne skull svält ihäl, eller att björn skull ref ne.»

»Å nej, Per, men här är slut på snön, vi kunna ej spåra längre.»

»Å ja, det var like den, bara jag nådde åt ne.»

»Ja, det var allt bra väl! Huru är det med dig?»

»Å, går fäll an, men jag har allt kut styggt i dag, allt senna jag såg varmen ner (eder), har jag kut jämt.»

»Nu tror jag vi hvila och göra oss en god dag, det torde behöfvas, Per!»

»Ja, jag lär (får lof) hugg på varmen.»

Medan Per sysslade med elden, tog jag upp matsäcken och åt som en varg. Sedan värmde vi mat och åto ytterligare, kokade kaffe, drucko och drucko om igen, ty äfven Per hade i dag ej gifvit sig ro att smaka en bit. Grötpanna efter grötpanna kokades åt hundarna, tills de blefvo alldeles fyrkantiga, därpå gjorde vi oss, ehuru det var ljusan dag, en »nying», och sedan vi nu väl slagit oss ned för natten, började vi berätta våra äfventyr.

Sedan jag delgifvit Per mina, frågade jag honom om han visste hvar vi voro och hvar vi färdats fram.

»Å ja, nåsanär» (någorlunda), var svaret. »Jag har allt sett mig omkring ett par gånger. Först for ne väst om Bjurberg å Elgsjön å opp i Dunnerfjäll, å sen bar det nort (norrut), å nu så ä vi väst om Elgklitt.»

»Ja, ja, du har nog rätt, Per. Tror du vi är norr eller söder om klinten?»

»Jag tror förr på sör, ja kanske det blir klart i morgon, få vi väl se.»

»Nu måste du tala om huru det gick för dig; du fick väl älgen?»

»Nej då, den är nog i lifvet.»

»Nå så tala om då.»

»Ja, jag sprang, så fort jag trodde mig efter slagen; det bar af söråt allt till midt för Uggenässätern, där gick det ned åt Ljusnan. Skocken gick på östra sidan, men den skadskjutna kvigan gick upp i Branässätern igen. Hon blödde starkt först, men det gaf sig så småningom. Uppe i bergkanten låg hon, men jag kom ej att få skott, för det var skogtrångt och nära på nermörkt. Jag måste nu gå upp till sätern och lägga mig. Tidigt på morgonen var jag på slaget, men då det led framemot middag, var snön borta utefter hela Ljusnedalen, och då kvigan hade gått nere i dalen utmed älfven, tappade jag slutligen bort henne. Jag var orolig för er också, därför gick jag till sätern igen, tog matsäcken och fåglarna och gick efter er. Slagen syntes dåligt, men i mörkningen kom jag till landsvägen, där jag såg det burit väst öfver. Nu gick jag bort till henne Lisbeth å lade mig, och fick veta, att ni legat där och fått »neste» (matsäck) med er om morgonen. Då jag kom ut morron därpå, var just ej mycket snö kvar. Jag hade skjutit två orrfåglar dagen förut; dessa och de andra fåglarna hängde jag kvar i finntorpet, och tog 'snött' (endast) säcken. När jag så kom ner i surmarken, var all snö borta, jag fick göra ring på ring och krok på krok, så hela dagen gick åt, innan jag fick rätt på slagen på hårdmarken, där snön ännu låg kvar. Då jag fått fatt på slagen, var det slut på dagen, och jag måste lägga mig. Dagen därpå vid middagstid

nådde jag höhässjan, där ni legat om natten; där åt jag middag och kom så ett stycke upp i berget; där låg jag i går natt. Strax på morgonen nådde jag dit där ni plockat tjäderhönan och legat. Därifrån gick jag så långt jag orkade, och i natt hafva vi icke legat en half fjärndel ifrån hvarandra. Hade jag trott ni varit så nära, skulle jag nog gått fram, men då jag såg att elden ännu var kvar, har jag gått så mycket jag orkat, ty nog förstod jag det ni var 'svang' (hungrig), men nu, Gud ske lof, är det öfver. Det var allt en sat till björn att gå, den var inte hemma i Ljusnedalen den; undrar just hvar han nu kan hålla hus. Jag tänker hundarna tar reda på honom i morgon.»

»Jaså, du vill icke ge dig du, Per?»

»Å nej, vi frestar honom ett tag till.»

»Ja, vi sofva väl på saken.»

»Kanske dä.»

Det senare ett mycket vanligt uttryck bland allmogen den tiden.

Det kändes ofantligt skönt att få lägga sig vid den nu i full ordning varande stockelden, rentvagen och torr. Ännu var ej fullmörkt, men länge språkade vi icke förrän sömnen och tröttheten togo ut sin rätt; ej heller tror jag att någon af oss var vaken under natten, förrän vid fem à sextiden, eller den vanliga då man denna årstid stod upp. Väl käns en liten ömhet i den höft man legat på under natten, då man reser sig om morgonen, men denna är snart öfver, och vanligen är man fullt uthvilad efter en i skogen och den rena skogsluften tillbringad natt. Man är visserligen mer eller mindre öfversållad af falaska, men denna skakar man snart bort, och sedan man fått friskt vatten in- och utvärtes, smakar det varma, vanligen starka kaffe, hvarmed man i skogen består sig, så som det aldrig gör hemma. Också voro vi vid aftåget från vår bivuak i dagningen färdiga till hvilket företag som helst.

Beslut att ej störa björnen hade fattats. Hade han, hvilket vi hoppades, lagt sig i närheten, var vår plan, hvilken ock utfördes, att vid stadigt väder, sedan snö fallit, återvända och söka få upp honom. Då vädret var lika tjockt, blekade vi vår väg till riksgränsen, den vi alltid skulle finna.

Med blekning menas att afhugga en bit bark här och där inom synhåll mellan träden. På detta sätt återfinnes den plats man önskar, äfven flera år därefter. Vår plan var nu att återgå till Ljusnedalen och med hundarnas tillhjälp återfinna den påskjutna älgen. Vår återväg var ej villsam, ty vi hade blott att gå rätt åt öster för att påträffa den från söder till norr löpande landsvägen. Huru länge detta komme att dröja, var beroende på huru långt emot norr vi voro komna.

Sedan vi utmärkt vår väg till riksgränsen, gjorde vi där ett lätt återfunnet märke, i det vi uppsatte en lång stång med ett stort stycke bark på toppen. Den sågs på långt håll från hvilken sida, norr eller söder, vi kommo tågande. Härefter gingo vi friskt på, men först vid middagen anträffade vi landsvägen en bit norr om Kindsjö, ett tämligen talrikt befolkadt finnhemman. Här åto vi middag, köpte mjölk åt oss och hundarna, hvarpå vi efter landsvägen gingo mot vårt finntorp, eller där björnen gått utöfver landsvägen, dit vi hade en à två mil. Vi sölade litet i Elgsjö, så att vi fingo marschera i mörkret hela vägen, men nådde dock vårt gamla kvarter medan mor var uppe.

»Hå, är ni här nu?» lät det. »Gud bättre så ni går och slitar i skogen, jag tänkte nästan ni råkat ut för något illa, ni har väl gått efter något odjur, kan jag förstå.»

»Jo men, vi hafva varit väst om 'linna' (rikslinien) efter en björn.»

»Kantänka! Se nu till och kom till varmen.»

Härefter omhuldades vi på bästa sätt. Per bar in halm och ordnade vår bädd, medan mor satte fram mat och kokade kaffe.

Välvilja och uppmärksamhet allt igenom, det är angenämt för en stackars vandrare. Låt vara att man betalar, men det är dock skillnad.

Under föregående dag hade vi haft flera tillfällen att skjuta fågel, men hade ej velat förhala tiden därmed. Nu hade vi godt öga till mors harar, och »Passe», som dragits i koppel hela sex dagar, var nog den som tyckte ett sådant sätt att jaga vara föga angenämt och nu ifrigast yrkade på harjakt; men måndags kväll borde jag vara hemma, och nu

var söndag, därför drogo vi före dager till Branässätern, släppte hundarna där och sökte vår älg hela dagen och en stund på måndags morgon; men hvarken den eller någon annan fingo vi upp. Vi sköto ett par harar och några fåglar. Flera funno vi i giller, så att Per hade börda nog, då vi närmade oss hemmet, och då jag framkommen till landsvägen på Holmberget sköt ett par orrar, fann han sig föranlåten säga: »lä vare å skjut nu.»

Hemkomna togo vi oss ett par hvilodagar, hvarefter Per jämte en kamrat sändes till de östra skogarna med björnhundarna för att i björnmarkerna afvakta snö och passa på om spår kunde anträffas, eller om hundarna kunde finna och uppjaga någon björn, sedan snö inträffat. Snön kom ock inom kort, och efter sju dagars bortovaro återkom Per med den angenäma underrättelsen, att han holmat en riktig jättebjörn på dalagränsen.

Vanligen äro alla björnar, dem allmogen ser eller ser spår efter, stora, men denna gång förhöll det sig verkligen så.

Sommarskall å björn och jaktlif i Dalby.

Hvarje sommar under första åren, jag bodde i Dalby, gjorde björnarna mera eller mindre skada på boskapen, och märkligt nog endast på västra sidan om älfven, men mig veterligen aldrig på den östra. De fäbodställen, hvilka årligen hemsöktes af odjuren, voro Letteråsen i närheten af Lethafors bruk, Branässätern och Gällstadsätern vid Ljusneälfven. Ett par gånger hade jag samlat folk, och genast efter några timmar, sedan björnen slagit vid Letteråsen, försökt skjuta honom medels skall, men misslyckats af brist på tillräckligt manskap.

Vid ett tillfälle, då kamraterna voro samlade hos mig, kom saken på tal, och jag föreslog att vi skulle bilda ett björnskyttesällskap, hvilket betalade alla kreatur björnen slagit, med villkor att någon af oss genast underrättades, då olyckan skett, samt att det slagna kreaturet skulle lämnas orubbadt där det låg. Meningen härmed var att få allmogen in i skyttesällskapet och därigenom få en disponibel kår, hvilken med tiden borde blifva öfvad i skallgång och skjutning.

Då sammanhållningen bland timmermärkarekåren den tiden var mönstergill, kom förslaget genast till stånd, en kassa bildades, ordningsregler uppställdes och saken ordnades så godt sig göra lät för tillfället. På ett snart därpå följande möte för målskjutning antogos de utarbetade stadgarna och sällskapets medlemmar inskrefvos. Omkring sextio aktiva medlemmar inträdde genast, och förtroendetjänsterna tillsattes: jag blef öfverbefälhafvare och Jakob Halvarson i

Amnerud, en duktig och förståndig karl, valdes till underbefälhafvare. Vi båda skulle inöfva kåren och bestämma om skäl vore att sammankalla ledamöterna, då något olycksfall anmäldes. Bland förbindelserna för ledamöterna var, att genom natt och dag framskaffa budkafveln. Jakob bodde i södra och jag i norra ändan af socknen. Kåren tillväxte, frodades och blef fullt tjänstbar. Vi hade också passiva ledamöter, hvilka icke voro njugga af sig, hvarigenom sällskapets kassa åtminstone under de första åren aldrig utsinade.

Baron v. Below och jag hade kommit öfverens att han en höst skulle komma upp till mig på några veckor under jakttiden, det vill säga mot slutet af augusti, och som den tiden stundade, kunde jag vänta honom hvilken dag som helst. Han bodde då på Vålberga egendom i Fryksdalen. Min bror och jag hade redan upptagit jakten och fått hundarna i godt skick och gingo nu och längtade efter den käre gästen, ty af oss liksom af alla grannarna och för öfrigt af hela dalens befolkning var baron von B. älskad och värderad.

En morgon vid tretiden hördes buller på gården och vid förstugudörren. I tanke att von B. nu anländt, skyndade jag att öppna, men i stället för den väntade gästen fann jag en långhårig och smalbent Ambjörby-karl. På min fråga om hans ärende, svarade han, att björnen föregående dag hade slagit hans häst. Med kännedom om björnskyttesällskapets verksamhet hade han därför genast rest till Jakob i Amnerud för att söka hjälp, men då han kommit dit, hade Jakob visat honom till mig, och han medförde bref från honom. Jakob skref, att då björnskytteförbundet endast vore bildadt för Dalby, hade han naturligtvis ej kunnat vidtaga några åtgärder för saken, men tillade, att om jag ville företaga färden, så var han redo att medfölja, och trodde för öfrigt att de flesta ledamöterna gärna ginge med. Från vännen Kalle Ö. följde äfven bref, hvaruti han tillstyrkte saken och bad oss alla vara välkomna hos honom på middag. Att min bror och jag voro lifvade för saken, var klart. Vi tillskrefvo alla kamraterna utefter dalen att genast göra sig redo för jakten och dessutom medtaga

sina hundar, så kunde vi efter skallets slut jaga hare uppöfver dalen. Alla ombådos stoppa baron von B:s resa, om han anträffades på uppfärd. Under tiden fingo bonden och hans häst hvila och förplägades, hvarefter den förre förständigades göra hemresan så skyndsamt som möjligt samt anskaffa så mycket manskap som görligt vore; alla skulle vara samlade vid Ambjörby följande morgon klockan sex. Till faktoren vid Vingäng sändes en express med anhållan om tvenne lastbåtar för upptagande af det manskap, som under den tre à fyra mil långa vägen kunde anskaffas. Budkaflen till björnskyttarna utsändes med underrättelse om den tillämnade jakten, och de hade sedan att själfva afgöra om de ville vara med, i hvilket fall de fingo passa på vid båtarnas ankomst.

Därefter började vi rusta oss för afresa klockan tio. Vi hade nu godt om hundar, men medtogo ej mera än två släpp. I min strömbåt foro vi och hämtade vår strax nedom oss boende vän H., hvarpå vi alla fortsatte vår färd till Vingäng, där båtarna voro redo, liksom äfven dess ägare, löjtnant E., samt baron von B., hvilken dit anländt kvällen förut.

En båtfärd utför Klarälfven under vackert väder är högst tilltalande; de löf- och gräsbeväxta stränderna äro täcka, och de branta, skogbeklädda bergen, från älfven sedda, äro aktningsbjudande. Uti de långa, stadiga och rymliga lastbåtarna färdas man bekvämt och ganska fort.

Sedan vi af den alltid gladlynte och gästfrie värden på Vingäng hälsats välkomna, skakat hand med von B. och faktoren, hvilken som jägare äfven slutit sig till oss, stöttes från land och färden började. Faktoren tog befälet öfver den ena båten, där hundar och »gepäck» instufvades; han borde skynda förut och fortfarande upptaga »truppen», som det nu hette, sedan vi hade fått två verkliga officerare om bord, vid behof anskaffa flera båtar och vid framkomsten till Ambjörby, den fattigaste byn i hela dalen, bestyra om kvarter. Von B. tog befälet i chefsbåten, och löjtnanten kommenderade min bror Morits att blåsa för affärden.

Vår färd blef mycket animerad. Här och där utefter älfven stodo skyttar, hvilka faktoren upptog, och snart hade

vi anländt till löjtnantens måg, B. Han var färdig, men ett lyckoglas borde vi hafva, det var klart. Nästa landningsställe var hos D., hvilken hade låtit nedföra ett rätt ansenligt batteri buteljer; själf satt han, fet och fryntlig, i gräset, hälsande oss välkomna, sägande, att då han såsom passiv medlem af skyttesällskapet icke kunde medfölja som infanterist, ansåg han sig böra hälsa oss med kanoner, och härvid small första korken. Ett raskt hurra och fanfar af Moritz var svaret på detta högst förståndiga tal. »Qvasius» svarade därpå med ett; »låt nu bara gå undan, gamle Pan!» och undan gick det med besked, tills von B. kommenderade: »Skjut ut!» Gamle Pan tyckte att det ordet kom för snart, grep i båtstammen, nickade och började langa in de icke tömda buteljerna i båten. Åter ett »hurra» och ut sträcktes hjälpsamma händer och strax därpå fördes vår farkost lugnt och stilla af strömmen från stranden, då vår chef gaf befallning om »generalsalva», hvarefter gamle Pan åter tillropades vänliga afskedsord och D. upptog: »Blåsen nu alla».

Snart voro vi i sikte af Likanå och märkte att folk var samladt på stranden. Här upphunno vi äfven faktoren samt hälsades af värden, den gästfriaste bland de gästfrie. Vi skulle nu intaga middag, det kunde ej hjälpas; förgäfves upplyste jag att Ö. väntade oss. Ja, det var nog bra, men man kunde nog hinna bli hundrig innan man kom dit, och två middagar, det borde man rå med på en sådan färd; i morgon blefve vi kanske utan någon middag alls. »Alltså, in med er, här äro vi suphungriga alla.» Och in måste vi, och sedan sjöngs det för supen i alla storlekar och åts med frisk aptit. Den som först måste sluta var faktoren, som nu nödgades begifva sig af. Här vid Likanå tillkommo flera skyttar, så att ännu en båt måste anskaffas. Sedan faktoren väl fått sin »trupp» i båtarna, afreste han med bud till Ö., att sällskapet redan ätit middag och att han själf borde möta hos sin nära granne B. på W.; för öfrigt borde faktoren påskynda sin färd, ty dagen var långt framskriden.

Efter hans afresa blef sällskapet nu mycket uppspelt, och då kaffe intagits och punschen framsatts, bortglömdes afresan för stunden — munterheten tilltog allt mer och mer, så att jag började blifva orolig, då von B. helt tvärt afbröt

festen med order om uppbrott. »Blott ett glas för värd och värdinna!» invände någon, och så kom afskedsglaset och därefter ännu ett, sedan vi väl kommit i båtarna, så åter »generalsalva» och sång. Nu hade man kommit i »taget»: den ena sången aflöste den andra, då någon föreslog att Pans buteljer icke borde få mögla. En skål för gamle Pan! och under sång och munterhet lade vi i land hos B. där Kalle och Nysse under väntan på oss hade bryggt en stor brylå. »Ja, det var bra, tack ska ni ha!» etc. ljöd det, och under olika uttryck troppade sällskapet in i bersån, där brylån fick ett hastigt slut och sexan i ett nu stod på bordet. Ej heller där var någon som höll sig undan, men alldenstund värdinnan var närvarande, var sällskapet åtminstone icke högljudt. Efter maten togs genast afsked utan motsägelse af värden, men då bersån på väg till älfven skulle passeras — trolleri! Där stod brylån full igen. Sällskapet såg litet generadt ut och ville just icke fortsätta längre, men då en af herrarna tog till ordet och sade, att han aldrig förr varit i ett sällskap, där en nybrygd bål vid afresan från en gästfri och förekommande värd lämnats orörd, hoppades han att hans goda vänner och grannar icke skulle låta ett sådant beteende, hittills okändt i Svea land, komma sig till last; men om det så skulle ske, trodde han att värden skulle sentera hans utomordentliga aktning för såväl honom som den älskvärda värdinnan, då han såsom en gärd af sin tacksamhet och som ursäkt för det sällskap, hvari han iråkat, bad att få tömma den *ensam*.

Under detta tal hade glasen blifvit fyllda och vår gode talare slapp att tömma bålen ensam. »Hurra för vår värd och värdinna!» ropades i korus, och så surr, surr, surr! tills bålen var tömd. Emellertid hade vännen Ö., som bodde på andra sidan älfven och varit hemma i något ärende, fått stå på andra stranden och förgäfves bedt roddarna att bli öfverförd. Men då värden utdelat sina håfvor äfven till dem, hade ingen hört honom förrän hela sällskapet uppbrutit och kommit ned till stranden. Vi afhämtade då vår vän och fingo oss en välförtjänt skrapa. Och nu ändtligen bar det af. Härefter fanns ingen mera att hvarken gästa eller afhämta innan vi inträffade i Ambjörby. Under färden

dit, hvilken räckte en god timme, hade vi det i början mycket muntert i båten, men huru det var, så tystnade sorlet så småningom och von Below lämnade styråran till mig och slog sig ner på båtens botten bredvid min bror. Hvad de egentligen sysselsatte sig med, hade undgått min uppmärksamhet, tills jag fick se von B. ösa en skopa vatten öfver min brors hufvud, sägande: »Nu schall jag dich friske upp,» och så en skopa till. »Uh! för hin, uh!» skrek min bror. — »Jo, jag schall friske upp dich!» ljöd det än en gång. Von B. var nämligen född och uppfödd i Tyskland och var på den tiden icke svenskan fullt mäktig. Slutet på leken blef, att alla började skratta och föra nojs igen, tills vi ändtligen nådde landningsplatsen vid Ambjörby.

Här hade faktoren icke kunnat skaffa något antagligt kvarter, hvarför han i samråd med Jakob låtit antända flera eldar. Omkring dessa utbreddes halm, som han skaffat, och på denna placerade sig jägarna. Jakob och jag studerade bykartan, fingo anvisning hvar hästen låg och uppgjorde skallplanen därefter, ty någon tid att bese trakten fanns icke. Sedan detta var gjordt och allt blifvit tyst kring eldarna samt vakterna ombytts, lade vi oss att sofva, men klockan sex följande morgon skulle alla vara på benen igen.

Å utsatt tid mönstrades styrkan, som uppgick till åttio man, af hvilka trettio ägde gevär. För sommarskall var detta dock för litet, men då, enligt böndernas utsago, björnen icke blifvit oroad, fanns dock en möjlighet att vi kunde lyckas. Till skallplatsen var en à en och en kvarts mil. Uppställning af håll och dref borde ske samtidigt.

Efter detta beslut tog jag min brors jägarhorn och blåste ställning. En och annan stack hufvudet upp ur halmen, men kröp snart ner igen, utom Ö., som genast reste sig upp, såg sig omkring och ropade: »Upp, upp! Men intet fjäsk! Ro hit med en butelj porter! Porter, hör du! Uj, hvad jag är törstig!» — »Ja, för tusan», ljöd från flera håll, »tag hit porter!» — »Här har du, din skrikhals; upp med dig!» — »Porter, mera porter!» Men snart var portern slut. »Mera porter! Hör ni det, ni som är uppe! Tag hit porter, bara!» — »Slut, förvaltern!» — »Å f-n! Sänd skjuts till Stöllet och köp; vi måste hafva mera!»

»Nej, därmed blir intet! Nu måste vi till skogs. Upp med eder, raska drag! Friska upp dem, Below!» Och vid påminnelsen om den lustiga tilldragelsen föregående afton ljöd nu en skrattsalva genom luften, och i ett nu voro alla på benen. »Hit med vatten, pojkar; f-n till lif i går! Finns det någon mat? Stek en sill, Olle; stek många! 'Puta'*, din fan, hvar är matsäcken?» Och nu haglade order från alla håll. Vi hade raska gossar, och knappast en halftimme hade förflutit innan dreffolket fördes öfver älfven och strax därpå också hållet, och så framåt marsch!

Efter ett par timmars marsch voro vi i närheten af björnens tillhåll. Halt gjordes, och Jakob tog befälet öfver hållet, dit alla herrarna hörde, och jag öfver drefvet med de få dalbyjägare, jag kunnat taga från hållet, som adjutanter. Största delen af drefvet utgjordes af Nysockens karlar; af dessa hade flera förut varit med på skall, då anförda af Falk, så att de således ej voro ovana. Emellertid drog det om ett par timmar innan jag fått drefvet i ordning, och då hela skallplanen icke omfattade längre sträcka än en knapp half mil, borde saken snart vara afgjord. Då vi skildes från hållet, hade vi kvarlämnat våra hundar och matsäckar, och de skulle efter skallets slut afhämtas där.

Som vanligt vid sommarskall med ovant folk gick drefvet i början sakta: oupphörliga halter för fyllandet af uppkomna luckor och rätningar; men då jag bistods bra af mina medhjälpare, gick det dock utan att skäl till större anmärkning förekom. Jag hade anordnat det så, att jag skulle komma till det ställe, där björnen slagit hästen, och där låg denne ännu vid min framkomst och, enligt bondens försäkran, alldeles som då han sist såg den. Hästen var dock till största delen uppäten och af spåren märktes att det icke varit någon stor björn och att han icke besökt kadavret sedan han slagit kreaturet. Af detta skäl antogo vi att han lämnat trakten. Denna förmodan vann kraft, då vi framkommit till hållet, ty där hade intet djur utom harar och fågel varit synligt.

Nu blef det fråga om att afdrifva ännu en trakt, där björnar ofta hade sitt tillhåll.

* Ö:s drabant, en genomlat, men mycket lustig karl.

Folket samlades nu för att äta middag och rusta sig. Under middagen beklagade sig bonden öfver vår otur och den förlust han själf lidit, hvarför ett sammanskott af frivilliga gåfvor gjordes till ersättning för den skada, han fått vidkännas, och då summan ej vardt så liten, slapp han undan någon svårare förlust, helst som vi sedan betalade honom för skjutsen upp till Dalby; också var han högligen förnöjd. Under middagen höjde sig röster för att icke fortsätta skallandet, utan låta hundarna gå; det vore roligare. Björnen fanns nog icke nära vid, och fanns han, nå väl! då skulle hundarna snart ansätta honom, och då skulle hvar och en få veta att vi icke vore ute för roskull. Och denna mening segrade också till slut. Under middagen upphann oss porterbudet med en hel börda buteljer. Folket troppade småningom af, och af hela skallstyrkan återstodo snart endast åtta skyttar, utom hundar, pojkar och bärare, således ett aktningsbjudande antal i och för harjakt. De, som kände marken, tillrådde vi skulle gå ännu en kvarts mil längre mot väster, emedan vi då voro inne på finnarnas område, där svedjandet framgått och harar således borde finnas. Det dröjde ej länge förrän vi hunnit dit; hundarna afkopplades och drefvet var snart i gång. Nu skulle hare skjutas med de i bössorna befintliga kulskotten, hvilket gjorde, att det till en början small mera än det föll, men lif blef det i jakten, och då vi i mörkningen samlades och hvar och en plockade fram hvad han hade fått, syntes att alla fått skjuta. Sinnesstämningen var god, och som vi samlats i en högväxt granskog, där mossan växte hög och fin, beslöto vi oss för att där tillbringa natten, synnerligast som vädret var utomordentligt vackert. Bärare, hundar och trossen hitkallades, och snart voro vi i full verksamhet med förberedelser till natten. Hvar och en medverkade härtill, så att saken var snart undanstökad. Punsch och toddy kommo fram, jakten diskuterades, hundarna smektes och villebrådet beundrades. Rätt många fåglar hade denna afton fallit, likaså äfven flera harar. Sinnesstämningen var den bästa. Under sexan ville alla hafva fram sin matsäck, hvilket slutade med att det fanns gudsgåfvor i öfverflöd, men där funnos också konsumenter. Eldarna voro nu tända och

gjorde god effekt i den mörka, resliga skogen. Vid likadana tillfällen glömdes aldrig att gifva extra förplägning åt våra tjänare, hvarför desssa icke allenast fullgjorde sina sysslor med nöje, utan sins emellan också hade små fuffens för sig, hvilka ofta förorsakade oss stort nöje. Ö. hade en tid till »passopp» den så kallade »Snickar-Jöns», åt hvilken B. hade mycket roligt, i synnerhet därför att Jöns var en storätare. Vid en föregående jakt hade von B. observerat att Jöns med god smak hade förtärt en hel panna med så kallad »näfgröt», en kvantitet för fyra vanliga magar. Denna observation meddelade han till en annan jägare, Anders T., hvilken häröfver förundrade sig storligen och tillsporde Jöns, om han kunde äta en sådan portion till. Härtill svarade Jöns, att om han fick barons kruthorn, så skulle han nog göra det. Anders T. svarade härpå, att det vore omöjligt, men då von B. befanns vara villig att afstå sitt kruthorn, höllo T. och Jöns vad om saken. Hvad Jöns uppsatte emot kruthornet har fallit mig ur minnet; allt nog, Jöns vann vadet, och då T. bjöd honom sin knallhattsdosa, om han nu därtill ville äta ur hans smörask, förklarade Jöns sig villig därtill.

Denna senare proposition afstyrktes dock af von B., hvilken ansåg att karlen kunde bli sjuk af hvad han redan förtärt, och gaf i stället Jöns en reel konjak, hvilken Jöns sedermera flera år därefter försäkrade mig gjorde honom synnerligen godt.

Efter den dagen ståtade Jöns med baronens fina engelska kruthorn och undgick vidare propositioner om vad.

Då sexan var slut, kom kaffet fram, och när någon omtänksam själ nu drog upp ett par kortlekar, hälsades han med jubel. Jag har aldrig varit road af kortspel, allra minst i skogen; därför kröp jag ned vid nyingen och lade mig, sedan jag först ännu en gång sett till mina hundar. Huru länge kamraterna fortsatte sitt spel, är mig obekant, men då jag om morgonen ropade: »upp», voro somliga af dem omornade. Två hade fått nog af jakten och återvände nu till sina hem.

Vi andra släppte hundarna, och så gick snart drefvet med ljudelig fart. Den ena haren efter den andra föll, och vid frukosten kände vi oss alla upprymda. Den glada

sinnesstämningen höll i sig hela dagen, och några rätt muntrande små tilldragelser försiggingo. En sådan råkade jag få höra. Det var nämligen ett samtal mellan min mycket lugne broder och den understundom något hetsige v. B. Den senare sköt på en hare och träffade, ehuru haren icke föll alldeles på platsen, utan närmare intill där min bror stod. Då denne såg haren falla, men ansåg att han ej var död, lagade han sig i ordning att skjuta på honom; men då v. B. märkte detta, skrek han: »Å nej, vänte du, Moritz!» Min bror hade emellertid ej funnit bra sikte, emedan cigarren, han rökte, var i vägen för honom; men nu tog han lugnt bort denna, lade den på en sten och sade, att haren först skulle hafva ett skott. Och därmed sköt han och ropade sedan »alles tod!» hvarpå följde mycken munterhet, ty flere af jägarna funnos i närheten och hade äfven åhört den lilla afhandlingen. Häraf följde, att alla skockade sig kring de samtalande, och en stunds liflig debatt uppstod, tills hundarna åter fingo upp. Den andra roligheten inträffade, då vi tågade fram till finntorpet Igelsjöberg, då alla utom jag gingo öfver en mosse. Där uppflög då en kull ripor, och på dessa uppstod ett ifrigt skjutande. Sex fåglar föllo. Fem jägare hade skjutit och de flesta af dem två skott hvar. Vid bytets upptagande ansågo de, som skjutit två skott, att de borde få taga två ripor, hvarigenom några naturligtvis blefvo utan. »Hvarför håfvar du till dig min ripa?» — »*Din?* Denna har *jag* skjutit; måtte väl få behålla min egen fågel!» — »Nej, du sköt bom; det är *mina* fåglar!» — »Så du kan smickra dig själf! du, som skjuter som en lök!» — »Ja, det må du säga, som sköt fyra bommar i går! Hade icke jag varit, hade den haren gått än i dag!» Sålunda tvistades i oändlighet, tills saken föreföll oss alla mycket löjlig och bilades på det fredligaste sätt, så att hvar och en fick en ripa och af gunst och nåd fick jag den sjette, oaktadt jag icke varit närvarande.

Emellertid kommo vi fram till Igelsjöberget, där vi för oss själfva fingo en mycket stor stuga, hvilken nu iordningställdes på bästa vis och där vi tillbragte aftonen på det angenämaste. Tiden var dock för många af jägarna med morgondagen tilländalupen, och bland dem var min bror.

Nu blef fråga om, hvilka som skulle kvarstanna och hvilka som skulle gå hem. Resultatet blef, att v. B. och jag voro de ende som ville fortsätta jakten, ty de, som kunde ha stannat, tyckte att de nu fått nog och ville gå hem. Alla tyckte att vi också gärna kunde gå med dem, men då vi nu redan med allt hvad vi behöfde befunno oss i en god jaktmark, ansågo vi ej skäl vara att gå hem och skjuta ut det vilda omkring hemmet, helst som vi förut beslutat oss att denna höst företaga en tur åt finnmarken. Vi blefvo alltså fasta i vår föresats. På morgonen skildes vi åt; det ena partiet gick åt öster och det andra åt väster.

von B. och jag bestämde oss nu för att, sedan vi anträffat landsvägen, som från söder mot norr genomlöper finnskogen, följa denna; där fanns villebråd nog, våra saker jämte hundpojken borde sändas med skjuts. En man och ett reservkoppel hundar skulle med mat för dagen följa oss; pojken fick fara före och betinga logis. På detta sätt fingo vi det bekvämt och trefligt. Så snart vi vid Flatåsen anträffade landsvägen, skulle denna anordning tillämpas, men innan dess fingo vi en helt ovanlig jakt. Sedan vi gått en stund, anträffade vi nämligen en vacker jaktmark. Det var en tät ungskog, bestående af löfträd och granar och i hvars midt fanns en långsluttande, skogbeväxt bergås; ett svedjefall delade skogen från bergåsen på öfra sidan och ett likadant på den nedre och skilde skogen från mossmarken. Om det fanns hare i skogsremsan, som hade omkring åtta hundra alnars bredd, så skulle vi snart få skjuta i något af fallen. Så snart denna mark upptäckts, släpptes hundarna, och knappast hade de inkommit i skogen, förrän en hare var på benen. Hvad som var att förutse inträffade, nämligen att haren begaf sig uppåt toppen på berget, men blef då skjuten, och knappt var detta gjordt, förr än en annan hare sprang öfver fallet, något längre bort. Hundarna ställdes nu på denne och det bar af uppåt kullen, hvarpå han snart vände åter och föll. Hundarna hunno nu ej fram, förr än de stötte på en tredje hare, och så fortgick nästan hela dagen. Skogen var därjämte full af järpar; denna var en jaktmark som få. Först klockan fem på eftermiddagen blef det tyst och vi intogo vår middag; vi hade då redan tolf harar och sju

fåglar. Nu kopplades hundarna och vi gingo rätt på Flatåsen, men innan vi hunno fram, fingo hundarna slag i kopplet och vi sköto ännu en hare. Detta hade varit en ovanligt lycklig dag, ty äfven i den villebrådsrika finnmarken var tretton harar på två jägare rätt ansenligt. I Flatåsen fingo vi bra logis med sängar, och då det följande morgonen störtregnade, lågo vi och drogo oss till framemot middag. En stark vind jagade undan molnen, afskakade skogen och gjorde vackert väder. Vi återvände då till föregående dags jaktmark och sköto fyra harar och några fåglar på aftonen, hvarpå vi belåtna vände om till vårt logis, där v. B. företog sig att steka en hare. Detta hade han gjort förut och lyckats på ett sätt, som gjorde dess kött till en verklig delikatess. Härvid tillvägagick han ungefärligen på följande sätt: Haren sköljdes väl, därpå sammanbundos bakbenen med frambenen. Inuti haren lades salt, smör och några krossade enbär, därpå fylldes han med grädde, hvarefter han hopsyddes, upphängdes på ett spett och insattes med skinnet på i den uppvärmda ugnen. Emellanåt öfversköljdes han med vatten, och då han sålunda ansågs kokt eller stekt, afdrogs skinnet, hvilket nu lossnade med lätthet, och haren var färdig, fullkomligt mör och mycket ...
Med färsk potatis och den till oss öfverlämnade resten af portern fingo vi en verkligt god middag. Morgonen därpå var det härligt väder, då vi utmed landsvägen drogo mot norr och sålunda allt mer och mer närmade oss hemmet. Så snart vi anträffade några svedjor, fingo hundarna upp, och vanligen kommo hararna antingen efter eller öfver landsvägen, där vi voro posterade. Litet emellan flög en tjäder eller orrfågel, uppskrämda af hundarna, äfven öfver vägen och stupade för våra långskjutande engelska bössor. »Jag håller vad,» sade v. B., då vi gingo och språkade under väntan på hundarna, »att vi skjuta femtio harar innan vi komma hem till dig.» — »Ja, om vi föresätta oss det, så går det nog efter den början som nu är gjord,» svarade jag, och så började hundarna ett lifligt skall, hvarför vi skildes åt för att skaffa oss håll. Ibland kunde också komma en stänkhare, hvilken antingen blef skjuten eller sedan togs upp af hundarna.

Under de fyra dagar, hvilka härpå följde, jagade vi allt längre och längre mot norr, men fingo också allt sämre och sämre marker, och allt mindre och mindre blef tillgången på hare, tills vi anländt till Borangen, då jakten afslutades. Det fattades då två uti den tänkta summan af femtio harar.

Vi hade på denna resa haft tur i allt och ej minst i Borangen, där vi träffade på bönder från Fryksdalen, hvilka kört foror dit och nu medtogo till v. Belows hem en del af vårt bästa jaktbyte. På sjunde dagens afton ankommo vi till mitt hem, där vi i granngården träffade alla våra kamrater, samlade till kalas hos gubben »Stor-Nils» (bruksförvaltaren Dahlman), känd i vida kretsar för sin utomordentliga gästfrihet och ovanliga kroppsstyrka. Han var nu uppkommen till Dalby för att tillse sin därvarande handelsstation och för att jaga. Han hade därför samlat kamraterna hos sig, och nu skulle storjakt företagas dagen därpå i den en half mil därifrån belägna Svanåssätern. Vi hälsades därför ljudligt välkomna och fingo ej ens gå hem för att ömsa kläder, förr än vi fått oss en välkomstbägare.

Sedan vi snyggat oss, återvände vi till granngården, där, efter våra eljes tysta kvällar i finntorpen, det kändes trefligt bland kamraterna.

Sexan framdukades, och glädjen stod högt i tak, men som vi ville tidigt ut följande morgon, gingo vi jämförelsevis bittida i säng. Morgonen därpå infunno vi oss i rätt tid vid fäbodvallen, där jakten genast tog sin början. Godt om hundar, godt om harar, godt om lifvade jägare och vackert väder! Hvad kan man väl mera önska? Jo, bra matsäck; äfven denna fanns, och då vi i all hast vid middagstid förlossade denna, måste det gå undan, emedan en hund blifvit efter i skogen och nu dref för brinnande lifvet. Af en ifrig jägare, hvilken försakade middagen, blef haren skjuten, så att vi andra fingo bättre ro; dock drog jakten oss fort ut igen, ty med hararna gick det i denna goda mark undan, och i skymningen uttogs ur en bergsskrefva den femtonde haren, hvilken gått in där, och nu blefvo vi i tillfälle att få se vår värds utomordentliga kroppsstyrka, i det han helt ledigt undanlyftade stenar, hvilka vanliga människor icke ens skulle kunna tänka på att rubba, än

mindre lyfta. Det ena hurraropet aflöste det andra, tills ändtligen stackars Jösse var befriad, och som han befanns oskadad, återfick han sin frihet. Härefter aftågade vi till hemmet och den inbjudande sexan. Vid glaset redogjordes för intrycken under jakten, hundarna prisades och bomskyttarna häcklades, tills afskedstimmen inbröt.

Under någorlunda liknande förhållanden tillgingo sällskapsjakterna på den tiden. Det var klart att icke alla aflöpte så gynnsamt, ty än inträffade regn, än torka, men så föreföllo ock andra, mindre vanliga tilldragelser, såsom att hundarna drefvo älg eller lo och att en jaktdag blef förlorad o. s. v. Sällan var dock jägarnas antal särdeles stort, men trefnaden och munterheten blef icke mindre för det. Hvar och en hade sina favoritmarker. Ö. till exempel var alltid lifvad för Gällstadsätern och finntorpet, dit vi alla också gärna följde honom, dels därför att trakten ej var så långt aflägsen och marken bra nog samt att där alltid var godt om hare. Till Gällstadsäters-jakten hörde en trakt, finntorpet; hvad detta egentligen hette, hörde jag aldrig, ehuru jag besökte det många gånger; men när man än kom dit, fanns där alltid rikligt med hare.

H. däremot föredrog finnskogen och framför allt Mangslidsberget, en stor höjdsträcka med bästa jaktmark. Där fanns ock flera fäbodar, många svedjor, fullt af »slogar» och däremellan täta busksnår och resliga ungskogar. Som jordmånen var synnerligen god, växte där alla sorters löfträd; till och med lönn lärer funnits där vild, ehuru jag aldrig såg någon. Skogsbär fanns där i ymnighet. Ja, det var en utmärkt passande mark och rik på alla sorters vildt. Lägger man då härtill, att en tämligen stor älf, Mangslidsälfven, begränsade jaktmarken på östra sidan och öfver hvilken hararna sällan gingo, var det ock, hvad jägare kalla, en lättskjuten mark. Således intet under att Mangslidsberget var eftersökt. Skallbäckssätern var den af Dalby jägare mest besökta och deras högkvarter.

Fördelaktig var denna plats i mera än ett afseende, ty utom att den var outtömlig på vildt, så låg den nära älfven, i hvilken forellerna vid lagom vattenstånd nappade friskt. En ytterligare förmån var, att denna plats ej låg långt från

finntorpet Liden, hvarifrån man fick hämta mjölk, kaffegrädde och potatis och där man äfven kunde erhålla mjöl, i fall hundmaten tröt. Liden beboddes också af välvilliga människor, hvilka mot billig afgift fodrade våra hästar och hjälpte oss bära till och ifrån Mangslidsberget, och landsvägen strök alldeles förbi detta hemman, så det kunde anses som ett i alla afseenden utmärkt stamhåll. I Mangslidsberget hade en björn sitt tillhåll; denne var en ganska barsk herre och icke rädd för hvarken skott eller hundskall. H. berättade mig att en gång, då han var som bäst i färd med jakten och stod och passade upp på en hare, fick han höra högljudda röster och rop vid nedre änden af det fall eller rödjning, där han stod. Några buskar bortskymde de ropande och han brydde sig ej om dem, då slutligen en karl kom springande och bad honom om hjälp, ty björnen höll på att döda hans häst. H. skyndade dit, men björnen hade då redan lämnat platsen. Hade finnarna haft besinning nog att tillropa H. på svenska, så hade han troligtvis fått skjuta björnen, men nu ropade de på finska, så att H. ej förstod hvad de sade.

En gång var jag med vid Gällstadsätern och jagade. Flera skott lossades på norra sidan om vallarna, men icke förty var björnen framme vid södra sidan om vallen och tog en bock. Afståndet mellan björnen och jägarna var icke öfver 2,000 alnar; sannerligen en djärf krabat. Jag fällde honom följande vinter och kan intyga att han var både argsint och tapper.

Efter hand förtunnades det så kallade »gamla gardet». En del af vännerna lämnade orten, några gifte sig, och det blef allt svårare för mig att finna jaktkamrater till Mangslidsberget. Väl funnos friska viljor, men den fyra à fem mil långa marschen eller den ännu längre landsvägen afskräckte de flesta, så att jag under flera år fick larfva ensam. Villebrådsantalet stod dock alltjämt på sig. Detta ger mig anledning nämna en jakt under det nionde året, jag uppehöll mig i Skallbäckssätern. Det var i rätta hartiden, men jag måste hålla mig hemma till följd af pågående reparationer å en liten egendom, som jag köpt i Vingäng och hvilken jag tillträdt på våren och nu bebodde.

En afton kom min granne, löjtnanten, och berättade mig, att han fått bref från en gammal vän med anhållan att han måtte taga dennes son, en ung student, med på jakt för några dagar, enär ynglingen hade stark lust till jakt och han, vännen, ej visste någon bättre att sända honom till. Viss att löjtnanten skulle behjärta hans bön, hade studenten samtidigt med brefvet anträdt den tjugu mil långa resan till Dalby. »Gossen är nog här i dag eller i morgon, och då skola vi väl gå ut med honom och visa att det 'gamla gardet' ännu lefver,» tillade han. — »Nog vet du att jag gärna ville,» svarade jag, »du vet också att det just nu icke är möjligt; du ser huru här ser ut. Jag kan ej lämna mina arbetare, synnerligast ej mina snickare.» — »Ja, ja, du kan nog ha rätt; vi få väl taga upp till Brattmålshedarna och Slättnedshammaren. Kan du få något bud till Moritz i kväll?» frågade han, »ty då skrifver jag till honom och de andra.» Och därvid blef det. På flera dagar hörde jag intet från granngården, men tänkte nog på att de hade det trefligt, ehuru vädret var både torrt och blåsigt. En dag fingo vi storm och regn, och då tänkte jag vid mig själf: »nu komma de hem». Dagen därefter kom ock löjtnanten med sin gäst. Deras jakt hade gått särdeles illa; allt tycktes ha sammansvurit sig emot dem. Hararna hade suttit som berg, och fick man upp någon, hade hundarna varit förgjorda, »och nu,» så slöt löjtnanten sin redogörelse om jakten, »får du fara med F. till Mangslidsberget; jag åtager mig dina snickare; säg blott huru du vill hafva det, jag svarar för att allt skall bli som du vill. Det vore väl en skam för oss alla, om F. nu skulle nödgas resa hem, utan att ha fått vara med om en riktig jakt.» Mera öfvervunnen kanske af studentens minspel än af löjtnantens vältalighet, måhända ock af min egen åtrå, gaf jag löfte om mitt bistånd. »En karl får du dock släppa till,» sade jag, »ty någon af mina kan jag ej vara af med.» — »Ja, det var värre,» svarade han, »de skära nu hafre. Men vänta, du! Ving-Daniel är hemma, honom skola vi sända bud efter.»

Daniel kom och befanns vara villig att gå med, men bössa skulle han hafva, ty han var »händt med den» (skjut-

kunnig). Detta fick han också, och så utrustades han, förande två koppel hundar. Han skulle gå gent öfver skogen, F. och jag skulle morgonen därpå åka efter min häst den långa vägen omkring och så mötas i Liden så tidigt, att vi kunde taga oss fram till Skallbäckssätern. Vi voro tidigt ute och hälsade solen på toppen af Holmberget. Vi turade om med hvarandra och åkte ömsom uti, ömsom bak på karriolen, i hvars låda jag jämte åtskilligt annat förvarade min isärtagna bössa. Komna ett stycke förbi Lethafors bruk uppstötte vi en kull ripor, dessa slogo till uti en mosse, där jag bad studenten skjuta en. Han gick dit, men det var för honom omöjligt att se den tryckande ripan, ehuru jag sade honom på pricken hvar den låg: så väl äro dessa fåglar i stånd att för ovana ögon dölja sig, men sedan man väl en gång fått ögonen på dem, förvånas man öfver att man ej sett dem förut. Emellertid turade vi om; F. höll hästen och jag sköt. Härefter spådde vi god lycka, manade på vår raska häst och inträffade vid Liden litet efter middag, visserligen något möra och uppskakade, men med bästa förhoppningar. Daniel, hvars spår vi redan varsnat i landsvägen, hade varit där redan ett par timmar, bespisat sig själf och hundarna samt anmält vår ankomst, hvadan karlarna voro inne och togo hand om hästen, hvarefter vi fingo oss en väl behöflig middag. Tomas, min vanlige vapendragare, afsändes med ett koppel hundar före till Skallbäckssätern för att städa, elda och koka potatis; medtog för öfrigt hvad han kunde, resten lassades på Daniel. Då vi kommit utom torpet, släpptes hundarna, men mot vanan fingo vi icke strax upp; det drog ut tills vi voro inemot älfven. Då gick det! Drefvet hade gått ett par bukter, jag stod så, att jag skulle få skjuta, men då small det strax nedom mig och därefter blef det tyst. Jag väntade på lockning och framför allt på haren, men då hvarken det ena eller andra lät höra af sig, ropade jag: »Hvem sköt?» — »Dä va je!» — »Fick *du* haren, Daniel?» — »Ja!» — »Men hvarför ropade du då ej: 'alles tod'!» — »Hönt ä dä för nå?» — »Att haren är död. Begriper du ej det, du, som är 'händt med bössan'?» — »F-n begriper inte slikt.» — »Har du skjutit någon hare förr, Daniel?» — »Je sköt två på Sätervalln i vår.» — »Jaså!»

Därmed anropades F., och sedan Daniel redogjort för honom om harens död, gingo vi åter framåt.

Åter kom en hare på benen, och knappast var drefvet kommet i full fart, förr än det small igen, och så åter tyst ett ögonblick, då Daniel ropade och frågade mig: »Hönt va dä je skull saj?» — »Sköt *du* haren?» — »Eh ja, bara di kommer, så ligger di där!» — »Ropa nu 'alles tod'! så F. hör det. Han står!» — »Han står! Kom hit at; hör han inte, F., han står!» Jag skrattade bestämdt mera än jag hade godt af, och jag tror äfven att F. fann saken befängd. Daniel var nu strålande glad och bad oss ej misstycka, om han sköt alla hararna på denna jakt. »Nej, skjut du, Daniel!» — »Ja, bare de kom, så ligg de där.»

Det var nu så sent, att hundarna kopplades och vi gingo upp till sätern, där Tomas rustade i stugan eller badstugan. Vi voro nu tre lifvade skyttar, hvarför det nätt och jämt var skjutljust, då kopplet ströks från ett par unga ljusgula och långhåriga hundar, hvilka drefvo med rask fart och för ljudligt skall. De voro ock knappast utom fäbodvallen, förr än det gick för brinnande lifvet. D. och F. kilade som vesslor in åt upptagsplatsen till. Jag ville först höra hvaråt bukten skulle vända, och sedan detta blifvit märkbart, gaf jag mig efter och anträffade D. på den kolbotten, till hvilken jag ämnat mig. Då drefvet var nära och haren hårdt pressades, ville jag gärna se, huru D. skulle reda sig, hvarför jag stannade bakom honom utan att han märkte mig. I ett nu var haren på bottnen, men D. kom sig ej för att ens sikta. Då haren i detsamma gjorde ett skutt öfver den vid kolbottnar vanliga gropen, sköt jag honom. D. hoppade till, vände sig om och såg mycket löjlig ut.

»Hvarför sköt du inte haren, Daniel?» frågade jag.

»Ja det tror je, när di skjut dem i väre *.»

D:s tanke hade nog varit att skjuta, sedan haren kommit öfver bottnen, men hade ej hunnit. Jag tog upp haren och gaf den till D., ty hundarna voro redan efter en annan.

D. fick ej skjuta någon mera hare på förmiddagen; han var tystlåten nog vid middagen, och då han ej heller på aftonen fick någon hare, ehuru han sköt ett par gånger, fick

* När de skjuta dem i luften.

jag höra huru han gått upp i berget för att skjuta järpar. F. och jag fingo själfva bära, hvad vi skjutit, men som vi jagade helt nära stugan, voro vi i tillfälle att litet emellan kasta in hvad vi fått. När vi kommo hem om kvällen, hade D. en knippa järpar att stoltsera med.

»Hvarför gick du från oss, Daniel?» frågade jag.

»Å, dessa hunnar skrik och gnäll, så en blir rent förstyrra i hove, dä låt jämt hår je går, å skrämmer fugeln gör di jämt.»

»Ja, i morgon få vi de andra hundarna; då får du bättre tur, Daniel. Har du sett någon storfågel?»

»Nej, men je har hört ett par flyga. Å så ha je sett gräfling-roter*.»

»Ja di ha hie (ide) strax sör i daln,» upplyste Tomas, »men det går ej an att gräfva ut dem, det är storstenigt där.»

Då vi morgonen därpå drogo ut, tillsades Tomas att komma efter framåt middagen; vi skulle draga längre söder ut och voro ej säkra för, att icke D. skulle idka jakt på egen hand igen. Det hade varit lindrig frost under natten, men på morgonen var det mildt igen och himmelen öfverdragen af tunna skyar; ej en enda vindfläkt rörde löfven, hvilka nu i många färger smyckade träden. Det var en af dessa underbart angenäma höstdagar, hvilka ty värr äro så få, men hvilka jägaren högt värderar. Man har en förkänsla af, att man kan uträtta något.

Efter att hafva aflägsnat oss från fäbodvallen, voro vi utom kretsen för gårdagens jakt. Nu afkopplades de uthvilade hundarna och gladt klang deras välljudande skall genom luften. I dessa ypperliga marker blef sällan långa dref. D. höll sig hela dagen med, förföljd af samma otur som den föregående; ej heller ville hararna till studenten, så gärna jag än önskat honom den fröjden. Tomas kom och afhämtade hvad vi hade fått och gick därefter hem efter middag, och sedan fortgick jakten till mörka kvällen.

Då jag öfvergifvit allt hopp att få en hare, som drefs, stod jag och lyssnade på hundarnas vackra skall. Min plats

* Små hål i marken, där gräfsvinet uppgräft någon insekt eller jordnöt.

var på en kafvelbro, hvilken var byggd öfver en myr. Där hade haren gått förut, och jag stannade där för att om möjligt fånga hundarna, ty att kunna skjuta haren nu, sedan det blifvit så mörkt, det tänkte jag icke på. Under tiden närmade sig drefvet, och i ett nu såg jag något, som rörde sig utefter bron. Jag kastade upp bössan, siktade efter gammal vana och lät skottet gå. Döm om min förvåning, då haren låg stendöd på spången! Jag upptog honom och ropade »alles tod!» Studenten, hvilken stod mig nära, sade nu:

»Ja, nog har jag sett mycken tur på denna jakt, men att kunna skjuta en hare sedan det blifvit nedmörkt, det trodde jag hörde till jakthistorierna.»

»Ja, ofta händer det nog icke heller,» svarade jag, »och detta kan väl räknas till det ovanliga.»

Hundarna framkommo, blefvo kopplade, och därpå letade vi oss till fäboden. Vår jakt var nu slutad. Vid ett bloss, som Tomas hade fabricerat för ändamålet, uppsökte och beskådade vi det fällda villebrådet, och det befanns att vi hade fällt tjugutvå fullväxta harar på en areal af bestämdt icke öfver etthundrafemtio tunnland, så rik var då för tiden denna mark på vildt.

Det smakade emellertid rätt skönt att få krypa ner på löfbädden i den varma stugan, ty nog hade vi motionerat så pass, att vi kunde sofva godt.

Det blef tunga bördor för Daniel och Tomas att bära upp till Liden, där vi packade karriolen så godt vi kunde. Några synnerligen bekväma sittplatser fingo vi ej på hemvägen, men efter en så pass god jakt fäster sig jägaren ej vid slika småsaker. Sedan vi tillsett, att D. med hundarna kommit väl å stad, körde vi från Liden, hälsade af våra välvilliga finnar.

Hästen, som nu var uthvilad och, enligt dessa djurs vana, längtade hem, trafvade raskt på. Under samtal om vår jakt skred dagen framåt och den ena milstolpen efter den andra lämnade vi bakom oss. Vi hade just farit förbi en sådan, då vi fram i vägen varseblefvo fem tjäderfåglar. Det var min tur att köra. F. satt bak och hade sin bössa åtkomlig, hvarför han borde skjuta.

»Gå litet framom hästen,» sade jag, »så, ehuru långt, går det nog.»

Nej, det ville han ej, det vore bäst att jag sköt. Men som min bössa var nedlagd i karriollådan, visserligen ofvanpå de andra sakerna, så drog det om litet innan jag fick den hopsatt, men ännu alltjämt sutto tjädrarna kvar. Sedan jag fått bössan färdig, bad jag F. hålla stadigt i hästen, gick några steg framåt och sköt båda skotten. En tupp låg i vägen, de andra hade räddat sig. Det var ännu en tur på denna förut så lyckliga jakt.

Emot kvällen voro de sex milen, vi hade att resa från Liden till mitt hem, tillryggalagda, och vi hälsades välkomna af löjtnanten. För sin gästs skull var han glad och tycktes för öfrigt mycket belåten med färden.

På kvällen skildes vi åt, och sedan dess har jag aldrig träffat min jaktkamrat, studenten, och då jag få år därefter lämnade Värmland, har jag ej heller sport om han företagit några jakter, men skulle dessa rader händelsevis komma under hans ögon, torde minnena från finnskogsjakten vakna och som jag tror gärna återkallas i minnet.

Att Manglidsberget, ehuru det mest bekväma, icke var det enda med rik tillgång på villebråd, faller af sig själft. Slättsnedshammaren, Svansåssätern och Slättnedsberget voro lika rika på villebråds-marker. Där jagades också flitigt. Dessa markers natur var besvärlig; branta, steniga och snåriga, voro de rätt ansträngande att, som man säger, »ligga i drefvet» på. Också blef mången hare, hvilken buktade uppe på berget och ej gick ner igen, räddad, ty jägaren ville icke gärna upp. Vid sällskapsjakterna slogo sig vanligen jägarna samman och pratade samt drogo fram flaskorna och läto hundarna drifva. Tröttnade dessa att vänta, släpptes andra hundar för att få upp någon »hederlig Jösse», och sådana funnos vanligen alltid i närheten. Då de sistnämnda markerna lågo nära våra hem, blefvo de också de mest anlitade. Äfven midt i storskogen kunde man anträffa riktiga harbon.

En höst (i november månad) hade jag arbete vid Likån. Som jag väntade snö, medtogos björnhundarna och äfven en god stöfvare. Arbetet tog slut, och då ingen snö kom,

kunde björnhundarna icke användas, hvarför de med hemåtgående arbetare återsändes. Mitt arbete var slut vid middagstiden, och då släppte jag stöfvaren och sköt fyra harar på den korta eftermiddagsstunden; de voro nu helt hvita. Min drabant för denna resa var Skräddar-Bengt. Vi lågo nu om natten i en timmerkoja och tänkte jaga hare hela följande dag, under det vi fortsatte marschen hemåt. På morgonen gingo vi ett stycke uppåt till en trakt, där elden härjat ett år förut. På sådana ställen samlades alltid harar, och då vi passat vår tid väl, var det nätt och jämt skjutljust, då vi hunnit dit. Hunden eller rättare sagdt hyndan, »Jenny», afkopplades nu. Denna hund var en ihärdig best och rätt egensinnig. Hon kom till exempel aldrig på lock, utan föredrog att sköta sig själf, men var klok nog att icke gifva sig efter jägaren, då denne gick framåt. Hon visade sig emellertid nästan aldrig så lång dagen var. Då haren sköts, dref hon fram, men vände genast in i skogen igen, och man visste aldrig hvaråt hon gick. Då Bengt afkopplade henne, sade han också: »Ja, nu lära vi väl ej få se dig mera i dag.» Men höra henne fingo vi genast. Jag sprang upp på en ås för att få fri utsikt, hvilket här i den afbrända marken lät sig göra, och som haren vändt, fick jag strax skjuta den. Bengt, som stått helt nära, kom nu fram till mig och skrämde i detsamma upp en stor hvit Jösse, och då hyndan framkom, gick det strax igen.

»Dä finns nock å dem här,» sade Bengt, och han hade rätt, ty då vi gingo att passa upp på den sistnämnda haren, sköt jag å säte en annan, som låg vid en trädstam och lyste som en lykta mot den svarta marken.

»Tag haren, Bengt!» ropade jag, »och se dig för, ty här är marken full af harar.»

Sedan jag tillropat honom detta, träffades vi icke förr än inemot skymningen, ehuru vi ofta på den afbrända åsen sågo hvarandra på afstånd.

Drefvet fortgick hela dagen. Flera gånger hörde jag Bengt skjuta, och själf sköt jag hare efter hare och såg dem allt emellanåt, utan att få skott på dem. Hvar och en vet, att en novemberdag i Värmland icke har mera än vid pass sju skjutljusa timmar. Vid tretiden började dagen af-

taga, och lyckligtvis fick jag då tag på den ifriga hyndan och ropade på Bengt att han skulle taga kopplet. Då han varm och ifrig kom fram, sporde jag honom, om han varit med om slik jakt förr.

»Nej, allri i väla har je sett slikt, å håcka bicka se'n, ho går på, så dä dånna i öra på mej.»

»Ja, nu får det 'dånna' så mycket det vill, men tag nu hit maten.»

Sedan vi på morgonen druckit hvar sin kopp kaffe, hade vi ej ätit något, ty därtill hade ej varit tid.

Då Bengt återkommit och vi ätit, började vi samla våra harar. Jag hade två nederlagsplatser: en på en hög sten och en vid en fallen jättefura. Då vi burit hararna tillhopa, hade vi fjorton stycken, stora, hvita och fina. För att minska vikten, öppnades de alla. »Jenny» åt sig öfvermätt, men där fanns ännu mat för många hundar. Vi fingo ganska tunga bördor på hemvägen, och då den mörka höstnatten inträdt, hade vi det rätt besvärligt, ty vi måste lysa oss med bloss.

Vid vår ankomst till hemmet uppvisades vårt byte för min bror, som gaf sin förundran högljudt tillkänna öfver den mängd harar, vi hade, och trodde knappt sina ögon och öron, då vi meddelade honom på huru kort tid vi fått detta byte, ty vi hade ju jagat knappa åtta timmar, men ändå fått aderton harar. Det var äfven för vårt förhållande ett enastående fall. Orsaken var den samling harar, som anträffats på den brända skogen, där de hade utmärkt bete och dit de återvände, så snart de gjort en liten bukt. En och annan öfverraskades på legan och fick där sin bane. Det var således, som sagdt, ett mera ovanligt fall, hvilket sällan förekommer annat än på af elden härjade marker där hararna fått vara fredade ett eller annat år.

Då det var fråga om småvildt, inträffade icke, åtminstone aldrig för mig under hela den tid, jag jagade i Dalby och dess omnejder, några så kallade misslyckade jakter, hvilket däremot, då det var fråga om storvildt, oftast var fallet. För att få lifvet af en harpalt, kunde man få slita och knoga och gå långa vägar i dåligt väder utan att lyckas; men under tiden blef alltid anbud att få slänga ett eller

annat skott efter en uppflygande fågel, eller skjuta ner någon beskedlig järpe, som uppstötts och slutligen kunde man äfven i bland åtkomma en hare, antingen genom att skjuta den eller genom att den togs af hundarna. Men tomhändt kom jag dock aldrig hem, och jag kan ej påminna mig att något sådant heller hände mina vänner. Somliga år fanns otroligt med orrar, förnämligast i Slättnedshammaren och Slättnedsberget. Det var ganska nöjsamt att en höstmorgon, helst på barfrosten, gå ut och se en orrflock spisa sin frukost från björktopparna: det var lif i hvart träd; somliga åto, andra flyttade och andra åter grälade, kacklade och väsnades. Med långa lodbössor kunde man fort nog komma i håll på ett par, tre, men voro jägarna två, som förstodo sin sak och drefvo fåglarna emot hvarandra, var hagelbössan bäst, och då kunde man ock få många fåglar. Efter ett par timmar brukade flocken skingra sig och slå ned på marken, hvarvid jakten slutade.

Bland de hundar, som dalby-jägarna höllo sig, funnos naturligtvis många dåliga, men de blefvo ej gamla; nya antingen inköptes eller uppfostrades och flera raser voro representerade. Hvar och en höll på sina hundar och det fanns tillräckligt många hundägare med bristande omdömesförmåga, men det fanns också bland de olika raserna mången gång ganska framstående hundar. Bland dessa tycktes de gamla värmländska stöfvarna i pålägg lyckas jämnast och bäst; den så kallade d'Unkerska rasen lämnade stundom utmärkta hundar, men flertalet af dem blefvo antingen medelmåttiga eller rent af odugliga. Kroaseringar förekommo ofta, men några mera omfattande observationer gjordes icke och vid utseendet fästes aldrig afseende. Anspråken på en god hund voro: raskt upptagande och jämn drifning, hvarjämte han borde hafva starkt skall. Verkligt goda hundar med fint skall och långsamt dref tåldes däremot ej, liksom de med fina näsor och vana att väcka hånades och blefvo oftast aflifvade. Rask fart borde det vara i drefvet. Onekligen är också detta det angenämaste, men det är svårt att få sådana hundar ihärdiga; oftast är det slut med deras krafter inom ett par dagar. I denna sak bli väl jägarna aldrig fullt ense. Hönshundar höllos icke, och åt »hönshunds-

jägare» log man högdraget och medlidsamt; ty andra än morsgrisar och veklingar kunde väl ej åtnöja sig med att trafva på åkrarna. Nog af, hönshunden och det slags jakt, hvartill han användes, var i dessa trakter okänd, och ofta fick jag uppbära speord, då jag hemkom efter att söder ut ha deltagit i någon sådan jakt, hvarför jag ock snart upphörde att tala om dem. Man hyste den största ringaktning för dem och de voro ej värdiga en sannskyldig harjägare. Och hvad bytet beträffade, så var det idel fantasi. Icke kunde det finnas något att få där nere på slätten! Det var endast historier. En och annan fanns likväl, som hade bättre uppfattning af denna sak, och bland dem var von B., och då jag längre fram i tiden en gång öfver Dalby hemkom från fjälljakten och bytet var obestridligt, började äfven hönshunden få något anseende och befinnas duglig till annat än »matvrak». Många år efter denna tid har jag från harjaktsperioden påträffat en och annan gammal kamrat, som nu finner hönshundsjakten oändligt treflig, och jag har fått höra sådana utrop som: »Så dumma vi voro, som icke lade oss till med hönshundar! Då skulle vi gjort 'grus' (glada jakter) på Limafjällen och något hvarstans.»

Bland mina minnen från den nu omtalade tiden gömmas ock våra följessvenner. Bland dem fanns mången rask och duktig karl. Där funnos också original. Två af dessa voro den förutnämnde »Snickar-Jöns» samt »Puta» (den senare anställd hos vännen Ö.), som jag visst också omnämnt någon gång. »Puta» har onekligen företrädet. Han användes mest under flottningarna som bärare, men äfven under jakterna. Han var groflemmad och stark men lat och bakslug, hittade öfver allt och höll med om allt, tyckte mycket om matsäck och framför allt om brännvin. Fanns händelsevis något sådant i Putas börda, kunde man hålla hundra mot ett, att korken läckte, eller om blott obetydligt varit kvar i buteljen, så hade korken fallit ur och den kostliga drycken utrunnit. Husbondes och tjänares resonnemanger härom voro kostliga att afhöra. Puta redde sig emellertid utmärkt bra, men ofta nog gingo hans streck öfver till det otroliga, och då fick han afsked, var borta en tid och kom så åter

igen, ångerfull och höflig, smorde ihop någon historia och blef tagen till nåder igen af sin godhjärtade gynnare. Bland skälmstycken, som jag med säkerhet vet upprepades i gillertiden flera höstar, vill jag här omnämna de vanligaste, eftersom jag, åtminstone ett par gånger, var närvarande då de utfördes. Båda gångerna ankom Puta på morgonen till Ö:s hem, iklädd helgdagskläder, och stannade en stund på gården, där han stod och vände sig. Sade nu Ö. ej något till honom, så kom han in, skrapande med foten och hälsade, hvarvid Ö. frågade honom: »Hvad vill du nu?»

»Jo, se bruksförvaltern lär allt hjälpe mej mä ett punn mjöl, för je har nu vart i skogen och satt ut giller, å nu ä je kostlös. Je ska betale det je får mä fuggel (fågel).»

»Jo, du är just en 'fuggel', du! Fick jag något för jag rustade ut dig i fjol? Nej du, nu lurar du mig inte mer. Gå din väg!»

»Å, int bruker I väre så misstrosam, bruksförvaltern; hjålp (hjälp) mej nu!» Och därmed gäspade han och sträckte på sig.

»Ut med dig, säger jag, inte ett mjöldoft får du!»

»Asch, förvaltern ska inte väre umöjli, hjålp mej bara ett punn.»

»Nej, hör du.»

Därpå satte sig Puta, och så blef det tyst en stund, tills han åter sade:

»Han ska fäll hjålp mej ändå!»

»Har du inte gått ännu, din karnalje!»

Och nu måste Puta ut. Men längre än på gården gick han ej, och den som ej gick ohjälpt, det var Puta; han gaf sig vanligen icke förr än han fått full kostbörda med fläsk, mjöl och annat, vanligen uppgående till värde af åtta à tio riksdaler. Då detta var uppätet, kom han med två à tre fåglar och ursäktade sig med att väderleken varit ogynnsam, men nu skulle han ut, blott bruksförvaltaren hjälpte honom med kost igen — och aldrig blef han utan. Vid hemkomsten såldes fågeln till andra sockenboar eller fågelhandlare. Till en sådan sålde han en gång en fågel, som var hufvudlös och saknade fötter. Fågelhandlaren frågade, hvad det kunde vara för fågel. »Jo, ser han, det är en rar

fågel; det är en 'hållt järp' (en hjärpe, som vistas i granskogen). Den skulle jag allt hafva vida mera för, men efter vi handlat förr ihop, får det gå för samma pris.» Och därvid blef det. — Fågeln var en uggla, som Puta hade lemlästat. Andra fågelsäljare logo i smyg, men tego med bedrägeriet. Saken kom dock i dagen och inbringade Puta några örfilar, men penningarna kunde nu ej återlämnas.

Ö. fick nu ej heller någon fågel. Men strax efter första snön var Puta åter hos honom, glad och lifvad.

»Så, är du nu här igen, din lymmel! Hit med fågeln nu!»

»Asch, bruksförvaltern, så han 'stormer' (talar); inte går fågeln i giller nu, vet han väl, men nu ska han rusta sej stą och ta björn; je holma i förgår.»

»Nu ljuger du väl igen.»

»Å, så han säj, nä da! Det vet foll han, Halvars Håcko som va mä mej, å nu lär han hjålp oss kost, medan vi ser om holmningen.»

»Ja, bara du inte ljuger.»

»Kom in at, Håcko!»

Håkan, som ute afvaktat hvad som komma skulle, klef nu in och bekräftade saken, och så erhölls proviant. Därefter sändes bud till kamraterna, ringen undersöktes, men någon björn fanns icke. Puta hade under tiden fått ytterligare förslag på björn, fick skrupenser och utföstes. På samma sätt skedde år efter år, tills han en gång holmade en björn, som verkligen fanns, och han återvann då sin kredit. Emellertid fick Puta på det sätt ersätta de förluster, han åstadkom, att man dref med honom; detta tålde han märkvärdigt bra. En gång blef han dock arg. Ö:s hjälpare, N., slog ihjäl och stekte en orm. Då Puta, hvilken under tillagningen varit borta, kom till lägret, frågade N., om han ville smaka på ålen, som blifvit öfver. Puta tackade och åt. Då detta tilldrog sig på en flottning, där mycket folk åskådat skämtet, kunde det ej längre blifva någon hemlighet. Puta fick reda på saken, och nu råkade N. illa ut. De försonades dock snart, ehuru N. litet emellan spelade honom många puts. Ett af dem hade dock slutat illa. Vi voro i färd med björn och Puta begärde krut af N. för att få bra sådant. N. gaf honom ett skott. P. tyckte

det vara för litet och bad honom om mera. N., förargad öfver hans besvärlighet, gaf honom ännu en portion krut, hvilket äfven lades i bössan. Puta fick ej skjuta på björnen, men då vi kommo hem med den, skulle skjutas »äreskott», hvarvid Putas bössa remnade hela sex tum, utan att mannen skadades. Puta var för öfrigt jämt utsatt för skälmstycken af de yngre och lifligare karlarna. Hans goda sömn lämnade många tillfällen därtill, och då Puta var med i laget, blef alltid lif vid rasterna.

En pedant till Ö:s Puta var D:s »Kuter-Håcko», en halfväxt slyngel till pojke, rask och villig samt stor älskare af brännvin. D. hade alltid sin flaska i skjutväskan, men gästfri som han af naturen var, skulle alla, som träffades på vägen eller i skogen, hafva en sup. Flaskan måste ofta fyllas, och därför hade Håcko att bära en rätt stor kutting, fylld med brännvin. Äfven i den läckte korken jämt. Kuttingen blef tom och Håcko full. Han fick sina förmaningar, och då dessa ej heller hjälpte, blef han skakad af den starke D., hvilket borde ha varit en radikalkur, men detta oaktadt blef allt emellanåt Håcko efter, ehuru han var tillsagd att ej få vika från D:s sida.

En morgon voro H., B. och jag med gubben D. ute och jagade i närheten af D:s bostad. Men då vi skulle äta frukost, saknades Håcko.

»Håcko!» ljöd det med D:s starka stämma. »Håcko, hvar är du, din buskkrypare? Hit åt, hör du! Fort, eljes skall f-n taga dig! Håcko, hit! Håcko!»

Ändtligen framträder Håcko, varm, glad och litet dinglande.

»Nu har du supit igen, din slyngel!»

»Nej, nej, 'gulle' bruksförvaltern!»

»Du ljuger väl som vanligt, din marulf! Kom hit! Kom närmare, säger jag!» Håcko kom alldeles intill sin buse. »Andas, din fähund! Andas säger jag! Jaså, du har inte supit, du!» Så en skakning. »Andas en gång till!»

Scenen föreföll så genomlöjlig och befängd, att vi skrattade så att vi kröpo på marken. D., som i likhet med alla fysiskt starka personer var ytterst godmodig, vände sig helt sorgsen till oss, sägande: »Ja, hvad skall man göra med en

sådan stackare? Jag hoppades få folk af den syndaren, men jag må bära mig åt huru som helst, så är han densamme. Lägg dig där, din odåga, aldrig en tår får du till frukost, det kan du ge dig hin på. Lägg dig, säger jag, och hör upp, om herrarna befaller något!»

Om det också icke alltid föll sig så löjligt, så hade vi dock vid rasterna ofta mycket roligt af våra karlar.

Före 1840-talet fanns, så vidt jag vet, i Värmland inga andra kända fågeljägare än Lloyd och kapten Nauclér. I början af nämnda decennium taltes om ett kotteri i och omkring Karlstad. De deltagare, som framför andra nämndes, voro prosten Ahrenius, bröderna Uggla, apotekar Tjäder och senare kapten N. samt studenten M. F. På femtiotalet nämndes fortfarande prosten Ahrenius, brukspatron Karl Uggla samt auditör Wikström och doktor C. När jag gjort den senare bekantskap, fick jag äfven tillfälle att jaga tillsammans med de förenämnda, men då vi den dagen icke träffade särdeles många höns, fick jag ej heller se några ovanliga skott af jägarna eller genistreck af de medtagna hundarna. Auditör W:s voro dock allmänt kända såsom goda, liksom han själf såsom högt framstående skytt.

Under de trefliga veckor, jag under rapphönstiden hade nöjet att gästa doktor C:s hem, hade vi dock en förmiddagsjakt, hvilken ofta lifligt återkommer i mitt minne. En dag sammanträffade vi nämligen med öfverstelöjtnant H., hvilken den tiden bodde i Norsocken. Det blef tal om våra jakter och att det icke vore så godt om höns, som vi skulle önskat. »Å bevars, kom bara till mig, skall ni få se!» sade H. »Där finns fullt upp af höns i mitt rofland, men skjuta dem duger ni nog icke till.»

»Det vore väl bra märkvärdigt, hvarför skulle vi ej det?»

»Ja, det får ni se. Ahrenius och Uggla ha gått där flera dagar, men icke en enda ha de fått; de äro förtrollade, det kan ni lita på, men i alla fall kan ni försöka, och sedan ni skjutit bort eder ammunition, så kom hem till mig och ät midddag, men kom precis klockan ett. Onsdag passar mig bäst.»

Vi tackade, och i rätt tid åkte vi till Lillnor, hvarifrån

vi gingo öfver bron, där vi varsnade ett ovanligt stort rofland.

»Här ha vi roflandet, skall du få se,» yttrade C., »vi gå in här vid älfven. Ici, 'Jenny'!»

Detta var namnet på C:s hund, en utmärkt väl dresserad, vacker och långhårig, kastaniebrun hynda, som i allo var angenäm. Bland »Jennys» dygder var en ovanlig försiktighet vid söket; det hände henne aldrig att hon stötte en fågel. Väl inkomna i roflandet blef stånd och snart därpå lyfte ett par höns, det small för oss båda, och ehuru väl beredda, sköto vi hvar sin bom. Vi tittade ej så litet generade på hvarandra, och »Jenny» å sin sida såg litet flat ut. Då vi laddat igen, gick hyndan fram, och strax blef stånd; kullen låg spridd, nu lyfte en höna, och så pang, pang! Fri och glad flög hon och slog till, liksom de andra, längre bort i roflandet.

»Men hvad går åt dig,» utbrast C., »två rena bommar på präktiga håll?»

»Nå, än du då?»

»Ja, det här var högst besynnerligt. Men allez, 'Jenny'!»

Så stånd, och nu flögo flera höns upp. Pang, pang! Pang, pang! icke en fjäder rördes. Ja, här var trolleri å färde! Det var omöjligt annat, och i vår inbillning sågo vi H. stå i sitt fönster och skratta åt oss. Att upphöra, därtill kunde vi ej förmå oss; alltså fram igen. Nu stod »Jenny» som berg med nosen rätt ned, ergo låg en fågel under näsan. »Den får du skjuta,» sade C., »jag skall stöta den åt dig,» och därmed kastade han hatten i rofståndet, och upp kom hönan. Nu hade jag gifvit mig både den och den på att hon skulle ned, och ned föll hon. »Apport, 'Jenny'!»

»Nu är isen bruten för dig,» trodde C., »få nu se om det blir bättre.»

Ja, det blef bättre för oss båda, men då det drog tid för »Jenny» att få hönsen att hålla, sedan de börjat löpa framåt roflandet, hunno vi blott att få fem, sex fåglar, till tiden var inne att gå upp och äta middag. Då vi nalkades huset, föreföll gården som om den vore utdöd; ingen människa syntes till. Oförskräckta stego vi dock på, och jag

var just färdig att gripa om låsvredet, då dörren öppnades inifrån och vår värd, med ett sällsamt uttryck i sitt anlete, visade sig, slående emot oss med händerna och hviskande: »Bort med eder! Bort, säger jag! Här få ni ingen middag!»

Vi blefvo betydligt snopna, det kan jag försäkra. Värden utträdde nu på trappan, och vi märkte att han var klädd i nattrock och tofflor samt tätt åtföljd af en jungfru, bärande en tillbringare ångande punsch och tre glas.

»Sätten er ner och varen tysta!»

Härpå fylldes glasen, och då detta var gjordt, höjde H. sitt glas, log godt och sade: »Middag få ni ej, men ett glas för min nyfödde son måste ni tömma!»

Å, låg landet så! Ej under mera! Glasen tömdes och fylldes snart igen.

»Ha ni fått några höns?»

»Jo, se här!»

»Ser man på!»

Sedan talades allvar vid doktorn, och så troppade vi af ner åt roflandet igen. Men innan vi hunnit dit, enades vi om att vi voro bra hungriga. »Vi gå nu till gästgifvaregården,» sade C., »där få vi nog mat. Ici, 'Jenny'!» och så framåt.

Vid vår ankomst till gästis stod en vagn på gården och inne i salen satt »tjocka Alf». »God dag, god dag, heders-pascha! Trefligt att slippa äta ensam!» Alf var en bekant till mig, som nu presenterades för C., och sedan fingo vi en reel middag, hvarefter vi kommo öfverens om att lämna de återstående rapphönsen i ro och begifva oss på hemväg.

På vattenfåglar led Dalby brist. Vårtiden slog väl en hop flyttfåglar till, förnämligast i Vingsjön, men föremål för jakt blefvo de icke, helst som alla timmerköpare vid den tiden antingen voro på Limaskogarna eller på flottningar. Enstaka andkullar, såsom knipor, fanns nog, och något talrikare äfven skrakarna, men dessa ville ingen kosta ett skott på. Gräsanden träffades i skogsbäckar och tjärnar, men icke till någon myckenhet. Gäss häckade på gränsen, dock mest inom Lima område vid Tisjön, där en och annan sköts om våren af limakarlar. Tranor däremot var rätt godt om på alla mossar; de skötos understundom, dock icke ofta.

En jakt, som var ensam i sitt slag, hade jag en gång på en trana. Under en skogsbesiktning i trakten af den så kallade Fageråsen, ett proviantställe, tillhörigt herr Dickson, hade jag släppt mina stöfvare, under det jag gick fram utefter en mark mellan mossarna, där just ingenting var att göra. Bäst vi gingo, fingo hundarna upp och drefvet gick ilsket. Jag sprang fram på en låg, ljungbeväxt ås, då jag fick se en trana komma springande allt hvad hon förmådde. Hållet var långt och ej rent, men jag sköt ändock, utan, som det tycktes, synbar verkan. Hundarna kommo fram och fortsatte drefvet, då det ett stycke ut på mossen blef stånd. Jag skyndade dit och fick se tranan i full strid med hundarna, mot hvilka hon redde sig godt, men då jag gärna ville hafva henne, stannade jag, betäckt af skogen, laddade med kula och sköt henne. Tranan var en unge, utan förmåga att flyga. Hon stektes af en bekant, hvilken jag påträffade nere i dalen, och vi åto upp henne och tyckte att hon till smaken liknade gammal tjäder. En sådan jakt har jag aldrig hvarken förr eller senare varit med om.

Den egentliga andjakten i Värmland var i och omkring Vänern, hvarifrån man hörde talas om ofantliga byten. Utefter byälfvens vattendrag voro jakterna goda; de bästa jag varit med om, voro vid Sulviken, Bergsviken och den nära Arvika liggande Säfsjön, numera uttappad. Där fanns äfven bäckasiner i mängd. M:r Weehlwright berömde ängarna i Gillberga för deras rikedom på bäckasiner, och Nordström berättade mig, att W. en gång skjutit trettionio bäckasiner i fyrtio skott, ett resultat, hvilket för oss var nästan ofattligt. W. hade dock en för beckasinjakt särskildt konstruerad bössa. Denna var af ovanlig längd, enkel och hade kaliber tio samt laddades med salahagel numro ett. Att detta högst betydligt skulle underlätta skjutningen, var gifvet, men i alla fall tyckte vi att det var storverk. W. förärade N. denna bössa, egen i sitt slag.

Efter min bosättning i Dalby öfvergaf jag alldeles spelskyttet, ehuru jag på vårarna hade många ypperliga anledningar till tjäderjakt, särdeles under den tid, då vi voro på märkningarna i Lima. Där funnos en mängd lekar, men blott en enda gång var jag ute. Vi väntade flere dagar på

märkningens början och hade slagit oss ned på fäbodstället Söråsberg. Båda mina karlar, Ola och Krok Per Anders, hade lodbössor; Anders sprang hvarje natt på lekarna, men som han var nybörjare i facket, fick han ingen tjäder. Vi andra skämtade med honom härom, men Anders trodde att det nog skulle gå oss på samma sätt, om vi försökte. Som vi dock ej hade lust att försöka, fick Anders gå ensam.

En morgon, då Anders gick ut, vaknade både Ola och jag, men lågo tysta och läto Anders gå.

»Om vi skulle försöka, du och jag, Ola,» sade jag då.

»Ja, det kunde vi nog göra.» Men vi kände icke till någon lek. »Vi kunna ju försöka söder ut efter berget,» tyckte han, och det gjorde vi.

Ola hade bössa och jag en käpp. Komna några hundra alnar söder om sätervallen hörde vi en tjäder flyga, slå till och strax börja spela. Vi sprungo några gånger, då ytterligare flera fåglar började flyga och spela, och så allt fort. Det var ett flygande, spelande och kacklande, hvartill jag aldrig hört maken, och att döma efter bullret och oväsendet, borde det finnas flera tjog fåglar. Ingen af oss hade sett eller hört talas om något sådant; icke heller visste vi, hvart vi borde vända oss, utan stodo där helt rådvilla, då i detsamma ett par, tre tjädrar kommo flygande och satte sig nära oss, den ene i rent godt håll. Ola räckte mig bössan och jag sköt fågeln. Med ens vardt det tyst. Vi hade fått hvad vi åstundade och vände nu åter till fäboden, hvarifrån vi icke varit aflägsnade en timme. Tjädern hängde vi på knuten, så att den skulle falla i ögonen på Anders; därpå lade vi oss igen, sofvo en stund, och så kom Anders hem. Då han trodde vi sofvo, sysslade han tyst, åt litet och lade sig sedan att röka. Då han rökt en stund, låtsade både Ola och jag vakna. Ola gick strax till spiseln och friskade upp elden, hvarpå jag hälsade god morgon på Anders.

»Är du redan hemma, Anders? Usch, upp med dörren, Ola! Det var då en faslig rök! Å, se en tjäder! Nu var du duktig, Anders. Kanske du fått flera? Se efter, Ola!»

»Nej, han har nock inte fått flera än en,» svarade Ola, hvilken genast uppfattade skämtet.

»Hvar sköt du den?»

Anders rökte och teg.

»Dä var väl nol (norr) ve mossana?»

Anders teg fortfarande.

»Eller kanske du varit sör på berget?»

Intet svar.

»Å, han har varit på Egga» (en egendomlig sandås, som genomskär gränsskogarna mellan Lima och Dalby), tillade Ola.

»Men har du rent förlorat målet i dag, Anders?»

»Å nej.»

»Hvar sköt du tjädern då?»

»Det är väl ni, som skjutit honom, fast ni är full i hunn.»

»Vi? Du ser väl vi icke varit ute. Lågo vi ej, när du gick, och lågo gjorde vi ju, när du kom hem.»

Anders teg en stund, men pekade därefter på mina våta skor. »Dä ä fäll skonna, som ha sköten då,» sade han lugnt.

Anders var mitt original i bärarekåren, och mången glad stund beredde den redlige Anders både mig och andra. Han var händig och försökte sig i många ting, var äfven vetgirig och frågade ibland om saker, som man hade svårt nog att svara på.

Utan att försumma den mindre jakten kunde jag, då göromålen sådant tilläto, ägna mig åt försök på björnjakt, ty min åtrå därtill var ganska liflig. Med kamraterna talades ofta härom och jag försökte värfva någon med mig, men möttes alltid af samma svar. »Å, gå och leta efter björn och ingen få! Slita ondt få vi nog ändå i vinter. Bry dig icke om den saken. Dyrt blir det dig, och slå du björnfunderingarna ur hågen. Blir någon holmad, köpa vi den och få roligt.» Dessa var stående svar. Mina björnsökningar fick jag alltså vara ensam om. Att jag understundom lyckades rätt bra och därtill hade roligt många gånger, framgår af hvad jag på annat ställe berättat.

Älgjakt på hösten.

Älgtiden var inne hösten 1861, då jag från en vän och barndomkamrat, brukspatron Fridolf Nordström på Sölje bruk, beläget i sydvästra Värmland, erhöll bjudning till jakt. »Tills vidare säger jag ej till någon mera än m:r Weehlwright och dig,» skref han, »vi få det säkert allra trefligast då. Du medtager väl 'Rulle?' Rusta dig för några veckor.»

Nyligen hemkommen från skogen stannade jag hemma blott så länge, att min rapphönshynda, »Donna», hunnit hvila upp sig något, hvarefter resan företogs. Jag medtog då äfven en inöfvad karl, den så kallade Norstu-Kalle. Men »Rulle» var ledsamt nog sjuk och kunde ej medtagas

Vid framkomsten hälsades vi ljudligen med sådana uttryck som: »Hvarför har du dröjt så länge?» — »Du har väl varit i skogen, kan jag tro?» — »Nu äro vi alldeles färdiga!» »Väl att du kom, eljes hade vi tänkt försöka ändå; vi gå i morgon till Granmossen, där vi taga vårt högkvarter.»

»Godt!» sade jag.

Som vi icke hade mer än en à en och en half mil att gå, så fjäskade vi icke ut för tidigt följande morgon, och alldenstund vi delvis rodde, voro vi framme redan före middag. Aftonen ägnades åt rustningar i kvarteret och samtal om den blifvande jakten. Granmossen var ett skogvaktareboställe, beläget i en ödemark, där älgarna trifdes väl, men där de likväl ej varit sedda förr än för en tio à femton år sedan. Första älgen i mannaminne sköts under en af våra jakter två år förut och ett par under fjoråret. Där fanns

nu en stam på tjugu à trettio djur, men dess bättre icke någon jägare, som ägde en duglig hund, och dref- eller skalljakter fingo ej företagas utan markägarnas vetskap, hvadan ingen ofredade älgarna, och man hade dittills ej märkt någon flyttning från de cirka tre kvadratmil stora skogarna, hvilka sammanhängde med Söljes, Stömnes och Hildringsbergs bruks skogar; allt var där fredligt ända långt in i angränsande socknar.

Skogarna voro genomskurna af vattendrag, hade många mossar samt bestodo af lägre, rikt beväxta skogsåsar.

Jakten skulle ske med dreffolk, och vår tillgång därpå var skogvaktaren Gustaf i Granmossen och gamle Kullberg samt åtta man, förutom Norstu-Kalle.

Som jag icke fann mig behöflig för rustningarna vid Granmossen, tog jag Kullberg med mig och gick bort till Rövasstjärnen, där jag utlade omkring hundra refkrok, ty där fanns röding, en fiskart, som vår engelsman säkerligen aldrig förr sett. Denna fisk förekommer mera sällan i skogs- eller rättare fjällsjöar och har olika namn i olika orter. I Värmland till exempel kallas den röding, i Dalarna rölla och i fjällmarkerna fjällöre.

I närheten af Rövasstjärnen fanns ett godt älgstreck, och jag ville se efter, om där syntes några färska spår. Sedan vi utlagt refven, gingo vi därför att söka, och spår funnos också verkligen, till och med så färska som från föregående natt. Med denna glädjande underrättelse återvände vi nu till Granmossen, där vår sofkammare med sina rena bäddar, upplyst af en sprakande brasa samt stearinljus, gaf en inbjudande anblick.

Kvällen tillbragtes med samspråk och åhörande af m:r Weehlwrights berättelser om sitt treåriga jägarlif i Australiens vildmarker, hvilka voro högst lärorika och underhållande. Emellanåt måste Kullberg fram med något af sina märkvärdiga äfventyr i våra skogar, och litet emellan smuttades på punschen, tills tid blef att pröfva vår värds bäddar.

Eftersom jaktens ledning öfverlämnats åt mig, uppsteg jag följande morgon något före de andra och afsände Gustaf med drefkarlarna för att börja drefvet på öfverens-

kommet ställe och tid. Vi andra fingo tid att inmundiga kaffet och ändå vara på hållet innan drefvet gick an. Kosan ställdes till den förut nämnda Rövasstjärnen. Åskanten, där älgarna gått in, besattes med engelsmannen och Nordström; vi andra afspärrade ett annat älgstreck mellan tjärnen och en mosse. Kalle ställdes vid tjärnkanten, Kullberg i midten och jag vid mossen med »Donna» till sekundant. Så stod jag och beundrade solstrålarnas brytning emot de mörka furorna, då drefvet började höras, och strax därpå small det för Kullberg och kort därefter äfven för Kalle. Men jag hvarken såg eller hörde till någon älg. Emellertid nalkades drefvet allt mer och mer, och snart voro karlarna framme. Därpå samlades vi alla hos Kullberg.

»Hvar ligger älgen?» ropades i korus.

»Jo, jag sköt honom midt i bröstet, så kulan gick långs igenom hela kroppen, och ändock gick han till Kalle.»

»Nå, Kalle, hvar har du älgen?»

»Jo, jag sköt kulan bakom bogen, så den gick midt igenom honom, men han reste allt ändå.»

Ja, där stodo vi nu snopna, hela sällskapet, helst som drefkarlarna berättat, att de sett ännu fyra älgar, hvilka gått ut på sidan och ner åt Granmossen till, där ingen skytt var posterad. Under allt tal hit och dit vidhöllo de båda skyttarna, att de icke allenast träffat, utan träffat väl, hvarför de fingo redogöra för hvar de stått och hvar älgarna gått fram. Då utröntes att ingen af dem hade haft öfver trettio alnars håll, och detta gaf oss anledning att börja spåra. Till en början var detta lätt nog, men då vi från den sumpiga marken kommit på fastare grund, blef det kinkigare, men lyckligtvis behöfde vi ej gå längre än ett par hundra alnar, då vi funno älgen död. Skyttarna hade beskrifvit den stor som en stuga, och sannerligen var det icke också ett ståtligt djur. Älgen hade stupat i detsamma han skulle bestiga en brant, och nu låg han där såsom en fallen hjälte. Glädjen blef högljudd, men de båda skyttarna larmade värst, och sedan alla tagit bytet i beskådande, började man tänka på frukost. Medan elden upptändes, föreslog m:r Weehlwright att vi skulle få älgbiff; han kunde tillaga sådan, påstod han, och medan

detta pågick, tog jag upp refven från tjärnen och presenterade nu elfva vackra rödingar. Hurra, hurra! Stekt röding med chablis, älgbiff och porter! Detta kunde sätta mod i gossarna! Också var denna frukost bland de muntraste, jag varit med om, ty dreffolket fick anlita brännvinskaggen efter »samvete», och som de alla voro hyggliga karlar, betydde denna order »med måtta». Sedan festmåltiden sent omsider slutat, måste vi afstå en man af dreffolket för att skaffa dragare för älgens forsling till bruket. Detta kunde endast ske på släde, och tvenne hästar måste därtill användas.

Nu drogo vi åt norr öfver Rövasshöjden för att söka färska spår, men då inga sådana anträffades, gingo vi längre mot öster i en mark, där älgar ofta vistades. Gustaf fick nu flytta öfver till skyttarna eller hållet, och Kullberg tog befäl öfver drefvet. Med våra fem skyttar besatte vi nu en mossmark mellan tvenne tjärnar, och här fingo vi stå i nära tre timmar. I drefvet hade ej funnits något djur, utom några harar och fåglar, hvilka denna gång fingo passera oantastade. Drefvet fick nu stå stilla och vi gingo omkring ena hörnet och längre mot norr, där vi besatte en dalgång, genom hvilken en tämligen stor bäck slingrade sig fram. Jag fattade posto på en utskjutande ås och njöt i fulla drag af den hänförande sköna tafla, som utbredde sig för mina ögon. Vi stodo nu så, att vi medels rörelser med händer och ben kunde meddela oss med hvarandra, och med denna optiska telegraf fördrefs tiden, tills vi af klockan såg att dreffolket var i gång, och nu blef det slut på leken. Men ej heller nu kröntes våra bemödanden med framgång; folket kom fram, men ingen älg. Jakten för dagen var slut och slut var äfven på dagen, men mat måste vi i alla händelser hafva, innan vi återvände till det trefjärdedels mil aflägsna Granmossen.

Följande dags jakt skulle försiggå på samma trakt, men västligare, hvarför jag föreslog Kullberg att vi båda skulle lägga oss här, och lofvade göra en »nying», så att han skulle få sofva varmt och godt, ja, bättre än på Granmossen. Här var folket ej vant vid bivuaker i skogen, hvadan han icke hyste något förtroende för en sådan an-

ordning, men då m:r Weehlwright bestämdt ville vara med därom och jag omtalade, att jag hundratals nätter under den starkaste vinter sofvit godt vid en »nying» utan att frysa, gick han in på saken, och slutligen voro både Nordström och folket med därom.

Nu började ett muntert lif. Torra furor funnos i närheten, yxorna började ljuda, alla fingo sina order att utföra, och efter en timmes förlopp lågo tvenne aktningsvärda »nyingar» tända inne i skogen, där den bästa mossan fanns. Antändningen af en så tillredd stockeld fordrar någon tid, men sedan den en gång fattat eld, brinner den fullkomligt jämn och lämnar en intensiv värme; man har blott att placera sig längre eller kortare från densamma för att få det lagom. Under antändningen förmärktes bland åskådarna åtskilliga tviflare, men det var duktigt folk, och hvar och en tänkte: »Hålla de andra ut, så nog reder jag mig». En stund därefter var dock allt tvifvel häfdt; där flammade lågan ljus och glad och å ömse sidor lågo vi nu i rader med benen åt brasan och hufvudena hvilande på mindre stockar. Nu hördes blott beröm öfver anordningen, och röster höjde sig för att icke glömma detta sätt att slå läger. Historier om skogsrån, forsgubbar, spöken och andra öfvernaturliga väsen förtäljdes af dessa enkla människor, men det dröjde dock ej länge innan vi somnade, ty drefkarlarna i synnerhet hade haft ett ganska drygt arbete hela dagen. Hvad som mest fäste min uppmärksamhet var, att en af karlarna påstod, att det i skogen fanns en alldeles orimligt stor älg, hvilken hade en stor, hvit man. Detta intygades af flere och förklarades af Gustaf i Granmossen på det sätt, att älgen varit i ett giller, som de hade norr i skogen, men sluppit lös ur detta. Emellertid hade han fått skinnet på halsen afskrubbadt, och där hade nu håret blifvit hvitt, just som på en bruten häst. Äfven han hade sett älgen, och att det var den största älg i världen, därom var ej något tvifvel, det syntes nog på spåren. Nu hade han emellertid ej sett honom på länge, och han trodde att älgen icke längre fanns där. Det skulle nog spörjas i morgon, ty här väster ut brukade han vara på de »trampor», till hvilka vi skulle komma.

Morgonen därpå prisades »nyingen» på det allra högsta, och det vore bra onödigt att gå hem om kvällarna, då man kunde hafva det så bra i skogen. Friska och uppiggade aftågade vi nu till nästa drefplats. Här var hållplatsen mellan tvenne vatten ej längre, än att den besattes af engelsmannen, brukspatronen och mig. Jag stod vid ändan af en liten sjö, m:r Weehlwright vid en tjärn och Nordström midt emellan oss. Som dreffolket hade en betydlig omväg att gå innan jakten kunde börja, drog det ut långt fram på förmiddagen innan vi hörde de första ropen, hvilka alltid lifva sinnena, då man stått ett par, tre timmar utan sysselsättning och utan att röra sig. Man hoppas hvarje ögonblick få se något. »Donna» låg bredvid mig, till utseendet fullkomligt likgiltig, men såg man noggrannare på henne och kände man hennes natur, varseblef man nog rörelser, visserligen små, men betydelsefulla i så väl nosspets som i öronens höjning och sänkning, hvilka rörelser antydde en vaken uppmärksamhet. Jag stod just och gaf akt på henne, då hon i detsamma lyfte hufvudet varsamt, höjde öronen och vädrade i vinden samt ljudlöst reste sig upp, vändande sig mot sjöns ände. Jag såg nu anledningen till rörelsen: en ganska stor älgko kom i sakta vaggande traf, åtföljd af en årskalf. De veko af och kommo ej däråt, jag stod. Under det jag beskådade dem, dundrade först ett skott, så ännu ett; dessa kommo från Nordström. Vi voro för gamla jägare att låta höra af oss förr än drefvet var framme. Sedan ljudet från skotten bortdött, var skyttelinien lika tyst som förut. Från drefvet märktes lifligare rop; man hade hört skotten, och detta hade piggat upp alla; något mera djur syntes dock ej, drefvet kom fram, och nu skyndade vi att samlas hos Nordström. Där låg en vacker, fyraårig älgtjur. Skytten var strålande glad och m:r Weehlwright var genast med om att ännu en gång laga biff. Hela sällskapet åt nu frukostmiddag, och därunder kommo vi öfverens om att sluta älgjakten, sända hem folket med älgen och återvända till Granmossen för att på ditvägen skjuta fågel för »Donna» och sedan taga i tu med hararna.

En af de yngre karlarna sändes till sjöns nordöstra ände

för att uppleta en eka, hvilken troddes kunna bära älgen. Sedan skulle den köras till bruket. Han tog samma väg, som de af mig sedda älgarna gått. Vid hans återkomst drogs älgen till båten och nedlades i denna, hvarefter vi skildes från våra drefkarlar, hälsade hem att vi mådde väl och ej tänkte oss återvända så länge vädret vore vackert. Därefter togo vi en stig, hvilken gick i riktning åt sjöns andra strand, för att komma in på mera lämpliga marker för fågeljakten. Under det vi så gingo och voro i jämnhöjd med sjöns andra ände, sågo vi »Donna» markera lindrigt slag, men då hon såg ömsom på mig och ömsom vände sig mot skogen, föll det mig in att se efter hvad hon kunde mena, och då upptäckte jag älgkon och kalfven, hvilka nyss passerat stigen, sannolikt skrämda af mannen, som varit efter båten.

»Ja, den som nu vore vid småtjärnarna,» sade Gustaf, »då fick en skjuta.»

»Tror du, att de gå dit?» sporde vi.

»Jo jo men, om de ej stanna dessförinnan.»

I all hast beslöts nu, att Weehlwright, Nordström och Kalle skulle så tyst som möjligt och på en omväg springa dit; Weehlwright skulle stå mellan tjärnarna, Nordström vid västra tjärnkanten och Kalle på östra. Vi andra skulle spåra och drifva älgarna dit. Just då detta beslutits, kom en af drefkarlarna, hvilken hade sin hemväg däråt. Denne, såsom varande skytt, medtogs af Nordström att posta bredvid honom, under det jag, som var mest van, skulle följa spåret med skogvaktaren, en af oss på hvardera sidan. Under en hel timme sutto vi tre kvarvarande stilla, eller tills vi med säkerhet kunde antaga, att våra kamrater intagit sina poster. Vi började då följa spåret. Det gick långsamt nog i den hårda marken, men det gick dock. »Donna» gick och slog små lofvar omkring oss, tills hon helt oväntadt tycktes begripa hvarom fråga var och obesväradt tog an älgslaget samt började avancera. Jag blef helt öfverraskad och lät henne hållas. Karlarna förstodo äfven det kloka djuret, och framåt gick det nu helt ledigt; vi kunde som oftast kontrollera, att hon var på rätt väg.

En halftimme torde vi gått framåt, då »Donna» gjorde

ett knappt märkbart stånd och därpå satte sig, med nosen riktad åt en dalgång, vid hvars ingång tjärnarna lågo. Hvad kunde hon mena? Stodo väl älgarna där nere?

Ingen kunde lösa den gåtan. Vi förde nu ett hviskande samtal om saken, och beslutet blef, att Kullberg och Gustaf jämte »Donna» skulle kvarstanna en stund, under det jag skulle kröka om åsen, på hvilken vi stodo, och gå för att förstärka jägarkedjan.

När de trodde att jag hunnit intaga min post, skulle de skiljas åt och med lindriga rop följa åsarna ned mot tjärnen och myren; stode älgarna i dalen, skulle de fram på hållet.

Naturligtvis blef jag icke länge på vägen. Alldenstund jag mycket väl kände marken, stannade jag på ett ställe, där jag hade god utsikt och visste att jag ej var långt från drefkarlen, som skulle hafva sin post på Nordströms vänstra sida. Också blef min väntan ej lång, förr än jag hörde ett par rop från det nu till två man inskränkta drefvet, och strax därpå dånade från m:r Weehlwright ett skott, så ett till, men i och med detsamma kom också älgkalfven mot mig med en fart, hvartill jag ej sett maken, och var i hack och häl förföljd af »Donna». Som djuret passerade på högst tjugu stegs afstånd från mig, var dess öde snart afgjordt.

Krutröken hade ännu ej försvunnit, då åter ett skott small från min närmaste sidokamrat, och genast därpå framkom älgkon och ställde sig alldeles stilla på en ås, belägen på inemot två hundra alnars afstånd, med bredsidan vänd åt mig. Hållet var långt för en slätborrad bössa, men den är gjord af den med rätta berömde engelsmannen Nock i London, och då jag därmed skjutit tusentals skott, kände jag mycket väl, huru högt jag behöfde hålla, och klämde till med godt hopp. Älgen försvann — dock bakom åsen.

Stark i tron ropade jag »alles tod», och snart voro skyttarna framme: älgkalfven beskådades, Kalle sändes upp öfver myren, öfver hvilken jag skjutit, till åsen för att se efter älgkon, hvilken upplystes vara blesserad förut, och m:r Weehlwright beskref med mycken liflighet sitt äfventyr med henne. Hon hade, sedan han skjutit, kommit alldeles inpå honom och sett så ond ut, »att jag har aldrig varit

så rädd in min liff, herr Schröder,» sade han; först sedan hon vändt, hade han skjutit andra skottet. Drefkarlen, som åsett händelsen, hade genskjutit kon och lossat sitt skott, hvarpå hon framkommit till mig. Här afbrötos vi af ljudliga »alles tod»-rop från Kullberg och Kalle. De hade hittat kon och kommo nu fram på åsen samt skreko och viftade af alla krafter.

Det var en aftonjakt som dugde. Vi hade på två dagar utan nämnvärda ansträngningar skjutit fyra älgar, däraf tre på en dag och två med ett jaktsätt, hvarom vi på morgonen ej haft någon aning. Bytet var sannerligen ansenligt, och Kullberg var i bryderi för utrymme i köttkaren. Dessa befunnos också för små, hvarför kalfven per ångbåt från Sölje sändes till min syster, hel och hållen sådan han befanns.

Älgarna uppskuros, och af den stora älgen medtogs till Granmossen ett ansenligt förråd för Gustafs hushåll och till förstärkning af vår jaktmatsäck. Kullberg och drefkarlen måste nu åter bort för att skaffa dragare till bytets fortskaffande.

Vi andra gingo till Granmossen, sedan vi där förut metat foreller en stund i den från Rövasstjärn utfallande bäcken, där Nordström och jag hade en liten munter dispyt om en laxöring. Kalle medförde mitt metspö i käppfason; refven med krok hade jag uti min ficka, så att det var, snart sagdt, ett ögonblicks verk att få det i ordning, och jag kastade ut på ett ställe, där fisken borde stå, så vidt det fanns någon. Betet hade icke väl hunnit vattnet förr än det greps af en fisk, och då den strax kastade sig upp ur vattnet och därigenom blef synlig, skattades den till två à tre skålpunds vikt, hvilket var en högst ovanlig storlek i dessa små bäckar. N. utropade då:

»Aj, aj, kunde du ej väntat tills jag fått mitt starka spö i ordning. Den där går ifrån dig.»

»Nej då, jag tar den nog.»

»Å snack!»

Med samma rände fisken ut med en fart, som hotade att slita af refven.

»Ja, ser du, det var det, jag sade dig!»

Men om forellen var rask, så var jag ej sämre. Äfven

jag hann med och fick fisken att vända, och efter en stunds ytterligare batalj hade jag honom på stranden, där Kalle, som stod och passade på, genast bemäktigade sig honom.

Nordström, som ej var van fiskare i stora strömmar, där man försiktigt måste trötta fisken därigenom, att man är medgörlig och passar tempo, var både glad och förvånad öfver att jag lyckades. Då han nu strax därpå fick napp, slängde han fisken högt i luften på gammalt pojkmaner, och därtill behöfvas starka don.

Sedan vi fiskat en god stund, begåfvo vi oss till Granmossen, där vi undergingo en behöflig tvagning, efter hvilken vi kände oss särdeles uppfriskade. Det var nu lördagsafton. Söndagen tänkte vi ägna åt hvilan, hvarför icke några rustningar för den dagen behöfde vidtagas.

Älgjakten var för denna höst slut; kött af den sorten fanns tillräckligt, och stammen borde ökas, ehuru detta kanske ej för denna gång var så klokt, ty jag hörde sedan, att just detta och flera års sparande hade till följd, att älgarna spridde sig till andra marker, men som detta i själfva verket var godt, lade ingen det på sinnet.

Vårt vistande i skogen denna höst var särdeles angenämt, dels till följd af godt och vackert jaktväder samt jämn och glad sammanhållning, dels kanske mest genom m:r Weehlwrights intressanta berättelser från sitt minnesrika jägar- och forskarelif. Det var numera ej något misshumör vid regnvädersdagar; jag tror till och med att de ibland voro efterlängtade. Och de mörka höstkvällarna sedan, då vi antingen vid »nyingen» afhörde honom eller hemma vid Sölje fingo höra tjocka doktorns fiol och fru L—mk spela piano, ja, då njöto vi af lifvet i fulla drag!

Kamraterna vid dessa jakter hafva gått till de sälla jaktmarkerna, blott minnet af dem står outplånligt kvar hos en tacksam vän.

Vinterskall å björn.

Vi voro fyra som slagit oss tillsammans och inköpt en björnholmning vintern 1851.

Björnen var holmad af dalbykarlarna Puta och Halvars-Håka. Denna holmning var ej en af Putas vanliga historier, ty björnen hade verkligen blifvit uppskrämd vid en älgjakt i februari och därpå strax holmad. Vännen Ö. hade uppgjort affären med ringarna och hos honom skulle vi samlas för att företaga jakten eller skallet. Sedan dagen utsatts, sändes bud till våra vänner, som också infunno sig på bestämd tid, och efter en väldig middag afreste hela sällskapet i Gud vet huru många slädar.

Björnringen var belägen på gränsen till Malungs socken, en half mil söder om hållplatsen och fäbodstället Rya, där vintervägen mellan Malung och Dalby går fram, i det så kallade Rösberget. Detta är tämligen stort, bra brant och rätt högt, omkring två tusen fot, skulle jag tro.

Att börja med hade vi från Transtrand i Dalby att följa vintervägen vid pass en och en half mil eller tills vi kommo öfver Femtån och upp i Rösberg, där kvarter skulle tagas i det ej långt från ringen belägna fäbodstället.

Bud hade utgått till de gårdar, som hade fäbodar i närheten, att bistå oss med så många man som kunde fås; dessutom hade vi värfvat en liten trupp mot betalning.

Vägen uppför det branta Transtrandsberget är högst besvärlig. Brant, slingrande, smal och illa underhållen som den är, sleto de stackars hästarna erbarmligt ondt, ehuru alla jägare gingo och de mera ömhjärtade bland dem sköto

på slädarna, så att svetten pärlade från deras pannor. Utrustningen till en sådan jakt är ganska omfattande, emedan foder, hästtäcken, tornistrar m. m. för hästarna måste medföras. Därtill kommer matsäcken för jägarna själfva och en eller två man, samt skidor, bössor och slädhudar. Slädarna äro således alldeles fullpackade, hvarigenom man åker illa och löper dessutom ständigt fara att stjälpa.

Sällskapet var som vanligt vid sådana färder vid godt humör; man pratade och skämtade med de närmast åkande eller gående, och med de på längre afstånd varade telegraferades med snöbollar. Sålunda fördrefs tiden gladt, tills vi nådde toppen af bergets första afsats, hvarefter vi åter kunde åka till nästa sluttning, då bergvandringen ånyo begynte. Slutligen nådde vi Femtån. Här var körvägen slut och en ny sådan måste därför banas upp till den en kvarts mil därifrån belägna sätern. Vi hade under vägen upphunnit en del fotgängare, och med tillhjälp af dessa och våra egna karlar uppslogs nu, som det heter, en väg, hvilket tillgick på så sätt, att fyra man i led marscherade före, hvarpå hästarna pådrefvos — hästar till ombyte funnos — och sålunda framskred tåget, tills vi ändtligen hunno bestämmelseorten långt efter mörkningen. Nu blef bråk och bestyr innan folk och fä blifvit vederbörligen inlogerade. Stugorna snyggades upp, eld uppgjordes och sakerna inburos etc. Hvar och en ordnade för sig, och som sällskapet till största delen bestod af praktiskt folk och alla biträdde vid ordnandet, voro vi redan efter en timme både väl och trefligt inkvarterade. Den friska luften och resans besvärligheter hade framkallat stor hunger, men mot denna fanns medel till hands. Snart sågs en riklig sexa uppdukad på britsen, men att komma dit, var just konsten, ty den, som en gång fått en plats, han behöll den. De mera mänskligt sinnade började dock langa smörgåsar till höger och vänster åt dem, som ej kunde komma fram, och som aptiten var frisk, fick sexan en strykande åtgång.

I början samlades så många som kunde kring brasan, men som den var väldig, stod man ej länge ut i dess närhet, utan man måste så småningom draga sig ned mot dörren. Ute på fäbodvallen hade stockeldar blifvit tända, så att

folket, i den mån det anlände, fick värma sig. Här var lif och rörelse: bekanta hälsade hvarandra, samtal fördes och flaskorna kommo i gång. Jaktens ordnande var uppdragen åt Jakob Halvarson i Amnerud och mig; vi medförde hvar sin hund. Efter sexans slut måste stugorna för en stund utrymmas. Vana händer ordnade nu bäddar för natten, hvartill slädhudar, pälsar och vedklabbar fingo tjäna. Medan detta skedde där inne, var frisk »palaver» ute vid eldarna: punsch- och toddyglasen vinkade från en aflyftad ladudörr, laggd öfver en släde, och kring denna svärmade nu våra jägare, serverande sig själfva, mellan det att gevär undersöktes, gillades eller kasserades och ammunition utdelades.

Jakob och jag rådgjorde med de karlar, som holmat björnen, och kommo till den slutsatsen, att vi måste kringå ringen, innan utställningen skedde. Ännu klockan sju eftermiddagen hade vi för litet folk därtill, men hoppades under natten och på morgonen få förstärkning.

Sedan nu de två små fäbodstugorna, som funnos på platsen, voro tillredda, befanns att de voro otillräckliga för behofvet, hvarför folk sändes in i skogen för att hugga en »nying», och då detta var gjordt, tillsades de husvilla att taga plats kring denna. Den ena lilla stugan upptogs af herrarna, hvilka uppfyllde hela britsen. Man lade sig så tätt man kunde, men sömnen ville inte komma till alla. Några hade medtagit sina glas eller koppar och fortsatte pokulerandet, tills sömnen slutligen tog ut sin rätt.

På morgonen tågade Jakob och jag jämte en af ringarna ut före dager. Ö. åtog sig att föra upp folket på berget och möta oss klockan nio. Det kändes skönt att komma ut i friska luften från den kvafva stugan, få skidorna på och sätta sig i rörelse. Då till ringen fanns skidspår, gick vår färd lätt. Under väntan på dager, pustade vi ut vid det med Ö. öfverenskomna samlingsstället, en liten myr nära ringen, hvarefter vi, så snart som dagen inbrutit, undersökte denna och räknade huru många gånger vi nedsatt skidstafven, ty härefter beräknades ringens storlek. Den höll cirka fyra tusen alnar i omkrets. När vi återkommit till mötesplatsen, hade folket ej ankommit, hvarför

vi gjorde upp eld och togo oss en smörgås. Snart kom hela styrkan och allt gick tyst och ordentligt till väga. Nu började vårt egentliga arbete. Inalles voro vi blott fyrtio-man. Vid denna upptäckt kastade Jakob och jag en orolig blick på hvarandra, ty hundra alnar mellan hvarje karl, det var för långt. Men flera fanns ej att få, så att vi måste reda oss bäst vi kunde med dem, vi hade. Den vanliga numreringen försiggick nu, och vi togo hälften hvar af manskapet. Vi aftågade samtidigt och omringade björnen under fullkomlig tystnad. Vid sådana uppställningar går anföraren sist. Han beräknar afstånden efter lokalen, så att där slätter förekomma, ställes manskapet glesare och i skogen tätare. Vid numreringen ordnas alltid så, att en fullgod skytt har en mindre god på hvardera sidan, hvilken han vid behof kan bistå. Vår beräkning befanns vid uppställningens slut vara alldeles riktig, men oron för lycklig utgång hade tilltagit. Under den djupaste tystnad beslöto vi därför sammandraga ringen, innan drefvet gick å stad, och i följd däraf skildes vi åt för att efter verkställdt arbete åter mötas. När detta skett, kände vi oss lugnare, men beslöto oss för en ytterligare sammandragning.

Emellertid hade dagen framskridit och herrarna började bli otåliga; somliga tyckte att det var kallt och andra att det var ett onödigt fjäsk. »Drif på, så det blir slut på det här, eljes går jag hem», lät det än från den ene, än från den andre. Jakob och jag beslöto nu, att han från nedre kanten af ringen skulle drifva uppåt (nu såg ringen ut som ett O) och jag skulle hålla mig uppe på berget och biträda där det behöfdes samt hålla det nu bildade hållet i stillhet och påpasslighet. Då jag passerade den oroligaste jägaren, lugnade jag honom med att drefvet nu gick löst, snart hördes också ropen. Jag hade nått toppen af berget, då detta skedde, och stod just och gladde mig åt att drefvet gick så jämt, då, o olycksöde! båda hundarna började på en gång ett ifrigt skällande inne i ringen. De jämte deras vårdare befunno sig på drefvets nedra sida, och af miss-förstånd eller oförstånd hade de blifvit släppta. Om nu björnen ej genast fick sin bane, skulle han rusa genom

jägarkedjan, det kunde man lita på. Lyckligtvis stod jag så, att jag borde hinna möta honom, emedan det af skallet hördes att han drog sig uppöfver. Snart hördes nu skott, björnen blef synlig för norra delen af skyttekedjan och pressades af hundarna samt af oväsendet och de oskadliga skotten, så att han kom rusande upp öfver slätten, där jag jämte den numera täta jägarkedjan lugnt afvaktade honom. Han kom i fyrsprång rätt emot mig, med gapande mun och hängande tunga. Som flera af skyttarna sågo honom, small skott på skott, men han vårdade sig icke därom eller vek en tumsbredd från den kosa, han en gång tagit. Som jag hade min gamla goda jägarstudsare väl laddad och icke befarade klickning, lät jag björnen komma mig på omkring tjugu alnar nära, och då, med korn rätt i det öppna gapet, tryckte jag af, säker om knall och fall. Men till min ytterliga förvåning kom han rätt emot mig, och detta med otrolig fart. Jag hade ingen annan råd än att vända om studsaren och med kolfven i vädret vara färdig slå honom i skallen. Så nära kom han dock ej men nära nog för att trampa på spetsen af min ena skida, och som jag stod på själfva sluttningen af bergets vänstra sida, kom han hastigt nog ur sikte, men icke förr, än att flera skott hunnit lossas efter honom.

Nu kommo skidlöparna från alla håll det skyndsammaste de förmådde för att upphinna björnen, hvilken häftigt ansattes af hundarna. Bland skidlöparna var min Stor-Per. Jag hann tillropa honom: »Följ på! Så snart jag laddat, är jag efter,» och därmed var han försvunnen. För mig tog laddningen icke så lång tid, och jag satte nu efter i spåret af den vilda jakten. Marken sluttade starkt, och i hvarje brant låg en, två eller tre skidlöpare svärjande och bråkande för att komma på fötter igen. Hvarje ögonblick höll jag på att stupa öfver någon fallen skytt. Färden var halsbrytande, men ytterst munter. Att jag lät det gå undan allt hvad tygen höllo, var naturligt. Ganska snart hade jag ej mera än två jägare före mig, då björnen i ett nu kastade om och begaf sig snedt uppåt berget igen. Härigenom närmade vi oss honom rätt raskt, dock icke så, att jag hann möta honom. Jag hade det ytterst besvärligt för att kunna

komma upp för berget igen, där det en stund förut gått både hastigt och lustigt till. Här upphann jag Jakobs son, Olle, en tretton à fjorton års gosse, hvilken förmått hålla sig i spetsen för jakten. Jag bad honom vända om, ty det skulle bli för svårt för honom att hålla sig med. Men Olle var af en annan tanke. Sedan jag ändtligen kommit upp på berget, gick det fort nog, och som marken snart blef mera sluttande, närmade jag mig drefvet allt mer och mer, tills jag efter omkring en halftimme åkte förbi hundarna. En skidlöpare var ännu mellan björnen och mig. Jag kastade af mig rocken och ilade framåt i vild fart. Hundarna blefvo efter, skallet mattades allt mera, och allt längre och längre mot öster styrde björnen sin kosa. Jag hade nu, sedan jag ansträngt mig till det yttersta, klart för mig, att det måste vara Stor-Per, min vapendragare, som var före mig, ty någon annan trodde jag ej kunde hålla sig framför under en så lång tid. Snart kom jag in i snårig och kuperad mark; här blef snön lösare, farten minskades, och snart hade jag upphunnit min föregångare.

Det var Per; han hade stannat för att torka svetten af sig, då jag hunnit fram.

»Det 'nötter' (lönar) inte längre; snön är för lös; vi hinner honom inte i denna mark,» sade han.

»Tror du det, Per?» frågade jag.

»Ja, dä ä allt så säkert; vi få vänta till hunnera kommer, eller te i mora, då de få tatt igen sej litt. Dä ä bäst vi vänner om.»

»Ja, men det kommer väl någon efter oss, Per,» invände jag.

»Gud vet om dä, jag tror allt vi ä tvåsammen.»

»Var det långt härifrån, som du slängde säcken, Per?»

»Å ja, dä ä ingen nästegårdsväg; dä va i förste bergåsen. Men här 'klakar' (fryser) vi, lät oss gå på hemväg,» tillade han.

Per var nog trött, men jag kände mig ej så mycket medtagen. Som vi nu hade skidspåren att följa, blef det mycket lättare för oss att gå, men det började likväl att skymma på innan vi hunno fram till fäboden, hvarifrån vi högljudt hälsades på långt afstånd, i det vi med ilande fart

kommo utför vallen. Alla voro ännu kvar för att afvakta vår återkomst; många hade hoppats att björnen, till följd af de sår, han borde erhållit och de i snön synliga blodspåren, skulle kunna upphinnas, men Per berättade, att då björnen vände uppåt berget, hade han mött honom och tydligen sett att han ej blödde från något mera sår än ett strax under högra ögat, där han hade ett stort hål.

»Men hvarför sköt du då ej, Per?» frågade någon i sällskapet.

»Asch, bössan klickade ju, vet jag,» svarade han.

Hålet under ögat gaf anledning till långvariga samtal och utläggningar; den kulan hade många ditskjutit, ty just där hade han hållit. Men hvarför björnen efter ett sådant skott på ett så ömtåligt ställe icke stupat på fläcken, det visste ingen. Våra erfarna skyttar kunde ej förklara saken och icke heller misstrodde man Pers ord. Att nu med allt folket kvarstanna tills björnen åter blef holmad och ny jakt kunde företagas, lät sig ej göra, hvarför de, som ville, hade frihet att begifva sig hem. De flesta begagnade sig ock häraf, endast von B., E. och jag jämte några af karlarna stannade för att, sedan vi anordnat om en ny holmning, dagen därpå afresa.

Sedan jägarna på eftermiddagen återkommit till sätern, hade de tillagat middag och därvid icke glömt mig och Per, ty väldiga portioner kött, potatis, varma pannkakor och porter stodo för vår räkning och väntade samt smakade oss mer än väl.

Sedan de flesta afrest, företogs en generalstädning i stugan, så att vi kvarvarande fingo trefligt och friskt; nu behöfde man icke heller ligga trångt, utan kunde ganska fritt röra sig. Elden friskades upp, ljus tändes, glasen kommo fram och jakten diskuterades om och om igen, hvarvid det famösa kulhålet satte oss myror i hufvudet. Per fick åter upprepa sina iakttagelser, men vi blefvo icke klokare för det. När vi tröttnat på ämnet, talades om andra saker, och vi sysselsatte oss på mångahanda sätt, så att kvällen förflöt på det angenämaste. Natten tillbragtes i god ro, och morgonen därpå, sedan de karlar, som skulle verkställa holmningen, först afsändts till skogen, företogs hemfärden.

Vid min hemkomst måste jag genast resa bort igen för en veckas tid, så att jag visste ej, huruvida det lyckats de kvarlämnade karlarna att ringa björnen; men som intet snöfall under tiden inträffat, borde det ha gått bra. Denna min förmodan blef också bekräftad af Per, som vid min återkomst underrättade mig att det lyckats, ehuru björnen hade gått bra långt och nu lagt sig söder om Rya, ungefär en mil därifrån. Holmningen var liten, och under färden hade björnen blödt mycket.

Dagen efter min hemkomst kom bud från min granne, H., med anhållan att jag skyndsamt måtte komma till honom. Där var nu hela björnbolaget församladt. von B. var ännu kvar, emedan han ämnade sig till Djeknelids marknad för att köpa hästar, och som tiden för denna marknad var inne, brydde han sig ej om att resa hem den långa vägen till Fryksdalen för dessa få dagar. Sällskapet var som vanligt lifvadt, och björnen var stående samtalsämne. Det hade nu uppstått två jämnstarka partier: det ena ansåg att björnen hade förblödt och nu vore död; det andra att han lefde och besvärades endast af ett skrubbsår. Nu måste jag först laga mig en toddy, men därefter afgifva mitt votum. Men till allt detta fick jag endast en kvart på mig. Sällskapet hade brådtom. Som jag förut var öfvertygad om, att björnens sår icke kunde vara af någon större betydelse, slöt jag mig genast till dem, som trodde att han lefde. von B. var af motsatt mening, och så var äfven min värd. Saken dryftades å nyo, då någon utbrast:

»Vi föser upp honom igen, så få vi saken klar.»

»Ja, det var då att afhugga knuten. Men hvem skall då i väg?» sporde en annan.

»Jo, Gustaf skall gör'at.»

Förgäfves föreställde jag dem det okloka häruti; saken blefve ju i alla fall afgjord, då vi anställt ännu en jakt.

»Nej, nej, det skall ske genast,» väsnade man.

»Någon jakt kan ej bli förr än von B. kommer åter, och vi måste ha visshet innan han reser.»

I själfva verket var jag långt ifrån obenägen för färden, men hade knappt om tid.

»Nå, om nu björnen lefver, får jag skjuta honom då?» frågade jag.

»Ja, ja,» ropades, »det får du visst, men, ser du, han är nog död, och då får du draga hem honom.»

»Nå, skål på den saken,» svarade jag; »i öfvermorgon beger jag mig åstad.»

»Bra, bra, reelt gjordt, skål!»

»Hvem håller första träffen?» ljöd det inifrån ett annat rum, där en glad själ fått tag på korten och nu bjöd på »landsknekt», ett på den tiden mycket gouteradt spel.

»Ingen, ingen!» svarades i korus. »Blåsen nu alla! etc. etc., nu ska' vi ha roligt!» ljöd det från en annan.

»Se, god dag, min vän och frände!» och så började sång och prat, hvarunder kvällen hastigt förflöt.

Tidigt följande morgon talade jag med Per om saken. Han var genast lifvad därför, i synnerhet som björnen lämnats helt och hållet till mitt förfogande. Nu kommo vi öfverens om att han jämte Präst Jan Halvar med hundarna genast skulle få åka till Rya. Morgonen därpå skulle jag i god tid ränna på skidorna gent till Rya och vidare till ringen. De skulle också begifva sig tidigt ut från Rya, så att de hunnit undersöka ringen och ha frukost i ordning före min ankomst. Så snart alla anordningar vidtagits, afreste karlarna, och jag tillbringade dagen med mina märkrullor och deras tusentals siffror.

Mina göromål hade på sista tiden ökats, så att jag nödgats anmoda min bror att hjälpa mig, och han borde nu i dagarna anlända. Redan i dagningen var jag uppe på berget, dit jag, bärande skidorna, gående följt en väg. Där uppe spändes nu skidorna på. Snön hade sedan förra jakten påverkats dels af solen, dels af blåsten, så att skidföret var ypperligt. Detta var också nödvändigt för min färd, ty till Rya hade jag, enligt folkets beräkning, tre mil, enligt kartan blott något öfver två; men med de krokar, man får göra till följd af lokala förhållanden, torde folkets beräkning komma sanningen närmast. Det säkra är, att vägen åt Hemberget uppför är lång nog. Men hvarken vägens längd eller besväret afskräckte mig, och något annat än en liten yxa samt min bössa och två smörgåsar hade jag ej att bära.

Jag gick nästan aldrig utan yxa, ty om något händer, får man med denna ved och värme, men den förutan är det ytterst svårt att erhålla bränsle, då marken är betäckt af djup snö.

Min färd till Rya räckte icke länge, ty just som klockan slog åtta inträdde jag till vännen Fröman, som då bodde där.

»Å, är du redan här; det var raskt! Jag kan hälsa från dina karlar, de gingo härifrån helt tidigt. Kom nu och få dig frukost,» tillade han, »det kan du behöfva.»

Frukosten stod redan på bordet, och så raskt bedrefs saken, att blott en halftimme därtill användes. Då jag åkte från gården, sade Fröman:

»Se dig före, ty här nära vid ligga flera skidränder; du kan lätt taga miste. Å, nu var jag dum!» rättade han sig strax. »Hundspåren!»

»Ja, det har du rätt uti. Adjö!»

Sådan är skogsbon: han fattar allting snabbt.

En timme senare, eller klockan half tio, varsnade jag mina karlars eld. Röken stod rätt upp, vinden var stilla och vädret klart; dock hade vi väl ej öfver 12 à 15 grader kallt.

De hade nyss anländt, då jag kom fram, så att de blott hunnit tända elden, men ännu ej värmt någon mat, hvilket för min skull nu ej heller behöfdes, men ett par koppar kaffe smakade skönt.

»Ni har allt varit ute tidigt i dag,» sade Per, under det han mumsade på den rykande mjölgröten.

»Ja, jag var på berget i dagningen, må du tro,» svarade jag.

»Hvad är klockan?» sporde han.

»Icke fullt tio,» svarade jag.

Han gaf härvid Halvar ett ögonkast och sade:

»Ja, vi få väl ge oss i väg, kanske ni kan stelna.»

»Å nej, Per, har ingen fara, icke för tre mils väg.»

»Det är nock fyra hit,» invände han.

»Å prat, det tror jag ej.»

»Ja, i alla fall har ni gått fort,» tillade han, och därmed torkade han af »jongen», en liten bredbladig knif, enkom konstruerad för grötens inmundigande. Den har särskildt rum i slidan bredvid den omistliga täljknifven.

Karlarna kvarlämnade sina säckar vid elden, och vi togo blott bössorna och hundarna med oss. Nu resonerade vi sålunda, att hinna vi ej björnen på två timmar, så hinna vi honom ingen gång, utan vore det då bäst holma om honom. Emellertid vore det nödigt att skynda på, innan björnen, som folket där uppe säger, hunnit bli uppmjukad. Framkomna till ringen gingo vi på slaget, det vill säga Halvar följde det med Per på ena och mig på andra sidan, färdiga att skjuta, ty det var ej troligt att vi skulle anträffa björnen i legan. Sannolikt hade vi ej nalkats honom tillräckligt tyst, ty snön var så hård, att skidorna skrapade; därför hörde han oss nog på ett bösshålls afstånd.

Vi hade icke gått länge, förrän hundarna, som förut varit lugna, ryckte på sina remmar och började gnissla, hvarpå de genast släpptes, och strax var drefvet i gång. Vi skyndade efter, och jag anträffade idet, om det så kan kallas, ty björnen hade blott suttit, ungefär som en kräfta, med frambenen framåtsträckta, färdig till försvar eller flykt, och med ryggen vänd mot en tätväxt gran. Åt idet kunde vi ej ägna mer än ett ögonkast, ty nu gällde att hinna upp björnen. Snön var hård och kunde bära honom, äfven sedan han tagit till galoppen. Hundarna voro emellertid icke tillräckligt djärfva för att hugga uti och bringa honom att stanna; därtill var marken tätbeväxt, och den besten satte nu uppöfver berget, däri han legat. Vi råkade på efterkälken strax i början af jakten, så att han fick försprång. Då vi nått bergshöjden, var han redan långt förut; men nu närmade vi oss så hastigt, att jag vid nästa uppförsbacke kunde se honom i långsträckt traf lätt och ledigt försvinna i den på andra sidan dalen befintliga småskogen. Björnen styrde i början kosan mot söder, men en stund därefter vände han mot väster och uppöfver ett långsträckt berg; och då jag hunnit upp på detta, var han så långt före, att jag insåg omöjligheten af att upphinna honom, när hundarna icke gjorde sin sak bättre. Jag stannade för att invänta mina följeslagare, och då kommo äfven hundarna tillbaka. Per kom nu upp, och strax därpå Halvar. Vi voro tämligen snopna, alldenstund vi på morgonen gjort oss helt andra förhoppningar. Men vi kunde nu ingenting göra vid saken, utan sedan vi pustat ut en

stund och aftorkat den ymnigt flytande svetten från våra ansikten, återvände vi till elden och matsäcken.

Klockan var nu två på eftermiddagen, frukosten tyngde oss ej längre, hvarför den af Per tillredda gröten jämte det stekta färska fläsket smakade oss alldeles förträffligt. När Halvar sedan serverat kaffe med varma pannkakor till »dopp» och jag fått sitta stilla en stund, kände jag mig fullkomligt uthvilad och beslöt därför vända om hem med detsamma, ty jag var öfverhopad af skrifgöromål och det var ovisst när min bror skulle hinna anlända. Då jag meddelade denna min plan till karlarna, tyckte de att det blef »stridt» nog för mig, men som skidföret var det bästa, kunde det väl gå för sig, och vid Likån, den jag passerade, fanns timmerkojor, i hvilka jag i nödfall kunde slå mig ner. Karlarna skulle stanna kvar på platsen och söka få björnen holmad dagen därpå. Vi tyckte att han nu fått så pass »skjuts», att han borde snart gå till ro.

Därpå skildes vi åt och jag begaf mig på hemvägen. När jag kom närmare Rya, tog jag en genväg, så att jag passerade stället på några hundra alnars afstånd. Väster om Rya hade jag en jämn och förträfflig mark för skidåkning, hvarför min färd gick rätt raskt, så att jag, med undantag af en liten ås, hade god mark ända till Likån, där jag kände mig så godt som hemma. Men innan jag hann dit, träffade mig något oväntadt, i det jag på långt håll fick se en utter. Jag skyndade att upphinna honom, men då jag var nära inom håll, slank han ner i, som jag tyckte, ett öppet källhål vid myrkanten. Jag gjorde genast bössan i ordning, ty länge kunde han ej dröja där nere; han måste ju upp för att få luft. Färdig att skjuta, väntade jag honom hvarje ögonblick, men den som icke visade sig, det var min utter. Vid närmare undersökning fann jag att det icke var en källa, han hoppat ner uti, utan en djup bäck, hvilken stilla framflöt vid myrens ena sida, och strax kom jag att tänka på, att här måste finnas något mera hål i närheten. Jag undersökte terrängen ånyo och fick snart klart för mig, hvar bäcken hade sitt lopp. Jag följde då detta, och inom ett bösshåll märkte jag ännu ett hål, och där var nu min utter. Några nästan omärkliga bubblor i

vattnet tillkännagåfvo att han flytt vid min ankomst, men märken efter hans fötter och kropp angaf hvar han suttit i det ögonblick, jag väntat honom. Det första jag nu hade att göra, var att så tyst som möjligt nalkas det förut nämnda hålet för att där öfverraska honom. Detta lyckades icke. Att han varit där, det märktes af spåren i snön, men han hade redan försvunnit innan jag hann fram. Nu undersökte jag bäckens lopp både uppåt och nedåt, några flera hål funnos ej så nära, att han kunde dyka mellan dem. Om jag nu blott haft en kamrat eller en hund, skulle han snart blifvit expedierad, men huru nu åtkomma honom? Jag stod länge och passade på vid ett af hålen, men det lyckades ej; han kom icke — så försökte jag i det andra. Nej, då hade han flyttat sig på första stället. Nu blef jag rådvill. Att få uttern ur bäcken var ej att tänka på, och hålen voro för stora för att kunna tillstoppas. Slutligen aftog jag rock och mössa, gjorde med tillhjälp af några pinnar en gubbe, satte denne vid kanten af det ena hålet och gick sedan själf till det andra. Vid min ditkomst flyktade uttern som vanligt, men skrämd af gubben vid det andra hålet hoppades jag att han strax skulle vända om dit, där jag stod, förhoppningsfull och skjutfärdig.

Länge väntade jag, men förgäfves. Nu återvände jag till min rock, och blef ej så litet förvånad, då jag såg att den förmente gubben och uttern i allsköns ro sällskapat med hvarandra. Jag förstod nu också, att det var hörseln som hade räddat honom från mig, och nu var intet annat att göra än lämna uttern i fred.

Det var också hög tid att fortsätta färden: solen var i nedgående och jag hade fulla två mil hem att färdas genom ödemarker. Alltså friska tag! Under utterjakten hade jag naturligtvis hvilat, och nu gick det med full fart öfver Örötjärnarna, Halla, och ned till Likån. Här hade jag ett brant berg att öfverstiga, som något saktade farten, och då jag öfverstigit detta, hade jag det branta, besvärliga Hemberget kvar. Förargad öfver utterjakten gittade jag icke bära skidorna och gå ned utefter vägen, hvilket varit det förnuftigaste. Nej, det fick basa, om också skidorna ströke med! De höllo äfven utför den branta Präst-Jan-backen,

men nedkommen till dalens botten spände jag af mig dem, slängde dem på sidan om vägen och började vandra hem. Nu först kände jag, att skidvidjorna skaft bort skinnet på fotbladen och att äfven bakremmarna gifvit mig skafsår på hälarna. Det var nu inte så lätt att gå. Då jag närmade mig hemmet, kunde jag förstå att min bror anländt, ty det lyste i mina fönster. Ja, mycket riktigt satt han och rökte framför brasan, då jag steg in.

Sedan jag bytt om kläder och fått björkskägg på mina sönderskafda fötter, språkade vi om hemmavarande, tills vi fingo vår kvällsvard, hvarefter vi gingo till sängs, ty äfven min bror hade haft lång väg att färdas.

Jag var icke tröttare än att jag genast kunde insomna. Då jag vaknade, satt min bror och skref, det brann i spiseln och ljus stodo på bordet. Uthvilad och glad ropade jag genast: »God morgon» och yttrade min förvåning öfver att han var så tidigt uppe. Han skrattade och frågade, om jag visste hvad klockan var.

»Nej.»

»Å, du har sofvit, så att vi rent af varit oroliga för dig. Klockan är öfver fyra på eftermiddagen. Är du hungrig?»

»Nej. Har jag sofvit så länge?»

»Ja, i fulla *tjugu timmar.* Då jag steg upp i morse, sökte jag få dig vaken, men det var omöjligt. Vi beslöto då, att du skulle få sofva så länge du orkade. Brefven uppåt dalen har jag besvarat. Men upp med dig nu! Här har varit bud från H. och v. B., att du skulle komma upp så snart du kom hem. De vänta dig i kväll.»

Det var således en obestridlig sanning, att jag sofvit i tjugu timmar. Det var ett mästerstycke! Jag kände mig också smått generad, makade mig upp och klädde mig i all hast. Man hade haft artigheten att vänta på mig med middagen, hvilket än mer ökade min förlägenhet, men som saken nu ej stod att ändra, satte jag mig till bords och åt med god aptit. Mina fötter gjorde emellertid ondt, då jag fick skor på, hvarför vi måste åka till H.

»Å, det var roligt! Välkomna, vi väntade dig inte förr

än senare,» lät det vid vår framkomst. »Nå, huru är det?» sade vännen H. »Har du björnen med dig hem?»

»Nej då, den är fri och kry och bad hälsa er,» svarade jag.

»Jaså,» återtog han, »det var besynnerligt med den kroppen. Det stora hålet under ögat är väl då bara en fantasi. Men slå dig nu ned och tala om, hur du farit.»

Jag redogjorde för resan, för utterjakten och slutligen för min sömn, hvilken jag i alla fall visste förr eller senare skulle bli bekant och skaffa kamraterna en liten lustighet.

v. B., som tyst afhört redogörelsen, sade nu:

»Låt mig se! Till Rya är tre mil, till ringen en; jagat björn i två timmar, gått åter till elden, detta gör två mil, vidare hem fyra mil, således tio mil. Sådana där galgstreck kan du gärna låta bli. Hur lång tid har du varit borta?» frågade han nu.

»Sjutton timmar,» svarade jag.

»Men det är ändock för mycket,» genmälde han.

»Ja,» svarade jag, »som du räknar; men det är inte tre mil till Rya.»

»Låt så vara. Du må säga hvad du vill, då man kan sofva i tjugu timmar, har man gått för långt,» tillade han.

»Åja, kan väl så vara, men nu är jag pigg igen,» förklarade jag.

»Jag kan se det,» sade han, »du linkar ju rätt bra.»

»Å, bara litet hudskaf, som är borta i morgon.»

»Ja,» återtog han, »i alla fall kan du låta bli sådana extravaganser.»

Sanningen att säga var jag allt bra nog stel, men som jag förutsagt, var jag dagen därpå befriad från både stelheten och skoskafvet.

Under aftonens lopp diskuterades återigen björnhistorien. Någon dag för vidare jakt kunde icke bestämmas, men då vi sannolikt alla skulle sammanträffa på den om några dagar blifvande Djeknelids-marknaden, kunde ämnet återupptagas.

Så skedde, och dagen bestämdes, ty nu visste vi att björnen efter min jakt återvändt till samma trakt, där vi skallade sist. v. Belov följde med tillbaka åt Dalby i och

för denna sak. Samlingsplatsen blef äfven nu den förr omnämnda fäboden.

Det kom folk från alla håll och kanter, så att samlingen blef rätt talrik.

Tre eller fyra herremän hade äfven slutit sig till »gamla gardet», och för min del hade jag kommit öfverens med Per och Präst Jan Halvar, att vi ej skulle sluta förr än björnen var död, hvarför vi också voro rustade för minst en vecka.

Med sista jaktens nattkvarter i minne och huru vi då trängdes, lät jag Per upplägga ett par bräder på taksparrarna, dit jag kunde taga reträtten vid behof och därvid tillförsäkrade jag mig om en bra liggplats.

Natten förgick också ganska bra, ehuru det fanns åtskilliga »surrare».

Ringen var belägen något mera i nordväst än vid förra holmningen. Sedan vi ganska tidigt på morgonen rustat oss och folket blifvit numreradt, befanns det att vi voro sextiotre man, således vida talrikare än förra jakten.

Frukost skulle nu anordnas, och under tiden for jag med Per och Halvar för att undersöka ringen. Som skidföret äfven nu var gynnande, voro vi åter vid sätern efter en och en half timme, då såväl manskap som jägare hade frukosterat och voro redo till aftåg.

Genast blef upprop och jägarskaran afmarscherade.

Denna dag blåste det en tämligen skarp sydlig vind, så att det blef nödigt uppställa hållet förut, emedan björnen, hvilken nu tre gånger blifvit uppstött, säkert skulle taga till flykten vid minsta tecken till fara. Utgången visade att denna anordning hade de bästa följder. Då vi framkommit till ringen, tog Per hand om uppställningen af hållet. Vi hade godt om folk, ty ringen var betydligt mindre än förra gången, hvadan afstånden mellan hvarje skytt ej behöfde tagas längre än femtio alnar.

Sedan jag gjort min beräkning och Per hunnit uppställa så många man, som behöfdes för att försvara vindsidan, aftågade jag med drefvet.

Första man däri fick order att skynda på, så att det dröjde ej många minuter förr än vi närmade oss inspåren.

Men just som vi voro öfver dem, small det strax bakom oss. Björnen var således redan uppe, och större skyndsamhet blef af nöden, hvadan vi raskade på och hade den turen att få tillsammans håll och dref. Allt var tyst en stund, hvarpå jag skyndade till drefvets midt och lät det gå löst. Många hundra alnar hade vi ej gått, förr än skott på skott dånade från hållet, hvarpå allt blef tyst igen. Jag skyndade ditåt, sedan halt kommenderats. Nu träffade jag sista skytten, som lossat skott; det var vännen H., hvilken höll på att ladda.

»Huru gick det för dig?» frågade jag.

»Jo, bra; han sitter där.»

Och där satt björnen med afskjuten rygg; lifvet tycktes snart vara flyktadt. Jag gick fram och puffade till honom med skidstafven, men då han visade tecken till morskhet och hade mera lif än jag trodde, gaf jag honom af barmhärtighet en kula genom hufvudet. Härpå fick drefvet rycka fram, ifall det händelsevis skulle finnas någon mera björn inom ringen, men det fanns ej flera.

Nu blef upplösning och därefter det vanliga surrandet kring bytet. Gåtan om hålet under ögat skulle nu också lösas.

Ja, där fanns verkligen ett ganska stort hål, hvilket dock var på väg att läkas. Nu utspann sig ett ifrigt samtal om detta hål, men som dagen var långt framskriden, kommenderades ställning och hemmarsch till sätern, under förhoppning att hinna till Dalby före nattens inbrott.

Nödigt manskap kvarlämnades för fortskaffandet af björnen, och sedan dessa väl kommit i gång, öfverlämnades befälet till Per, och jag begaf mig efter till sätern.

Ditkommen fann jag sällskapet under angrepp på den färdiga middagen, hvilken ju längre den framskred, blef allt lifligare, och då björnen härunder hann fram, ville hurraropen och glädjeyttringarna aldrig taga något slut.

Björnen upplades på en släde, synades på alla håll och kanter, och nu upptäcktes anledningen till det mycket omtalade hålet under ögat.

En kula hade träffat något till höger i själfva nosspetsen, skenat emot näsbenet och utgått under ögat, där den medtagit ett stycke kött samt en bit af huden.

Jag insåg genast, att jag vid affyrandet af det skott, jag riktat rätt i gapet på björnen, hållit väl högt: en tum lägre och allt skulle varit slut.

Detta blef lösningen på hvad vi förut icke kunnat utfinna eller uträkna.

Det fanns nog dem, som tviflade på att det var mitt skott, som träffat björnen, men ingen annan hade skjutit midt emot honom. För mig var saken klar.

Diskursen blef dock ej långvarig; kaffe med punsch kom snart fram, och med gladt mod beredde vi oss för hemfärden, hvilken ock anträddes så hastigt sig göra lät.

Vi hade nu rätt väl banad väg och voro därför snart framme hos vännen Ö., där vi skulle pusta en stund. Men som vanligt i hans gästfria hem, kommo vi ej längre den dagen; aftonen tillbragtes under munterhet, skämt och sång; intet mulet ansikte fanns, ej heller någon »tungus».

Belåtenheten var allmän, och vid afskedet följande morgon ropades ideligen: »Skaffa oss en holmning till, och vi komma, om vi än hålla till på Otaheiti!»

Fjällfärd 1862.

Många med mig minnas nog 1860 års snörika vinter, sorglig i åminnelse för alla jaktvänner. På hösten voro de året förut välfyllda jaktmarkerna snart sagdt rensopade från nästan allt vildt. Rapphönsen i första rummet voro nästan försvunna; skogsfågeln var genom den långa och kalla våren och svälten under kallaste tiden oförmögen till fortplantning; hararna voro utsnarade. Vårfloden decimerade andkullarna till ett fåtal i skogstjärnarna, ty vid de stora vattendragen fanns snart sagdt intet. Klent nog var det också med beckasiner.

Då min jaktmark innefattade nästan hela Värmland, en god del af Dalarna och gränstrakterna till Norge, var den erfarenhet jag gjorde hösten 1860 af sorgligaste beskaffenhet. Äfven hundarna syntes uppfatta förödelsen, som framgått. På oss alla var humöret nedstämdt.

Björnjakten låg nere till följd af den lösa snön och de ofta förekommande snöfallen. Icke stort bättre var år 1861. Det var glest med vildt äfven det året.

Lyckligtvis fick jag på hösten björn-bref af den beskaffenhet, att vinterjakten lofvade bli lifvad. Detta höll modet uppe, och strax efter februaristormarnas slut 1862 begaf jag mig åt dalaskogarna.

På uppresan från Arvika, därifrån resan egentligen utgick, besökte jag en gammal vän och mångårig jaktkamrat, baron von Below på Löfstrand. Naturligtvis var vårt samtalsämne jakten. I synnerhet beklagade jag mig jämmerligen och undrade, hvart man skulle vända sig på hösten.

Flera somrar hade min jakt och äfven von Belows drifvits i Bohusläns skär, men till den egentliga fågel- och stöfvaretiden visste jag ingen råd. Småningom öfvergick samtalet till fisket; von Below hade tillbringat sin sommar vid fjällhemmanet Galten, en mil sydväst om Fämundsjön, där han hade haft det alldeles utmärkt trefligt. Fisket hade varit öfver höfvan rikligt, och detta jämte ett par lyckliga renjakter gjorde, att han var mycket belåten med sin sommarsejour. Till sin ledsnad kunde han dock ej, i följd af en resa till sitt fädernesland Tyskland, begifva sig dit igen, ehuru han både förhyrt bostad för kommande sommar och lämnat sina fiskattiraljer kvar.

»Men vänta du,» tillade han med en knäppning af fingrarna, hvilket alltid tillkännagaf en liflig ingifvelse, »här äro vi 'domme' båda två, du skall resa till Galten i juli, under bästa fisketiden; där finner du gäss och änder i tusental, beckasiner, brushanar och snäppor vid älfvarna samt ripor, orre och tjäder och allt hvad du vill i fjälliderna och på högarna. Trakten har du ju kännedom om förut och du vet, huru gudaskön den är. Ja, det skall du! Sök nu i Elfdalen upp den 'dansk-tyske', så får du sällskap. Han vill dit och fiska, du sköter jakten, och ni få det alldeles utmärkt.»

Jag invände, att det torde väl icke vara så godt om skogsfågel och att riporna ej hålla för hund.

»Misstag, min bror! Du skall resa och se. Du får det bättre än hvart du eljes tager vägen. Vi få något att språka om i vinter, då vi träffas, och för öfrigt kan du gärna komma öfver till Gatz (en egendom i Pommern). Min bror jagar ej ofta, och där kunna vi få skjuta så mycket rapphöns vi önska, ty i medio af september drifver dig vintern från Galten.»

Detta samtal kom under min färd i skogarna ofta åter i mitt minne. På min återresa ville jag uppsöka den »dansk-tyske» löjtnanten, hvilken jag var något bekant med förut. Han var af ett ovanligt gladt lynne, rörlig och liflig. Han hade som frivillig tjänat Danmark emot Preussen, blifvit vid Als eller Fredericia sårad och därpå fången, hade många både glada och sorgliga minnen från denna expedition, var

musikalisk, god berättare och i allo erfaren turist. En sådan var ett önskesällskap för långmarscherna och under regnvädersdagar, men ledsamt nog var han mera fiskare än jägare. Nå ja, det fick gå!

Vårt sammanträffande hos en gemensam bekant, den från sin Upsalatid välkände »Moje Jean», sångaren, inträffade förr än jag väntat, men blef därför ej mindre gladt.

Jag framförde till löjtnanten mitt ärende utan preludier, och genast afgafs det svar, att han redan var besluten för färden till Galten och just nu skrifvit till von Below om saken i hopp att få öfvertaga stugan, båten och fiskredskapen. Allt blef nu ordnadt och vår resa bestämd. Jag skulle infinna mig i Dalby, där löjtnanten bodde, den 28 juni, för att omedelbart fortsätta till Tryssild och Galten. Där borde vi vara den 2 juli, då fisketiden ansågs inträffa och vattnet i älfven fallit till normalhöjd, ty fisket afsåg mest strömfiskar: lax, forell och harr.

En nota på våra lifsförnödenheter uppsattes, och åtog sig löjtnanten att få dessa expedierade från Tryssild samt genast uppkörda till Galten. Allt väl!

Vår afton hos gamle vännen Jean var i gamla stilen. Sången var ljudlig och bålen aldrig tom. Först sent reste löjtnanten. Jean och jag pratade en stund därefter. Morgonen därpå drog jag till björnmarken, där ett par tre veckor tillbragtes under oerhördt arbete, men med ingen framgång.

Med minnen från två nätters midsommardans började jag den 26 juni min packning för två och en half månaders vistelse i fjällmarkerna. Vi hade haft lång torka och varma dagar, så att jag beslöt mig för att resa under nätterna, och sanningen att säga blef jag ej heller färdig förr än vid sextiden på aftonen, ty nu fick ej något nödvändigt glömmas eller något onödigt medtagas. Lyckligtvis hade jag fem skålpund engelskt krut och femtio skålpund fina hagel i förväg beställda till Tryssild från Kristiania. Detta minskade mina sakers vikt rätt betydligt; men likväl var det nu omöjligt att packa mera på karriolen.

Afskedet från mor och syskon, hvilka bildade krets kring karriolen, måste gå hurtigt. De voro öfvertygade

om blifvande faror och kunde ej fatta, att en människa ville uppoffra sig själf, tid och penningar på ett sådant vagabondlif.

Under första milen till Brunskog, där trakten är vemodig nog, tyngde afskedståren i modersögat på sinnet, men då den utomordentligt natursköna Brunskogsdalen utvecklade sig i kvällstämning för mina ögon, linnéans doft, nattskärans spinnande och morkullans knorrande för mina andra sinnen, var jag åter jägare till lif och själ. Här och där i backar och småvägar påmindes man om lyckade skott och vackra dref. Brunte knogade på af hjärtans lust. Snart var den vackra vägen till Mangskogs kyrka tillryggalagd, och här hade jag den turen att bli anropad af en jaktkamrat, som jag besökt hösten förut. Han satt på sin veranda och njöt af sommarnattens svalka. Ett glas punsch, medan supén anordnades och Brunte och Kalle (skjutskarlen) förplägades, sedan mat och så framåt igen.

Till packningen, om jag så skulle säga, hörde ett par öfverdådigt goda stöfvare, »Larm» och »Pan», samt en stor vacker rapphönshynda. Andalusiska till sin extraktion, hade hon redan, ej mer än tre år gammal, haft åtskilliga husbönder. Införskrifven, hon eller hennes föräldrar — jag vet ej med säkerhet hvilketdera — af den af alla jägare på västkusten välbekante konsul D. i Göteborg, kom hon sedan till en ingeniör, kapten N., från honom till en vän till mig, hvilken under en jakt till det af Wadman besjungna Landtvetter skänkte henne till mig. Orsaken till det täta ombytet af husbönder var hennes förkärlek för motsatta könet och ett utveckladt förvärfsbegär. Den rätta anledningen härtill torde varit hennes heta blod och brist på allvarlig skötsel. Hon flög fram som ett irrbloss från morgon till kväll öfver fälten, stötte fågelkullar och dref hare som en god stöfvare, men hennes näsa, den var oöfverträfflig liksom hennes ihärdighet. Därför emottog jag henne med nöje. Efter några dagars besvär bidrog hon att göra denna färd bland mina angenämaste.

Tiden hade hos vännerna i Mangskog löpt undan så hurtigt, att sedan jag färdats en timme mot nordväst och börjat nedstigandet till Gräsmarksdalen, solen redan var i

uppstigande. Från Blåbärskullen fick jag då syn på sjön Rotten, och där måste jag stanna för att fröjda mig åt den öfver all beskrifning sköna utsikten, hvilken jag bestämdt ställer såsom en bland de vackraste i Värmland. Jag lämnade landsvägen för att något längre i norr äfven få fröjda mig öfver vidare marker, och därvid uppstötte »Donna» en orrhöna med sina små, och några minuter därefter stod hon för en gammal tupp, som säkert i likhet med mig fröjdade sig från kullens topp åt den praktfulla soluppgången. Dock, Brunte var orolig, ty mygg, gråmunkar och bromsar försofva sig icke; betslet är för öfrigt dåligt betesfoder. Vi fingo nu en mycket långsam färd, ty hvar femte minut måste grindar öppnas och stängas. Det var ganska tålamodspröfvande, och tiden löpte undan, så att jag icke förr än klockan sex på morgonen kom fram till Gräsmarken. Där tog jag in hos en gammal vän, hvilken, just nyss uppstigen, mottog mig vresigt med de orden, att jag gärna kunde gifva mig af, då jag icke aftonen förut kunnat köra fram till honom, utan lagt mig att rota i Väster-Rotten.

»Lugn, gubben min! Jag körde från Arvika i går kväll och är nu här. Kaffe dricka vi nu, och du beder mor låta bädda en säng strax, ty nu sofver jag till klockan två, då du väcker mig och vi äta middag, ty du har både abborrar och laxöringar, det är en känd sak, utom lammungen, hvars skinn du skyltar med på stallknuten.»

»Ål, bror! Ålar, stora, fick jag i går!» och nu var hans vackra ansikte som ett solsken. Det blef i hast ordnadt för häst, hundar och Kalle, och skjuts beställd, emedan min häst nu skulle återvända.

Redan klockan ett blef jag purrad, ty nu kunde jag ha gassat mig nog. Så var ock förhållandet. »Bums i duschen med dig! Jag tar dina kläder på armen och kvickt se'n! Där har du nattrocken.» Kvickt gick det också. Skönt, ja gudasliönt! Ja, »här är gudasliönt att vara», ljöd strax hans vackra tenor, och hade jag ej sett hans välfödda lekamen på bänken, där han satt och dinglade med de förwarliga benen, skulle jag vid bäckens och duschens brus genom de glittrande vattenpärlorna trott mig se och höra Orfeus själf. Också njöt jag i fulla drag. Hvarje fiber

svällde af lefnadslust och välmåga. Och sedan ålen, maderan, lammsteken och smultronen med grädden, riktig grädde, i det af tjocka gardiner förmörkade, svala rummet! Ja, vi kände stundens behag och försjönko i ett halft vaket, halft drömmande dolce far niente, hvilket jag dock, kännande min väns svaga sida, afbröt med: »Skymning det är!» Och strax kom fulltonigt och klart: ja, »Skymning det är» — en sång, hvilken vi sjungit hundratals gånger förut, och härmed var dåsigheten efter middagen förbi. Men, gunås, min fritid var nu slut, jag måste ut på den dammiga landsvägen. Väl fick jag några mustiga snärtar för onödigt fjäsk, men det fick nu gå. Den »dansk-tyske» torde nog ej vänta, och fjorton och en half mil återstod att tillryggalägga på drygt ett dygn. Afskedet försiggick i all hast, och med löfte om att gifva mig ro ett par dagar på återvägen körde jag bort.

Tack vare goda ord och en omistlig brännvinsbutelj samt en och annan kontant uppmuntran gick min resa genom den ödsliga skogssträckan, som skiljer Gräsmarken från Fryksdalen, raskt, likaså genom Fryksände uppåt Hvitsand till Öfverby. Men här höll på att bli fnurra på tråden, som man säger. Gårdens karlar voro till skogs, och den »uschlingen» Blacken hade brutit ner »skyggåln» (gärdesgården) och gått till skogs. Gumman berättade denna sant sorgliga händelse med gråtande röst, men skulle »ränne nol i gåln» (norr i gården) och söka hjälp. Klockan var nu mellan elfva och tolf på natten. Hjälpen kom ock efter ett par timmar i form af en tolf års pojke och en tjugufyra års häst. Färden blef därefter, fot för fot uppför den skogiga och dystra Osebolshöjden; men var min dragare dufven, var pojken så mycket piggare. För det mesta gingo vi båda två, och många voro de historier om »utåker» (vargar), björn och »göpa» (lo), unge Abraham hade att berätta, likaså om Persmässan och Ombergsheds marknader, där »de våra» (hvitsandingarna) hade dängt både fryksändingar och lysvikingar med mera. Tiden gick, och solen stack fram på västra kullarna, då vi nådde toppen af höjden eller Ruskåsen, ett litet torp ungefär midt på skogen, där Abraham föreslog att vi skulle stanna och låta hästen pusta.

Detta ingick äfven i mina planer, emedan platsen väl lämpade sig för frukost. Pojken tog hästen och släppte den utan vidare i en liten hage, kom sedan för att fortsätta samspråket, men såg mycket belåten ut, då han fann, att jag uppgjort eld för kokning af ägg och kaffe. Villigt gick han att köpa oss grädde, mjölk och, om det skulle finnas, färsk ost för hundarna.

Expeditionen lyckades mycket väl. Torparmor var själf med och bar ett stort, svarfvadt träfat med oskummad mjölk, men någon färsk ost hade hon ej. Gröt kunde strax bli kokt, och den jämte mjölken dugde bra för mina fyrbenta vänner.

»Donna» hade hela dagen gnott genom alla gärden vi påträffat, men endast en eller annan kornknarr hade hon fått lukt på. Hon satt nu vid elden, sysselsatt med sin toalett. Nattdaggen hade bragt hennes fina silkeshår i oordning; de putsades nu, sedan bäddades på bästa sätt, och där låg hon och drog sig vid brasan, med blicken följande hvarje min rörelse.

»Larm» och »Pan» sutto och filosoferade, höjde nosarna i vädret, spanande hit och dit. Rörelser och ögon sade tydligt: »Nu är lagom tid! Släpp oss bara, husbond, skall du snart få höra musik!» Tillfället var nog frestande, men det fick i alla fall vara.

Våra funderingar afbrötos därigenom att någon kom körande utefter vägen. Nedom backen stannade man och kom småningom uppför. Då åkdonet var så långt kommet, sågo vi att det var skjuts. Kappsäcken, kappan och filten angåfvo herremannen, men någon sådan syntes ej till, endast skjutsbonden. »Den där är inte från vår gål,» hviskade Abraham, och tillade strax: »han är från Vadje, dä va rart!» Då den skjutsande, hvilken gått bredvid kärran, såg oss, stannade han, lade tömmarna på hästryggen och kom så till elden. »Go' morra» och »gudsigne» utbyttes sedvanligt, men den långa tystnaden, hvilken enligt ortens sed borde följt därpå, afbröts tämligen hastigt af min pojke med frågan:

»Håcken skjutsar du?»

»Ja, dä vete trååen (fan), en raring ä dä. Öms på, öms å kjarra kutter han, å intnå säjer han hell'; men en diger

hammer har han i näfven, å mä den slår han sönder store å små stenar ätt' vägen. Somma tar'n (tar han) i näfven, vänner dom åt ömsa hålla, vrir (vrider) på näsglasa, lägg hufvu på sne å mottrer (mumlar) nå slag, som fälle ä tösk (tysk), kan ja skönj'. Så kaster han somme beter te skogs, somme lägger'n i kjarra, somstass går'en, somstass åker'en, men då går hufve å öms sier vägen, just som han skulle ha tapp' nå.»

Abraham, som under berättelsen gjort stora ögon och stått med öppen mun, utbrast helt förskräckt:

»Jösses, dä ä fäll en stolle; men hör du!»

Hammarslag på hammarslag hördes nere i backen. Abraham spratt upp som en fjäder, tog sig en sten som försvarsvapen och sporde oss, »om vi trodde stollen va usinnt! En ha ju hört säjnes, di ska väre så starke, så dä ä ingen vån.»

I detsamma uppstack ofvan backen en studentmössa, hvilken fullkomligt klargjorde för mig, hvad andas man vi hade för oss. Jag höll just på med att lägga mina två ägg i den sjudande kitteln vid åsynen af mössan, men lät då gå för dubbel ranson. Uppkommen från backen, mönstrade den resande vår grupp och fann den väl egendomlig nog, och kanske ej mindre, då jag tämligen högt annonserade:

»Stoppested, frukost!»

Af det leende drag, som öfverfor hans anlete, såg jag, att saken togs som den menades, och när jag sedan brummade: »Thor kommer med sin hammare,» brast han ut i ett gladt skratt.

»Ja, det var då sanningen att säga både angenämt och öfverraskande? Hvem af de gode asar har jag här den äran att tacka för blifvande frukost? Dock, detta bär syn för sägen, någon af Nimrods sons söners söner?»

»Rätt!»

Vi slogo oss därpå ned, frukosterande och pratande som i »ungdomens vår», och snart hade vi reda på hvarandras extraktioner. Han var docent vid Upsala universitet, reste för geologiska studier utefter och omkring Kölen, hade arbetat flitigt och tänkte taga sig en afstickare ned till Värmlandsnäs, där hans valkyria väntade honom. Sedan

tänkte han fortsätta efter Klarälfsdalen till norr om Fämund, så långt årstiden medgaf.

Naturligtvis bad jag honom vara välkommen till mitt tillfälliga hem vid Galten.

Nu anordnades så, att vi åkte tillsammans till Osebol, lifligt språkande under vägen, hvarvid ofta nog halter gjordes och hammaren kom till nytta. Både Abraham och den andre skjutsbonden voro nu alldeles »omvända», och ej alls rädda för »stollen». De gycklade sinsemellan däröfver, att de ej förr kunnat begripa, att det var en malmletare. Tockna hade de nog hört talas om förut, och de visste nog berg, där det fanns både silfver och guld, men själfva stället, det hade de ej reda på, men nog fanns det, fast »jolfolke» förvände syna på dem som sett det, så att de ej sedan funno reda på hvarken ställe eller malm. Denna sägen med otaliga variationer är gängse öfver alla skogsbygderna i Värmland och Dalarna.

Resan gick sakta nog, men trefligt och angenämt till Osebol, där vi skildes åt för att fara åt olika väderstreck.

Både min skyldighet och vilja hade varit att under vägen till Dalby hälsa på hos gamla bekanta och kära vänner, men nu måste jag forcera återstoden af vägen till löjtnanten, och vid sextiden på aftonen anlände jag till min gästfrie kamrat, af hvilken jag hjärtligt välkomnades.

Löjtnanten meddelade mig, att han öfverenskommit med en tredje deltagare i färden, en ung man, herr G., med lifligt sinne för naturlifvet och mycket lifvad för jakt. Äfven han skulle infinna sig samma dag, på det att afresan skulle kunna ske påföljande förmiddag.

Aftonen tillbragtes gladt under samtal om blifvande fröjder. Bland löjtnantens gäster var en ung bondson från gränshemmanet Långflon, stadd i friareärenden i granngården, och då hans ärende gått lyckligt, var han i det bästa lynne, liksom husets alla medlemmar. Den blifvande brudens fader var en af mina trognaste följeslagare på forna björnjakter, och att vi hade mycket att påminna hvarandra låg i sakens natur. Fästmannen Jon skulle vara i vårt sällskap till det ungefär fem mil aflägsna hemmet.

Tiden förgick hastigt, som vanligt då man har det angenämt, natten likaså, och som ansvaret för reserustningarna icke hvilade på mig, låg jag tills löjtnanten väckte mig med underrättelsen, att vår reskamrat icke anländt. Han tillkännagaf äfven, att han antagit frukostbjudning för oss båda till granngården. Våra reseffekter voro redan i ordning, hvarför vi hade god tid med frukosten, och under denna var det gifvet, att vår reskamrat skulle anlända. Vid frukosten gjorde vi vårt bästa med att konsumera alla rariteter, som funnos, och därtill kall brylå, hvarvid tal höllos för de unga, för oss och Gud vet för hvad allt, ty löjtnanten kunde äfven vid »lågtryck» hålla målron vid makt. Men snart var klockan elfva, och då protesterade jag mot vidare väntan och pokulerande. Det var som att röra vid en bisvärm, ehuru en välartad sådan, ty när skäl gafs, togs också reson.

Fästmannen Jon och jag bröto laget och gingo för att se till, att vår afresa kunde ske snarast möjligt.

Löjtnantens arrangementer för dagen voro icke bestämda ännu, men för följande tid vidtagna med framtidsblick. En gammal stadig häst var anskaffad, en ungdom, Sven Svinger, löjtnantens passopp, skulle sköta hästen under resan, en karl var betingad att tillstöta under vägen, och alldeles opåräknadt var löjtnantens tjänarinna, en ung flicka, tillsagd att medfölja för att sköta hushållet under den tid, vi vistades vid hufvudkvarteret.

Emellertid fingo Jon och jag ganska mycket att beställa, innan klöfjen (hästens packning) blef fullt ordnad. Sven och jag skulle stått oss illa vid detta arbete, om ej Jon tagit hand om saken, och häruti var han mästare. Efter ett par timmar voro vi ändtligen i ordning. Nu följde afsked af en del af våra bekanta. En annan del följde oss till »rinnande vatten», som det heter, eller till Näckån, där ett sista farväl med afskedsglas gaf piff åt skilsmässan.

Vårt blifvande nattläger låg tre mil aflägset. Dit hade vi att marschera. Vägen, före detta körväg, var på det hela rätt god att gå, ehuru på flera ställen afskuren af vattenflöden och fjällras, men detta betydde föga för oss;

det var kinkigare för vår »Bucefalus», men han redde sig nog, han var gammal och van.

Tåget ordnades nu sålunda, att Sven med hästen gick förut, så »Larm» och »Pan», hopbundna, därpå »Lena» och »Donna», hvilka redan blifvit goda vänner, sist löjtnanten, Jon och jag, alla beväpnade med gevär och tillbehör. Under vägen talades blott om jakt och fiske; dock hade vi ej gått mera än en fjärdingsväg, förr än löjtnanten bröt ledet och gick in i skogen, hvarifrån han snart återkom utan bössa och jakttyg. Han förklarade, att han ej dessa aderton mil vi hade till Galten, ville bära bössan, ty jaga och skjuta tänkte han i alla fall ej besvära sig med. Förgäfves opponerade jag mig häremot. Både Jon och jag erbjödo oss att bära bössan, eller om han ej ville det, kunde den ju läggas på hästen, men han var obeveklig. Bössan mådde bäst där den låg tills vi skulle återvända, och därvid blef det.

Marschen gick sin jämna gång, och om den slappades — bums tog löjtnanten upp sin lif- och hussång: marseljäsen. När man så blef torr i strupen, drack man ur ofta förekommande källor och bäckar utomordentligt friskt och godt vatten.

Vid Kärrbakstrand, ungefär en och en half mil från Ofvansjön, togs plats på en vacker, löfrik plats nära Klarälfven, vid hvars strand vägen nu gick. Matsäck framtogs, och trots vår starka frukost åto vi med strykande aptit. Löjtnanten upplyste också om huru otroligt mycket en resande behöfver. Lena kokade kaffe och Jon började blotta halsen af en butelj från sin väska, men den blef den gången nedvoterad. Så marsch igen tills det blef svalt och vi kommo i närheten af hemmanet Båtstad, där löjtnanten föreslog att vi hos en gammal bekant skulle taga nattkvarter i stället för att fortsätta till Höljes. Jon biträdde förslaget, hvarför jag proponerade, att löjtnanten med de andra skulle gå före och att Jon och jag skulle släppa »Larm» och komma efter med ett par harar.

För detta förslag var Jon lifvad, och löjtnanten fogade sig uti att gå ensam sista fjärdingsvägen.

Vi väntade en stund, innan hunden afkopplades, gingo därefter upp öfver den stora Båtstadhöjden till en vacker

löfbacke, lade oss på ett svedjefall och väntade på att »Larm» skulle få upp. Det drog emellertid om en god stund. Ändtligen fingo vi höra skallet långt uppe, nära toppen af berget, hvarför vi skyndade ditåt. Detta var just ingen lätt uppgift; småningom närmade sig dock drefvet, men haren kom nedom oss, hvarför han gick fri, och därefter begaf han sig åter upp på berget. Jag stod nu i godt håll, där drefvet framgått förut, och var tämligen säker på att få skjuta i denna bukt. Skallet hördes nu icke, men det var ej fara för någon längre tappt, hvarför jag satte mig och väntade. Helt nära mig fick jag då höra en hjärpe locka. Det var eget nog denna årstid, hvarför det väckte min uppmärksamhet. Ännu en lockton hördes från hjärpen och därpå ett svagt pipande till svar alldeles bredvid mig i några låga buskar; det var en unge. Som jag satt alldeles stilla nalkades hjärpmamma, och jag såg henne slå en cirkel kring oss, hvilket hon upprepade flera gånger. Cirkeln blef allt mindre och mindre. Tydligen såg hon mig, men brydde sig ej därom, utan kom mig på åtta à tio alnar nära, tills hon fick ungarna att röra på sig, då hela den nätta familjen försvann i krattet. Så oförskräckt hade jag aldrig förr sett en hjärpe vara, ty det vanliga är, då den kommer på lock, att vid minsta buller eller anblick af människor den genast aflägsnar sig.

Under mina hjärpstudier hade haren åter kommit längre mot norr och gått långt ner i löfhöjden. Så fortfor en timme med drefvet, och ehuru både Jon och jag gjorde vårt bästa, kom ingen af oss i håll. Slutligen blef det tyst långt nog mot norr, hvarför vi förfogade oss ditåt, utan att vidare höra af drefvet eller »Larm». Vi stodo och språkade därom, ty som hunden skällde ljudligt stånd, då haren gått i berg, fanns ingen annan förklaring än den, att »Larm» tappat. Detta brukade han sällan göra utan att strax taga upp igen. Medan vi så stodo, fingo vi höra människoröster på något afstånd, hvilket gaf Jon anledning att hojta. Vi fingo strax svar, och i detsamma kom »Larm», hvilken genast kopplades, och därpå nalkades en man och en pojke bärande haren, hvilken de tagit från hunden. De kommo från skogen och hade träffat hunden och haren på gång-

stigen, där de färdades. Haren var en liten svart stackare, hane, och sannolikt rätt gammal.

Vår jakt hade dragit långt ut på tiden, hvarför vi öfvergåfvo tanken på att fortsätta den, och förfogade oss så fort sig göra lät till Båtstad, där löjtnanten väntade, och det gästfria värdfolket förplägade oss öfver måttan väl.

Morgonen därpå voro vi färdiga i god tid. Till närmaste nattkvarter, Platsen i Norge, var nu fyra mil. Där tänkte löjtnanten fiska på kvällen och därför ville vi hinna fram så tidigt omständigheterna tilläto. Vi skulle denna dag passera öfver Hvitberget, där marken var mycket stenig och hindersam, hvarför dagsmarschen ej togs längre.

Vår färd gick nu, som beräknadt var, förbi Höljes och öfver Hvitberget till Långflon, hvarest vi skildes från Jon, som nu skulle öfver till sitt hem på älfvens västra strand. I stället för den treflige Jon tillstötte nu den af löjtnanten betingade Elias, hvarigenom vårt sällskap förblef vid samma numerär.

Elias var en äldre, förmögen bonde. Han sade genast ifrån, att han slutit sig till oss icke för betalning, utan för sitt nöje; han ville deltaga i alla utgifter för resan, men ville dock icke undandraga sig det arbete, som erfordrades för vare sig nytta eller nöje.

Detta var ett ovanligt förslag, men då löjtnanten gillade det, fick så bli. Och sannerligen utvecklade Elias under färden så mycken välvllja och undfallenhet och uträttade så mycket arbete, att ingen behöfde hvarken ångra sig eller känna sig på något sätt generad af den kamraten.

I någorlunda rätt beräknad tid anlände vi till Platsen, och blefvo där emottagna med en hjärtlig gästfrihet. Vi undfägnades på det bästa, hvarefter löjtnanten och husfadern drogo ut på fiske åt ett håll, Elias gick för sig längre uppåt älfven och jag stannade hemma, pysslande litet med packningen. När detta var gjordt, slog jag mig i språk med mor på stället.

Här var man nu i ett annat land, hvilket märkbart skilde sig från trakten på södra sidan Hvitberget. Märkbarast var kanske olikheten i språket. Dalbykarlens sätt att afklippa de flesta ord och finnens sångton voro här för-

svunna. Äfven stugorna hade bättre form och voro målade invändigt. De stora stenugnarna på svenska sidan voro här ersatta med järnkaminer af en rätt vacker form. Huset här på gården var i två våningar; i den öfre logerade vi, och där voro väggar, golf och tak målade med oljefärg, ett rum grönt och ett blått. Den undre våningen var också delad i två rum och förstuga; här voro kök och dagligstugan belägna. Den senare, målad af en rättvikskarl, var full af fantasitaflor och tänkespråk, alla särdeles roande. Bland taflorna voro på hedersplatsen i två fält målade en bål eller terrin; ur dessa framstucko två hufvuden, ett manligt och ett kvinnligt, och under stod präntadt »Kongen», »Drottninga». Det var allt stiligt! Öfver dörrarna funnos, inneslutna i blomsterkransar, husbondens och matmoderns namn, och därunder »Mållat af — — — 18—».

Rundt kring rummet löpte bänkar och vid taket en hylla, fylld af blanka kopparkittlar, fat och tennstop med mera. I ett par fall liknade det dock svenska bondstugorna, nämligen däruti att de inbyggda tvåvåningssängarna med sina gardiner och en rund spis med tackjärnshäll äfven här funnos. Allt var väl ordnadt, särdeles fint och snyggt. Där funnos till och med rullgardiner; allt antydde välmåga och förmögenhet.

Att mor, sedan de andra aflägsnat sig, skulle hålla mig sällskap, därpå tänkte ingen, om det ens är sed i denna ort. Hon tog sig före att med ifver och vana skura kärl ute vid pumpkällan, där jag efter slutade funderingar uppsökte henné. Under ihärdigt arbete tillsporde hon mig om hvarjehanda i Sverige, och så kommo vi i språk om kreaturen, bete och hela hushållningen, tills hon slutat sitt arbete. Då hon tyckte det var synd om mig, som ej fått följa med ut och fiska, sade hon att jag gärna kunde försöka uti floen (en bit spakvatten vid gården). »Där finns digre örröer, hvis de kan få noen,» tillade hon. »Ah, där kjem (kommer) gutten min. Jagu', sku ni frest på. Ole, följ du främmen man ut i floen,» och så var mor rätt ifrig för vår fisketur. Ole tog en fiskestång och jag tog reda på ett swiveldrag, ett där i orten då alldeles okändt fiskredskap. Och därmed rodde vi ut. Ole ville, att vi skulle försöka

det nymodiga donet, och vi rodde därför ett slag till utvidgningen af älfven. Då vi passerade en i vattnet tvärt utskjutande klippa, där vattnet forsade litet, nappade det rätt stadigt, och upp fick jag en laxöring på ett och ett halft à två skålpund. »Det var gillt,» tyckte Ole, »vi må fresta mera med den ställninga,» och så rodde vi vidare i cirkel ett par slag. Därpå nappade det ungefär på samma ställe och detta af en reelare fisk om tre à fyra skålpund. Den var utomordentligt vacker, guldgul under buken med bjärta röda och svarta fläckar. Sedan fingo vi en mindre fisk af ungefär samma storlek som den första. Detta byte aftvangs dock icke floden utan arbete; svettpärlorna stodo stora på Oles panna, och en och annan hade redan banat sig väg utefter kinderna, hvarför jag föreslog att vi skulle fiska med fluga. Ole var därvid bättre van än jag, hvarför vi bytte plats, så att jag rodde; men trots våra enträgna försök fingo vi ej en enda fisk att fastna på kroken, ehuru de nog ofta slogo efter flugan. Efter en stunds ytterligare försök rodde vi i land och slutade vårt fiske.

Mor var glad, att det gått så bra för oss. »Käre du, så gill en fisk da», utbrast hon, då jag upplyfte vår största öring och visade henne den. »Husk på, om de ara får någon större! Men nu få ni sjå att få er nocko te bäste. Det är uvisst när de ara kjem hem, ät ni.» Och det gjorde Ole och jag reelt.

Att sitta uppe och vänta de andra fiskarena brydde vi oss ej om. De fingo komma när de ville. »Maten står på bordet, vi lägga oss att sofva,» afgjorde mor.

Fann jag uti dagligstugan litet af Sverige, sågs däremot ej ett spår däraf på mitt sofrum. Bädden var genuint norsk. Fjäderbolster under, fjäderbolster ofvan, och därtill, om man önskade, en långullig fårskinnsfäll. Varmt var det om natten, men vid mina år sofver man huru man ligger. Jag vaknade på morgonen vid ljudet af morgonfriska röster. Snart klädd, var jag nere på gården, där herrar fiskare jämförde sina fångster. Löjtnanten och farsgubben hade fått de största och jämnaste fiskarna, men Elias, hvilken just nyss var hemkommen, hade fått inemot så mycket han orkade bära. Det såg bra ut för våra blifvande bragder uppe

i fjällen, där rikedomen på fisk sades vara mångdubbel emot här.

Löjtnanten var vid bästa lynne, Elias likaså, och som jag ej ville vara sämre, nämnde jag mitt fiske och tillade, att jag fått den största fisken. »Ja, det kan jag tro,» svarade löjtnanten, »har du sett maken till den här, hvasa?» Nu kom mor och höll med mig, och slutet på saken blef, att hon måste ner i källaren efter den största af mina fiskar, men just nätt nog vann löjtnanten priset. Han var nöjd.

Sedan vi lämnat våra gästfria vänner vid Platsen, knogade vi upp till Tryssild. Det angenämaste af denna dags resa var att få ro ett par mil utefter älfven och under tiden få beskåda det vackra Tryssildsfjället. Ankomna till ort och ställe, blefvo vi på det bästa omhändertagna på Sönstehaugen. Aftonen tillbringades med att besöka vänner och komplettera småsaker, som kunde behöfvas för fjällvistelsen. Löjtnanten anställde ett noggrant förhör med Lena rörande våra förnödenheter vid Galten, och hvad som saknades uppköptes. Tidigt drog jag mig undan för att skrifva till de mina, och sedan detta var öfverstökadt, lade jag mig i god ro och uppsteg någorlunda tidigt morgonen därpå. Ovanligt nog låg löjtnanten ännu vid mitt inträde i hans rum, men där låg en till. Nu kom i dagen, att löjtnanten och hans bekanta under föregående afton surrat in på småtimmarna, då vår väntade reskamrat, herr G., anländt, och sålunda gifvit anledning till ännu en »mogge» punsch. De hade nu antagit flera inbjudningar för ett par, tre dagars vistelse i Tryssild.

Detta ingick ej uti mina planer för sommarnöje; sällskapslif hade jag under vintern och våren fått nog af och längtade verkligen till ett ordentligt skogslif, hvadan jag föreslog dem, att jag skulle gå före till Galten och ställa i ordning tills de anlände. Att börja med ville de ej höra talas därom och uppräknade alla de nöjen vi voro bjudna på. »Middagar och dans, du! Pene piger och allt godt i världen!» Men då jag i alla fall stod fast vid min anhållan, bifölls den slutligen, hvarpå följde aftåg för klöfhästen, Elias, Lena, hundarna och mig. Sven skulle stanna för

herrarnas uppassning och tjänstgöra som matsäcksbärare för den tre dagars marsch, som ännu återstod till Galten.

Så blef vår färd upp till Römon, cirka tre mil, den dagen tyst och ödslig, men alls icke hastig. Vägen var ej besvärlig eller dålig, ej heller tyckte jag vi sölade på rasterna. Men det är så, att en del dagar går allt säfligt, och klockan var väl nio, då jag hade spändt upp min hängmatta vid Römon. Här fanns vid vår ankomst ingen människa hemma; dörrarna voro olästa, men af litet mjölk, som fanns på bordet, kunde vi se, att någon snart skulle komma. Det dröjde dock till på morgonsidan innan en gubbe, som varit ute på fiske, återkom. Han var rätt språksam och lofvade låna oss en båt öfver Engersjön. Själf skulle han föra hästen omkring med klöfjen. Därpå kokade han fisk och kaffe och bjöd oss på.

Emellertid tyckte jag att gubben såg för skröplig ut för att föra hästen den steniga vägen omkring sjön. Detsamma tyckte äfven Elias, hvarför han föreslog gubben att ro Lena, hundarna och mig, och denna anordning blef följd. Vi hade just icke gått lång bit, förr än vi anträffade båten. Vädret var vackert, sjön låg lugn som en spegel, och väl var det, ty bergen stupade verkligen så brant, att landningsplats vid »vreda vågor» icke var att finna på alla ställen.

På Römon sutto på ytterväggarna enligt ortens sed uppspikade skallar af ren, björn, lo, räf och andra djur, och inne på taksparrarna lågo flera »riffler». Detta gaf mig anledning att fråga gubben, sedan han väl fått båten i gång, om han skjutit några af dessa djur. »Ja, du! Sjår du skarnet där i fjället, du,» sade han i det han pekade på ett sådant i Leerfjäll. »Där har jej en måra skutt to digre björner. Det geck så te, at jej rejste op åt tiurleken, du. Där sköv jej båten inte, måtta,» fortfor han, pekande med handen, »å strauk opat fjälle, da skjönte jej det tass, å tass. Jej drog opat låse, måtta, å la riffla ati ein stein, du, for jej skjönte nock, hva dä va for en kultus, som tass. Da han kjem i skraaninga ati den digre tall'n, du kan sjå, smälte jej paa. Han tulle mä et, å jej te la paa nyt, hvis han had nocko liv i sej. Da duns dä å blåst lit oppi, å så kjem ejn björn te, å den sköt jej kvikt, så han tulle lige ned over

käringa si. Dä va nocko digre kräk, måtta. Jej tog fat en vree (handspik) å löpt björnan utover brata å lige i båta, å rejste hjemover. Han far sa det var rare tiurer,» sade han belåtet, men fortsatte suckande: »Den tia va ej vont för kjytt på Römon, om hösta stogg reina (renarna) fullt i al fjäll. Nu ä bare noa smaa skarveflocker paa syv, otte dyr. Dä lönner int gå te fjälls i räcketia.»

Några flera jakter talte han ej om. På swiveln, som jag hade ute, fick jag ett par ganska stora abborrar; den metoden att fiska hade gubben ej sett förut, den syntes honom vara synnerligen bra.

Som man kan tänka, gjorde gubbens berättelse om sin jakt just i åsynen af stället, där den passerat, ett lifligt intryck på mig, och en from önskan att hafva varit i gubbens ställe var väl ändå förlåtlig.

Efter en stund aflöste jag gubben med rodden, därpå rodde Lena, och så turade vi om och ankommo slutligen till nedre Engerdalen, en vackert belägen fjällgård, bebodd af flera åbönder. Blott i en och annan gård fanns någon »gammel» hemma. Elias anlände snart, och efter att hafva hvilat hästen ett par timmar, fortsatte vi vår väg till öfre Engerdalen, dit vi hade en ganska smal stig, som dock hela tiden följde Engerån. Då vi gått mera än halfva vägen, rastade vi en stund nedom öfre Engersjön. Där såg jag en harr hoppa flera slag, hvarför jag tog Elias' metstång för att söka fånga honom. Det gick också mycket lätt, hvarför jag tyckte att vi äfven borde få fisk till kvällsmat. Reskamraterna fortsatte vägen till vårt blifvande nattkvarter, under det jag fiskade. Det slog bra till, så att jag fick nätet till skjutväskan fullt, hvarpå kosan styrdes efter till byn.

Där var jag bekant sedan en fjällfärd några år förut. Där var äfven folket hemma, hvarför vi blefvo mycket välkomna och undfägnades på bästa sätt. Tiden var ej så långt framskriden, att vi ej hade kunnat hinna till Galten, men jag tyckte det vara trefligare att komma dit tidigt på dagen, och dessutom hade jag märkt tre nya björnskallar uppspikade på väggen sedan mitt förra besök i Engerdalen. Jag ville gärna höra huru de bekommits, och väntade en

lifig och äfventyrlig berättelse öfver jakten, men häruti blef jag besviken. Björnarna hade legat under en klipphäll och blifvit skjutna i idet.

Vi skulle nu hafva färdats omkring sju mil från Tryssild, men jag tror att de kunna nedsättas till knappa sex, och till Galten skulle vara knappt två mil, således nio mil mellan Galten och Tryssild, men jag tyckte det var kortare.

Då vi utgått tidigt på morgonen, voro vi vid Galten strax på förmiddagen. Folket välkomnade oss och förde oss in i den betingade stugan. Denna bestod af ett stort rum och ett mindre. Det större hade tre bra nog stora fönster. Af möbler funnos blott väggfasta bänkar och ett stort bord. Dock anskaffades ett par stolar. I det inre rummet stod en stor låda, innehållande våra saker, och en annan, innehållande öl m. m., fanns i källaren. Det fanns också en öfvervåning på huset, tillkommen på så sätt, att bräder lagts på taksparrarna. En öppning i detta takgolf, stor nog för en person att krypa igenom, och hvilken förmedels en liten stege förbands med bottenvåningen, lämnade tillträde till sängkammaren. Denna, lika stor med undre våningen, var mycket rymlig, ehuru fyra sängar af ansenliga dimensioner upptogo rätt stor plats. Ja, här kunde vi nog få det bra, fastän det såg ödsligt ut nu.

Det var ganska behagligt att känna sig vid målet. Resan hade icke varit så särdeles ansträngande, men det kändes ganska godt att slippa tänka på att marschera dagen därpå. Ett rätt drygt arbete återstod emellertid för att komma i ordning. Lena och jag grepo oss an; Elias hade, sedan han talt vid husfolket, förnämligast gamle Ole, husfadern, riktigt angripits af fiskedille. Han föreslog därför att vi genast skulle taga båten och gifva oss ut på mete. Då jag ej hade något spö, lofvade han göra i ordning ett sådant, om jag ville fara med klockan sju, då fisken började nappa.

Nu litet om land och folk! Vårt värdfolk bestod af far och mor, tre söner och två döttrar. Äldste sonen, Tor, var nyligen gift, den andre, Hans, var en sjutton à adertonåring, och lill-Ole, kelgrisen, tio à elfva år. Döttrarna voro giftasvuxna. Den manliga delen var reslig och far själf en

ganska vacker man. Mor och döttrar voro däremot små och oansenliga till figuren och hade alldagliga ansikten. I skaplynnet förefunnos också kontraster, i det karlarna voro mera säfliga, dock med en viss värdighet i sitt sätt att vara, kvinnorna lifliga, kvicka i sina rörelser och i oupphörligt arbete. De hade alltid något att syssla med.

Karlarna däremot togo sig ofta fristunder, hvilka användes till samtal och rökning. Ofta lågo de under sitt samspråk på gräsvallen helst på magen, men voro de ute på slåttern, hvilken ännu ej börjat, så arbetades med lif och lust, dock med ofta återkommande raster. Kvinnorna bjödo dem därunder kaffe. Under slåttern var deras arbetstid helt annorlunda än vår. De började då ansa om och upphänga sitt hö från klockan tre eftermiddagen till ungefär klockan åtta, då måltid intogs. Därefter hvilades en stund, och sedan började gräsets aftagning. Detta fortfor till morgonen därpå, då solen upptorkat daggen och liarna ej ville bita, eller till omkring klockan sju à åtta förmiddagen. Då här uppe natten om är ljust, behöfde arbetet ej för mörker afbrytas. Klockan åtta à nio gick hela personalen till sängs, och då ville de hafva tyst på gården.

Deras föda bestod af hvad ladugården gaf i smör, ost, kött och mjölk samt fisk, förnämligast harr och laxöring. Fisken fångades medels ett groft nät, kalladt strömgarn, och drogs liksom noten hos oss. Spannmål växte ej vid Galten eller i omnejden, hvarför allt mjöl måste köpas för penningar. Dessa senare anskaffades genom försäljning af smör, timmer och något fisk. Jordeskatten utgick genom arbete med kolning för Rörås' kopparverk, på hvars mark gården var belägen. God inkomst hade Ole genom timmerflottning, helst nu sedan sönerna kunde vara med. Huset stod sig ganska godt, och dess största utgift var sannolikt för kaffe och socker, ty därpå knusslades ej. Hvad beklädnaden angick, såg jag intet af främmande fabrikat, utom männens yllehalsdukar. Vadmalet var spunnet af fårens ull och väfdt hemma. Så var ock förhållandet med kvinnornas dräkt; den var hemmagjord.

Kreaturen voro talrika, mellan tjugu och trettio kor, kalfvar och tjurar. Får och getter funnos i stora skockar.

Hästarna minns jag ej om jag såg; de voro på bete i fjällmarken. Grannar hade Ole; det var ett yngre par, men dem hade jag ingen reda på.

Då Fämunsälfven utlöpt genom sjön Fämun, forsar den genom en dyster klippdal af bortåt en mils längd, tills den utfaller i sjön Istern. Denna är i likhet med Fämun en fjällsjö, med glest skogbeväxta stränder, på hvilka skogsbandet sällan är mera än fem hundra till ett tusen alnar bredt. Därpå vidtaga buskväxterna, talrika arter af vide, dvärgbjörk, ripris, kråkris, ljung och mossar, tills all växtlighet slutar med renmossan och fjällen höja sig till lafvarnas och snöns regioner. Istern är genom ett en fjärdedels mil långt men mycket smalt näs i norra änden afdelad. Innanför detta näs utfaller genom en lågländt, mossig och sumpig mark Sömån; för öfrigt omslutes sjön af fjällen.

Detta senare gäller äfven om Galten. Då Tryssildsälfven utfaller från Istern, bildar hon en kort fors. Efter en liten utvidgning, Hån, följer en lugn ström, Galtströmmen, och därpå ännu en utvidgning, sjön Galten. Härifrån fortsätter älfven i otaliga större och mindre forsar, och får ej någon ro förr än i Venern.

Bland ståtliga fjäll i denna del af östra Norge är Sölen det förnämsta. Det reser sig cirka sex tusen fot öfver hafvet i tre kägellika toppar, hvilka sällan om ens någonsin äro snöfria. De ligga med Rövola fjäll och sjön Galten framför sig midt för våra fönster och gifva utsikten en storslagenhet, som sällan anträffas. Emellan stugan och sjön är täkten, det vill säga den afröjda mark, som bär gräsväxter och lämnar foder för kreaturen. Den är ej, åtminstone till någon större del, upplöjd. Växtligheten underhålles därigenom att ladugårdsspillningen utbredes ofvan jord, antingen om hösten, omedelbart efter sedan gräset blifvit inbärgadt, eller om våren, då snön smält för vårsolen och gräsroten är fuktig. Ett par odlade bitar för potates funnos dock, och detta år blef bra skörd af rätt goda »jordpärer». Oftast fryser dock potatesen.

Marken, hvarpå gården var belägen, höjde sig föga öfver den lilla sjön, och stugan låg nära fjällfoten, där en tämligen stor bäck genomskar en del af odlingen och för-

länade platsen det behag, som vattnet alltid skänker. De tvenne boningshusen och till dem hörande uthusbyggnader voro tillkomna på olika tider och hade utan all ordning eller symmetri blifvit uppförda i mån af familjens och förmögenhetens tillväxt. Utsikten var fri åt väster, norr och söder. Emot öster reste sig den skogklädda fjälliden.

Vägen eller rättare vägarna till båtplatserna voro tvenne, en till Galten och en till Hån. Den emot väster, till Galten, begagnades mest af oss, den andra mera af gårdsfolket, emedan deras fäbod låg åt västra sidan af Istern. Till båtstaden var ungefär mellan två à tre hundra alnar, och man kunde strax börja fiska i Galtströmmen mellan Hån och Galten. Där visade också erfarenheten att mesta fisken fanns på hela territoriet.

Men nu till våra anordningar inom hus! Min första åtgärd var att finna plats för hängmattan, hvilken uppspändes på nedra botten i stora rummet, samt att få en god bädd. Detta lyckades ock, ty filtar, hufvudkudde och lakan hade jag medfört, så nu kunde man få hvila ut ytterst bekvämt.

Icke särdeles mycket mera hann jag med, förr än Elias ifrigt påskyndade vår affärd ut på strömmen. Först fingo vi oss en stark motion med att staka och ro båten uppför strömmen till Hån, men sedan detta var gjordt, började vi fiska på det sätt, att båten medels en vid en lina fastbunden sten förankrades ungefär i midten af älfven, och vi slängde våra flugor åt ömse sidor. Om vårt fiske denna afton är ej mycket att säga. Våra flugor ville ej smaka »de galter»; dock fångade vi fem sex bra nog stora harrar af ett och ett halft à två skålpunds vikt. Elias var ej belåten, utan ville försöka strömmen nedom sjön, dit han därför rodde. Där träffade vi på de yngre galtgossarna. De fiskade enligt en annan metod, nämligen så, att en rodde och en skötte båda metstängerna. Båten fördes i sicksack öfver älfven, under det att den småningom fick drifva allt längre och längre ned. Kommen närmare den brusande forsen, roddes och stakades den åter upp. Med denna metod, hvilken vi genast använde, uppsöktes de platser, där fiskarna stodo dolda i bottnens fördjupning eller bakom af floden öfversköljda

stenar. Genom refvarnas längd och därigenom att båten helt tyst framflöt, vanns den fördelen, att fiskarna ej sågo eller hörde oss. Allt tätare och tätare blefvo nappen; men det var endast små fiskar vi fingo, på ett halft à ett skålpunds vikt. Snart tyckte jag att vi fått nog, men Elias ville fortsätta. Efter någon stund gick han dock in på att återvända med mig och båten för att sedan ensam fortsätta fisket utefter älfstranden, där han trodde sig få laxöringar i forsarna. Blott tre eller fyra sådana hade vi fångat, de öfriga voro harrar.

Lena bjöd på pannkakor och gräddmjölk, hvilket var mycket godt efter all salt matsäcksmat, som man förtärt under resan.

Nedkrupen i hängmattan mådde jag därefter alldeles obeskrifligt väl. Hvarken Lena eller jag fjäskade på morgonen. Hon inkom ej från andra boningshuset, där hon delade rum med husets döttrar, förr än klockan tio morgonen därpå. Hon hade sett genom »glas'» (fönstret), att jag sof, och ville ej väcka mig, men nu måste jag upp, ty hon skulle styra om i stugan. Jag frågade efter Elias. Jo, han var hemkommen och hade fått »faliheta» (mycket) fisk. Han låg i ladan och sof, men kom dock upp vid tolftiden, sedan jag redan frukosterat med kaffe och stekta foreller.

Elias var tämligen belåten med sitt fiske, men alls icke med sina flugor. Det skulle bli annat af, då löjtnanten kom; han hade mörkare, våra troddes vara för ljusa. Elias var nu uthvilad och ville, att vi skulle begifva oss ut på fiske igen, men därtill hade jag ingen lust, utan förklarade, att jag denna och kanske äfven kommande dag icke ville fiska. »Bättre mej för deck! Här, som finns så mycket fisk!» — »Men hvad skola vi med den fisk vi hafva? Tiondelen kunna vi ju ej hinna med att äta upp.» — »Ja, det är så,» sade han, »men vi koka åt hundarna.» — »De hafva redan fått en gryta,» upplyste Lena. — »Ja, då torka och salta vi och köra hem till vintern.» Och efter detta beslut såg jag Elias en lång stund sysselsatt med sina fiskar.

Sedan drog han af ned åt sjön, och vi sågo honom ej förr än följande dag, men en stor fiskhög låg på gräsvallen vid stugan, då vi kommo upp på morgonen. Senare visade

sig Elias själf, och tycktes hans fiskelust nu något minskad, emedan han af vår öllåda på aftonen gjorde en hundkoja för »Larm» och »Pan». På kvällen bar det dock af till strömmen igen.

Lena hade med hjälp af gårdsflickan rustat upp stugan på ett mycket behagligt sätt, dels genom att skaffa oss flera möbler, dels genom att dekorera med löf och blommor. Hon hade dessutom bakat oss en hel hög bröd af diverse sorter, ty nu kunde vi vänta våra reskamrater dagen därpå. Sämst påstod hon det var, att gardiner icke kunde anskaffas; och ehuru jag finner dessa vara ett otyg, gick jag hennes önskningar så till mötes, att jag af papper förfärdigade gardiner, klippta i de mönster, jag någorlunda kunde erinra mig, och då dessa blifvit uppfästa, var hon belåten.

Resten af dagen använde jag till att uppdämma bäcken för badställe åt hundarna.

På kvällen låg familjen och drog sig i gräset, då jag slog mig i språk med gamle Ole, hvilken jämte Tor gaf mig goda underrättelser om, hvar jag skulle finna vildt, ty på hitmarschen hade jag ej sett ett lif. »Donna» hade ej heller fått söka, men nu var tiden inne att orientera sig. Sedan Ole och Tor gifvit mig besked, så godt de kunnat, vände sig samtalet mest om renjakten, den här i orten mest betydande. Den idkas af allmänheten företrädesvis om hösten under parningstiden, dels medels smyg, dels genom jakt med spårhund. Hundar funnos vid Sundet och Jota, där jag säkert kunde få låna hvilken jag ville. Det var godt och väl; blott nu tiden ville gå, så blef nog råd.

Dagen därpå eller den 8 ankommo de väntade. De hade färdats från Tryssild samma väg som vi samt ungefär på samma tid. Ankomsten firades med festmiddag, och denna var sannerligen icke dålig. Lena hade bättre gåfvor, än jag föreställt mig.

Nu började flera dagas stormfiske. Löjtnanten hade duktiga don, var van vid flugmete, så att bytet blef rikligt. Men enformigt blef det, hvarför en färd uppåt Istern företogs, där fisket skulle drifvas äfven med långref. Därtill fordrades likvisst agn, och sådant fanns en fjärdedels mil från Galten i en tämligen stor bäck. Dit företogs af alle

man en expedition för anskaffande af en betydlig mängd agn på en gång. Agnet utgjordes af alkufvan eller elritzan, hvilken fisk har många namn i olika orter, såsom spragg, spigg, ölkytt, örkytt och vid Galten gårsill.

Medels von Belows not uppfiskades en half vattenså, hvilken fylldes med vatten och bars hem, hvarefter fiskarna släpptes i hundarnas badbassin, hvilken därtill förträffligt lämpade sig.

Ett stort antal medtogs för reffisket, och så drogo vi alla utom Lena åstad på två båtar. Färden var litet besvärlig, emedan båtarna måste bäras och dragas från Hån till Istern, men då sällskapet var både uthviladt och vid uppspelt humör, var den saken snart öfverstökad. Kosan togs nu till Fämunälfvens inlopp i Istern. Framkomna funno vi där en fiskebod, tämligen dåligt timrad, med britsar till sofplatser, eldstad midt på golfvet samt hål i taket, eller den för alla skogs- och fjälltrakter, som jag besökt, enhälligt tillämpade byggnadsstilen. Sedan boden blifvit rengjord och granris till bäddar anskaffadt, intogs ehuru sent middag, och därefter började utläggningen af refven i den skärgård en miniatur, som fanns vid flodutloppet. Sedan vi kommit i land efter väl förrättadt arbete, spridde vi oss ut för mete. En del drog upp åt älfven, en del begaf sig i båtarna. Till den senare delen hörde jag, emedan jag sedan en föregående färd i dessa trakter kände den oländiga stranden. Vid midnatt samlades vi åter vid stugan, där fisken från de olika hållen besågs, men tyckte vi att fångsten bort vara större. Emellertid hade Elias och Sven väl en timmes arbete, innan den blef rensad och insaltad. Röken i stugan jämte basunlika snarkningar gjorde, att jag ej kunde sofva, hvarför jag gick upp och for ut i strömmen igen för att fiska. En stund nappade det genast, då jag kastade ut, och som jag fiskade med två spön, hade jag fullt upp att göra en och en half timme, eller mellan klockan två och half fyra. Men då var aptiten slut, fiskarna ville ej äta flugor längre. Jag satt kvar en stund och fick med långa mellanrum en eller annan fisk, men for därpå i land, kokade kaffe och väckte kamraterna. De hade ej märkt min frånvaro och kunde ej begripa, hvarifrån den orensade fisken

kommit. Elias och Sven lämnades nu att sköta sig själfva, medan vi andra tre foro ut och sökte långrefven. Löjtnanten tog upp den, jag knöt af krokarna och G. rodde. Genast då löjtnanten fick tag i refven, tillkännagaf han sin missbelåtenhet med att den flöt på ytan, ehuru den blifvit så hårdt sänkt ned i strömdraget. »På den blir ej många fiskar,» trodde han. Han blef dock ej sannspådd, ty litet emellan var det en laxöring. De voro alla döda och flöto i vattenbrynet. Ju längre vi kommo ut till sjös, ju tätare förekommo fiskarna, stycktals på hvarje krok. Det var nästan endast laxöringar af omkring två skålpunds vikt och nästan lika stora. Vi hade utlagt två hundra krokar, så att vid åsynen af all fisk, som vi fått, var då löjtnanten nöjd. Vid rensningen af fisken upptäcktes, att flera af fiskarna voro behäftade med svarta bandlika maskar af en tums längd och en linies bredd. Vid undersökning af magarnas innehåll funnos några sådana maskar samt fragment af dem, jämte myggor, flugor och pinnmaskar. Maskarnas säte var vid ryggfenan.

På aftonen återvände vi till Galten, tämligen slitna, och nu förklarade vår nye vän G., att han slutade med fisket och väntade på jakten, hvilken han tänkte börja, så snart det blef regn.

G. hade ingen aning om, hvartill en hönshund dugde eller användes. Vid vår färd öfver Hån sågo vi en kull änder, bläsor. Dessa tände G:s jaktlust, hvarför han, sedan han hämtat bössan, genast vände om, men tyvärr voro nu bläsorna borta.

Morgonen därpå for jag ensam ut med ynglingen Hans som roddare och »Donna» i rosenkrans och lina. Vi gingo ned till Hån, togo båt där och foro en bit öster ut efter stranden, där en mossmark med vattenväxter och odonbuskar fanns. Innan vi kommo fram, fingo vi se en ganska stor kull gräsänder, som voro i färd med att krypa upp på land i myrkanten. Naturligtvis rodde vi dit; Hans tog fatt i »Donnas» lina, och så började hon hetsigt avancera, men lugnades af rosenkransen. Ungefär sjuttiofem à hundra alnar hade vi gått, då vi anträffade en liten tjärn i myren af trettio à fyrtio alnars längd och bredd. Där låg hela

andkullen med halsarna uppsträckta, snart sagdt i en hög. Att mina skott ej gingo långt därefter, var gifvet. Fem blefvo liggande, och resten sprang upp i myren; honan flög sin väg. Ungarna voro ej så små, men ej heller fullt utväxta. Hans frågade, om vi skulle medtaga änderna hem. »De voro går-änder och dugde ej att äta; de lefde blott af dy och mask.» Jag upplyste honom om, att de voro af våra bästa änder och kallades för gräsänder samt att de stundom höllos tama som höns neråt Sverige. Trots detta ville han icke äta dem. »Tacka vill jag lommen och skräcka; de ä feta de.» Nu ville *jag* ej vara med om att äta. Under denna diskussion hade jag laddat, och »Donna» fick antaga ett af de lefvande ändernas slag. Då hon stod, låg anden så fast, att jag slog den till döds med bösskolfven. Under ungefär lika förhållanden dödades ännu två; flera fingo vi ej rätt på. Längre fram fingo vi upp en kull änder till, och sedan flera. Det började lefva mellan grästufvorna. Det var ömsom bläsor, krickor och gräsänder, och i Hån summo både skrakar och knipor. Allt som vi kommo längre i norr, där flera vattensamlingar funnos i gräsbevuxen mark, blef det lifligare och lifligare. Snäppan och enkla beckasinen lyfte här och där, stötta af mig. »Donna» hölls fortfarande i lina, och jag ville som enhärskare öfver all denna härlighet se mig för, hvad som kunde åstadkommas. Men nu stod åter hunden vid en stor tät videbuske i vattenkanten. Då jag klef in, lyfte med tunga slag och stor svårighet en ruggare; den måste ned! Vid skottet kom en till; den bjöd ej ens till att flyga, utan dök undan för att strax komma upp och bli skjuten. Så fortsatte vi en stund. Beckasiner och snäppor sökte jag ej att skjuta, emedan endast hagel n:r 4 voro medtagna, och jag ej ville ödsla med ammunitionen. Redan voro vi på återväg till båten, efter att hafva sysslat med jakten blott en knapp timme. Fjorton änder voro mer än vi behöfde, och nu var jag nöjdare än vid något af de föregående rika fiskena. Hvad simfåglar och beckasiner angick, sågs det redan, att tillgången var långt öfver behofvet, samt att von Belows iakttagelser skulle bekräftas.

Löjtnanten hade fiskat nedom Hån och hört skotten

samt berättade vid sin hemkomst, att han hade sett en stor andkull simma förbi sig, där han suttit och fiskat. Han uppmanade mig försöka den, men då han fick kännedom om hvad som redan fanns, trodde han att jag nog kunde skjuta så mycket jag ville, då det fanns så mycket uppe i den hålan Hån, ty på västra sidan Galten funnos bättre och större marker. Han hade iakttagit detta vid en rodd med swivel.

På G. gjorde min jakt lifligt intryck. Han ville på aftonen ut med »Larm», ty hare vore allt etwas styfvare än små andungar.

På kvällen fiskade löjtnanten och jag i samma båt uti Galtströmmen. Under det vi voro sysselsatta därmed, fingo vi höra »Larms» skall uppe i liden. Det gick bukt på bukt och lät riktigt grant: men skott hördes ej till. Vi undrade hvar G. fanns, då haren ett par gånger gått öfver bäcken vid baddammen eller inom håll från stugan. Som vi båda tyckte det vara synd om »Larm» och om »Pan», som stod bunden vid kojan och afhörde drefvet, beslöto vi ro i land och skjuta haren, då med detsamma drefvet tystnade. Vi fortsatte vårt fiske men rodde snart hem, hvarpå G. kom tillbaka. Haren hade »gått i berg», och hade han där utdragit honom. För resten var han alldeles förtjust i »Larm», och vore »Pan» lika bra, skulle allt hararna få det varmt nog.

Löjtnanten ville nu ut igen på fisketur till Sömån. Denna plan understödde jag, emedan Ole berättat mig, att där fanns mycket sjöfågel öfverallt. I följd däraf rustade vi oss för ett par, tre dagar. G. blef hemma och skulle skjuta hare. Vi togo båda båtarna för att ej vara beroende af hvarandra, Elias och jag den ena, löjtnanten och Sven dan andra. »Donna» medföljde, och jag medtog fina hagel samt allt hvad jag för jakten kunde behöfva. Likaså voro vi väl rustade med fiskedon. Till Sömån var nog en och en half mil, så att vi kommo ej dit förr än det var ungefär lagom att börja lägga ut refven. Äfven där fanns en fiskebod, bra mycket bättre än den vid Fämunsälfven. Denna snyggade Elias upp, medan vi andra lade ut refven. Det taltes om att gå upp i Sömån och fiska på kvällen, men

arbetet med rodden gjorde nog, att fiskarena voro nöjda att gå till hvila.

Vid sextiden morgonen därpå blef refupptagning, och så mycket fisk, som vi då fingo, har jag aldrig hvarken förr eller senare varit med om att få. Stora vackra abborrar nära nog på hvarje krok, ett par grofva gäddor och flera laxöringar på två à fyra skålpund. Äfven med fara att icke blifva trodd, vågar jag en gissning på fullt två hundra skålpund. Löjtnanten klagade på för mycket abborre, Elias önskade hafva en sådan fisksjö hemma hos sig, och Sven tyckte att det skulle allt bli drygt arbete med rensningen. Huru det ändock var, blef vår frukost ytterst lifvad. Belåtenheten var bestämdt ändå fullkomlig.

Nu skulle löjtnanten och Elias upp i Sömån och meta, jag och Sven jaga. Refven brydde vi oss ej mera om att lägga ut under denna färd.

Så snart herrar fiskare lämnat oss, tog Sven vår båt och rodde utmed stranden, i den mån »Donna» och jag genomsökte marken. På västra sidan, där vi började, var den torr och litet högländt, men jag ville pröfva den ändå. Bästa utsikten lämnade andra sidan, där marken syntes mera skogbeväxt och mera fuktig. Allt nog, framåt! I dag var »Donna» kvitt den förarglige Hans, men icke rosenkrans eller lina. Hon fick emellertid fritt kila omkring, men länge dröjde det ej, förr än hon stod i en liten tufmyr, alldeles röd af hjortronkart. Då jag framkommit, stod där upprätt en riphona. Jag tog och band linan vid lifremmen för att hafva hunden fast, och detta behöfdes verkligen, ty så snart ripan lyfte, var »Donna» efter som en raket de få skutt linan tillät. Skamflat och jämrande kröp hon nu fram för att få sig några rapp. De efterskänktes, men förmaning till ett bättre beteende undgick hon icke. Under tiden lyfte den ena lilla ripungen efter den andra. De voro ungefär så stora som trastar och fingo naturligtvis vara i fred. Marken längre i norr såg ej heller bra ut för hvad jag sökte, hvarför Sven fick komma i land med båten, och vi rodde öfver till andra sidan. Här blef andra don. En mängd vattenhålor, små myrar, vindfällen och buskar samt i midten af halfön ett bra nog stort kärr gåfvo skydd och

trefnad åt otaliga fåglar af mångahanda slag. Sven måste taga linan, och längre distans behöfde knappt »Donna» för att få stånd på allt slags vildt. Änder, beckasiner, enkla och dubbla, orre, ripa och tjäder anträffades under dagens lopp. Några år förut skulle jag nog skjutit allt, hvad skjutas kunde. Nu flöt blodet lugnare och erfarenheten var större; man hade kommit så långt, att behofvet för dagen ej borde öfverskridas, och stort nöje var att skaffa sig en god hund.

»Donna» upptog också all min uppmärksamhet. Sedan hon lugnat sig, utvecklade hon sina verkligt goda naturanlag på ett sätt, som måste fröjda hvarje jägare. Sven påstod att hon var klokare än en lekvattning (han var själf från Fryksände), och när hon fram på aftonen fick apportera, var han ytterst förtjust. Vid sextiden på aftonen rodde vi hem till fiskeboden och åto aftonvard. I förhållande till anbud på skott var vårt byte ringa. Vi hade dock tjuguen fåglar, änder af tre slag, gräsänder, krickor och en bläsa, tre dubbla, fem enkla beckasiner och en gammal orre. Två gamla tjädrar, som vi sett, fingo vi intet af. Jag hade väntat af Oles berättelse att åtminstone få *se* gäss, men det lyckades ej.

Redan vid niotiden återkommo våra fiskare. De voro ej belåtna. Många fiskar hade de fått, men dessa voro för små. Orsaken härtill tillskrefs det låga vattenståndet.

Emellertid blef aftonen glad. Den myckna fisk, som vi fått på morgonen, skärskådades ånyo. Våra fåglar hängde prydligt på en stång mellan ett par träd. Emot vanan bjöd löjtnanten på toddy. Vi lågo och gassade oss vid sjöstranden och mådde väl. Aftonen var underskön. Fjällen i öster glödde i solen med oupphörligt växlande färger. En trogen beskrifning häraf är omöjlig, åtminstone för mig, och jag tror, att hvarken penna eller pensel däruti lyckas, om någon skulle vara nog förmäten att försöka. Fjällnaturen måste ses; om någonstädes måste man där känna sin litenhet, och en sådan känsla tror jag äfven kommer på både stora och små, som besöka dessa trakter.

Morgonen därpå återvände vi till Galten. Sjön låg fortfarande som en spegel, och många voro de kullar af skrakar, knipor och sjöorrar, som lågo ute på vattnet och

njöto af det vackra vädret. I dag var det, som galterna uttryckte sig, »overskyet» och varmt. Emot sjöns nedre ände sammanträffade vi med galtkarlarna. De kommo från sätern, där de slagit hö och voro på hemväg för att bärga. Med deras tillhjälp kommo vi lätt nog genom forsen, och snart voro vi hemma. G. hade varit ute med »Larm» och »Pan», men tappat bort drefvet. Hundarna voro kvar i skogen, där han i flera timmar förgäfves sökt dem. Nu hade han gått hem för att frukostera och var för öfrigt icke vid godt humör, men som hundarna snart hemkommo, blef det bättre. Ledsamt nog började det regna, först smått och fint, sedan jämnare, hvarför ingen ville ut vidare den dagen. Samspråket och sällskapslifvet florerade. Galterna tyckte att vi gjort en god fiskeresa, och som hela fångsten af abborrar erbjöds dem, tyckte de om den färden. Under dagens lopp berättade de, att en sömåkarl under letande efter förlorade hästar besökt dem i sätern och omnämnt, att för några dagar sedan en flock renar af »omtrent» två hundra djur kommit norr från Glolöpen och strukit söder öfver, troligen till Sölen.

Detta piggade upp mig att försöka leta reda på flocken, men då ingen ville gå med, kunde jag ej gärna gå ensam och utan hund. Emellertid fortfor regnet äfven dagen därefter, och då gårdsfolket icke kunde göra något åt sitt hö, tillsporde jag Hans, om han ville gå med och uppsöka renflocken. Därtill var han villig, blott fadern ville låta honom gå. Ole tillfrågades. Hans fick löfte att gå med, men skulle genast gå hem, om torrväder inträffade. Lill-Ole gick till Glötvolen och lånade oss en spårhund, under det Hans och jag rustade oss i ordning. På aftonen drogo vi af. Sven rodde oss öfver sjön. Vi drogo norr öfver Rövola, ifrigt spejande efter ren. Sedan öfver Börfjället, i hvars norra sluttning vi lade oss under en utskjutande klippa. Regnet hade fortsatt hela tiden, och Hans var genomvåt. Tack vare min guttaperkarock var jag endast våt om benen och litet fuktig öfver axlarna. I säcken hade jag en tjock ylletröja och torra strumpor, med hvilkas tillhjälp jag blef både torr och kunde bibehålla värmen under de tre timmar, som vi sofvo. Litet kusligt kändes det väl, innan vi gått

oss varma, men det gick snart öfver. Regnet höll i sig, och Hans föreslog att vi skulle gå ned till Sömån, dit det ej var långt, äta frukost, torka oss och möjligen få reda på den kosa, renarna tagit. Jag tyckte att det icke lönade mödan att gå en half mils krok och kanske ej träffa på någon, som kunde visa oss, utan uppställde som motförslag, att i stället taga mera västligt, där vi sågo ett smalt skogsband gå i nordlig riktning, där göra eld, torka oss och äta; måhända kunde vi finna renarna eller deras spår utefter den bäckdal, som borde finnas, där skogen sågs. »Ja, ha de gått väst om Sölensjön, så få vi nog se spåren där, och det ha de gjort, hvis de gått åt Sölen. Eljes skulle vi redan sett något till dem, om de gått öst om sjön,» tillade han. Jag tog nu hunden, gick före spejande åt alla håll, men som vädret var tjockt och regnet fortfor, var synkretsen begränsad till det fjäll, på hvilket vi befunno oss. Det var långsträckt och hade först längre i norr en högre topp, därifrån renflocken sades vara kommen. Storkikaren hade vi under nuvarande omständigheter ingen nytta af, ej heller voro vi särdeles rädda att ej varsna djuren, då flocken var så stor. Under dessa tankar gingo vi rakt till det ofvannämnda skogsbandet, och riktig var vår förmodan, att där skulle finnas en bäck, hvilken vi sedan fingo veta kallades Krokbäcken. Här funno vi ved och vatten, gjorde eld, stekte skinka och kokade kaffe. Regnvädret började sakta af, och sedan vi hvilat och torkat oss, gingo vi uppefter bäcken vid pass en half mil, då vi anträffade spår af en mängd renar. Huru gamla de voro kunde ingen afgöra, men någon lukt af dem hade hunden icke. Spåren gingo öfver bäcken genom skogsbandet och väster ut. Vi kunde utan svårighet följa dem, därför att djuren varit så många. Längre fram hade renflocken svängt söder ut och nedåt Sölenån, vidare söder om Lill-Sölensjön, där den gått öfver älfven. Hvart det sedan burit, kunde vi ej veta. Som älfven genom regnet var strid nog, hade det sina svårigheter att komma öfver den, och då solen stundtals tittade fram, började Hans tänka på höbärgningen. Vi beslöto därför öfvergifva spåren och gå öster om Sölensjön, eller på hemväg; måhända kunde lyckan gynna oss, så att vi anträffade någon mindre eller möjligen

afskild trupp. Vi fortforo att spana hela dagen, och förgäfves steg »Storm» upp på höga stenar och vädrade åt alla håll. Det var dödt och orörligt öfverallt, och brockfågelns ängsliga lockton var det enda ljud, vi förnummo. Ett par kullar ripor hade vi sett promenera framför oss; det var ock nästan allt lif. Öfver Rövola återvände vi till Galten, dit vi kommo sent, efter att hafva gått fullt upp ett och ett halft dygn. För en tid hade jag blifvit kvitt längtan till renmarken.

Under min bortovaro hade betydande förändringar skett vid Galten. G. hade tröttnat på fjällvistelsen och gått hem, men i stället hade »Thor med sin hammare» hitkommit. Detta fick jag veta af Lena, som ännu var uppe i hushållsbestyr. Då löjtnanten och vår främmande redan sofvo på loftet, kröp jag helt tyst ned i hängmattan, somnade genast och vaknade ej, förr än vännerna kommo ned för stegen vid sjutiden på morgonen. »Å, är du hemma! Huru gick jakten?» — »Intet lif var synligt» — »Ja, renar äro ej att taga på hyllan. Kom upp med dig nu!» — »Nej, jag vill ha kaffe först.» — »Ja, din stackare, du är väl stel, kan jag tro,» bifogade löjtnanten, och så alldeles fritt var det ej heller. Kaffe fick jag, och sedan fick docenten göra reda för tiden, sedan vi träffades. Äfven han hade gästat det trefliga Tryssild och var för öfrigt belåten med sin resa. Löjtnanten och han foro därpå ned i strömmen och fiskade, och jag tog mig ett par timmars sömn på köpet, som det heter. Men sedan var jag ock kurant, gick ned till sjön och tog mig ett bad. Där sammanträffade jag med kamraterna, som kommo i land, och medan jag var afklädd, måste jag apportera en hel mängd stenar för Thors räkning, hvilka han obarmhärtigt sönderslog. »Donna», som badat med mig, fick ett slag af en stenflisa, blef stött och gnodde hem, i det hon gaf Thor en sådan talande blick, att vi alla brusto i skratt.

Sedan vi ätit middag, lågo vi i gräset och pustade. Thor tillkännagaf sitt beslut att dagen därpå bestiga Sölentoppen och frågade mig, om jag hade lust för en sådan tur. Det var jag genast färdig till; äfven löjtnanten hade lust för färden, och så beslöts att vi skulle begifva oss af,

sedan vi dagen därpå ätit middag. Vi skulle ligga i Sölensätern på natten och bestiga fjället morgonen därpå. Docenten betingade sig god tid, ifall något vore att studera; men nu ville han ej ligga längre, tog sin hammare och sin väska samt begaf sig åstad uppåt liden.

Löjtnanten och jag foro ut på fiske; men — hvar ha vi Elias? Han hade fått bref, att det var sjukt hemma hos honom, återvände därför med G., men kommer visst åter, tillade löjtnanten.

Vi fiskade till niotiden. Då vi sågo Thor vara hemma, rodde vi i land och voro sällskapliga. På förmiddagen rustade vi för dagens resa. »Donna» fick nu följa med. Vi voro flere dagar inne i augusti, så jag hoppades att ripungarna skulle i någon kull vara stora nog, då sommaren kommit tidigt. Till utrustningen hörde, att vi skulle medhafva hvar sin sticka, hvarpå våra namn voro inskurna jämte årtal och datum. De borde nedläggas uti en fördjupning i den upplagda stenhögen, som fanns på högsta kullens topp.

Jag hade en sådan där förut, men medtog en till. Fyra år förut hade jag besökt platsen; det skulle bli intressant få se, om jag återfann mitt minne.

Sedan en grundlig middag instufvats, satte vi oss i båten och foro öfver sjön, Thor beväpnad med den oumbärliga hammaren och väskan, löjtnanten med metstången, Sven med matsäcken och jag med bössa, väska, nät och yxa. Genast vi kommo i land, väckte några stenar docentens uppmärksamhet; han måste studera dem. Löjtnanten och Sven begåfvo sig före; det skulle fiskas i Sölenån, där var det godt om fisk. Under väntan på stenmannen gingo »Donna» och jag till en tämligen stor gammal igenlagd slogäng, och på en ganska liten stund fick jag två snäppor och en dubbelbeckasin. Nu voro studierna slut, och vår marsch tog sin början. Vi voro uppstigna så högt genom liden i Rövola, den vi skulle passera, att skogen började glesna, då »Donna» fick slag och en stund därefter stånd. Af intresse för saken följde docenten med. Ståndet var vid en liten bäck i några låga, täta videbuskar, och därutur lyfte en hel flock tjäderfågel. Då skogens gleshet gjorde, att jag hade god tid, hade jag sans nog att välja två tuppar för mina skott. De upp-

hämtades, en af oss hvar, beskådades och befunnos vara större än orrar; de skulle stekas i fäboden. Men vi borde hafva en hvar! Ergo gingo vi efter och fingo en höna och en tupp till. Hönan hade krupit så väl in under stenar och ris, att jag tog henne med handen.

Men nu kom ett aber! Docenten ville ej taga fåglarna i sin väska, och jag ej heller i min. Betänkligt! Slutet blef, att vi bundo syskonen tillhopa och hängde dem i ett träd till hemresan, då de skulle hämtas. Efter denna bedrift fortsatte vi vägen uppåt fjället. Där fick »Donna» upp en kull ripor, men dessa befunnos för små. Nu började det blåsa, och en och annan grof regndroppe slog oss i ansiktet. Storm och regn tilltogo, och då vi nådde Sölendammen, vid hvars midt löjtnanten stod och drog sina flugor, hade vi fullt oväder. Där funnos några jättefuror, under hvilka vi togo skydd, och där hade löjtnanten placerat sin fiskhåf och en butelj, innehållande småfisk för mete.

Medan docenten och jag stodo och kurade under tallarna och förundrade oss öfver, att löjtnanten ej gick från dammen och sökte skydd för ovädret, fick han en rätt vacker fisk, den han höll upp och visade oss samt skakade i handen. Han viftade samt såg mycket förnöjd ut, stoppade sin fisk i korgen, och trots våra viftningar och tecken att sluta sig till oss började han släppa ut refven för att fiska igen. Denna gång hade han ur en dosa framtagit och påsatt en liten fisk till bete. Vi följde hans åtgöranden med uppmärksamhet, huru han ömsade plats, drog sitt agn nära och öfver stenar och krusningar i vattnet. Det syntes tydligt, att han var en van fiskare, som kände fiskens vanor. Slutligen sågo vi, huru stången häftigt böjdes och refven löpte ut samt huru han ömsade ställning, vefvade rullen och började vinka till oss. Gesterna tilltogo i liflighet, och slutligen började han hoppa och väsnas. Att han ropade, kunde vi se, ehuru vi ej hörde det ringaste i följd af stormen och strömmens brus. Hans beteende framkallade hos oss den ena goda skrattsalvan efter den andra.

»Men hvad vill han då egentligen?» frågade docenten.

»Å, bara att jag skall komma med håfven.»

»Nå, så gör det då.»

I detsamma hoppade fisken väl en aln öfver vattnet, och då jag såg, att det var en lax, tvekade jag icke längre, trots det strida regnet, utan tog håfven och gick till honom. Han var nu blid; glädje och belåtenhet lyste från hans anlete.

»Gå nu ner på andra sidan. Vänta, vänta! Gålle, ja! Jaha! Spela på, du; känner de där tagen!»

Detta var för fisken — början för mig.

»Klif ut i strömmen, så långt du kan. — Å, inga dumheter! Skaka, du, skaka af bara fan! Det är jag, som sköter refven! Jag skall nog få honom intill dig! Hej san! Ett kast till, du, och så lägger jag dig på sida, du. Gå, gå! Hör du inte! Jaha, snart är du trött, gossen min! Skynda dig, hör du! Det var då fan till karl, som inte hör; flina kan du! Ja, gå nu! Jaså, är du morsk? Vi ta en vals ut i strömmen! Se så, du Jösse!»

Man må ej förtänka mig, att jag skrattade af hjärtans lust åt detta dubbla samtal med mig och laxen, helst som löjtnanten icke hade minsta ögonkast för mig, och dessutom återspeglades alla hans tankar på ett så komiskt sätt i hans anlete, att det var omöjligt hålla sig ens någorlunda allvarsam.

Emellertid vågade jag ej dröja längre, emedan laxen nu sprang in i lugnvattnet och emot stranden. Med några hopp var jag där, men då gick han ut igen. Löjtnanten ruskade på hufvudet och knöt handen, hvilket betecknade, att jag varit för sen. Med håfskaftet profvade jag vattnets djup; det var långt till botten. Jag tittade upp och telegraferade: »går ej uti!» men fick till svar: »gå genast ut på stenarna!» Men det var för långt, jag betecknade »omöjligen» med att stödja mig mot den branta älfstranden. Nya tecken med knytnäfven och två, tre hoppningar. Jag förblef orörlig, hvadan han nog begrep ställningen, förde ut laxen i forsen igen, och efter en stund ömsade han plats, kom närmare dammens ände och förde så fisken öfver till nästa dammlucka, där forsen var mindre stark och blott femton à tjugu alnar från stället, där jag stod. Jag stack åter ned håfskaftet och visade, att det var djupt allt intill land, sprang därpå bort och tog undan en gammal trädstam, som stack ut i vattnet, allt till tecken att han kunde föra fisken dit. Jag blef för-

stådd. Fisken stod nu och tjurade, som han ibland gör, midt i starkaste, men närmaste forsen. Löjtnanten kom till dammens ände, och med ett ryck förde han fisken från strömmen rätt mot mig. Han kom med susande fart, och då refven var spänd och fördes med stadig hand, hade jag honom bums i håfven och upp på det torra. Jag måste hålla honom i håfven tills jag klättrat uppför älfbrinken till en fin, grön plan vid dammens ände. Här stjälptes han ur. Löjtnanten och docenten mötte mig där. Det blef jubel! Och det var verkligen värdt att jubla! En sådan vacker fisk hade ingen af oss sett. Han var stor, guldgul, under buken azurblå med violett rand på sidan, mörkgrön öfver samt hade den undre ljusa delen af kroppen beströdd med karmosinröda och ebenholtssvarta fläckar. Simfenorna voro gulgrå med en porslinsfärgad kant. Det var en färgrikedom på fisk, af oss ej förut anad. Där låg han nu stilla och flämtande. Af medlidande stack jag min knif in i gälarna samt afskar ådern och ryggmärgen. Nu var ock lifvet flytt, och de bjärta färgerna började blekna.

Dock, sällskapet var ej stämdt för allvarliga reflexioner. Regnet hade upphört, stormen höll på att lägga sig och solen framträdde i all sin glans. Sölen höjde sitt snötäckta hufvud som det tycktes så nära oss, att man borde räckt det med metstången. Framåt! Bakåt blef det visserligen för mig till andra sidan efter bössan, »Donna» och löjtnantens butelj; men efter denna expedition voro vi om en timme eller så framme vid sätern, där vår vackra fisk inmundigades af oss. Då vi voro ovissa om fiskens vikt, utröntes den där, och befanns den vara fjorton norska marker, ungefär åtta svenska skålpund eller så. Någon så stor forell hade vi ej hört talas om. Kanhända var ock vågen oriktig; den var af trä och vågaxeln var ett snöre, men det reflekterade vi då just ej öfver.

För att hafva tid på oss, uppstego vi redan klockan fyra och begåfvo oss, så snart vi ätit, på väg uppåt fjället. Att börja med var det icke alls brant, i synnerhet så länge vi voro i skogsregionen. Sedan höjde sig marken småningom, och då vi utkommit på det egentliga fjället, syntes Sölenkämparna likt ofantliga sockertoppar. Innan vi hunnit dit,

fick »Donna» upp flera ripkullar. En var vuxen; på denna bommade jag med båda piporna. Jag stod nämligen högre än fåglarna och sköt nedåt mot den bruna marken. Emellertid fingo kamraterna icke så litet roligt, och när jag strax därpå gjorde om samma sak, menade löjtnanten det vore bäst han tog hand om bössan. Och verkligen sköt han på en kort stund tre ripor. Han öfverlämnade nu bössan till mig och sade: »Gack och gör sammaledes, om du kan», och det kunde jag, så spektaklet blef slut just som vi nådde foten af fjället. Nu lades råd om Sven och »Donna» borde jämte matsäcken kvarlämnas. Men det blef endast matsäcken, ty Sven ville med, och upp började vi klifva. Det gick från sten till sten. Ju högre upp vi kommo, ju mindre blefvo stenarna och ju lösare lågo de. Fotfästena blefvo vacklande, och man fick vara försiktig att ej rifva loss de stenar man måste fatta med händerna. Svetten flöt och allt kortare och kortare blef det mellan rasterna. Ändtligen nådde vi då snön. Den var grof och hård, bar fullkomligt, men var så pass lös, att skon hade godt. fäste. Här vräkte vi oss allesamman och hvilade så länge vi i vårt upphettade tillstånd vågade. Nu gick det lätt att gå, men trots detta blef tiden mellan rasterna allt kortare. Vi blefvo andfådda i den tunna luften. Sex timmar efter affärden från sätern stodo vi på Sölens högsta topp. Luften var alldeles klar, hvilket gjorde vår synkrets så stor, att något sådant sällan får ses. Också njöto vi i fulla drag. Af den medförda kartan kunde vi sluta oss till hvad vi sågo. Mot väster begränsades utsikten af östra Älfdalens fjäll, emot nordväst af Dovre, mot norr af Röros Härred, nordost af Herjeådalsfjällen, öster af Fämunsfjällen. Städjan kände vi nog igen på dess egendomliga form, men härifrån såg hon ut som en syklump. Mot söder voro Säntsjö- och Tryssildsfjällen de ansenligaste. Sjöar och älfvar voro otaliga.

Med storkikaren forskade jag efter renar. Märkligt nog var samtalet icke särdeles lifligt, ej heller höllo vi länge ut på toppen. Det var kallt och blåste friskt. Stickorna togos fram och placerades i stenhögen. Där återfann jag min förra sticka, och denna var ännu den yngsta, ehuru hon legat där

öfver fyra år. Det syntes som om det var långt mellan gästbesöken på Sölen.

Nedfärden utför fjället var nöjsam. I en dal mellan käglorna låg snön långt ned, hvadan vi togo den vägen. Att börja med färdades vi sittande; det gick som på en kälke. Sedan stodo vi på fötterna och åkte som på skidor. Vi vågade dock ej begifva oss långt ned i dalen, emedan vi fruktade snöns ihålighet, där bäcken tog sin början. Men på det hela var vägen bekväm emot att stiga utför på stenarna.

Sedan vi kommit på slät mark igen, måste Sven gå efter matsäcken, ty aptiten var efterhängsen, och efter en riklig middag togo vi oss en lur på ett par timmar. Klockan var fyra på eftermiddagen; det var långt till Galten och vi beslöto därför att ligga ännu en natt i Sölen-sätern. Löjtnanten och Sven gingo rätt till sätern; docenten började bråka med sina stenar och skulle komma efter. Jag med »Donna» tog vägen söder ut ned åt Flatvola. Min mening var just ej att jaga ripor, utan hade jag från fjället fått se en större och en mindre sjö öster om oss. Jag tänkte se, om där fanns något annat. Till sjön rann den bäck, hvars ursprung snödalen var, och långt ner mellan de båda vattnen var godt om videbuskar. Min tur åt söder gällde renarna, men sådana syntes ej till, ehuru det var godt om spår, hvaraf några voro ganska färska. Närmare sjön fick »Donna» gå ut; vi hade nämligen under vandringen stött på två ripkullar, och strax stod hon. Jag stötte kullen och tog in hunden igen, gick ner till sjöstranden och fann där två fågelflockar, en knipkull och sjöorrar. Inte ville jag hafva dem och icke heller kunde jag få dem. Stränderna voro steniga allt igenom; blott där bäcken föll ut, var litet grönt. Dit gick jag och stötte strax på en dubbel beckasin; jag fubblade och hann ej skjuta, men enligt dessa fåglars vana flög han blott en liten bit in i videbuskarna. »Donna» fick gå fram, men innan vi hunnit dit, fick jag skjuta en annan beckasin och strax därpå den förstnämnda. Så fortsatte vi, och efter blott trettio à fyrtio alnar blef fast stånd och upp flögo tre gamla riptuppar, som hånade mig med sitt skratt. Hämnd fick jag blott på en, men då de andra flögo upp åt

slätten, kom jag åt äfven dem. Jag återvände till bäckdalen, men det blef snart slut på den steniga och djupa jaktmarken. Uppe vid andra vattnet fann jag bland videbuskarna en lugnvattensbit och i den en kull krickor. Af dessa sköt jag sex, och därmed var min jakt slut. Jag vandrade af till fäbodvallen, där vännerna väntade mig med kaffe och där vi tillbragte en ganska angenäm afton. I fäboden vistades tvenne kullor, en äldre och en elfva- à tolfåring. De voro nu båda hemma och rätt språksamma. Med löjtnanten voro de som gamla bekanta och skämtade värre. »Nog var han morsk å sprak, men nosade han upp i 'Öre-tjen' med stanga, så skulle han nog träffa den, som kunde göra honom spak; ty där fanns ett troll, som just var till för slike karer.» Emellertid blef det slut på trollhistorierna och löjtnanten öfvertalade flickorna att koka »röme-gröt» (gröt af grädde och siktadt kornmjöl); det hade åtminstone Thor ej ätit. Gröten var god, fet så att flottet rann om den, och därtill serverades söt grädde. Den slank lätt ner, men det gick ej mycket åt. Sven var styfvast, men han klagade ännu dagen därpå, att römgröten bullrade i magen.

I god tid på morgonen sade vi våra säterjäntor farväl, och då de sågo fattiga ut, begåfvade vi dem litet mera frikostigt än vanligt. Till och med löjtnantens gula och röda silkeshalsduk snoddes kring lillflickans hals. Hans hjärtelag var sådant, att hade han haft mera att gifva, skulle han gjort det.

Då vi återkommo till Sölendammen, började löjtnanten genast fiska, och då jag visste, att om fiskarna nappade, skulle han ej sluta så snart, gick jag, hellre än att sitta där och se på huru han krånglade och hur docenten bultade sten, vägen hem till Galten och båten. Men sedan jag först sökt beckasiner i ängen, där jag var på bortvägen, och ingen funnit, lade jag mig, under väntan att de andra skulle komma, att sofva i båten, där jag packat in alla mina fåglar (tjädrarna hade jag nämligen hämtat). De voro tjugutvå stycken, och fastän många voro små, såg högen ansenlig ut ändå.

Sedan jag sofvit i två särskilda repriser och ingen kommit, tänkte jag ro hem; men om de kommo, måste jag ju

genast åter med båten. Därför lockade jag på »Donna» och gick norr om sjön, där det fanns änder och beckasiner i oändlighet. Men innan jag kom ned till den vattendränkta marken, fick »Donna» slag och det bar småningom uppåt bergsfoten och in i vide- och björkbuskarna. Fåglarna löpte undan, och när hon ändtligen fick stånd, lyfte en kull orrar, dem jag brände på. Jag fick en; det var en stor fågel. Jag glömde hvad jag hade förut och gick efter, tills fem voro skjutna, och jag hörde kamraterna ropa vid båten. Det var ingen annan råd än att bege sig dit, men då de fingo se, att jag skjutit flera fåglar, fick jag mig en dufning af båda två.

»Ja, gräla ni, som åt så mycket gröt i går. Nu är ni mätta, därför bråkar ni.»

»Vi äro så f-n heller,» svarade löjtnanten. »Vi skola nu hafva middag, men nog kan du låta bli att jaga nu några dagar,» och därmed stötte vi båten från land.

Snart voro vi hemma hos Lena, som var mycket glad åt vår återkomst, ty allt gårdsfolket hade gårdagens morgon farit till sätern, och sedan hade Lena varit ensam på gården, och det tyckte hon vara »öskligt». Hon hade sett mig vid båten och därigenom förstått att vi snart skulle komma, hvarför middagen var färdig. Fisk, fågel, gräddplättar med hjortronsylt bestods. Thor påstod, att här vid Galten magrade vi ej.

Dagen därpå lämnade oss vår angenäme gäst. Sven följde honom till Sör-Joten, där han skulle få häst och eftersända sina saker. Sedan återsågo vi hvarandra blott en gång, många år därefter, på en ångbåtsfärd. Thor vände snart till Asgård igen, sedan han här i lifvet kämpat som en man och efterlämnat minnen, som aldrig dö.

Frid öfver den vänsälle vännen, den ädle arbetaren!

Det blef nu några dagar dystert vid Galten. Jaga kunde jag icke, fiska ville jag icke. Men löjtnanten var trägen; han och Sven voro i forsen jämt.

En morgon några dagar därefter tog jag »Larm» och »Pan» med mig och gick upp i östra liden. Snart var drefvet i gång, men också ganska snart slut. En unghare hade gått in så beskedligt, att jag tog ut den genast. Nu drog jag

litet sydligare, och snart gick det igen. Denna gång var det en gammal hare, och honom sköt jag snart på vägen till Engerdalen, just där skogen slutade och fjället tog vid. Jag hängde kvar mina harar och gick uppåt fjället för att se mig omkring och äta hjortron, hvilka nu voro mogna. Hundarna kommo efter, sågo litet förvånade ut öfver jaktmarken, och »Larms» åtbörder sade tydligen: »Hvart skola vi gå härefter? Kom, gå vi till skogen igen!» Men då jag fortsatte kosan uppåt, sprang han efter »Pan» långt bort i en myr, där han gick och hade bestyr. Så snart »Larm» ditkommit, började äfven hans svans få fart, och litet därefter stucko hundarna på med en hare tätt framför sig. Det blef en lustig jakt eller rättare kapplöpning. Snart försvunno dock både hare och hundar från min åsyn, men då jag kom upp på toppen af en kulle, fick jag se haren, nu ensam, komma gnoende tillbaka mot mig. Jag hoppades han skulle komma inom håll, men sedan han gnott en bit, satte han sig. Nu kommo hundarna öfver backen, och Jösse hörde dem tydligt, kanske han såg dem äfven, men han satt fortfarande stilla. Därpå sprang han tjugu à trettio alnar åt sidan, kröp ned vid några stenar och låg orörlig. Hundarna kommo till afsprånget, skallet tystnade och de började ringa. »Pan» sprang bestämdt ej tio alnar från haren utan att den rörde sig. Då intet spår genom ringning kunde fås, började de gräfva, gingo sakta efter slaget och fingo reda på afsprånget; nu sprang Jösse upp igen och gaf sig i väg tillbaka.

Hela detta uppträde försiggick blott fyra- à femhundra alnar från mig och var särdeles både lifligt, ovanligt och roande. Jag flyttade mig nu längre mot öster till den bergkulle, dit jag sett haren återvända, och när jag väl var där, kom Jösse som ett rullande klot rätt mot mig. Han fick en lätt död.

Snart voro hundarna framme, och jag öppnade haren. Det var en förstkulling, stor för den del af landet han lefde uti och riktigt välfödd. Magsäcken var alldeles full. Där funnos många goda saker, dock mest bär.

Hundarna kopplades, hvarefter jag gick hem. Hela denna jakt hade upptagit fyra timmar. Löjtnanten höll just

på med kaffet, hvarmed jag också snart var färdig, under det jag berättade om den sista haren.

»Ja, det skulle jag velat vara med om,» sade han. »Något ditåt har jag sett i Danmark vid jakt med vindthundar, men jag stod för långt ifrån för att ha riktigt roligt. Nästa gång följer jag med.»

Nästa gång blef dock aldrig af.

Sedan jag badat och sett om hundarna, kröp jag i hängmattan och sof till dess löjtnanten kom från strömmen och det blef matbud. Under det vi voro sysselsatta med måltiden, hörde vi hästtramp och röster. Vi fingo snart se två hästar och fem män tåga ned till granngården. Detta var något nytt. Gårdsfolk var det icke, de voro i sätern. På utrustningen sågs, att det var sportsmän. Vi åto i allsköns ro vår middag, och Lena hade just en timme därefter satt fram kaffe, då ett par städade män inträdde, hälsade och presenterade sig som »maler» B. och doktor B. De voro bröder och hitkomna för att fiska; hade vid Sundet fått veta, att främmande svenskar befunno sig vid Galten, men hoppades ej göra intrång, då vattnet var så vidsträckt. De ville nu hälsa oss och bedja om god grannsämja. Att vi ej blefvo dem något skyldiga i artighet var ju naturligt. Vi bjödo dem genast taga plats och frågade, om vi fingo rangera om middag; det var vår skyldighet. Middag hade de ätit, men kaffe, det vore godt. Lena tog fram sitt bästa bröd, och löjtnanten öppnade vår andra punschbutelj. Samspråket blef både lifligt och angenämt. Vi uppgjorde under tiden att intaga måltiderna gemensamt hos oss, och därtill ville de nödvändigt bidraga med de förråd, de ägde, »hvis vi icke voro generade af en bonde, som de hade i sitt sällskap; men det var en riktig bonde,» tillade målaren. »Visst inte,» blef svaret, och till bekräftelse därpå gingo löjtnanten och doktorn att hämta honom. Det var en lång, gladlynt fyr och lika god till sitt sätt att vara som någon af det öfriga sällskapet. »Pons» var dock ej bra för magen, hvarför han blottade en butelj konjak till »fornöjelse». Lena skaffade vatten, och sedan fick hvar och en sköta sig själf. Något fiske blef ej af den dagen, men däremot ett fasligt rökande och samspråk. Tiden gick mycket fort, tills Lena bad oss gå ut, medan

hon dukade till kvällen. Ute på gårdsplanen fortsattes konversationen. Vi berättade om vårt fiske och betalades med nyheter från stora världen. Löjtnanten försvann, men kom snart ut med matbud, och vid vårt inträde funno vi bordet midt på golfvet och därpå en ärlig svensk sexa. Brännvin, öl, ost, anjovis, sardiner, fisk, fågel etc., och då löjtnanten tog upp »helan går», instämde alla. Den sången kunde äfven norrmännen.

Dagen därpå blef storfiske. Jag afstod min båt emot en packe tidningar. Till middagen skulle de komma hem och kommo också med otroligt mycket fisk. Doktorn var nu löjtnantens öfverman i afseende på god redskap och tur. Middagen var glad, men ut skulle de på aftonen. Målaren blef hemma hos mig, han ville måla Sölenfjäll från Galten.

Sven var trakterad af att det kommit främmande. Han slapp taga vara på fisken; detta gjorde de främmande karlarna. Dessutom fick han, som jag tror, äfven smaka på innehållet i norrmännens flaskor.

Kanske var ingen mera belåten med vårt främmande än jag. Nu kunde jag utan samvetskval skaffa tolf fåglar om dagen, ty vi voro nio matfriska människor och tre hundar, hvarför proviant behöfdes. Till följd däraf var jag ute litet hvar dag, och då det slumpade till, fiskade jag äfven ett par aftnar. Ledsamt nog lämnade oss våra norska vänner efter ungefär en vecka. Det blef åter tyst vid Galten.

Löjtnanten och Sven gjorde en långtur åt Istern, så att Lena och jag blefvo ensamma vid Galten. Lyckligtvis var min tidningspacke tämligen tjock. Jag fiskade något och var för resten ute på fjället och gaf »Donna» lektioner. Riporna hade växt till, så att de kändes trefliga i handen, och de började manövrera så pass, att det ej var alldeles gifvet att man fick skott på enstaka fåglar, fast hunden stod; ej heller föllo de för hvart skott. I synnerhet gamla tuppar slängde sig som ena satar emellanåt, och tjädrarna löpte långa vägar, började lyfta utom håll o. s. v. Allt nog: man fyllde ej väskan så fort som förra veckan.

Jag hade en dag varit ute i strömmen och gjort ett utomordentligt godt fiske. Denna dag fiskade jag med kvidd (agn och mask), ty årstiden var så långt framskriden, att

flugorna ej längre voro begärliga. Trettio fiskar hade jag fått, som vägde mellan tre och fem svenska skålpund stycket. Lena var, som hon sade, rent förskräckt, och till och med galterna, som just nu hemkommo och hjälpte mig hem med fisken, voro förvånade, att så stor fisk fanns i forsen, då vattnet var så lågt. Emellertid satt jag och gjorde mig en ny tafs, eller på norska »fortöm», då en lång, hygglig och välklädd man kom in, sade sig vara tolk åt tvenne fransmän, som voro ute på en jakt- och fisketur i fjällen, och frågade om de möjligen kunde få ligga här öfver natten.

Öfvervåningen stod under löjtnantens frånvaro tom, och om han ock hemkom, fanns plats nog däruppe, hvarför jag bad dem vara välkomna. De sutto nu nere vid Hån och väntade svar, med hvilket Johnson (tolken) skyndade tillbaka; men knappt var han borta, förr än en tämligen stor och grof man inträdde, iklädd elegant, fast nedsmutsad jaktdräkt, och började tala franska. Icke tror jag, att jag var sämre i franskan än mina jämnåriga skolkamrater, men undervisningen den tiden var klen nog. Väl talades någon gång franska i mitt föräldrahem, men däraf tog jag intet till vara. En sommars vistelse i Frankrike, förnämligast Paris, borde upphjälpt saken, men som detta var tre år sedan, var jag nu tämligen bortkommen. Emellertid hackade jag fram: »välkommen» och »sitt ned!»

Fransmannen tycktes frapperad af att något sådant kunde åstadkommas i fjällhemmet Galten och sade mig den ena komplimangen efter den andra. Orden trillade som ärter, och som jag blott uppfattade ett och annat, gissade jag mig till resten. Snart kommo de andra af ressällskapet, den andre franske turisten jämte två karlar från Sömån.

Huru vi nu fingo dem placerade ofvanpå och reserverade löjtnantens säng, är ej godt att säga, emedan tolken var nere vid båten, men gick gjorde det. Så kom Johnson. Med honom talade den först ankomne engelska; det var godt, ty det visste jag löjtnanten kunde, åtminstone något.

De ville ej nu hafva någon mat, men längre fram vore godt, om något kunde åstadkommas, hvarpå vi gingo ut och besågo Galtens omgifningar. När de fingo syn på den till

torkning uthängda fisken och fingo skåda min fångst på dagen, blefvo de utom sig af förtjusning.

»Och här få vi fiska?»

»Ja, så mycket I viljen.»

De skrattade länge och hjärtligt och syntes alldeles uppsluppna af glädtighet.

Så kommo vi till hundarna.

»Och vi skola också få jaga?»

»Ja, det möter intet hinder.»

De hade för sex skilling per dag hyrt sig en hund, den de medhade, men den jagade ej, åt bara och tog råttor (lemlar) i bergen.

De hade fått mycket litet fisk, och blott små, ehuru deras vänner i Kristiania sagt helt annat. Slutligen hade man i Rendalen rådt dem att resa österut, där stora, många och goda fiskevatten funnos. Öfver Göteborg ville de återvända till sitt sköna fädernesland.

Så förflöto ett par, tre timmar. Lena hade kvällsmaten i ordning, då löjtnanten anlände. Han blef glad åt sällskapet, men svor i smyg åt mig öfver den »satans rotvälskan». Om de ändå kunnat tyska, de »snatterhanarna», då skulle vi få roligt tillsammans. Jag tillsporde den yngre, som nu presenterat sig som m:r Verdier, om saken, och han svarade genast på fullt begriplig tyska. Härmed var saken afhjälpt. Löjtnanten kunde nu meddela sig väl, och jag fullt ut, hvadan hufvudspråket nu blef tyska. Supén intogs och blef gillad, hvarpå sällskapet förfogade sig i säng; och så vardt ända på den dagen.

Morgonen därpå framställde fransmännen sin önskan att få kvarstanna hos oss, tills vi återvände; de skulle vara så litet besvärliga som möjligt och hade icke några pretentioner. De ville afsända Johnson till Kristiania för att anskaffa proviant och allt hvad därmed hade sammanhang. Af vår vistelse vid Galten återstodo nu blott tre veckor. Lena togs i anspråk för upplysningar angående våra förråd, och finge hon blott mjöl och socker, skulle vi reda oss bra. Löjtnanten gaf nu fransmännen det besked, att ville de kvarstanna hos oss, vore de välkomna, våra förråd voro tillräckliga. Häröfver blefvo de mycket glada, men hesiterade att emottaga

så mycken välvilja och gästfrihet, då de icke hade utsikt att kunna vedergälla det. Löjtnanten tröstade dem därmed, att vi snart skulle vara i Frankrike och äta upp dem! Så blef skämt och glam, kaffebordet dukadt med färska skorpor, foreller, kall fågel etc. och allt väl.

M:r Verdier var förtjust öfver maten, medan han på tre veckor lefvat endast af skinka, bara skinka, flatebröd och papper! Därmed menade han det som legat i papper. M:r Cadet, den äldre fransmannen, var på det hela fåordig, talade ej tyska och förhöll sig i allmänhet passiv.

Nu började vid Galten ett gladt lif med fiske, jakt och samspråk. Våra franska vänner voro utrustade med bästa engelska fiskedon i öfverflöd, Lefaucheux-gevär, de första jag sett, samt många andra goda och för oss främmande jaktsaker.

Första dagen ägnades åt fiske, men då fransmännen envisades med sina flugor (den tiden var förbi) och ej ville begagna agn eller mask, blef deras fångst ringa. Löjtnanten och Johnson däremot, hvilka icke voro generade af hvarken agn eller mask, gjorde goda affärer. Jag sysslade med jakten, litet med »Larm» och »Pan», mera med »Donna».

Då jag en morgon rustade för jakt, kom m:r Verdier ned och ville vara mer. Vi rodde ut till en udde i Istern, där det såg bra ut hvad marken angick, och fingo strax upp. Riporna höllo numera icke alltid så bra, utan lyfte utom håll. M:r Verdier, som ej hade sett ripor eller hört uppflykten, blef förtjust däröfver och utbrast: »Ack, den som fick skjuta en!» Framåt! Riporna lågo nu bland dvärgbjörk och annat smått ris ganska lugna, hvadan vi gingo fram, och jag bad m:r Verdier skjuta med detsamma jag stötte flocken. Skottet small och en ripa föll. Äfven jag sköt en, men bommade på den andra. Sedan m:r Verdier upptagit sin fågel, vid hvars beskådande hans ansikte sken af glädje, utbrast han:

»Ack, min vän, om jag ägde ett glas bordeaux att bjuda er!»

Om vår jakt är för öfrigt icke mycket att säga. Den gick nu, som flera gånger senare, sin jämna gång, mer eller mindre lyckligt. M:r Cadet gick rätt ofta med och uttryckte sin belåtenhet.

I mån af framgången stego pretentionerna. Vi skulle nödvändigt skjuta en ren. Också gjordes därmed försök, men då detta var alldeles för ansträngande, blef första resan äfven den sista. Vid vår hemkomst till Galten började ett flere dagars regnväder, som gjorde allt vistande i fria luften nästan omöjligt. Vi språkade, sofvo, åto, och så om igen. Efter fyra dagar vaknade vi vid klar septemberhimmel, fröjdade oss och gingo ut; men nu var temperaturen förändrad. Det var svalt, kändes nästan kallt, och mera än hälften af sölentopparna var betäckt med nyfallen snö. Hösten gjorde sin första morgonvisit, och fort hade det gått. Löfbuskarna kring gården hade flera gula löf. En gulärla slog sin lockton, egendomlig i sig själf, men med ännu mera vemod än vanligt. Hon hade glömt sig kvar, kamraterna voro borta. Stora flockar af änder lågo i sjön och lockade fransmännen att försöka sin lycka. Löjtnanten begaf sig till strömmen och »Larm» och »Pan» följde med mig upp i liden. På eftermiddagen samlades vi kring matbordet. Jag kom sist, men hade icke fått upp. Löjtnanten hade ingen fisk, men fransmännen några änder. Nu rådslogs, och på löjtnantens förslag skulle vi dagen därpå upp till Sömån med refven och »Donna».

Tidigt voro vi rustade, men då vi hade nordanvind, blef färden långsam. Refven kom dock ut. Natten var kall, röken i fiskehuset mycket besvärlig, så att af sofva blef, åtminstone för våra franska vänner, icke mycket. Ändtligen blef det dager. Då alla ville vara med om fisket, blefvo »Donna» och jag ensamma om jakten. Jag for nu strax öfver till den goda jaktmarken på östra sidan Sömåns utlopp. Men, hvar voro nu de talrika änder och vadare, hvilka funnos där en månad förut? Borta, ej ett lif! I tjärnen fanns nog en kull knipor, men dessa föraktades. Det var ingen annan råd, än att begifva sig genom liden upp på fjället. Kosan styrdes däråt. Länge gick jag på sned uppöfver skogsmarken, men intet var att få. Vi gingo därpå genom en dal, hvarest växtligheten var rik, långt rikare än man kunde föreställa sig fjällmarken kunde frambringa. Här fick »Donna» slag, småningom blefvo de allt bättre och bättre, och slutligen stod hon. Jag balancerade på vindfällen och

stenar, och rätt som det var, brakade och susade det! Vi hade skrämt en kull tjädrar. Då de togo sin flykt åt den sidan, dit jag i alla händelser tänkte gå, gick jag efter, i förhoppning att möjligen få upp dem igen; men det bar af ett godt stycke. Plötsligt stod »Donna», stel som en staty, med nosen mot en af dessa tjocka granar, hvilkas kvistar gå i marken och bilda ett mörkt hvalf vid stammen.

Jag hade för ofta varit i lika omständigheter för att icke hafva klart for mig, att där låg en tjäderfågel. Raskt ombyte af hagel, från n:r 3 till n:r 6, och så fram! Jag tittade, spanade, tittade igen, men under granen var svart, ingen fågel eller annat syntes till. Jag gick rundt om — samma resultat. Jag skulle gifvit till bra mycket för en kamrat, som kunnat stöta fågeln, så att jag fått ställa mig på sidan framom. Där stod jag rådlös. Ja, det må nu gå huru det vill! Därmed gaf jag »Donna» en knuff med knäet och tog ett par hopp åt sidan. Omöjligt att få henne ett steg framåt! Jag tog så en krake, kastade den med fart inunder granen och sprang med detsamma åt sidan, då tjädern verkligen kom fram blott några alnar från mig och tog till vingarna. I hettan sköt jag väl på tolf à femton alnars afstånd, och där låg han med en tarmhylsa ute. Obehagligt var det, men ner i nätet kom han. Sedan jag laddat, fick »Donna» söka, och hon fick rätt snart slag. Det bar af till en likadan gran, men knappt hade jag närmat mig, förr än det brakade. Det var den gamla hönan som kacklade, och nu började braka litet hvarstans, dock så nära, att jag slängde skottet åt en ung höna. Huru det tog, visste jag icke, men hörde vingslag och fann ganska riktigt min fågel på mossbädden. Glad var jag och fortsatte framåt, men nu blef ej stånd förr än vid början af en annan fjälldal nära skogens slut. Här låg ännu en tjäderunge i en tät, stor videbuske vid en liten bäckrännil. Då där var tämligen slätt, hade jag ingen svårighet att fälla den. Fågelnätet var nu kupigt, det gick ej mera dit. Men sådan är jägaren ibland: jag ville hafva reda på flera. Detta lyckades dock ej; troligen lågo de andra fåglarna i den branta dalen, men som jag icke ville nedstiga dit, begaf jag mig upp på fjället. Vid några små tjärnar i hjortronmyren fick »Donna» upp ripor. De lyfte på långa

håll, så att flera bommar följde mellan träffarna; jag ökade krutskotten, och det blef bättre. Emellertid måste jag begifva mig hem till fiskeläget. Snöret i nätet klämde in i axeln, det gjorde ondt. Tjädrarna voro tunga och mina fickor fulla af ripor. Herrar fiskare hade hemkommit, slutat sin frukostmiddag och voro uppspelta. Fisket hade varit godt. Bland annat hade de fått flera lakar, hvilka fransmännen tyckte vara några besynnerliga gubbar. På aftonen utlades refven igen.

Morgonen därpå ville mina gäster jaga med mig, men då vi kommo ut i det fria, var det riktigt kallt och nordan blåste nästan storm. Löjtnanten undrade huru vi skulle få upp refven. Emellertid frukosterades, och därunder beslöts att Sven skulle ro oss till det förut omnämnda näset, hvilket i det närmaste afskar Istern. Där skulle vi försöka jaga, medan refven upptogs, och därefter mötas vid näsets spets. Då vi utkommit på sjön, bet vinden hårdt, och då synkretsen där var större, sågo vi snö öfver allt i fjällen. Då vi landstigit, kom jag att tänka på, att renar kunde finnas ute på näset, hvarför jag bad Sven vänta litet, tills jag gått öfver för att spana efter spår. Ja, de funnos färska efter en flock på tolf à femton djur. Jag återvände skyndsamt och meddelade min upptäckt, hvarpå vi genast besatte näset vid fjällroten. Sven fick taga »Donna» till hjälp, ro ut till spetsen och mota djuren till oss. Voro de kvar, var mycken anledning att hoppas, det vi skulle få skjuta. Sven afreste med order att icke föra allt för mycket väsen.

Sedan jag utställt mina kamrater, befanns distansen mellan oss vara ungefär två hundra alnar. Visserligen hade vi blott slätborrade gevär, men det borde gå. Sven hade nära en kvarts mil att ro, så det drog om, jag tror nog en lång timme, innan första ropet från honom nådde till mig. Genast därefter hördes ett lätt buller, och som genom ett trollslag stod renflocken ute på en liten myr mellan fransmännen, dock närmare m:r Verdier. Hvarje ögonblick väntade jag skott, men då jag allt för väl kände till, huru blixtsnabbt djuren kunna vara inne i skogen igen, lät jag, ehuru hållet var långt för mig, min högra pipa afbryta tystnaden, med kornet högt bakom bogen på den närmaste renen.

Djuret reste sig, röken slog åt marken, ännu ett skott dundrade och hela den vackra flocken var försvunnen.

Jag gick nu till m:r Verdier och frågade, hvarför han ej sköt, då djuren stodo så länge och inom så godt håll.

»Å, de kunna gärna komma närmare,» tyckte han, »Sven och 'Donna' må drifva dem hit igen.»

Jag återvände till min post, i hvilka tankar kan nog den veta, som varit ute för något liknande eller känner renens natur. Om några minuter ankom »Donna», som hört skotten, och i sinom tid också Sven. Vi började nu leta efter det sårade djuret, och som m:r Cadet skjutit i flocken, kunde något mera djur vara skadadt. Hvart de friska djuren tagit vägen, det visste jag allt för väl. Sven hade ej sett eller hört dem, därför hade de gått i vattnet helt nära oss, men på hvilken sida?

Emellertid bildades kedja för att söka till näsets slut. Till följd däraf uppstöttes allt vildt, som fanns, och af ripor och orrar var ej litet. Också small det skott litet emellan.

Vid framkomsten till udden hade ingen ren anträffats, och i förhållande till de skott, som lossats, var bytet af fågel mycket ringa. Vi rodde upp till löjtnanten och hjälpte honom med refven, och därifrån i stormrodd till Galten. Ändamålet härmed var att låna renhunden från Joten och med hans tillhjälp få reda på den skadskjutne renen.

Genast vid vår hemkomst gick Hans efter hunden och återkom på kvällen; men nu hade både löjtnanten och fransmännen fått nog och ville afresa från Galten dagen därpå. Det var ej trefligt på Galten längre. Jag fogade mig däruti, men vidtalade Tor och Hans att gå och söka renen.

Därpå rustades och packades våra saker på tre hästar. Vi voro färdiga först vid tretiden på eftermiddagen, då vi sade vårt trefliga sommarställe farväl till mycken saknad för mig, som hoppats få taga i med renjakten på allvar.

Nå, det fick gå! Afskedet från Ole och hans familj ville ej taga så fort slut. En del, det vill säga mor och far, följde oss uppför liden, där de sorgsna vände åter, och det var ledsamt för oss också. Vi kände, att vi hade haft en ljuflig tid. Dock, den oförbrännelige löjtnanten högg till med marseljäsen. Hurrarop, och raskt framåt marsch!

»Sorgen trifs ej länge» etc. Vid öfre Engerdalen fingo vi hus för natten och trefligt på kvällen, ensam stuga och goda bäddar.

Vid vår afmarsch var något hinder för hästarna, så att vi tågade före ned till Engerån, där löjtnanten och m:r Verdier började fiska. M:r Cadet och jag blefvo ensamma och fortsatte vägen småpratande, tills vi kommo nära nedre Engerdalen. Där stötte vi en kull orrar, som togo träd. Då jag såg hvar en slog till, bad jag m:r Cadet skjuta den, hvilket han också gjorde. Detta gladde honom, emedan fågeln var mycket vacker.

Vi framkommo långt före de andra till byn, och där satte jag ihop mitt käppspö, som jag bar i handen, för att fiska i den från klipporna nedstörtande lilla bäcken. Fransmannen log och trodde att där ej fanns någon fisk midt i byn, helst då vattendraget var så litet. Stora förhoppningar hade ej heller jag, men hvad skulle man göra? M:r Cadet försvann bland husen, och jag fick den ena lilla forellen efter den andra, så fort jag hann. De voro af blott fyra à sex tums längd. Jag hade fått en hel hög, då ressällskapet anlände och m:r Cadet kom till rätta. Han hade träffat på en handelsbod; där hade han tillhandlat sig en mängd pipor och tobakspungar, kardustobak och tändstickor, hvilket förärades till alla man, halsduk och pepparkakor till Lena och två stora bröd åt hundarna. Det blef allmän glädje och munterhet. Verdier sände Johnson bort att köpa bordeaux, men köpmannen visste icke hvad det var.

Förut har jag nämnt, att nedre Engerdalen vid sjön af samma namn låg mycket vackert och egendomligt, sammantryckt af brant sluttande berg. Detta gaf stället ett ovanligt intresse, och då vi tillika fått ett trefligt logis helt nära sjön, föreslog löjtnanten att vi här skulle stanna öfver natten. Manskapet med Johnson och hästarna skulle fortsätta till Römon och där sammanfoga långa trädstammar till två flottar, hvarpå vi skulle färdas den tre mil långa vägen från Römon till Tryssild. Älfven framflöt den sträckan i en jämn ström, utan hinder af forsar eller stenar. Förslaget vann naturligtvis bifall, och truppen aftågade med hästar och packning; endast hundar, Lena och matsäcken blefvo kvar. Efter

middagen samspråkade vi med infödingarna och bjödo så många, som kommo, på kaffe samt tingade till morgonen därpå roddare för öfverfarten till Römon eller Engersjöns slut.

För att hinna i god tid till Tryssild afreste vi tidigt i tvenne båtar öfver Engersjön, och vid vår framkomst till Römon voro flottarna nära färdiga. Frukost intogs, sakerna lämnades på den ena flotten, där Lena och hundarna fingo sin plats jämte Johnson. Vi andra fyra slogo oss ned på den andra flotten, och Sven red med hästen vägen utför åt Tryssild. Flottarna, styrda af tvenne därvid vana infödingar, stucko ut i strömmen, där de togo snabb fart, och genast ljöd: »Allons enfants de la patrie» etc. Det var ett utmärkt angenämt sätt att färdas; skämt och glam hela tiden, till dess vi efter fyra à fem timmar fingo sikte på Tryssilds kyrka och den vackra och välbyggda trakten. Verdier steg upp och hurrade: »Lefve civilisationen!»

»Nu skola vi hafva en glad middag,» förklarade löjtnanten, »ty Sönstehaugen är bäst! Bäst af allt, hvad som finns på denna sidan Kongens by», sjöng han.

Men nu ville flotten icke gå längre; vi hade kommit i lugnt vatten och vår fortkomst var lika med snigelns. Huru skola vi komma fram? var en stående fråga. Slutligen sågs långt bort vid stranden en figur. Alla bössor afskötos, och ett härskri, värdigt Andgrims söner, uppgafs. Figuren hade märkt oss, försvann i en stuga, utkom i sällskap med en till och utsköt en båt. Vi voro förstådda.

»Allons enfants», ljöd det igen. Sven red nu förbi på stranden, och till honom ropades: »Rid och beställ middag!»

En timme därefter voro vi väl logerade i fina rum, och nu blefvo jaktkostymerna lagda i en vrå. Ur kappsäcken framtogs det bästa vi hade, och tvagna, rakade, rena och trefliga satte vi oss till det luxuriöst dukade middagsbordet.

Nu fick m:r V. sitt bordeaux på soppan. Han sken som en sol, och bättre blef det, då löjtnanten, som fortfarande styrde för sällskapet, lät servera »grand vin» på steken. Vid kaffet tillkommo af löjtnanten eftersända gamla, goda, glada och trefliga vänner. Snart nog försvann den hos oss nordbor i början vanliga stelheten. Glas klingade,

muntra skrattsalvor ljödo i en rätt komisk språkförbistring. Där gick franska, tyska, engelska och punsch som rinnande vatten. Alla voro uppsluppna, och när damerna visade sig vid supén, haglade artigheter äfven från de mest tröga af oss.

Då det antogs att vi voro trötta af resan, aflägsnade sig våra vänner, som vi tyckte, alldeles för tidigt; men det kom en morgondag!

Löjtnanten och jag fingo bref; mina voro goda, löjtnantens likaså. Men som ett dunderslag kom ett tillkännagifvande, att han måste här skiljas från oss för att skyndsamt begifva sig till Dalarna. Detta nedstämde oss alla. På skilsmässa hade vi icke ännu tänkt. Den dagen blefvo vi dock kvar. Fransmännen och jag slöto oss tillsammans. Min plan, att åtminstone en vecka slå mig ner i Värmlands finnskogar i det villebrådsrika Mangslidsberget, omfattades äfven af dem, hvarefter våra tillrustningar bestämdes. Tryssild var den enda handelsplats i vår väg, där någon proviant kunde erhållas. Tillika köpte vi en större strömbåt för färden till Dalby, tillräcklig för oss, provianten och öfrigt gepäck. På aftonen var allt klart, och vi fingo ägna den till afsked af löjtnanten och öfriga vänner.

Efter vana afreste vi tidigt nog i vår båt. Löjtnanten hade att marschera öfver fjällen, medtog Sven, och vi lofvade frakta Lena till löjtnantens hem. En förhyrd roddare och Johnson drefvo båten fram med fart. Jag skötte rodret, och mina reskamrater sutto midt emot mig på ett tvärbräde, som blifvit lagdt öfver båtens reling. Längst i fören bodde Lena och hundarna, i midten lågo våra saker. Vi hade det bekvämt, men tyvärr tog härligheten slut efter två mils resa. Då fingo vi börja promenera igen. Hästar måste anskaffas för våra saker, ty nu vidtogo så svåra forsar, att båten ej kunde bära någon last. Detta fortsattes till Höljos, där vi inträffade efter tjugufyra timmar, sedan vi bivuakerat vid foten af Hvitberget, tätt vid älfven, i en vild klippdal, där vattnet under flodtid uppslammat en fin sandbädd.

Här tillagades en så kallad nying. Namnet kommer helt säkert från nödeld, hvilket blifvit förkortadt till nöel, nöil och nying; ofta nog hör man ock nöel. Vare härmed huru som helst, den väckte mina reskamraters stora bifall,

och med våra filtar under oss mådde vi godt vid den jämna och lagom starka elden. De förklarade detta vara mycket bättre än en del af de nattkvarter, vi haft; i synnerhet voro fiskebodarna tortyrkamrar.

Från Höljos färdades vi med afbrott i båt till Vingäng i Dalby, där landsvägen går till finnskogarna. I löjtnantens hem gjorde vi strandhugg, aflämnade Lena och hämtade min karriol. Sedan våra hästar blifvit försatta och reskamraterna första gången fått skåda en äkta svensk rapphöna, uppstod en ganska rolig stund. Kärrorna beskådades och profvades under skratt och skämt. Dalbykarlarnas nationaldräkt väckte uppmärksamhet, liksom deras höga och välväxta figurer. Att åka första halfva milen var ej att tänka på, då emot oss var en brant backe af ungefär denna längd. Ekipagerna foro före och vi sträfvade efter. Fort gick det ej, men upp hunno vi slutligen och sågo den väg, vi färdats, samt en utsikt, som i forna dagar, innan jag sett mera storartade, hade förefallit mig både stor och skön. Ledsamt nog hade den krymt ihop; jag måste själf medgifva detta, ehuru jag länge i mitt sinne hållit den såsom den bästa i den för mig genom många angenäma minnen kära Värmlands älfdal.

Mina franska vänner körde förut, och vi hade färdats inemot Lethafors bruk, då de stannade, och m:r Verdier förklarade sig oförmögen att längre färdas på sin »karriol» (skjutskärran). Han ville hellre gå, om det ock vore till polen. Skrattande bytte vi plats. De fem och en half mil, vi hade att åka till finnhemmanet Liden, därifrån vi skulle färdas till fots åt Mangslidsberget, tillryggalades, men vid vår framkomst dit förklarade m:r Cadet, att äfven han gärna utbytte skjutskärran mot marscherandet.

I Liden hade jag en bekant finne, Tomas, hvilken flera år varit min säkra stugvakt och hundkock vid jakterna i trakten. Han var yngre brodern i huset, där den äldre styrde och ställde och Tomas höll sig passiv. Han var ungkarl och färdig till alla arbeten, då han kunde förtjäna en smula. Både han, brodern och hästen blefvo ställda till vårt förfogande, så att ingen svårighet var att komma till deras stuga, där vi skulle inlogeras.

Det blef dock skymning innan vi hunno dit. Fransmännen hade hvarken sett eller läst om, huru en finnstuga ser ut, och då vi kommo fram och funno den utan golf, med en stenhög i midten (ugnen) och blott en brits att ligga på, sågo de litet besvikna ut i sin förväntan om godt logis. Stugans belägenhet i djupa skogen och sorlet från den i närheten flytande Mangslidsälfven gjorde stället i mörkret ödsligt, nästan litet hemskt. Finnarna lade genast ved i ugnen, sopade väggar, brits och golf, inburo från ladan torkadt löf och hö till bäddar och inlade granriskvistar öfver hela golfvet; därpå tillbommades dörren.

Johnson hade, sedan vi lämnat vår dugliga Lena, öfvertagit köksbestyren. Han uppgjorde eld i kokhuset, ty ett sådant finns vid hvarje finnboning, och sysslade där med potates, te med mera.

Jag hade ute tändt en mycket respektabel eld, vid hvilken jaktkamrater och hundar samt äfven finnarna, sedan de slutat sina bestyr, slagit sig ned. Då jag betraktade taflan, belyst af eldskenet, måste jag ropa m:r Verdier att se den på litet afstånd. Han blef hänförd; synvidden var inskränkt till den täta lummiga och skogen, och tätt intill elden stodo resliga, täta granar, lummiga björkar och knotiga rönnar, hvarifrån de röda bären lyste vackert — vi voro nämligen i den årstiden, då »rönndrufvan glödde» — allt af en färgprakt, som endast hösten en kort tid bjuder skogsmannen. Då vi intagit våra platser, bådo vi m:r Cadet beskåda taflan, därifrån vi sett den. Han blef öfverraskad och tillkännagaf sin belåtenhet, och då nu Johnson af den aflyftade dörren till kokhuset anordnat ett bord, därpå framsatt vår rikliga måltid och placerat bordeauxbuteljen i midten, var ingen nöd. Vi drucko en skål för vårt nya hem, och m:r Cadet förklarade, att här var den trefligaste vildmark vi kunde finna. Här skulle vi trifvas. Då vi sedan inkommit i stugan, där Johnson, högtiden till prydnad, tändt ej mingre än fyra ljus, ett på hvar vägg, och möttes af doften från hö och löf, likvisst blandad med litet rök, då ropade äfven m:r Verdier: »Lefve vildmarken!»

Denna del af nordliga Värmland, just i centrum af den egentliga finnskogen, var ock i hänseende till sin skönhet,

sedd från jägarens synpunkt, den bästa jag funnit. Denna årstid besvärades man den tiden ej af främmande jägare, kreatur, vallhjon med sitt stoj och sin hornblåsning, eller något som helst annat störande för jakten eller den enslighet, man sökte.

Markerna voro vidsträckta, omväxlande med svedjefall, fäbodar och gräsängar. Nedre delen af Mangslidsberget utefter älfven var beväxt med småskog — hufvudsakligast blandad gran och löfskog — af rikaste växtlighet; fäbodarna lågo vanligen i midten af berget, och ofvanpå var den allvarliga och täta urskogen — allt till fromma för villebrådet, på hvilket under de tolf à femton år, jag nästan hvarje höst här jagade, aldrig var brist. Alla för orten vanliga sorters villebråd, såsom björn, älg, hare, tjäder, orre, hjärpe, morkulla, förekom här nästan alltid, någon gång äfven ripa. Att här också var godt skafferi för de mindre rofdjuren, var klart. Lo påträffades alltid och tycktes jämte vesslorna vara de härskande. Varg och räf förekommo sparsamt. Hare fanns i öfverflöd, om jag undantager år 1858, ty året förut hade varit pest bland dessa djur.

I detta Eldorado lågo vi nu och mojade oss, men somnade snart in. Då finnstugan saknade fönster, där ljuset kunde insläppas för att förkunna dagens inbrytande, var det nödigt att emellanåt slå eld och rådfråga klockan, och då alla voro intresserade häraf, men vaknade på olika tider, var tändsticksförbrukningen stor den natten. Det vardt dock morgon, och en lustig morgon, ty m:r Cadet var stel i rygg och underrede efter gårdagens »rapphöneskjuts»; ej stort bättre var det med mig. M:r Verdier, hvilken åkt i karriolen, påstod sig vara öm i magen, hvaröfver under påklädningen skämtades, och Johnson var, sade han, alldeles så bultad, som en biffstek borde vara. Emellertid voro vi snart i ordning för jakten, och då mina franska vänner alldeles icke kände till, huru hare jagades här i orten, fingo de instruktioner att söka mota drefvet, då hunden hördes. Därjämte bad jag dem stoppa på sig kulor och grofva hagel, ifall större djur skulle förekomma.

Då jag omöjligen kunde erinra mig franska benämningen på lo, försökte jag den latinska Felis lynx, men

detta begrepo de, märkligt nog, icke. Jag försökte då med Felis tigris, men då började de skämta och skratta: den fanns först på andra sidan Medelhafvet, och dit komme vi ej i dag.

Emellertid stucko de några patroner med hagel n:r 6 i sina bälten, men de behöfdes nog icke. Så släpptes »Larm», »Donna» fick gå bakom, och så kom drefvet i gång. Några minuter därefter hade jag skjutit haren. Nå, det var trefligt. Detta skedde alldeles i närheten af stugan, hvarför vi tillropade Johnson och frågade, om han trodde sig kunna steka haren till middagen.

Johnson, som var en glad själ (han var sjöman och hade som styrman på en ångare, som fransmännen begagnat före vårt sammanträffande, låtit engagera sig som tolk med, som jag tror, mycket högt gage), svarade med en bit af en engelsk visa, hvilken m:r Verdier öfversatte för oss, och hvars innehåll var ungefär: »Sjömän duga till allting».

Hurra, nu äta vi hare till middag! Men hvart tog den dansmästaren »Larm» vägen? Han sprang väl in! Nej då, uppe i bergkanten skrek »Larm» på igen, och ned kom haren öfver fallen med en fart, jag minns nu ej huru många knop Johnson drog till med, men tre skott fick han innan han föll. När »Larm» kom i fallkanten, stötte han en kull bullrande hjärpar, hvilka slogo ned i en högväxt granskog, där mina kamrater anmodades försöka sin lycka, och då »Larm» kort därefter fick upp en tredje hare, gick jag efter den. Då denne gick bra nog långt söder ut, sammanträffade vi icke vidare på förmiddagen. Flera skott hörde jag dem skjuta, men i harjakten voro de ej med. Vid min återkomst vid tretiden till fäboden voro de inne och skötte sina gevär, ty det hade regnat en halftimme.

Tomas, som varit med mig som vapendragare, medförde fyra harar och en orre, och i min väska hade jag tre hjärpar, fyra lafskrikor och en trast. De voro belåtna, men vid min fråga, hvarför de ej gått efter »Larms» skall, svarade m:r Verdier, att han ej riktigt tyckte om att vara »herr Larms betjänt».

Till följd af regnet blef den dagen ingen vidare jakt. Tomas gick ned till älfven och hemkom med trettio à fyrtio

stycken små foreller, hvilket förvånade m:r Verdier, som tyckte, att i så grundt vatten ingen fisk borde kunna trifvas.

Under liknande omständigheter fortsatte vi jakten några dagar. Jag var ensam att passa upp. Kamraterna voro visst med, men visade intet intresse för harjakten; de sköto, om haren kom, eljes pratade de, åto bär och smögo på fågel. I synnerhet voro trastarna ifrigt eftersökta, så det small jämt och ständigt, antingen hundarna drefvo eller ej, och då det var godt om hare och ej långt emellan jag sköt, hade vi trefligt tillsamman. För min del njöt jag, som endast en ifrig jägare kan njuta under gudasköna septemberdagar, med goda hundar och rik villebrådstillgång, vackra marker, trefligt sällskap, rika förnödenheter! Mein Liebchen, was willst du noch mehr?»

En afton dref »Pan» in uti en tät småskog ofvan en fäbodvall, där vi legat och skämtat under väntan på upptag. Säkra att haren skulle komma däröfver, spridde vi oss och stodo kvar; men det dröjde länge. Jag tröttnade stå där längre, drefvet gick för brinnande lif, men bara småbukter och krokar. Jag tänkte det var en liten unge, som ej ville ut, gick så dit, då drefvet kom rätt mot mig, men till följd af skogens täthet var det omöjligt se, hvad för djur det var. Nu bar det af förbi och nedåt fäbodvallen. Här smällde med litet mellanrum tre skott; drefvet fortfor, men böjde uppåt berget samt drog mot norr allt under ilsknaste skall. Jag följde efter så hastigt jag förmådde, och då jag anträffade ett bra håll, där drefvet framgått, stannade jag och väntade, men skallet dog så småningom bort uppåt berget. Djuret hade gått öfver; nu måste jag dit, men då hördes ej hunden hvarken när eller fjärran. Ett par gånger tyckte jag mig höra något tecken därtill, men så doft, att ledning ej fanns hvart jag borde begifva mig. Under dessa omständigheter tog jag kosan till fäbodvallen, där jag lämnat kamraterna, viss om att de ej voro utom hörhåll därifrån. Kommen i närheten ropade jag och fick ögonblickligt svar, hvarefter följde en ordström, omöjlig att tyda, hvarvid dock förnams: »Häråt, häråt!» Framkommen fann jag dem båda stående vid väggen till höladan, och i ordströmmen märkte jag nu tydligt och ofta:

»Tiger, tiger!» Slutligen fick jag då klart för mig, att tigern var instängd i ladan, för hvars dörr stockar och stenar voro uppstaplade. Jag bad nu om en lugn och sansad förklaring öfver detta tumult, och sedan de något lugnat sin lifiighet, tog m:r Verdier till ordet:

»Då ni lämnade fäbodvallen och uppkommit i skogen, skuttade ett högbent, långt djur öfver stängslet, gick hit till ladan, stod och lyssnade på »Pan», som kom närmare och skällde ursinnigt. Jag tänkte: hvad kan detta vara? En kalf? Nej, här finnas ej kalfvar. Hvad är det? Jo, det måste vara en kalf! Ja, det bryr jag mig ej om, jag skjuter kalfven! Så stoppade jag en patron med grofva hagel i bössan och sköt. Djuret föll tvärt här vid dörren, jag gick dit och — o fasa! det var en tiger. Jag sköt bums de andra skotten, hvarpå jag tog en stake, slog till djuret i pannan och skuffade det därefter med tillhjälp af staken in i ladan, stängde dörren och höll själf emot den, då Cadet anlände. Nu hafva vi bommat till dörren. Tigern kan ej komma ut, men hvad skola vi nu göra? Aldrig trodde jag att tigrar skulle finnas här! Ni hade rätt. Jag trodde det var skämt. Hvad skola vi göra?»

I min vänstra pipa hade jag hagel n:r 6, hvarför jag sparkade ned staken, kastade undan stenarna och skulle öppna dörren, då båda förskräckta bådo mig för all del låta vara. Tigern skulle slita mig i stycken. Dörren kastades upp, och där låg tigern stendöd och befanns naturligtvis vara ett lo, dock ett mycket stort sådant, det största jag sett skjutet. Jag tog och upplyfte det och visade såmedels, att all fara var förbi, och nu kommo de fram under fröjderop.

Loet, en hane, beskådades, men vid anblicken af de ännu klart lysande ögonen blefvo de rädda, att det kunde finnas lif kvar. Därmed var dock ingen fara. De ville nu göra en bår, på hvilken vi skulle bära hem vårt byte, men jag slängde djuret öfver nacken och bar det så. Tåget sattes i gång, och nu sjöngs hvarenda vers af marseljäsen under vägen till vår bostad, dit vi hade en fjärdedels mil.

Den kvällen var jubel i Mangslidsberg. Mörkt var det på vi kommo, men Tomas gick ändock upp på berget för

att höra efter »Pan». Min bössa fick han låna för att med några skott låta hunden höra hvar vi funnos.

Efter ett par timmar återkommo både Tomas och »Pan». Han hade hört hunden skälla långt i nordväst, men sedan han skjutit och begifvit sig på hemvägen, kom »Pan» efter. De voro båda i godt skick och vid frisk aptit. Johnson lindrade deras hunger. Tomas tyckte ej om väderleken: »det blir nog regnväder i morgon», menade han.

Och alltför sannspådd blef han den gången. Regnet öste ned, det ordentligt forsade efter marken. På aftonen var Mangslidsälfven högljudd. Så fortfor det i tvenne dagar. Under tiden hade vi tagit skinnet af lodjuret och konserverat det, så väl omständigheterna medgåfvo. Vårt andra förråd af vildt blef ock omsedt, ty nu kunde vi förära mina vänner nere i Fryksdalen, hvad vi icke själfva förbrukade.

Ändtligen på tredje dagens morgon klarnade det upp. Marken var nu genomdränkt af vatten, alla bäckar och rännilar fulla, skogen våt, hvarför fransmännen ej ville ut, utan föreslogo, att vi skulle afresa till ett ställe, där de visste att det fanns ohyggligt med orre.

»Nå, hvar skulle det vara då?»

»Jo, vänta!» Kartan kom fram och stället utpekades. Det var Gunnarp i Halland. Jag invände, att vi behöfde minst fem dagar dit. Årstiden var väl långt framskriden för orrjakt med hönshund, men m:r Verdier ville dit. Han hade en bekant i Paris, som varit där, och honom hade han lofvat att besöka trakten. Det var ock bra fiske i Ätran.

Jag förklarade, att jag ej ville ditåt, utan tänkte på älgar, harar och senare räfvar omkring Glafsfjorden. M:r Cadet, hvilken vanligen var passiv, förklarade nu helt oförmodadt att han ej ville skiljas vid mig, så länge väderleken tillät jakt, och hoppades att jag sedan skulle följa honom till Paris, där vi skulle tillbringa vintern. M:r Verdier gratulerade mig till en sådan inbjudning, ty han visste ingen som kunde roa sig så bra som m:r Cadet, och ingen som heller hade bättre råd därtill. Jag tog detta som skämt och tyckte, att vi ej alls borde skiljas, åtminstone icke än på någon tid.

Medan vi gingo upp till Liden, frågade m:r Verdier,

huru långt vi hade att åka innan vi kommo till trakter, där de kunde få en vagn eller ångbåt. Det senare fanns vid Thorsby, hvarifrån de bekvämt kunde komma till Karlstad och vidare till Göteborg. Men ju närmare vi kommo landsvägen, ju mera bäfvade Verdier för de svenska karriolerna. Jag erbjöd mig då att afstå mitt åkdon åt Verdier. Cadet och jag åkte tillsammans i bästa finnkärran. Sedan Tomas lånat mig en fäll och därpå lagt våra filtar, blef det ganska bra, och då samma anordning vidtogs den återstående delen af vägen, aflopp vår resa till Thorsby, vid norra änden af Fryken, ganska bra. Samma dags natt anlände vi till hotellet därstädes och sofvo till långt fram på dagen.

Under frukosten kommo åter framtidsplaner på tal, men uppskötos dock till dagen därpå, då vi på morgonen beslöto afresa — hvart det än bar.

Nu beságos Fryksändes sevärdheter jämte Thorsby bruk, med hvars förvaltare jag var bekant, hvarefter vi återvände till hotellet, där Johnson i förening med värdinnan hade en styf middag i ordning. För undvikande af diskussion om den ledsamma skilsmässan, utdrogs middagen tills tid var att lägga sig igen.

Ångaren från Fryksände afgick klockan åtta förmiddagen. Dess tilläggsplats var blott en liten bit från hotellet; vi hade lika fullt åkt dit, jag färdig att resa väster ut öfver skogarna, och nu skulle bestämmelse ske. M:r Cadet stod fast vid, att han ville följa mig. M:r Verdier envisades, att han skulle följa honom, men m:r Cadet invände, att han lika väl kunde följa oss.

»Nej, nej, bed mig ej, jag är svag! Ni vet mitt löfte. Jag har uppgjort att jaga flyttfåglar på Medelhafsöarna, låt mig resa. M:r Schröder, låna mig 'Donna', jag måste vid Gunnarp skjuta orre! Johnson kommer till eder med henne. Cadet, huru kan du lämna mig? Kom med! Kom med! Därpå famntag. Kom med, m:r S., vi fara till vårt sköna fädernesland. Lefve la belle France! Kom, kom!»

Cadet föll vid tanken på la belle France. I sista stund kastade han sakerna ombord jämte »Donna». Framåt! Och allt mera och mera bortskymdes mina vänners anleten under jämna viftningar till en sista afskedshälsning.

Där stod jag åter ensam i tyst begrundande; kajen var öde, saknaden kändes. Minnena trängde sig på. Ångbåten blef mindre och mindre, då slutligen min skjutspojke tyckte vi kunde ge oss af och frågade hvart vi skulle köra. Jag hade så när svarat: kör hvart du vill, då tanken på mor och syskon trädde fridfull och glad för mitt återvaknande minne. Med ett hopp var jag i karriolen och raskt bar det af mot väster. Sedan tankarna kommit i den riktningen, blef hemlängtan öfvervägande. Då jag körde natten lång, var jag hemma morgonen därpå lagom till de minas kaffetid, och där blef denna resa omtalad och prisad af mig; men jag fruktar mitt auditorium vidhöll sitt:

»Illa använd tid!»

I mitt rum funnos flera bref och däribland ett med fjäder! Det innehöll: »Skynda dig hit. Vi måste börja älgjakten på fulla allvaret, m:r Weehlwright, du och jag.» Många dagar voro icke förflutna, förr än jag åter befann mig i vildmarken — i sällskap med verkliga jägare,

Efter drygt en vecka ankom »Donna» med ångbåt till Arvika. Bref från mina vänner och desslikes från Johnson anlände. Han bad om ursäkt att han sändt »Donna» ensam och ej kommit själf, men han hade ömma minnen af de svenska karriolerna och fruktade en resa från Arvika till Kristiania på dem.

Ofta kommer minnet efter långa års förlopp åter till denna färd, hvilken för mig hade varit i allo lyckad. Att jag sedan icke jagat i dessa trakter har berott därpå, att nya vägar öppnats, som gjort lika bra jaktmarker tillgängliga öster om Fämunsjön. Med mina franska vänner har jag hela tiden stått i korrespondens, och sex år efter vårt afsked vid Thorsby hade jag nöjet återse m:r Verdier i sällskap med tre andra jägare i mitt hem. De sökte då värfva mig för en jakt till Nordkap. Den gången hvarken ville eller kunde jag. Äfven Verdier tyckte det blef långt; han slog sig ännu en gång ned vid Galten. Jag lämnade honom manskap och hundar samt emottog hans försäkran om saknad af forna vänner och den »brave lieutenant».

INNEHÅLL.

Bilderna placeras mot följande sidor: